

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I, поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2-50 мільрайса; в Аргентині — 3-50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марк. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

З Новим Роком.

Начинаємо четвертий рік нашого видавництва.

Стоячи на порозі нового року, хочемо бодай вкоротці зясувати наше становище.

Провідною лінією нашого часопису на протязі минулих трьох літ було гасло: „Українські емігранти не кидайте рідної землі! Коли хтось примушений умовинами їхати, нехай це робить розважно, пильно слідкуючи за інформаціями, які подає наш часопис.“

Ця лінія лишається і на будуче.

„Український Емігрант“ як і минулими роками нестиме інформаційну службу для тих майбутніх українських емігрантів, які примушені будуть покидати рідний край і на чужині шукати кращої долі. Він подаватиме точні вказівки, як емігрант повинен приготувитися до дороги, куди найкраще їхати і що його чекає на чужині.

Це головне завдання „Українського Емігранта“: інформувати, поучувати, охороняти емігрантів пе-

ред визиском ріжних потайних гіен - агентів, які живуть з несвідомости і на них жирують.

Чи доброю і потрібною була наша служба в минулих роках, про це могли би сказати ті українські емігранти, які сьогодні вже на чужині, а які користали з наших уваг і поучень. Численні листи, які одержала наша редакція на протязі минулого і попередніх років, є доказом, що ті, котрі виїхали розуміють нашу працю і з повним признанням до неї відносяться.

Ту працю хочемо далі продовжувати. Віримо, що загал громадянства в тій праці піддержить нас без застережень. Бо праця, яку виконуємо і служба, яку несемо є потрібна й невідклична.

Еміграційна проблема дуже важна. Лише необізнані з нею люде можуть її недоцінювати і вважати зайвою. Але хто хоч трохи призадумався над нею, хто застановився над тим, який великий і далекосяглий процес перед нашими очима відбувається, цей відразу мусить змінити свою думку. У тому

процесі бере участь і український емігрант і то не одинцем, але масово. Лишити цього емігранта на власні сили, не подбати про його долю і не допомогти йому, це було би просто злочином.

З тої точки погляду ми все підходили до справи і на це ми постійно звертали увагу українського громадянства, Тій ідеї хочемо далі служити і закликаємо всіх до співпраці.

Наші завдання в 1930 р.

Починаючи п'ятий рік діяльності Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, а третій рік інтенсивної праці при збільшених агендах, товариство подає від себе начерк діяльності Товариства на рік 1930.

Незвичайно тяжкі обставини, серед яких приходилося працювати, не дозволили вправді розвинути та зреалізувати в цілості намічених і доручених Президії товариства плянів в цілості, та все таки, беручи під увагу дотеперішні результати, товариство по можності вивязалося з обов'язку і уважає, що дальша праця має перед собою як найкращі вигляди.

Товариство в 1929. році мало чотири кружки: у Львові, Тернополі, Станиславові і Самборі, які розвинули свою діяльність в напрямі давання помічі емігрантам при виїзді з краю і в справах особистих емігрантів поза границями краю.

У Львові і в Тернополі були інформаційні бюро, які давали інформації загалові емігрантів, управлені до цього зізволенням Еміграційного Уряду. Кружки в Станиславові і в Самборі, не маючи такого зізволення, помагали лише членам товариства.

Львівське бюро виказує до кінця 1929. року полагоджених 4955 справ. Бюро в Тернополі полагодило 9801 справ. Кружок в Станиславові полагодив 1044 справ, а в Самборі 1706 справ. Разом полагодило товариство в 1929. році 17.506 справ. Коли в році 1928. полагоджено 5.615 справ, то це значить, що агенди товариства побільшилися більше як три рази.

Товариство, як в 1928. році, так в 1929. році видавало часопис „Український Емігрант“ для інформації емігрантів, задумуючих виїхати на чужину, в накладі 3.200 примірників.

Інші кружки товариства не виказали в 1929. році майже ніякої діяльності. Причиною цього був брак сталого службовика в поодиноких кружках, який міг би виконувати цю працю, маючи матеріальне забезпечення. Ні Централю, ні інші кружки не були в силі цього перевести, не маючи на це потрібних фондів. З цієї причини подібно як в Централі так і в кружках не виконано багато праці яка була конечною. Культурно - освітний відділ не видав крім „Українсько - англійського самоучка —“ в році 1929. жадної книжки, а це ізза браку матеріальних средств. Правний відділ існує тільки у від-

ношенні до заграничних консулятів. Справи передані до полагодження в цій ділянці товариству є до волі численні. Тут дається відчувати брак зв'язку з закордонними правниками і дуже часто розбивається ця справа з цієї причини, що закордонні правники перед полагоджуванням справи жадають висилки гонорару. З цієї причини можливо було полагоджувати правничі справи виключно через консуляти держав, які прихильно відносилися до інтервенції товариства. Мимо заінтересовання та численної еміграції на чужину, заграничні агенди товариства обмежилися тільки до співпраці з товариством Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу та з деякими приватними особами в поодиноких краях на чужині, які виявили доволі доброї волі до співпраці з Централєю товариства.

Отворення відділів товариства в краях еміграції, в першій мірі в Парижі і Буенос Айрес, та і в інших краях, не можна було в 1929. році виконати з причини браку потрібних на це фондів.

Товариство ледви в десятій часті дало потрібну поміч емігрантам з цієї причини, що, не маючи в більших осередках краю своїх чинних кружків, не могло хоронити їх перед визиском еміграційних агентів. А з другої сторони брак відділів товариства в еміграційних краях спричинює, що емігрант, приїхавши до чужого краю, стає безрадним і не має тої найважнішої помочи, яка йому є потрібна в перших часах свого побуту на чужині.

Суспільність, до нині несвідома важности значіння товариства, досить пасивно відноситься до справ, зв'язаних з еміграцією. Як довго наші видніші діячі на провінції не будуть уважати еміграційного питання як одного з найбільше пекучих серед нашого народу, та як довго суспільність не підпре збірними силами товариства, так довго товариство лише в дуже скупім обсягу буде могло виконувати свою діяльність дальше.

Товариство, не маючи потрібних фондів, не може приступити до отворення своїх відділів в краях еміграції.

В 1930. році мусять знайтися потрібні фонди так на поширення праці тут в краю, як і на чужині. Це буде завданням Віділу товариства в 1930. році. Фонди такі буде могло товариство одержати лише через масове вступлювання наших людей в члени товариства. Також і творення кооператив емігрантів тут в краю по повітах, як також основання таких кооператив на чужині, дасть товариству потрібні фонди на провадження дальше його діяльності в збільшенім обсягу і буде могло причинитися до зреалізованя всіх пекучих справ, які є зв'язані з долею і недолею емігранта. Полагодження сімнайцять і пів тисяча справ через товариство, при еміграції 30 тисяч душ українського населення річно, дає найліпший доказ про вислід діяльності товариства, про потребу його існування та поширення його агенд.

Бажані й небажані.

Як загально відомо, федеральний канадійський Міністр Іміграції п. Форк рішив обмежити іміграцію з центральної Європи до двох третин минулорічної квоти. Уважаємо, що нашим обов'язком є забрати в тій справі голос, тим більше, що п. Форк спричинив ще й іншу справу актуальною. Маємо на думці рознежування іміграції та її поділ на „преферованих“ та „непреферованих“, або „бажаних“ і „небажаних“.

Ріжні причини склалися на це, а головню спричинив це повоєнний шовінізм, попираний безробіттям та економічна стагнація.

Всілякі релігійні місіонарі, які кинулись між поселенців з центральної Європи, взяли теж у цій справі деяку участь.

Однак найголовнішою причиною цього розмежування є псевдонаукова теорія т. зв. вищости північних рас, яка найшла дуже велике признание у канадійських державних мужів.

Вони, очевидно, забувають, що багато із них, це люде, які із рільництвом не мають нічо спільного а таких Канада не потребує, та що на „бажаних“ видається цілком непотрібно багато гроша, підчас, коли із сторони канадійського уряду „небажані“ без ніяких видатків піддержують матеріально своїм переселенням корабельні підприємства, залізничні компанії та тяжкою працею своїх рук причинюються до розвитку канадійських пустарів.

Коли ми пишемо про систему трактування канадійської іміграції, маємо на увазі трактування народу, який по британцях та французях становить численно найбільший поселенчий елемент Канади.

Найкращим доказом хосенности, що приносить український елемент, є вислід його дотеперішньої праці за останніх 30 літ.

Твердими руками виривав він коріння канадійських хащів та розбивав гори каміння замінюючи ці місця в урожайну землю.

Праця їхніх рук ставила пороги під рельси канадійських залізниць, отвираючи ось таким чином комунікацію до найбільше неприступних околиць Канади. Ця праця замінила пустарі в цвитучий та замешкалий край.

Ці піоніри були першими поселенцями тих околиць, а поміч інших так званих вищих рас була майже ніяка. Правда, ці поселенці походять із околиць економічно низько стоячих та ізза цього не були вони прилично одіті, однак їхня тверда доля заставляла подекуди доконувати чудеса, що спричинило у значній мірі економічний розріст Канади завдяки цим 100 процентовим піонірам.

Цього не повинні забувати правлячі круги Канади але, на жаль так не є. Коли нас, по 30 літнім співжиттю, по наших заслугах, які ми маємо супроти Канади, зачистляється до категорії „небажаних“, то це наглядний доказ шовіністичних нас-

троїв канадійського уряду. Проти цього український народ мусить якнайрішучіше запротестувати та нап'ятувати таку політику канадійського уряду.

Порозуміння в справі еміграції до Франції.

В днях між 17. і 22. грудня м. р. відбувалася в Варшаві третя з ряду польсько - французька дорадна комісія в справі еміграції робітників з Польщі до Франції.

По основних нарадах польська делегація згодилася на зарекрутовання в 1930 році такого числа робітників на виїзд до Франції:

До копалень вугілля	20.000
До копалень чавуна	6.000
До копалень потасової соли	1.500
До будівельного промислу	3.000
До інших родів промислу	14.000
Жінок до промислу	1.000
Муштин до ріллі	16.000
Разом	61.500

Цей контингент в дійности буде більший, бо частина емігрантів забере сі собою родини.

Дуже важним явищем в новім контингенті є обмеження числа жінок до 1000 осіб і то до праці в промислі, евентуально в домашній службі. Досі виїзджали самітні жінки до праці на фармах, де лише марнувалися. Тепер на ріллю будуть могли їхати лише муштини.

Дорадна комісія заапробувала далі договір в дья 26. серпня 1929. р., котрий гарантував промисловим робітникам, які виїзджають на поіменні вавізанья, контракти не гірші як на основі збірних заповребовань. Цей договір поширено теж і на рільників.

Польська сторона запроектувала при новім контингенті важні реформи, як уділювання відповідної лікарської опіки для рільних робітників, заповнення недільного відпочинку і т. д. Французи обіцяли, що їх міністерство хліборобства видасть окреме зарядження в тих справах. На основі цього зарядження праця в неділю не буде могла довше тревати як дві години вранці і 1 година пополудні, з застереженням деяких виїмків. Згодилися крім цього на уліпшення контролі та на спільне лагдження спорів між робітниками і роботодавцями.

Крім цього французи обіцяли, що на випадок безробіття будуть трактувати наших робітників так само як і своїх, а наколи хто забажає вертати до краю, то допоможуть йому до повороту. Запевнили також, що не позволять, аби французькі роботодавці задержували нашим робітникам документи.

Рішилися між іншим давати безплатні візи заповребованим робітникам з Польщі, чого мимо при-

речення не робили в минулому році. З безплатних віз можуть користати робітники, їх жінки і малолітні діти, з 50 відсоткової пільги можуть користати родичі робітників та робітники, що вертають до Франції з відпустки. Учителі, доглядачки і т. и. також можуть користати з безплатних віз.

Так в загальних рисах представляється вислід польсько - французьких нарад в справі контингенту на 1930. рік. Представники польського уряду, маючи на увазі ті нарікання і жалі, які приходили з Франції від робітників з Польщі, старалися вибороти як найбільше. Чи французи додержать прийняті на себе зобов'язання, покаже будучність.

Лист з Бельгії.

Один з наших читачів, який дістався до Бельгії як контрактний робітник в копальні, надіслав нам лист, в якому описує свої перші враження в чужому краю. Короткий протяг часу побуту в Бельгії не дав йому змоги пізнати добре відносини, всеж таки орієнтується він добре і його завваги можуть послужити іншим.

Наш дописувач їхав з більшою партією емігрантів, в числі яких 100 осіб. Всі вони були законтрактвані до робіт в копальні. Українців між ними було мало.

Коли транспорт прибув до першого граничного міста, емігрантів почали розділювати між поодинокі копальні. Попит за робучими силами великий.

Умовини праці на бельгійських копальнях мають бути кращі аніж на французьких. Але платня, яку одержує наш емігрант, є менша від платні бельгійського робітника. Бельгійський робітник заробляє денно 48 до 52 франків, наш робітник 44 до 44.50 франків.

Серед робітників можна подибати різні народи. Є багато італійців і мароканців.

Великою перепоною для емігранта з Польщі є незнання місцевої мови. В часі праці це дається сильно відчувати. Також недостачу рідного товариства емігранти дуже відчують.

Виїзд до Бельгії.

Еміграційний Уряд комунікує:

В останніх часах починають прибувати масово до Бельгії робітники, які нелегально, без пашпортів і без бельгійського віза виїжджають з Польщі, а також сезонні робітники з Польщі до Німеччини, котрі нелегально переходять бельгійську границю.

Еміграційний Уряд звертає увагу тим робітникам, що при теперішній точній контролі чужинців, яку ведуть бельгійські влади, є вони безглядно відалювані з Бельгії. Не тільки отже не находять пра-

ці, за якою шукають, але наражують себе на втра-ти прикрости і нужду наслідком недостачі потрібних документів.

Франція.

ВИЌЗД У СІЧНІ.

Запотребування на місяць січень ц. р. обіймає: 1035 робітників до копалень вугілля, 230 до копалень чавуна і 360 до промислу. Січневий контингент рільників ще неусталений. З того на поодинокі Уряду Посередництва Праці припадає:

	До коп. вугілля	До коп. чавуна	До промис.
Перемишль	40	10	20
Дрогобич	60	10	30
Люблин	50	10	20
Станиславів	70	10	10
Бересте над			
Бугом	10	10	20
Рівне	10	10	10
Луцьк	10	10	10

РЕКРУТАЦІЯ:

Стрий.

Державний Уряд Посередництва Праці в Станиславові повідомляє, що найблизча рекрутація робітників на виїзд до Франції відбудеться в Стрию, в льокалі технічного відділу магістрату дня 18. січня цр. в 8 годині ранку.

Запотребування обіймає: розтягачів дроту, вальцівників, форнірів, кітлярів, рурників, гірників та робітників до копалень вугілля і чавуна, а також слуг до коров, волів і кількох форналів, що мешкають на терені повітів Долина, Рогатин, Сколе, Стрий і Жидачів.

Самбір.

Державний Уряд Посередництва Праці в Дрогобичі комунікує, що дня 28. січня ц. р. відбудеться в Самборі рекрутація робітників до ріллі і до копалень.

До копалень приймати будуть мушин до 35 року життя. Особи нище 18 літ загалом не будуть приймані.

Потрібні документи: легітимація, що стверджує польське горожанство, метрика і свідоцтво моралі. Мушини в віці від 18 до 23 літ, а також старші до 26 літ, котрі в військових книжочках не мають виразного зазначення, що перенесені до резерви, мусять мати дозвіл П. К. У. на виїзд за границю.

Виключають від законтрактовання недуги: трахома, пропуклина, жиляки, сверб, воля, недостача пальця в руці і т. п.

Зі собою треба мати 15 золотих.

Любачів.

Державний Уряд Посередництва Праці в Перемішлі комунікує, що рекрутація робітників на виїзд до Франції відбудеться в Любачеві дня 22. січня ц. р.

Умовини ті самі, що при рекрутаціях по інших місцевостях.

Канада.**Хто кого може спровадити?**

Чоловік, який перебуває в Канаді, може дістати позволення на приїзд жінки й дітей. Родичі, які перебувають в Канаді, можуть дістати дозвіл спровадити діти. Брат може спровадити неодруженого брата, або незамужню сестру. Можна спровадити рідню з краю, якщо ця родина має намір закупити в Канаді фарму і має на це гроші.

Трудніше, але часом може дістати дозвіл сестра на приїзд брата.

Фармер, ведучий господарку, може дістати дозвіл на спровадження одруженого брата, сестринка, братанича, але це получене з більшими труднощами.

Ті, що стараються про дозвіл, мусять доказати, що легально прибули до Канади. Найлекше це доказати картами висідки на сушу. Якщо не є фермерами, мусять доказати, що по приїзді до Канади сповнили ті обовязки, які на себе прийняли і найменше рік працювали на фермі.

Потреба збільшення іміграції.

В порівнанні з мільярами залізниць Канада має найнище населення у світі. Звернув на це увагу суперінтендент кольтонізації Канадійської Тихоокеанської Залізничної Компанії, Ван Ской, на недавньому обіді товариства урядовців згаданої компанії, у Вінніпегу.

У своїй промові він клав натиск на потребу більшого напливу людей до Канади, охочих поселитися на землі і управляти її. Населення Канади на основі природного приросту та іміграції повинно нині бути двацять мільйонів душ, а в Канаді є доволі місця навіть для п'ятидесяти мільйонів, коли рахувати на одну особу два і пів акра управної землі.

Найбільша потреба Канади сказав він, є мати населення, котре буде споживати що найменше 80 процент земних продуктів Канади. За доказ він взяв теперішній застій в перевозі збіжжа.

Франція цього року випродукувала більше збіжжа ніж Канада. Це дурне говорити, що іміграція спричинює безробіття. Разом з поселюванням людей на землі, буде завсіди напливати якесь число людей до міст і промисл буде зростати із зростом населення на фармах.

Велика Британія має 1.804 душ на кожду милю залізниці. Злучені Держави мають 404 душ, а Канада 234. Зокрема в Західній Канаді припадає 131 душ на одну милю залізниці. Канадійські залізниці можуть служити потребам населення в числі 50 мільйонів душ; правительство може обслуговувати таке саме населення, а 3,500.000 акрів землі чекає, щоби її хтось управляв.

Управа кукурудзи в Манітобі.

Недавно вийшов з друку бюлетень ч. 121, виданий Домініяльним Департаментом Хліборобства, в якому досить детально розглядається вирощування кукурудзи в провінції Манітобі.

З цього бюлетеню довідуємося, що вирощування кукурудзи в Манітобі не збільшується, а поволи зменшується, хоч ця рослина не є тут якимсь нововведенням, бо ще кілька століть тому вже була розповсюджена між місцевим населенням — індіанами. Цей гатунок кукурудзи був відомий між індіанами під назвою „Мандріл”, може тому, що вона була привезена від індіанського племені Мандан, зі стейту Місурі. Тодішня кукурудза безумовно не була такою, як вона є тепер. До цього прийшли довголітньою селекцією та відповідним культивуванням.

Успіх у вирощуванні кукурудзи залежить головно у вмілому підборі її гатунків для певних кліматичних районів. На Експериментальній Стації в Брендоні, Ман., досліджено, що найбільш придатним гатунком для цього району є „Нортвестерн Дент”. Для місцевостей положених на південь від Брендону радять розводити „Фалконер”, „Міннесота 13” та „Нортвестерн Дент”, тоді як в місцевостях північних — „Манітоба Флінт”, „Квібек 28”, „Міннесота 23” та „Нортвестерн Дент” — виплеканий на Брендонській Стації спеціально для північних районів.

В провінції Манітобі засівають кукурудзу десь біля 18.000 до 20.000 акрів річно. Раніш ця засівна площа була більшою, але в останні роки потрохи зменшується і заступається конюшиною. Таке зменшення не можна оправдати, бо кукурудза є доброю кормовою рослиною для худоби і дає добрі врожаї. Треба лиш вибрати відповідний її гатунок для даної місцевости.

—:—

**Українці! Вступайте в члени
Т-ва Опіки над Українськими
Емігрантами, Річна вкладка 6з.**

З'єдинені Держави Америки.

За допущенням емігрантів.

В своїм останнім річнім звіті вашингтонський Департамент Праці звертає увагу Конгресу на факт, що в деяких випадках обмеження іміграції має як раз противний наслідок ніж було намічено законом. Намір був такий, щоби через недопущення імігрантів забезпечити заняття і заробіток американським робітникам. Та раз - у - раз трапляються і такі випадки, що по закону не можуть приїхати і такі люде — вчені спеціалісти, хеміки, інженери, та спеціально вишколені робітники погрібні для того, щоби почати або розвинути якусь індустрію, яка би дала заробіток багатьом американцям. Секретар Дейвіс приводить приклад одного нового і дуже „модного” в Америці краму, який все ще мусять впривозити з Європи, так як один фабричний суперінтендент і три - чотири вишколені робітники, які б могли почати виробництво в Америці, вже пару літ мусять ждати на свою чергу в квоті; перед ними зголосилось ще яких сто тисяч аплікантив по візи. Так як річна квота допускає лише 150.000 імігрантів, а понад два мільйони людей вже зголосилося і дожидає черги, то такі випадки трапляються досить часто. Дейвіс не хоче збільшити квоти ані в ній відбирати першенства батькам, жінкам і дітям американських громадян, але просить у Конгресу дозволу в спеціальних випадках допускати деяких імігрантів поза їх правильною чергою. Між іншими пропозиціями Конгресові він також рекомендує додаток до депортаційного закону, який дозволяв би йому в деяких випадках допускати назад депортованих імігрантів, котрим по теперішньому закону вже ніяк не можна повернути в Америку.

Бразилія.

Проказа в Сао Павльо.

В Сао Павльо вибухла епідемія прокази. Шпиталь для прокажених в Санто Анджельо вже переповнений хорими. Багато з них ізза недостачі приміщення, тиняється по вулицях Сао Павля і просить милостині. В цей спосіб хорі стикаються із здоровими людьми і ті легко можуть набавитися недуги. Саопавлійські часописи домагаються від уряду публичного здоровля охоронних зааряджень.

Століття нім. колонізації.

В листопаді м. р. обходили німецькі переселенці в С. Катаріні, в Бразилії, століття німецької еміграції. В Сан Педро де Алькантара відкрито дня 15. листопада пам'ятник „століття німецької колонізації”, а в місті С. Жозе уладжено рільничо - інду-

стріальну виставу. У святах брала участь бразилійська влада.

Військо в Бразилії.

Згідно з постановою федерального конгресу, бразилійська армія без маринарки має числити в ро-1930. 45 тисяч старшин і стрільців. В разі потреби стан армії має бути побільшений на 15 тисяч.

Недостача учителів.

Українські кольонії в Бразилії в міру зросту освіти, відчувають потребу інтелігентних сил для освітньої праці. Українське товариство в кольонії Іваї від довшого часу глядає учителя. Вимога: знання української та португальської мови.

Аргентина.

Урядове бюро для продажі й купна.

Аргентинське міністерство рільництва відкрило бюро посередництва для купна і продажі та видержавлення землі. Ті, котрі мають на продаж землю мусять між іншим подати скількість землі, віддалення від найближчої залізничної стації, або від найближчого порту, якого рода рільні продукти можуть бути управлювані на землі, ціну землі або високість державної рати услів'я заплати, час тревання аренди. Купці землі мусять подати скільки мають готівки і який мають живий і мертвий інвентар.

Після повідомлень часописів, що стоять в контакті з урядом, вже багато запитань вплинуло відносно продажі і купна землі, і вони будуть проголошувані урядово. Бюро це усуне в великій мірі надужиття, що вийде на користь і нашим емігрантам, які несвідомі відносин купували часто землю, котра не надавалася під управу ріллі і густо часто купували її від невластителів.

Парагвай.

Еміграційні відносини й можливости поселення в Парагваю.

Еміграція до Парагваю в теперішнім часі не є вказаною для осіб, які принайменше на оден або два роки не мають потрібних грошей, щоби при злих зарібках з власних середників могли передержати критичний час. Господарське положення з ріжних причин не є добре. Ринок праці є в усіх професіях переповнений. Без знання еспанської мови тяжко одержати працю. Рільні робітники не можуть конкурувати з парагвайцями, ні відносно висоти винагородження, ні коштів удержання. Кошти удержання в місті Асонціон для самотньої особи виносять при дуже скромних вимогах около 400 зл. місячно, або 2 тисячі пезів. Земля є ще до одер-

жання і то так загосподарована як і неуправна. При залізницях, ріках і дорогах земля є відносно дорога. При купні малого господарства, зложеного з 18 моргів, з чого 5 моргів є управних а решта є лісом, з маленьким домиком так званою „раншою“ потрібно мати найменше 3 тисячі золотих.

Крім цього як капітал оборотовий для удержання господарства і для купна живого та мертвого інвентару, числячи вклади через 5 літ, доки господарство не зачне оплачуватися, треба мати найменше около 5 тисяч золотих. З цього виходить, що аби купити господарство зложено з 18 моргів, з чого лише 5 моргів буде управних, треба мати принайменше 5 тисяч доларів, крім коштів подорожи. Така сама родина потребує в Канаді половину цього капіталу.

Переворот у фармерстві.

Останніми часами в американськiм хліборобстві стає все більш помітною тенденція до зросту великих господарів і занепаду малих.

Ще п'ятнацять літ тому Монтана мала 35.000 „пшеничних“ фармерів, в тому числі багато на так званих півсекціях або малих фармах. Тепер їх там не більше як 14.000, але землі обробляють більше ніж було п'ятнацять літ тому під управою. З кожних п'яти фармерів зосталось тільки два, та за те фарми в них пересічно мало не втричі більші. Той сам розвиток помічається і в інших стейтах, хоч не в такій ще мірі.

Причиною є все більше ужиття механічної сили, цеб-то машинерії, в сільськiм господарстві, яка вимагає більшого капіталу, та за те зменшає кошти продукції і таким способом дає перевагу великим фармам.

Замість 30 до 50 акрів кукурудзи одна людина може тепер з помічю одного „культиватора“ управити 160 до 200 акрів. На пшеничних ланах цілий переворот зробила вже повоєнна „комбайн“, цеб-то машина, що одночасно є і жнивваркою і молотілкою. В Кензас збирають нею вже майже все жниво і в інших стейтах вона швидко замінить всі інші літні машини хліборобські. Ще новіша „качача нога“, цебто машина, яку на заході все частіше уживають як плуга, дає можливість 1-му робітникові виорати 1600 акрів. Вся та і інша машинерія все більше індустріалізує хліборобське господарство і так як у фабричній промисловості дає великому підприємству перевагу над малим.

Інформуйтеся в „Т-ві Опіки над Українськими Емігрантами“.

Всячина.

Індіанці в Америці.

З колишніх господарів цього краю, індіанці, залишилося в Америці ще 355.000 душ. Належать вони до 193 ріжних племен і говорять 58 ріжними індіанськими мовами. Живуть на своїх „резерваціях“, себто спеціально для них відмежованих землях, в 26 ріжних стейтах.

Найбільше й найчистішого індіанського населення, яких 120.000 душ, має Оклахома. В Аризоні рахують 46.000, в Калифорнії 19.000, в Нью - Йорку 5.300, в Савт Дакоті 23.000, в Нью Мексико 22.000.

Свого роду нацією рахують ще тільки так званих „п'ять племен“ в Оклагомі, які говорять одною мовою і налічують понад сто тисяч членів.

Індіанське життя „на своїй землі“ далеко не ідеальне. Деякі оклагомські родини одержали великі маєтки після того, як на їх землях відкрито нафту, але більшість бідуює. Поширені хвороби, особливо сухоти і трахома. Смертність велика.

Ті землі, які їм залишено, далеко не найкращі і індіанці ще й досі не звикли до хліборобства та взагалі теперішнього господарства. Або віддають в аренду і живуть з невеликого ренту або на землі працює лише жінка, а чоловік по стародавньому лише полює і рибалкає.

Вже доволі довго індіанці не „вимирають“, але й не прибуває їх. Діти ідуть до школи і потім розходяться по всій Америці. Через подружжя мішаються з білими й „індіанська кров“ все більше розпускається та зникає.

Дві третини світу є неписьменні.

Всіх людей на світі рахують приблизно 1400 мільйонів, а з того числа яких 850 мільйонів або 62 відсотки все ще не вміє ні читати ні писати. Мало що більше як третина всего населення світу має те знання, яке відкриває перші двері до цивілізації і пізнання.

Рахуючи по континентам найбільше неписьменних має Азія — приблизно половину всіх, далі Африка, Європа, Південна Америка, Північна Америка і Австралія. По краях — найменш неписьменних є в Західній Європі, зокрема в тих краях, що притикають до північного і балтійського моря.

В Данії, Норвегії, Швеції і Швейцарії вміє читати й писати все населення; той невеличкий відсоток неписьменности, що в тих краях все ще рахується, дають тільки каліки та хорі, які взагалі не можуть навчитися. Всі ті чотири краї мають з давна добрі школи і обовязкове шкільне навчання і, між іншим, всі чотири були з давна національно самостійними.

В Злучених Державах відсоток неграмотности все ще досить високий. Статистика населення по-

казує, що на сто людей тут близько десять неписьменних. Направду може навіть більше, так як та статистика спирається на загальний перепис населення, при якому просто питаються: „вмієш читати, ні” і записують відповідно все одно правдиву чи ні. Найбільше неписьменних в Америці серед негрів і серед емігрантів з Східної і Південної Європи, але є їх досить багато на півдні також серед білих і в Америці серед роджених американців.

З Новим Роком.

складає Управа Товариства Опіки над Українськими Емігрантами і Редакція „Українського Емігранта” всім своїм членам, читачам і прихильникам, як загалом всім українським емігрантам найкращі побажання !

Х Р О Н І К А.

Новий кабінет. На чолі нового кабінету в Польщі станув проф. К. Бартель. Міністерство праці і суспільної опіки, до якого належать також еміграційні справи, обняв вдруге міністр Пристор.

Виїзд до Південної Америки. Заступник голови Польського Еміграційного Товариства п. М. Б. Лепецький виїхав на кількомісячний побут до Південної Америки. Має він відвідати Бразилію, Аргентину, Чіле, Болівію, Перу, Еквадор, Панаму й Мексико. Ціль його мандрівки, пізнати життя еміграції з Польщі в тих краях.

Українці в Америці. Капеляном американського легіону, відділ 294 в Джавнставі, Па., є тамошній український парох о. Микола Волощук, молодший. Є він одночасно редактором органу цього легіону, який вже третій рік появляється як місячник.

Перепис українців в Зєдинених Державах. Українська ліга в Шікаго переводить перепис цілої

української еміграції в Зєдинених Державах Північної Америки. Праця треває вже кілька місяців. Зібрані статистичні дані будуть видані окремою книжкою.

Український радіо - концерт. Дня 13. грудня м. р. відбувся у Філядельфії, в Зєдинених Державах Америки, український радіо - концерт. Співав український хор під управою В. Коцюбинського і грала орхестра під орудою проф. Кемшави.

Смерть українського летуна. Дня 20. грудня м. р. місто Вашингтон, в Зєдинених Державах Америки, було місцем трагічного випадку. Цього дня відлетіло літаком п'ять осіб. Між ними був українець - летун Володимир Кузьма. Ледви літак піднісся на 300 стіп, скрутився і впав, розбиваючися і вбиваючи всіх пасажирів. Покійний Кузьма ще недавно покінчив авіаційну школу і походив із Шелтон, Конн. де живуть його батьки і брат, що вчиться в колегії.

Замах на президента Аргентини. З кінцем грудня, в Буенос Айрес, в Аргентині до проїздаючого автомобілем старого президента республіки Ірігена вистрілив тричі з револьверу італієць Марінеллі. Стріли ранили дві особи із президентської сторожі. Заговорника вбили на місці.

Катастрофа в копальні вугілля. В цілій пресі появилася жахлива вістка про страшну катастрофу в копальні вугілля, в оклагомськїм стейті. Земля присипала 60 робітників. Коли їх видобули на поверхню, то годі їх було пізнати, так були поторошені. Деякі з погибших полишили жінок і дітей.

Сукцес українського спортсвця. Англійська преса в Вінніпегу, в Канаді, з признанням пише про осяги молодого українського спортсвця Василя Григорчука, мистця в грі копанім мячем. В. Григорчук є студентом манітобського університету і сином українського посла до манітобського сойму Миколи Григорчука. Своєю грою здобув він перемогу й мистецтво для дружини манітобського університету.

З М І С Т : З Новим Роком. — Наші завдання в 1930. році. — Бажані й небажані. — Порозуміння в справі еміграції до Франції. — Лист з Бельгії. — Виїзд до Бельгії. — Франція: Виїзд у січні. Рекрутація: Стрий. Самбір. Любачів. — Канада: Хто кого може спровадити? Потреба збільшення іміграції. Управа кукурудзи в Манітобі. — Зєдинені Держави Америки: За допущенням еміграції. — Бразилія: Проказа в Сао Павльо. Століття німецької кольонізації. Військо. Недостача учителів. — Аргентина: Урядове бюро для продажі й купна. — Парагвай: Еміграційні відносини й можливости поселення. — Переворот у фармерстві. — Всячина: Індіане в Америці. Скільки неписьменних. — Хроніка: Новий кабінет. Виїзд до Південної Америки. Українці в Америці. Перепис українців в Зєдинених Державах. Український радіо - концерт. Смерть українського летуна. Замах на президента Аргентини. Катастрофа в копальні.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайсу; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.

Президія Товариства з през. М. Заячківським по середині.

„Тиждень Емігранта“

В кого серце не здригнеться, коли бачить як цілими гуртами всідають до залізничних потягів, обвантажнені клунками і всяким добром, дивляться якимсь несмілим поглядом, нікого про ніщо не питаючися?

Кому сльози не тиснуться до очей на вид малих, дрібненьких дітей, що судорожно тримаються маминої запаски і не здають собі справи із цього, куди їх везуть, де вони опиняться?

Хто хоч хвилину не призадумается, зустрівши по святочному вдітих своїх братів і сестер, яких доля гонить з під рідної стріхи і вони їдуть навмання з вірою, що там на чужині матимуть краще життя, що там поправлять своє існування?

Це емігранти!

Пливуть великою струєю, кожного року, кожного місяця, а може й днини, переходять побіля нас, ми їх бачимо й не бачимо, ми їх розуміємо й ні, ми їм співчуваємо, а може й ні. Стукотять залізничні колеса і несуть їх потяги в світ за очі, щоби вкинути в гирла кораблів на долю і недолю, на стрічу невдомому. І пливе та струя далше, розливається по степах Канади, по велелюдних шляхах Зєдинених Держав, по пралісах Бразилії, по кампах Аргєнтини, по всіх країнах, де лише є шматок вільної землі.

Чи можемо бути байдужі, коли дивимося на тих пасинків долі, що пращати мусять батьківські пороги, на довгі роки а може на віки, чи не повинна нас поінтересувати їх незавидна доля, їх невідоме майбутнє?

Цєж сини, цєж діти нашого народу. Ідуть, щоби здобути вимріяне щастя, а одночасно щоби нести промінь культури і поступу у дикі праліси, в непроходимі гущі, котрі може ще ніколи не бачили людської стопи. Ідуть німі, неосвідомлені, непоучені і лише захоплені чарівною мрією, що десь за горами, що десь за ріками і морями широкі лани, непроходимі ліси, розливні ріки і що всюди повно добра. Ідуть, щоби те добро захопити, щоби зажити кращим життям.

Але чи справді вони те осягнуть? Чи справді їх довга і важка мандрівка скінчиться раєм їх задушевних мрій?

Як багато смільчаків вже переплатило захопленню цілковитим винищенням а навіть смерттю? Як багато легковірів поклато свої голови, по цілій майже земній кулі? Хто з нас про це не знає?

І тому не можемо бути байдужими. Тому не можемо стояти осторонь, коли на наших очах перели-

вається велика еміграційна хвиля, що забирає з перед нас здоровий, відважний людський матеріал. Нам не повинно бути байдужим, що з тим матеріалом станеться.

Емігрант, це наче дитина. Мала, неосвідомлена дигина, котра всему повірить, що лиш буде приманчире. Вона потребує опіки, поради, науки. Такої поради і такої опіки потребує кожний, що кидає рідний край і вибирається в далеку дорогу на чужину.

Хтож тим повинен зайнятися, хто повинен в свої руки перебрати ролю опікуна, як не сама суспільність? Вона, а не хто інший, повинна зрозуміти, що таке еміграція, яка це велика суспільна проблема. Вона повинна здавати собі справу із того, що емігрант не для радощів кидає рідну землю і що він потребує помочі. Йй повинно на тім залежати, аби цей емігрант, по опущенні рідних границь, не загубився між чужими, але навпаки, щоби заховав глибоко в душі привязання до всего рідного, привязання до старого краю. Щоби він його ніколи не забував, щоби не цурався рідної мови, звичаїв, минулого своїх батьків, щоби в тому дусі виховував свої діти.

Щоби спопуляризувати ідею опіки над емігрантами, щоби поширити ідею суспільної контролі над еміграцією, улажується в днях 9. до 15. червня на просторі цілого краю „Тиждень Емігранта“.

Цей час мусить використати також і наше громадянство. В часі Тижня Емігранта треба повести освідомлюючу акцію серед як найширших кругів української суспільности в напрямі поінформовання про вагу еміграційної проблеми та про вагу суспільної опіки над емігрантами. В часі Тижня Емігранта повинна бути поведена акція за масовим вступиванням в члєни Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, яке одиноке є управнене нести опіку і служити порадою українським емігрантам. В часі Тижня Емігранта повинні скрізь в цілому краю повстати кружки цього товариства для співпраці і співділання з матірним товариством.

Використаймо кожну нагоду, яка лише буде, щоби в так важній справі ми не остали позаду але навпаки зробили все для добра і користей наших емігрантів. Понесім слово правди під тихі селянські хати, бо вони тої правди потребують. Повчім їх, даймо пораду, щоби вони бачили, що ними суспільність інтересується і що хоче допомогти.

В днях Тижня Емігранта нашим кличем нехай буде :

Всі в ряди Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

ЛЕОНІД

Лист.

Від води я пишу, матусю кохана,
Чую вже як море шумить і вітхає.
Здоровлю всіх в хаті і діда Іваня,
Зелень піль прашаю і небо безкрас.

За моменг, за хвилику рушимо в дорогу,
В далеку, незнану за море, в чужину.
Не плачте, матусю, лиш молитесь Богу,
Щоби беріг вам єдину дитину.

Ех, якби ви знали, як на серці тяжко,
Коли згадаю про вас, про родину.
Думки тікають, аж писати важко,
Лише вас бачу і рідну хатину.

Та ви не плачте — нехай сам я плачу.
Кінчу. Надходить відїзду година.
Може поверну, може вас побачу,
А ні... згадайте часом свого сина.

Українська еміграція.

Еміграція є суспільно - економічним явищем кожного народу. Викликує її перенаселення даного краю, як також економічні та політичні кризи, які переживають держави, краї і народи. Найстаршими народами під еміграційним оглядом були англійці, іспанці, португальці і французи. Завдяки еміграції тих чотирьох народів відкрито, занято і сколонізовано нові частини світу, Америку та Австралію, раз на все піддаючи простори тих країв гегемонії мови тих народів. Зі зростом населення в інших краях Європи починається еміграція всіх європейських народів до нововідкритих частин світу. Європейські народи емігруючи до нових частин світу заставали вже устроєну державну машину вище згаданих чотирьох народів і з цієї причини в дальших поколіннях асимілювалися в користь пануючого місцевого народу.

ЕМІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ДО КІНЦЯ 18. СТОЛІТТЯ.

Українці від непамятних часів колонізують східні полоси своїх земель і заселяють своєю людністю Херсонщину, Катеринославщину, Харківщину, полоси Дону, Кубані, Приволжа, частини бувших губерній вороніжської та саратівської. Еміграція до цих земель і їх колонізація була зовсім відрухова, безплярнова, диктована самозаховавчим інстинктом народу.

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В 19. І 20 СТ. ДО 1914 РОКУ.

З розбором польської держави поділено частку земель між Австро - Угорщину а частку між Росію. Тим самим українці знайшлися одні в австро - угорській державі а другі під Росією.

Українці під Росією як до 19. віку так і дальше колонізують території положені на схід від етнографічної української території і в цей спосіб повстає ціла сітка українських колоній на Кубані, Кавказі, Ставропільській області, по обох боках ріки Терак аж до Каспійського моря, в околицях Царицина, коло устя Волги, в Казакстані вздовж за-

лізничого шляху Самара, Оренбург до границь Туркестану. Колонії ці вже в 1914. році були так густі а приплив українського населення так сильний, що території ці скорше чи пізніше мусять дістати виключно український характер.

Ця еміграція була самочинна, не мала помочи суспільних місцевих чинників і російського уряду.

Крім цієї еміграції йшла ще еміграція в Туркестан, на Сибір та на Зелений Клин. Вона вже йшла за почином і при матеріяльній допомозі російського уряду. Еміграція ця крім Зеленого Клину і Туркестану не витворила ніде більших українських колоній.

Крім цих двох еміграційних струй ще була третя з Волині, Полісся і Холмщини спорадично до Бразилії і Канади. Була це еміграція викликана не природними причинами, лише еміграційними агентами. Була це дика еміграція.

Українська еміграція в б. Австрії йшла з Галичини, Буковини та Прикарпатської України. Була це еміграція сезонова до Німеччини і заморська. Сезонова еміграція до Німеччини йшла з Галичини в числі коло двісті тисяч людей різно і приносила економічні користи. Заморська еміграція йшла до Зєдинених Держав Північної Америки, Канади, частинно до Бразилії, а в малій скількості до Аргентини.

Найскорше почалася еміграція з Прикарпатської України, з причин перелюднення тамощнього краю та економічної нужди. Почалася вона в році 1877 і йшла виключно до Зєдинених Держав Північної Америки, а як вона була сильна, бачимо в цього, що на 600 тисяч теперішнього населення Прикарпатської України є тепер пів мільона населення з тієї країни в Зєдинених Державах Північної Америки. Причини цього цікавого та сумного явища було перенаселення і економічний та культурний гнет угорського уряду. Під національним оглядом принесла та еміграція це, що населення, яке виїхало до Зєдинених Держав, осідаючи в поодиноких місцевостях, замешкувало їх компактною масою, виїшовши з під малярського впливу перестало денационалізу-

ватися і витворило цілу сітку економічних та суспільних організацій. До тих організацій належить майже ціла еміграція Закарпаття, не піддаючись поділові на різні партії і секти, як це сталося з еміграцією з Галичини і Буковини.

Другою з черги була еміграція з Галичини і Буковини, яка йшла до Зєдинених Держав Північної Америки, Канади і Бразилії а в послїдних часах перед вїйною до Аргентини.

Як еміграція з Підкарпаття так і з Галичини, а пізніше з Буковини, була еміграцією дикою, незорганізованою. Вона була викликана економічними

Фармерська хата в Канаді під стріхою.

причинами і роботою корабельних агентів. Але тією еміграційною струєю не цікавилася українська суспільність, полишаючи емігрантів опіці еміграційних агентів і не доцінюючи далекосягlosti еміграційного питання. Народ, їдучи за море, був полишений сам собі і виставлений на ціле море терпіння був ошукуваний через всіх, хто лише того хотів. Не дивота, що емігранти, приїхавши на місце, не мають нізвідки поради, поселювалися там, де находили заняття, кожний окремо а не як інші народи компактною масою. Це було причиною, що емігранти з Галичини і Буковини з перших 20 літ еміграції були майже цілком страчені для народу як під економічним так і національним оглядом. Першими піонерами організаційного руху серед українців в Америці були священики, що виїхали до Зєдинених Держав Північної Америки в цілі організованнє греко-католицьких парохій. З цієї причини, що українська еміграція не осїдала компактною масою, українці крім одного міста Оліфант, заселеного переважно емігрантами Лемками, не витворили ніде центрів з компактною українською масою.

Другим краєм, куди звернулася струя української еміграції з Галичини і Буковини була Канада. Струя ця прямувала до трьох західних провінцій Канади, а саме до Манїтоби, Саскачевану і Альберти. Прямувала вона до цих провінцій тому, що канадійський уряд старався заселити емігрантами з Європи безлюдні провінції. Коли українська емігра-

ція до Зєдинених Держав була зарїбковою еміграцією, і вся лишалася в промислових центрах, даючи лише малий відсоток українських фармерів, то в Канаді в цих трьох провінціях, де не було майже жадних міст, українська еміграція була виключно поселенчою і осїдала на фармах. Фармак в цих трьох провінціях не було тоді майже ніяких, а праліс одержували емігранти даром або за безцін. Відмінно до Зєдинених Держав емігранти потворили в Канаді густі кольонії з компактними українськими масами і в цей спосіб лишилися при своїй народности.

Третім краєм, куди йшла українська еміграція була Бразилія. Еміграція ця була викликана агентами корабельних товариств, була цілком дика, обчислена на обман і визиск.

ПОВОЄННА ЕМІГРАЦІЯ.

Світова вїйна і спричинена нею нужда в Європі викликала і загострила еміграційне питання. Коли перед вїйною еміграція була виключно в руках приватної ініціативи, то по вїйні всі держави Європи узнали еміграційне питання державним питанням і видали закони, що оголосили еміграцію монополем держави. Перенаселення у всіх європейських державах і зрозуміння далекосягlosti еміграційного питання спричинило, що всі європейські держави творять окремі уряди, які регулюють еміграцію. Коли перед вїйною майже 80 відсотків всеї європейської еміграції йшло до Зєдинених Держав Північної Америки, то по вїйні Зєдинені Держави зам-

Модерна хата фармера в Канаді.

кнули майже цілковито свої границі для неанглійських народів. Для європейської еміграції полишилася в Північній Америці Канада, а в Південній Аргентина, Бразилія, Уругвай, Парагвай і інші. Довоєнна еміграція виказала, що засуджена вона є скорше чи пізніше на винародовлення. Для того всі європейські держави і народи стараються дєскільки ще не мають своїх кольоній витворити національні кольонії в старих осередках Америки та вишукувати нові полоси для кольонізації.

ЕМІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ПО СВІТОВІЙ ВІЙНІ.

Світова вїйна змінила кордони, в яких жили українці перед вїйною. На місце Австро-Угорщини

і Росії прийшли Радянська Україна, Польща, Румунія і Чехословаччина.

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

Еміграційне питання в Радянській Україні існує даліше. Навіть якби всю землю на Радянській Україні поділити між усіх селян то її не вистарчило би, щоби нею всіх наділити. Виглядає воно парадоксально, одначе є правдиве. Представник Всесоюзного переселеного комітету Попов на засіданні Виконавчого Комітету України сказав, що перенесе-

Українська церков в Шикаго.

лення найгостріше виступає на Україні, звідки треба виселити коло 7 мільонів 200 тисяч осіб. Коли перед війною найкориснішою з національної точки була стихійна еміграція на Кавказ, над береги Каспійського моря, тобто устя Волги, Казакстан та Туркестан бо вона творила продовження етнографічної української території, то з причини соціалізації землі ця еміграція цілковито устала. Тепер нема приватних власників, від котрих український емігрант міг би набути землю, а радянський уряд, стоячи на великодержавному становищі, не хоче допустити до зміцнення українського населення на цих територіях. Одною з причин хвилевого припинення еміграції в ці сторони є також спротив місцевих автономічних чинників. Радянський уряд спрямовує тепер українську еміграцію на Сибір в місця ним визначені.

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ ПІД РУМУНІЄЮ.

Румунія одержала частини Прикарпатської України, Буковини та Бесарабію. Румунська держава узнала еміграцію за державний монополі і не дозволяє емігрувати румунському населенню, тільки нерумунським народам. Еміграція українців з Румунії іде до Канади або до Аргентини.

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Чехословаччина одержала 2/3 частей Прикарпатської України. Перенаселення, що панувало там до війни, не лише не усунено, але воно ще побільшилося. Перед війною малоземельне селянство находило працю на лятифундіях в Угорщині. Тепер ці зарібки упали з причини, що Угорщина творить особну державу. Також чеський промисл знищив ті промислові осередки на Підкарпатті, які в останніх часах стали там витворюватися. Всі ті причини склалися на це, що еміграційна струя даліше пливе і звертається до Канади, Аргентини і Бразилії, а в міру можности до Зєдинених Держав.

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В ПОЛЬЩІ.

Польська держава одержала по Австрії Галичину а по Росії Волинь, Холмщину і Полісся. Всі ті території були тереном війни, яка спричинила страшне винищення. Війна, що здержала була еміграцію, спричинила ще більше зубожіння населення і перелюднення. Підкарпатські повіти є так перелюднені, що навіть при найбільшій урожаю всі ті повіти мусять купувати хліб а задля браку зарібків недоідають. Статистика виказує, що треба би виселити половину тих повітів щоби витворити там таке поло-

Український Робітничий Дім у Вінніпегу.

ження селянської маси, яке є в інших державах а які є вже перелюднені. Коли ще перед війною було 50 відсотків таких селянських господарських одиниць, що мали по 10 моргів землі, то тепер а вже 50 відсотків таких, що мають лише по 5 моргів землі. Коли ця справа піде так далі, то за 50 літ будуть це господарства два або одноморгові.

З цієї причини людність мусять емігрувати. Українська суспільність, не доцінювала до війни еміграції. Більшість суспільности є тої думки, що треба спинити заморську еміграцію а толерувати лише сезонну європейську еміграцію, одначе ніхто не цікавиться цим питанням, як розв'язати цю проблему, як усунути перелюднення, як сотворити нові варстаті праці для недоідаючої людности.

Коли перед війною еміграція з Галичини йшла

до Німеччини, як сезонна, зарібкова еміграція, а до країв заморських як зарібкова і поселенча, то по війні для наших емігрантів лишилися як терени поселенчої і зарібкової еміграції в Північній Америці Канада, а Південній Америці Аргентина, почасти Бразилія, Парагвай і Уругвай, а як терени сезонної еміграції Німеччина і Франція.

До Німеччини йде еміграція на основі польсько-німецької умови, згідно з котрою Німеччина що року приймає около сто тисяч рілних робітників на сезонні роботи. Рільні робітники виїжджають до Німеччини на підставі запотребування Німецької Робітничої Централі. Еміграційний Уряд розділяє кожного року призначений контингент на поодинокі повіти, а Уряди Посередництва Праці переводять рекрутацію робітників до Німеччини. Еміграція до Німеччини є сезонна, часова з тої причини, що робітники можуть перебувати в Німеччині лише через 9 місяців, а потім мусять вертати до краю назад.

Еміграція до Франції, в перших початках існування польської держави була масова. Тепер виїздить до Франції около 30 тисяч робітників річно. Робітники виїжджають на підставі запотребовань ви ставлених через роботодавців, або на підставі рекрутації переводженої через Уряди Посередництва Праці разом з французькою місією, при чім уряд

розділює контингент на поодинокі повіти. Другі європейські краї виказують так мале запотребовання робітників, що не можна того брати під увагу.

З заморських країв найважнішими теренами є Канада, Аргентина і Бразилія. До Канади відбувається виїзд робітників на підставі контингенту, призначеного щороку польській державі канадійським урядом. Польський уряд розділює цей контингент на поодинокі воевідства і уряди Посередництва Праці. Поза контингентом могли ще їхати робітники на підставі афідавітів і на підставі пермітів

В найблищій будучности буде призначений польській державі контингент лише для родин а всі інші будуть могли виїздити до Канади лише на підставі перміту це є спеціального позволення канадійського уряду а жінки і діти перебуваючих в Канаді на підставі аплікацій. Ті, котрі не можуть виїхати до Канади, їдуть до країв Південної Америки, найчисленніше до Аргентини де зарібки є на третину менші, чим в Канаді.

До Бразилії, Парагваю і Уругваю можуть їхати лише ті, що виїжджають з родинами на поселення в цілі набуття там господарств а не в цілях зарібкових. В цих краях мало є фабрик і робота є лише на ріллі.

I. К-ий

В дорогу.

В хаті Федоруків плач, наче збиралися кого на цвинтар проводити. Але найбільше лементувала стара Параска, що то їй вже до сімдесятки докотилося. Втирала запаскою очі, потягала носом і голосила :

— Ей, де там вас побачу, Не дочекаємо такого. Нікому нам очі буде закрити...

Син Максим потішав як міг. Потішала й невістка.

— Та, бо мамо, не плачте. Чи ми одні їдемо? Чи ота Канада така страшна. Побудемо там років кілька, придбаємо дечого та назад до вас вернемо. А так і вам лекше буде і ми не так бідуватимемо.

Старому Федоруківі не сиділося. Раз - у -раз вставав від скрині, виходив на двір, заходив до коней, чи добре накормлені на дорогу й назад вертав до хати. Не плакав, як другі. Лише в горлі щось його тиснуло, під серцем мліло, скільки разів глянув на молодих, які вибиралися кудись за море.

Сам не знав куди, чи це близько, чи далеко. Розумів, що дітям тісно жити, що мало лишає майна й тому не дивувався, що вибираються в світ за очі. Щоби тільки їм добре було між чужими, щоби не банували за домом. Знав, що з його села вже декілька осіб виїхало і що їм не зле повелось. Може й його синові з невісткою пощастить.

Вийшов ще раз на обістя. Пахло ранньою вес-

ною. По ярках лежав почорнілий сніг, але тепло сонця своє робило. Подумав, що вже небаром стануть орати, начнеться праця в полі, але син, з яким він стільки літ жив в парі, вже не поїде з плугом. Оратиме другу землю. Посмутнів старий, бо привик до сина, що був властивим газдою, коли інших дітей відділив. Старому вже важко було працювати. От, крутився по обістю.

Глянув старий в гору. Сонце підходило ближче до заходу. Пора виряжати дітей, а то щоби не пізнили потягу.

Вернув у хату.

— Ну, діти з Богом!

Плач і голосіння потрясли сволоками. Стара Параска припала біля одвірка, наче нікого не хотіла випустити з хати й заводила:

— Дітоньки мої... що без вас дятиму... хто мені ложку страви подасть.....

Син підняв маму.

— Не плачте, мамо... а самому горохом по лиці потекло.

Пообнималися, поцілувалися, невістка до порога припала, Сусіди перед хати повиходили.

І пішов селом плач голосний і проймаючий.

Віз рушив.

І остав старий Федорук на своєму обістю, а другий син повів стару маму до хати, щоби з ніг не звалилася.

Старий стояв. Заходяче сонце золотило його голову, а він стояв і слухав як дорогою туркоче віз.

І він заплакав.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.

В осені 1924 року приїхав до старого краю адвокат з Вінніпегу Осип Дик, як відпоручник канадійського уряду, в справі провірення економічних відносин серед українського населення, зокрема чи є рільники, охочі до виїзду до Канади.

Він зголосився до д-ра Володимира Бачинського і цей занявся скликанням зборів представників українських суспільних установ і преси.

По вислуханні реферату п. Дикого про відносини в Канаді і інформаційного реферату д-ра В. Бачинського про передвоєнні еміграційні організації, рішено одноголосно вибрати комітет в дир. М. Заячківським на чолі, котрого завданням було би виготовити меморіал до канадійського уряду на руки тодішнього міністра іміграції і кольтонізації п. Ігана в справі улешення еміграції українським селянам з Польщі. Крім цього рішено або відновити передвоєнне українське еміграційне товариство, або заснувати нове.

Комітет виготовив згаданий меморіал і вніс дня 17 грудня 1924 року до Дирекції Поліції у Львові статут Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові. Статут зладив д-р В. Бачинський. Рескриптом з дня 24. січня 1925 р. статут прийнято до відома.

Статут товариства передбачує опіку над емігрантами в найширшому обемі як також організацію рееміграції, навязування і піддержування національних, культурних і господарських взаємин з осередками української еміграції на чужині, піддержування інтересів української еміграції перед урядом і заграничними властями з тим, що діяльність товариства розтягається на цілу територію Польщі.

Дня 14 лютого 1925 року відбулися перші загальні збори товариства, на яких вибрано головою дир. М. Заячківського, заступником о. Крил. Томовича і през. В. Децикевича, а секретарем д-ра В. Бачинського.

В березні цього самого року виїхав секретар товариства д-р В. Бачинський в товаристві о. Йосафата Жана до Канади, щоби прослідити тамешні іміграційні відносини і для переговорів з канадійським урядом для влекшення еміграції наших селян до Канади.

В 1925 році видає товариство квестіонар в еміграційних справах. Квестіонар зредагували д-р В. Бачинський і інж. Ю. Павликовський. На квестіонар одержало товариство коло 300 відповідей.

В роках 1926 — 27 товариство поширює серед суспільности вагу своєї діяльності та вказує на konieczність займатися еміграційними справами та помічку емігрантам. В 1927 році наше товариство приступає в члени Міжнародної Конференції Товариств Опіки над Емігрантами в Женеві і почало зби-

рати матеріяли до видання підручника англійської мови.

В дні 1. квітня вийшло перше число „Українського Емігранта“, офіційного органу товариства, але опісля видавання припинено наслідком недостачі фондів і відновлено щойно 5 жовтня 1927 р. Від того часу часопис виходить правильно в накладі 3.000 примірників двічі на місяць.

Дня 19. XI. 1927 р. посвячено власну домівку товариства при вул. Городецькій ч. 95, де воно міститься по нинішній день. В тому дні передано учасникам перші примірники україн.-англійського самоучка „Учітеся по англійськи“. Є це перша книжка видана стараннями товариства при допомозі Еміграційного Уряду в накладі десять тисяч примірників.

В 1928 році товариство поширює свою діяльність в цілому краю, основуючи свої кружки в Самборі, Золочеві, Раві Руській, Тернополі, Станиславові, Рогатині, Сяноці і Бережанах. Крім цього товариство дістає дозвіл на ведення двох концесійованих бюр порад і інформацій у Львові і в Тернополі. Щоби і інші повіті мали поміч і інформаційну службу товариство починає вести в 1929 році інформаційне бюро в Станиславові і Самборі але лише для своїх членів.

Слідкуючи за розвитком еміграційних справ, маючи на увазі добро українських емігрантів, товариство неоднократно інтервеніювало в Еміграційному Уряді в Варшаві, предкладаючи тому свої меморіяли і побажання. Між іншим товариство інтервеніювало в справі лоширення рекрутації сезонних робітників до Німеччини на повіті Підкарпаття. Інтервенція була успішна і уряд справді збільшив контингент для підкарпатських повітів.

Вважаючи одним з головних своїх завдань навязання контакту з важнішими центрами української еміграції на чужині, наше товариство стреміло до створення аналогічних товариств в усіх іміграційних краях. На жаль, досі вдалося довести до зrealізованя лише співпрацю з братнім товариством Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла в Вінніпегу, в Канаді.

Та найважливішою ділянкою діяльності на в останніх роках була інформаційна служба для українських емігрантів. Нище подаємо чисельне віставлення справ, полагоджених нашим товариством у Львові і його бюроми в Тернополі, Станиславові і Самборі від початку існування товариства аж по кінець березня 1930 року.

Р. 1926	Львів	93
„ 1927	Львів	848
„ 1928	Львів	4736
„ 1928	Тернопіль	879
„ 1929	Львів	4984
„ 1929	Тернопіль	10103
„ 1929	Самбір	1138
„ 1929	Станиславів	930
„ 1930	Львів	2400

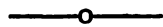
„ 1930	Тернопіль	9419
„ 1930	Самбір	431
„ 1930	Станиславів	2516

Вище наведені числа наглядно виказують зріст діяльності товариства і масове користування наших емігрантів послугами товариства є доказом, що товариство тішиться довірям серед широких кругів нашого громадянства.

Не можна поминути мовчанкою праці, яку вкладає товариство в часопис „Український Емігрант“, подаючи в ньому всякі вияснення, що відносяться до еміграційних справ а також різні поради відносно іміграційних країв.

З рамени Товариства Опіки над Українськими Емігрантами засідає през. М. Заячківський в Державній Раді Еміграційній в Варшаві. Крім цього членами Наукового Еміграційного Інституту в Варшаві є секретар товариства д-р В. Константинович і ред. І. Івашко.

Ціллю товариства є поширити організаційну сітку по всіх більших містах краю, а також довести до кінця акцію творення аналогічних товариств в краях іміграції. Але для тієї праці товариство потребує помочі якнайширших кругів української суспільности. Те, що довіря до важкої праці товариства зростає, те що до товариства зголошується чимраз більше емігрантів в справі помочі і поради є залорукою, що товариство вже в скорому часі досягне намічену ціль.

Суспільність і еміграція.

Нераз чуємо від людей старших віком слова: давніше краще було жити. Додають вони до того, що колись перед роками життя було дешевше, кожної хвилини можна було найти працю і більше як тепер заробити.

Чи справді так?

Цілком цьому заперечити не можна. Життєві умовини мінються з року на рік. Боротьба за існування стає з кожним роком важча і більше скомплікована. Людина на кожному кроці відчуває тісноту, котрої давніше не було, вона бачить, що обсяг життєвих можливостей чимраз менший.

Бачить це селянин, якому де далі вже нема що ділити. А докупити клаттик землі сьогодні дуже тяжко. Колись маленькі сільські оселі розкинені були на великому просторі, сьогодні що крок то село, села великі, велелюдні.

Бачить це мешканець міста, якому так важко найти заробіток. Всюди переповнення, всюди за багато рук до праці.

Тіснота спричиняє, що людина намагається вийти з неї, перейти, де свобідніше, де боротьба за існування не така тяжка, де більше спроможности легше жити. Явище це так давне, як давна історія людства.

Колись в давнину, коли людський рід поділений був на племена, місце осідку такого племені вічно змінювалося. Побуло племя на одному місці, розмножилося і розрослося, винищило довкола земні плоди, вигубило звірину по лісах, ставало для нього за тісно й за скупю. Тоді племя переносилося на друге місце. Племена вели тоді кочівничий спосіб життя.

Цей нахил до зміни місця осідку, нахил до втечі з тісноти заховався і у нинішній людини. Лише, що не є він так примітивний, як колись був.

Називається він еміграцією.

Сучасна людина на кожному кроці відчуває тісноту, але одночасно знає, що не ціла земля так перелюднена, що є ще багато вільних місць, де можна свобідніше жити, де боротьба за існування не є так тяжка. Родиться тоді в ній бажання змінити місце осідку. Людина емігрує.

Еміграція, як бачимо, це загально - людське явище. Людина емігрує, бо мусить, бо до цього її приволокує само життя.

Якеж супроти цього явища повинна зайняти становище суспільність?

Еміграція, це вплив певної частини даної суспільности. Це втрата для тої суспільности в людському матеріалі. І вже з того титулу суспільність не може легковажити тої втрати, навпаки в її інтересі лежить, щоби відпливаюча маса не пірвала звязків з матірним плем, щоби вона, спинившись на чужині лишилася вірна мові, звичаям і нації.

На тій основі зродилася ідея суспільної опіки над еміграцією.

Нема сьогодні народу, котрий не доцінював би значіння еміграції. А роблять це не ізза якогось сентименту, чи демонстрації, лише для цілком реальних цілей. І це є цілком зрозуміле. Емігранта змушують до виїзду життєві умовини. Коли він бачить, що в хвилині його відїзду ним опікуються, що дають йому поради на дорогу, що находити він поміч на місці нового замешкання, тоді він чує вдячність для суспільности і її організацій. Він почувує себе звязаним із старим краєм, він все це памятає, що старий край не забув про нього, коли він, щоби ратувати свою екзистенцію, мусів емігрувати на чужину. Такий емігрант, коли дійде до добробуту, старається віддячитися старому краюві. Загалом його звязки із старим краєм є в такому випадку сильніші, він не скупить жертв на культурні цілі а надівсе не улягає так скоро асиміляційним впливам.

Це треба мати на увазі, коли порушуємо еміграційне питання і опіку суспільности над емігрантами.

На жаль, такого зрозуміння справи у нас нема. Українська суспільність, з малими виїмками, не доцінює еміграційної проблеми. В нас покутує думка, що це зайвий труд займатися еміграцією і не один ідентифікує суспільну роботу опіки з визиском емігранта.

Таке підходження до справи не тільки що не громадянське, але навіть злочинне. Таким ставленням справи не зможемо припинити еміграції, коли вважаємо її небажаною, бо це річ неможлива. Еміграція іде, вона буде іти, вона мусить іти, голодно-го і безробітного не переконаємо гарними закличками. Еміграція, це суспільне лихо. А коли самого процесу ми не в силі припинити, то на нас паде велика відповідальність, щоби його регулювати.

Це, що наша суспільність в минулому мало інтересувалася еміграцією, сильно пімстилося. Згада-ти хочби часи дикої еміграції до Південної Америки. Замість суспільности працювали тоді платні агенти, які при допомозі обману вивезли тоді десятки тисяч неосвідомлених наших селян на певну заги-

биль. Можна це було тоді спаралізувати і були би ми тоді багато людей охоронили від смерти.

Свою роботу продовжують агенти ще й нині, хоч не в таких розмірах, бо закон сьогодні більше береже емігранта. Всеж таки вони працюють в народі і є багато малосвідомих одиниць, що їм ві-рять.

В імя охорони тих одиниць перед визиском і обманством, наша суспільність повинна поінтересува-тися справою опіки над емігрантами. В імя бере-ження майбутнього нашої еміграції, суспільність повинна звернути більшу увагу на цю ділянку і зро-зуміти ті кличі, які від кількох літ пропагує наше товариство.

З К А Н А Д И.

1). Церков ОО. Василян в Вінніпегу. — 2). Елеватор (збіжевий шпихлір). — 3). Парлямент в Едмонтоні. — 4). Український Інститут ім. М. Грушевського в Едмонтоні.
(Фотографії із книжки Л. Ясінчука: За Океаном.)

Українська еміграція в Канаді.

Українці почали їхати до Канади більшими гуртами коло 1895 року. Канадський уряд приміщував новоприбуваючих в пралісах провінцій Альберти, Манітоби і Саскачевану, даючи їм наділи землі, покритої лісом, розміром 112 і пів морга на одну родину. Родина таку землю корчувала, ставила хату і приступала до управи ріллі. У вільних від господарського заняття хвилинах українські переселенці

працювали при будові нових доріг і залізничних шляхів і тим способом заробляли значні квоти. Одночасно закладали школи, будували в міру спромоги церкви і засновували різні культурні установи.

Під сучасну пору є в Канаді коло 400 тисяч українців, які мають коло 300 церков, яких 250 освітніх товариств та ряд економічних установ. Всі, перебуваючі в Канаді українці в більшості письменні. Уже є і своя українська інтелігенція а Союз українських студентів вищих шкіл Канади числить коло 200 осіб. Матеріальне положення наших переселенців на загал добре, недостає їм лише ціпкої ор-

ганізації, яка дала би їм змогу мати відповідний до їхнього числа вплив в державних установах поодиноких провінцій.

Відносно виїзду наших емігрантів до Канади під теперішню пору, то сказати можемо таке. Родини, які їдуть до Канади, щоби там поселитися, повинні мати коло 500 доларів готівки по заплаченні корабельної карти на загосподаровання. Порадним є, щоби наші родини купували фарми лише частинно загосподаровані, тобто такі, котрі мають скромні деревляні будинки і де лише частина землі є під управою. Решту землі треба ще очистити з лісу. Ціна землі за один акр, це є 3/4 морга, не повинна бути більша як 30 доларів, а ціна купна повинна бути розложена на час 20 літ.

Наші переселенці повинні також брати так зва-

Єпископська церков в Вінніпегу.

ні гомстеди, це є наділи державної землі, в скількості 150 акрів, за оплатою 10 доларів одноразово. Гомстед, це земля покрита густим лісом, який треба корчувати а потім щойно брати під управу.

Кожний, що бере такий гомстед і заплатить за него 10 доларів, дістає тимчасове право власности. Він є обовязаний протягом короткого часу до трьох літ побудувати хату і господарські будинки, частину землі викорчувати, управити, купити інвентар і мешкати на своїй новій фермі. Коли уряд переконається, що тимчасовий власник гомстеду дійсно господарує, надає йому титул справжнього власника.

Рільні робітники, які приїжджають до Канади а не знають англійської мови, повинні нанятися на цілий рік праці у фермера хочби за 200 доларів річно і ціле удержання. Тим вони охороняють себе від безробіття а через рік навчаться працювати на рилі. Треба не забувати, що рільна господарка в Канаді цілком інша як у нас.

—оо—

ТОВАРИСТВО ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ ІМ. СВ. РАФАІЛА.

В цілі несення помочі новоприбуваючим українським емігрантам засновано в Канаді Товариство

Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла. Історія товариства така:

Дня 17. грудня 1903 р. заложили українці в Монтреалі Товариство опіки над переселенцями. Це була читальня з обовязком опіки над приїзжими українцями. Товариство не проявляло більшої діяльности. Щойно в 1924. році, коли то канадійський уряд розважав справу свобідніюї імїграції до Канади, виринула думка про потребу засновання справжнього товариства опіки над українськими емігрантами. На зїзді в місті Саскатуні дня 18. листопада 1924. р. порушив справу засновання такого товариства канадійський єпископ Н. Будка.

На зїзді в Вінніпегу, який відбувся дня 11. грудня 1924. р. вибрано комітет з трьох осіб, а саме п. Ільчишина, Продана і Біберовича, і поручено їм зайнятися заснованням товариства.

Комітет зладив статут і перші установчі збори товариства відбулися дня 4. січня 1925 р. На зборах передискутовано статут і спосіб одержання від уряду дозволу на ведення діяльности товариства в цілій Канаді. Дня 17. березня 1925 р. розіслало товариство свій перший обїжник, щоби пояснити свої завдання та завітвати українських фермерів, щоби зголошували запотребування робітників на свої фарми а також вільні фарми на продаж в тих околицях, де живуть українські фермери і де є вільні ферми-гомстеди. В початках акції помогли товариству відпоручники старого краю д-р В. Бачинський і о. Й. Жан.

Дня 24. лютого 1926 р. одержало товариство від уряду дозвіл на ведення діяльности в усіх провінціях Канади і на підставі того дозволу відбулися дня 7. травня 1925. р. організаційні збори основників. На зборах ухвалено відзнаку і печатку товариства та вибрано управу товариства, яка від тепер почала вести нормальну працю товариства.

Братне товариство в Канаді старається давати поміч і поради українським селянам і робітникам у всіх справах звязаних з їх переселенням до Канади. Помагає найти працю, відшукує фарми на продаж, помагає при одержанні гомстеду і т. і. Для спопуляризованія своєї акції товариство видало три альманахи: „Нове Поле“, „Прерія“, і „Провідник“. За час свого існування полагодило яких 5000 справ наших емігрантів. Згадати годиться, що канадійське товариство є в тісному контактї з нашим товариством опіки у Львові.

З тої причини, що на будуче будуть могли виїздити до Канади рільні робітники і служниці лише на основі пермітів, це є дозволів канадійського уряду, тяжить обовязок постаратися о такі дозволи якраз на товаристві в Вінніпегу. Зможе воно це виконати при співпраці з нашим товариством у Львові, притягаючи до співділання всі українські верстви в Канаді.

—о—

Народини галицької еміграції.

ГАЛИЧИНА АВСТРІЙСЬКОЮ КОЛЬОНІЄЮ.

На підставі договору про поділ Польщі з 1772 року між Прусами, Росією і Австрією заняли австрійські війська без ніякого опору зі сторони місцевого, польського і українського населення край на північ від карпатських гір, на схід по річку Збруч, на північ по ріку Вислу і лінію, яка тягнеться від устя Сяну до Висли а далі попри містечка Белзець - Сокаль - Броди - Збараж. Цей край о поверхні 78 тисяч квадратних кілометрів названо Галичиною і прилучено до австрійської монархії. В кільканацять літ опісля прилучено до Австрії через воєнну окупацію ще землі на полудневому сході від Галичини т. зв. Буковину так, що більше чим протягом одного століття обі ці землі: Галичина і Буковина поділяли однакову долю як австрійські кольоніальні території.

В часі прилучення Галичини до Австрії панували тут середовічні господарські і суспільні відносини: По селах панщизняний устрій, по маленьких містечках, з яких найбільшими були Львів і Краків, цеховий, дрібно - ремісничий лад. Австрійська влада в нічому не змінила цього устрою. В перших роках окупації обмежилася експлоатація нових кольоніальних земель до цього, що військовими кордонами замкнуто мешканців краю від господарських взаємин і лучности, і в цей спосіб створено монополію в використуванні краю для австрійських чинників. В нових кольоніях поуставлювано австрійські військові гарнізони, введено австрійську адміністрацію, забрано на власність австрійської держави багато землі і лісів, т. зв. камеральні добра. Доходами з податків і данин засилювано австрійський скарб, на вільних землях творено німецькі, рільничі кольонії, а для західно - австрійських рукодільничих і купецьких фірм забезпечено на нових кольоніальних теренах ринок збуту для їх товарів і вивіз з цього краю сирівців.

В такому стані застав Галичину розвій західно - австрійського промислу на нових фабричних і капіталістичних основах. Австрійський капітал уважав Галичину як один з найкращих ринків своєї експанзії. Для влекшення експлоатації цього ринку почато будову битих гостинців і залізничих шляхів. За кілька десятиліть побудовано в Галичині звиш 4.000 кілометрів залізних доріг. Капіталістичний спосіб експлоатації привів зі собою зміни в суспільному і господарському устрою краю. Наймаркантнішими проявами цих змін були: знесення панщини, занепад галицького ремесла і знидіння цехового ладу по містечках. Натомість зазначився зріст агентур і представництв західно - австрійських, промислових, купецьких і фінансових підприємств.

З Галичини вивожено масами сирівці: дерево, збіжжа, овочі, сіно, худобу, свині, шкіру, лляні і конопляні волокна, а з відкриттям нафтових джерел на Підкарпаттю, ропу. Натомість до Галичини привожено: камінне вугілля, залізні, текстильні і хемічні продукти від машин і льокомотив почавши, а на голках і милі скінчивши. Агентами, посередниками представниками і підпродавцями західно - австрійських промислових і купецьких фірм стала найрухливіша верства місцевого населення, яка знала німецьку і краєві мови і мала племінні звязки на заході, а це жидівське міщанство Галичини. Жидівський купецький стан доробився на цій торговлі середньої заможности, а деякі жидівські фірми розбагатіли до капіталістів в великому масштабі.

Цілий цей процес змін відбувся в галицькій кольонії без видимих потрясень і революцій в мирний спосіб. І так знесено панщину без аграрної реформи з полишенням великої власности; на місце упавшого місцевого ремесла не створено в краю осередків великого промислу.

Процес кольоніальної експлоатації Галичини на капіталістичних основах тривав околo півстоліття менше більше від 1840—1890 р., а його наглядним закінченням була краєва вистава у Львові в 1894 році. Найконечнішим засобом для цієї експлоатації були залізничі інвестиції. В краю побудовано кілька звиш 4.300 кілометрів залізничих шляхів, а також биті гостинці. При будові цих шляхів, мостів, залізничих забудувань керовничі становища занимали німецькі, італійські і чеські кваліфіковані робітники, а чорні роботи виконувало місцеве населення. Подібно було при нафтових копальнях. В наслідок розвою комунікаційних середників розрослися дещо також галицькі містечка. Праці в краю було подостатком, хоч плата за працю була зглядно невелика. Більше значіння, як заробітки мала будова залізниць під цим оглядом, що: 1) вирвала широкі маси народу зі середовічних осель і способів заробітків, 2) отворила ворота тим масам на світ широкий.

Кольоніальна система в Галичині по суті своїй не могла причинитися до збогачення широких мас населення по селах і містечках та заспокоїти їх всі життєві і культурні потреби. Навпаки, так як по кольоніях на цілому світі, населення Галичини збідніло, не могло в краю знайти собі середників до життя і розвою, а деякі передвоєнні польські учені економи цей стан назвали „галицькою нуждою“. Спроби населення вирватися з цієї нужди на пів - революційними способами, а саме через великі штрайки з початком двадцятого століття, а це через великий штрайк будівельних робітників у Львові, нафтових в Бориславі і рідких робітників у майже цілій східній Галичині не мали успіхів. За це успішним способом освободження від „галицької нужди“ була передвоєнна масова еміграція з Галичини, а головню еміграція сільського населення.

ПОЛОЖЕННЯ СЕЛЯНСТВА.

В українській літературі найгарнішою розвідкою про положення сільського населення в Галичині за австрійських часів є книжка Вячеслава Будзиновського під наполовком „ХЛОПСЬКА ПОСІЛІСТЬ“. Кого інтересує ця тема, того відсилаємо до цієї цікавої книжки, а тут подаємо тільки деякі виїмки.

І так в Галичині було взагалі 7,800.000 гектарів або 13,640.000 моргів землі, з чого відпадало в 1890 р. звиш 450.000 моргів на неужитки і під будинки. З управної землі належало до 4.493 власників більшої посілости звиш 5.295.000 моргів, а на селянську дрібну посілость припадало управної землі враз з неужитками звиш 7 мільонів землі. Решта припадала на господарства вище як 100 моргові, на церковні, камеральні, громадські і інші посілости. Всіх сільських дрібних господарств було 1,623.837.

З цього числа господарств припадало на наступні групи:

Число сільськ. госп.	від	до	% всіх сіль. госп.
1. 756.500	—	2 моргів	46.60
2. 338.331	2	— 4 моргів	20.83
3. 339.925	4	— 10 моргів	20.93
4. 178.879	10	— 40 моргів	11.02
5. 10.102	40	— 100 моргів	0.62

З цього зіставлення видно, що пересічно на одне сільське господарство припадало около 4 моргів поля, при чому майже половина сільських господарів, це були безземельні або малоземельні господарі.

Населення в Галичині було в 1890 р. звиш 6,607.000 душ, з чого 77 відсотків жило з рільництва, годівлі худоби, огородництва, лісництва і риболовлі. Малих рільників було по селах звиш 4.800.000 так, що пересічно припадало: на одну хлопську посілость 2.73 душ, а на один хлопський морг 0.69 душ.

Управна земля була головним варстатом і середником доходів для цих мешканців галицьких сіл, бо сезонні зарібки підчас жнив на ланах великих земських посідачів тревали в році тільки короткий час і були цілком низькі. Населення сіл було обтяжене різними податками і данинами, та довгами. Способи рільної продукції були цілком первісні і нерациональні. Це все складалося на те, що зі своїх варстатів праці не могло вижити населення галицьких сіл і заспокоювати своїх культурних потреб. „Галицька нужда“ проявлялася найбільше по галицьких селах і тому не дивниця, що перед війною з цих сіл полинули сотки тисячів емігрантів в світ за працею і хлібом.

ПЕРЕДВОЄННА ЕМІГРАЦІЯ.

Цей сам капіталістичний розвій, що в Галичині, в значній мірі причинився до зuboжіння і проле-

таризації її населення, отворив ворота для цього населення в широкий світ. А в цьому широкому світі йшов в далеко більших розмірах, чим у Австрії господарський розвій. Зєдинені Держави Америки, Канада, Бразилія, Аргентина, Англія, Німеччина і Франція, осягала в тому часі вершки свого господарського розвою. На світі було багато праці при будовах залізниць і пристаней, при каналах, міських будівлях, по копальнях, фабриках, на плянтаціях і ріллі. Попит за робучими руками на світовому ринку був більший, як могли би заспокоїти його місцеві сили. Заробітна плата була згядно висока, а в кожному випадку вища чим у Австрії, а зокрема в Галичині. Вигляди на згядно високі зарібки, а також можливість поселення на первісних землях Америки, були гейби сильний магнет, який притягав до себе населення Європи, а в тому числі і спрелетаризоване населення Галичини. Розвинені комунікаційні середники, залізниця і пароходи уможливили транспорт мільюнових мас робітників, а з транспорту цих робітників черпали транспортні підприємства доходи для свого дальшого розвою.

„Галицька нужда“ і всесвітний рюзвій капіталу були родичами галицької еміграції. Акушерами при цьому породі були великі транспортні і колонізаційні агенти, які втягнули в круг свого підприємства не тільки самих емігрантів, але також цілі європейські суспільности, народи і їх уряди. Підагентами і помічниками цих великих світових фірм були в Галичині тисячі своїх малих концесіонованих і неконцесіонованих агентів.

І так отже заіснували всі умовини до масової передвоєнної еміграції з Галичини до західно-європейських і американських країв і цілком зрозуміло є мандрівка около 200.000 робітників річно до Німеччини, около 100.000 до Зєдинених Держав Америки і 50 тисяч до Канади, а навіть зрозуміло є „бразилійська горячка“.

Але цих всіх проблемів не розуміла, а навіть не підозривала тодішня т. зв. галицька інтелігенція. Тому, що наша тодішня суспільність в цілому еміграційному явищу на вічі стрічалася тільки з дрібними краєвими агентами, утерлося переконання, що це вони є справниками і вищовниками еміграції з краю.

Еміграцію уважано за народне лихо, а займатися еміграційними справами уважалося за ганьбу. З цього родилися нарікання на це лихо і безуспішне нагінка на еміграційних малих агентів. Замість взяти в свої руки керівництво еміграційного руху і витягнути з него всі можливі користи, плакаю і бідкано. Але життя не зважає ані на нарікання ані на плач, ані на біль і торощить немилосерно цих, що не розуміють його проявів і не уміють принорувитися до них. І в цьому як раз полягає трагічний момент!

ІВАН ІВАШКО.

З минулого української еміграції.

Еміграційною проблемою перед війною українська суспільність дуже мало інтересувалась а вправду сказати відносилася до неї з певного роду нехиттю. Еміграційна стихія йшла поза плечима суспільності.

Зокрема заморською еміграцією ніхто не інтересувався навіть в часах її найяскравіших проявів в 1895 — 96 роках. Згадати хочби так звану бразилійську гарячку, тобто масове виселення наших емігрантів на певну смерть в бразилійських пралісах. Народ плив неповздержаною хвилею, до селас розгулювали безкірно еміграційні гієни, кружляли легенди про бразилійський рай і ніхто в той час не спромігся навіть на слово поради під адресою малосвідомих селян.

Заінтересовання еміграцією перед війною виявилася щойно відносно сезонної еміграції до Німеччини. Еміграція ця була доволі чисельна, бо виносила яких двіста тисяч осіб річно, потреба регулювання тої еміграції і опіки над нею була дуже наглядна і конечна, тому коло 1903 року бачимо перші спроби, щоби цю еміграцію уняти в певні рямки суспільної опіки. Заслуги під оглядом зорганізованя опіки над еміграцією положили в тому часі о. Фолис, Ганицький, ред. Івашко і інші.

Заінтересовання заморською еміграцією виявив вперше проф. Олесків який з рамени Краєвого Віділу їздив до Америки а по повороті написав кілька популярних брошур про життя - буття наших емігрантів на чужій землі. Другим з черги дослідником заморської еміграції був Ю. Бачинський, котрий теж був в Америці для пізнання української еміграції. Результатом його поїздки була обемиста книга про „Українську еміграцію в Зєдинених Державах Америки“. Це перший твір в українській мові, що з наукового боку трактує українську еміграцію в Америці.

В 1911 році виїхав я як стипендист австрійського міністерства торгівлі до Парани в Бразилії, щоби там прослідити можливости торговельних взаємин. Але тому, що я вже раніше поінтересувався еміграційними справами, зокрема українською еміграцією до Бразилії, вважав я своїм обовязком свій побут в Бразилії використати на пізнання життя наших переселенців в Бразилії.

Це справді я зробив. По повороті з поїздки написав я обширний торговельний звіт, в якому багато місця присвятив еміграційним справам. Звіт був предметом нарад комісії для експорту з Австрії. А що в нім були порушені тікож еміграційні справи, то українська парламентарна комісія вибрала мене знавцем еміграційних справ до державної комісії. Комісія була скликана у Відні в 1912 році і в ній з боку українців взяли участь о. Фолис, о. Войнаровський, Кушнір і інші.

Відносно української еміграції до Бразилії мав я нагоду ствердити в часі свого побуту в Бразилії, що недостача зорганізованої опіки над емігрантами, спричинила загибель десятків тисяч людей, яких еміграційні гієни в часі так званої бразилійської гарячки вантажили на кораблі і вивезли в світ за очі. Вивозили їх на острови Сендвіч, вивозили до Австралії а наші люде були переконані, що їдуть до Бразилії.

Вивозили крім цього також до Бразилії. І саме там вигинуло яких 60 тисяч осіб. Відносини були страшні. Уряд провінції Парани мимо найкращої волі не міг опанувати еміграційної стихії і сотворити відповідні хочби під гігієнічним оглядом умовини приміщення емігрантів. Валяючися по етапових бараках десятками а то й сотками гинули наші емігранти заки ще могли дістатися до місця свого приміщення. А це місце находилося аж в третій полові паранської провінції і дорога до него тревала цілі місяці. В першій надморській полові мешкали автхтони — португальці і еспанці, помішані з кабоклями, в другій полові осіли польські емігранти а щойно в третій українці, які пізніше прийшли як польські переселенці. Примістили їх в бразилійському пралісі, де вправді діставали землю даром в скількості 42 моргів, але це був ліснеужиток, мимо своєї цінної вартости. Цього лісу ніяк не можна було вивезти, бо не було куди. Навіть бразилійські приморські міста спроваджували дерево соснове і ялове, із Швеції, бо транспорт шведського дерева був дешевший, аніж власного із глибини краю, котре треба було вести 200 — 300 кілометрів ярами і бездоріжжями.

Стрічав я ріжних наших емігрантів. Стрічав таких, що по цілій гегенні етапів прийшли до місця поселення без гроша, неоднo пережили але врешті дійшли до зглядного добробуту. Стрічав знову інших, що прийшли з грішми, але коли побачили тяжку працю в пралісі, попали в розпуку. Пішли до робіт при будові доріг і залізниць, розпилися, потратили привезені гроші і в найбільшій нужді гинули при земельних роботах.

Люди, що були ограничені лише до приділеної землі, пішли відразу на свої „шакри“, взялися до нищення лісу і плекання кукурудзи, жита і городовини. Вони утрималися, осягнули певний добробут а завдяки праці оо. Василян, котрі закладали українські школи і опіці паранського уряду дійшли до певного культурного поступу. Опікувалися переселенцями ми українці й чужі. Згадаю хочби такого переселенця Яна Леха, в часі мого побуту вже шефа кольонії Прудентополіс, який по скінченні реальної школи в Стрию, не бажаючи служити при війську, в 1897 році втік до Бразилії і опісля багато помагав нашим переселенцям.

Як інакше виглядалиби наші відносини в Бразилії, якби українська суспільність була нею заінтересувалася. А так нещасні українські емігранти були віддані на поталу ріжних чужих агентів а між ни

ми і одного свого, назвища не згадаю, який справді пересидівся в тюрмі, але певно не відпокутував сліз і смерті українських родин, котрі продав корабель ним лініям.

З минувшини треба брати науку на майбутнє. Хоч в еміграційних справах акція нашої суспільности обмежена більше як перед війною, то всеж таки треба собі упритомнити, що обов'язком кожної суспільної організації є інтересуватися справами еміграції як сезонної, так і заморської, бо лише опікою над нею зискується моральне право жадати від неї підтримки і підмог для культурних цілей старого краю.

Інтерес підтримування Товариства Опіки над Українськими Емігрантами повинні бачити родини емігрувати в тім, що вони не можуть тим емігруючим допомогти ні радою, ні грошми, а допоможуть їм вступаючи в члени товариства, складаючи марну вкладку б. зол. річно. Товариство сповниг за них їх обов'язок, воно дасть пораду, дасть поміч емігру-

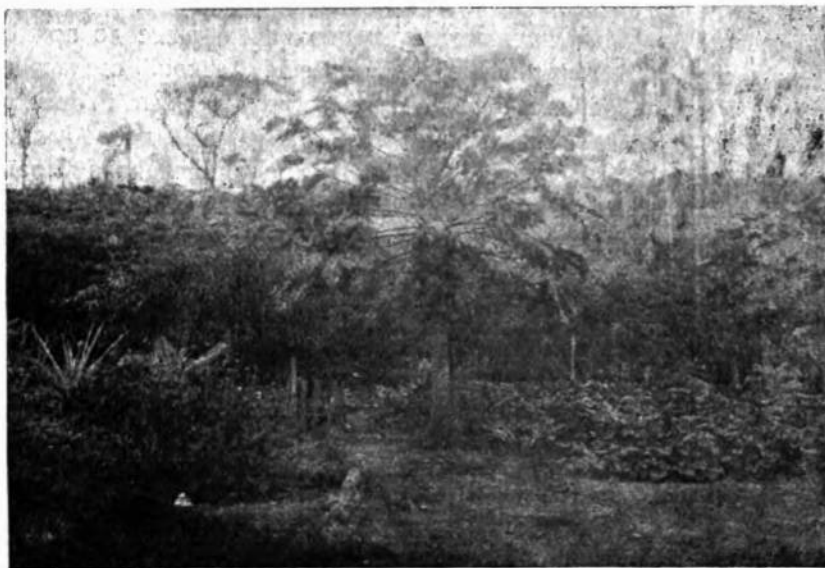
ючому і тим способом влекшить йому виїзд. А коли емігрант на чужій землі дійде до добробуту, тоді і родини і ціла суспільність будуть мати моральне право жадати якоїсь помочі.

Піддержувати Товариство Опіки над Українськими Емігрантами повинні також суспільні організації, які нераз відзиваються до жертвенности емігрантів, але досі, на жаль, ні разу не поінтересувалися тим товариством, ні разу не прийшли в поміч нашому товариству. А ту поміч могли би дати улад жуючи відчити до збірних пунктах для емігрантів, висилаючи часописи, закладаючи бібліотеки і т. і. Того не зроблено. І чи можна пізніше жадати від емігрантів помочі?

Мусимо зрозуміти раз наш інтерес, мусимо заінтересуватися еміграцією, зокрема товариством, що опікується емігрантами, сподіватися, що це, що ми зробили в інтересі емігранта, вернеться нам колись сторицею.

Заячківський М.

З Б Р А З И Л І Ї

Залучені світлини дають нам картину з Раншарії, яка знаходиться в бразилійській провінції Сао Павлю. Раншарія, це вже підтропікова околиця, гарячіща, як наприклад Парана.

На першій картині бачимо гурток українських переселенців, між ними (в капелюсі) відомий український поет, професор гімназії П. Карманський. Опинився він в Бразилії перед кількома роками, де працював як учитель колегії. Опісля перенісся в глуху Раншарію і став господарем. Головним господарським продуктом є тут кава.

На картині дуже ярко виступає бразилійська природа. По середині бачимо велитенську рослину „мамон“, з пнем обложеним овочами, який нагадує мольони. Далі поле з бульбовою линою „мандіокою“, а праворуч „бата та досе“. Обі ці рослини грають в Бразилії ролю нашої картоплі.

Друга картина це теж характеристичний бразилійський вид. Бачимо мамони, мандіоку, батату досе, а ліворуч квіти, бананейри і ананаси.

Молитва за емігрантів.

МЕРТВИХ, ЖИВИХ І НЕНАРОДЖЕНИХ.

Помолімся за цих, що від споконвіку днями й ночами мандрували з рідної землі в світ широкий за землею і волею.

Помолімся за тих, що пішки, верхом, возом, саньми, залізницями, лодками, вітрильниками і пароходами линули в даль через степи, ліси й гори, через ріки, озера і моря, битими шляхами і бездорожними пустарями, через бистриці і пороги рік, через бурливі безміри океанів.

Помолімся за цих, яким дороговказом була нічю велика медведиця і північна зоря, великий південний хрест і південна зоря, від яких тінь в полудне падала просто на північ, або на південь, або які цілком не мали тіни.

Помолімся за цих, що часто підчас подорожей зносили холод і спеку, посуху і зливи, вітри і бурі, терпіння і голод і страх і горе.

Помолімся за цих, що на своїй дорозі стрічали диких звірів і гадюк, яких кровю кормилися москити і комарі, в яких тілах гніздилися бакцили пропасниці, тифу, цинги і інших заразків, які гинули масами і вистеляли дорогу своїми тілами.

Помолімся за цих, яким вороги заступали дорогу, аби їх знищити вогнем і мечем, пробоем і підступом, яких злі люде грабили з майна, заманювали в безвихідні пустарі, топили в багнах і морях.

Помолімся за цих, що підчас утечі згинули в неволі, або на волі в праці для других.

Ще помолімся за цих, що перемогли всі злидні і від Києва і Великого Новгороду заселили велику сарматську рівнину по Волгу і Ураль, степи і тайги Сибірі, Підгір'я Алтаю, береги Амуру і Уесури аж по Тихий Океан.

Ще помолімся за цих, що заселили дикі поля України від Дніпра по Донець, над берегами Чорного моря, в горах Карпатах і багнах над Приплеттю.

Ще помолімся за цих, що помандрували добувати вуголь і залізну руду в підземеллях Пенсильвенії і над озерами ріки св. Лаврентія, що своїми руками побудували залізничні шляхи через канадійські степи і гори від Атлантику по Тихий Океан, що над рікою Саскачеван побудували свої мирні оселі і фарми, на яких управляють яру пшеницю. Що, перебувши злидні на Острові квітів коло Ріо де Жанейро, розчистили бразилійські праліси над рікою Параною і закладають тепер плантації кави на Раншарії; за цих, що з Буенос Айрес поплили вверх ріки Парани і осіли на місіонських кампах Аргентини; за цих, що з германських піль вибїрали каміння, що помагали прокопати кильонський канал, що з копалень Горішного Шлеска, Саксонії і Надренії добували гори камінного вугілля; за цих, що на шампанських полях ігородах плекають вин-

ну лозу і добувають вуголь і залізну руду з французьких копалень.

Ще помолімся за цих, що згинули з рук піратів на караїбському морі у переправах з Куби до Зєдинених Держав Америки.

Ще помолімся за цих, що підчас сучасного безробіття, шукають праці по американських фабриках і копальнях і помолімся за цим, що би вони знайшли цю працю хоч через сто днів на рік.

Ще помолімся за цих, що хотіли би виїхати в світ за працею і хлібом, але мусять полишитися дома, бо світ відгородився від них непроходним кордоном.

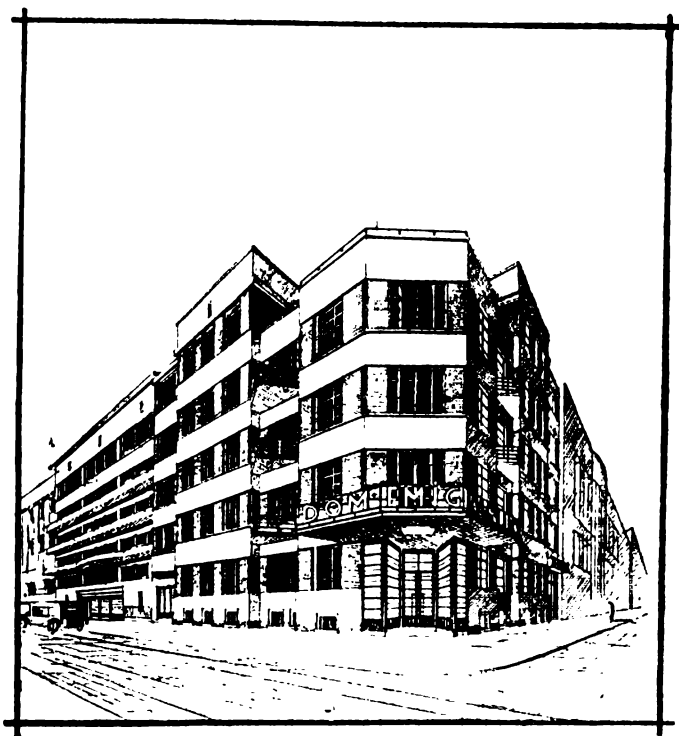
Ще помолімся за цих, які своєю невситушою працею, енергією і знанням мають поширити свою землю через побільшення її родючости, плодів і культурних цінностей.

Ще помолімся за цих, що в майбутньому будуть могли свобідно і мирно їздити по цілій земській кулі і в співпраці з іншими народами причиняться до росту людської культури і перемянять цілу поверхню землі на земський рай.

ІВАН З ВИШНІ.

Еміграційний Дім.

—Недалекий вже час, коли наші емігранти стануть покористуватися власним домом у Львові. Мрія кількох одиниць, котрі відчули й зрозуміли,

Еміграційний Дім у Львові.

як велике значіння має подібна установа, перемянюється в дійсність. Перепони, які були щасливо переборені, роботи коло дому поступають скоро наперед, так, що дім ще цього року буде відданий до ужитку.

„Еміграційний Дім” у Львові, якого будова докінчиться на розі вулиць Листопада і Вишневецьких, знаходиться буде в дуже догідному місці. Надісе, що близько залізниці. Емігрант не буде потребувати блукати по омісті, щоби найти потрібні для него уряди чи бюра корабельних товариств і його завданням буде лише дістатися до Еміграційного Дому, де відразу візьмуть його в опіку. Там мати він буде інформаційні бюра суспільних товариств, там буде він мати уряд, в якому поладить передвиїздові формальности, там зможе він дістати прохарчування і нічліг. А це останнє найважлише.

Д-р В. ВИШИНСЬКИЙ

Управктель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові.

До Львова мусить приїжджати кожний емігрант, що вибираються в далеку дорогу. Щоби поладити всі формальности, звязані з виїздом, не завжди вистарчить один день. Дуже часто емігрант, щоби не вертати з нічим до дому і не витрачувати на кошта дороги, лишається у Львові. Але він не має фінансової спроможности, щоби дозволити собі на готель і тому шукає де інде пристановища. Іде або на залізничний двірць, звідки його звичайно в ночі проганяють, або за невелику заплату приймає його на ніч який бідолаха дозорць. А скільки емігрантів тиняється на вулицях міста, щоби попасти в руки бандитів, які неодного вже емігранта обдерли до нитки.

Коли буде Еміграційний Дім, всі ці небезпеки відпадуть.

Еміграційний Дім у Львові, це буде будівля під кожним оглядом зразкова. Положення його без закиду. Просторі, ясні і вигідні кімнати, все відповідно поділене. Одні кімнати для родин, другі для мушчин, інші для дітей. А побіля тих вигідні купальні, саля для відпочинку і викладів, їдальня, покій для лікаря, приміщення інформаційних бюр усіх товариств опіки і т. і.

Сьогодні, коли Еміграційний Дім у Львові є вже dokonаним фактом, не можна не зложити признання тим особам, що піднялися так гарного а одночасно так великого діла. Але в першій мірі, мусимо отверто сказати, це заслуга управителя Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-ра В. Вишинського. Він перший підніс цю справу, з повною посвятою її піднявся, вложив в неї багато труду й молодечої енергії. Поборювати мусів при тім багато труднощів, багато перепон, але врешті довів діло до кінця. Це його справді велика заслуга.

—::—

Еміграційні закони і Уряди.

До 1927. року не були законно унормовані еміграційні справи в Польщі. Щойно закон виданий у формі декрету Президента Держави унормував всі справи, звязані з еміграцією. Цей закон узнав еміграцію як державний монополь і на тій основі лише держава може займатися еміграційними справами.

Закон виразно означає кого належить уважати за емігранта. Еміграційний пащпорт, який є безплатний, може емігрант дістати лише на основі посвідки Еміграційного Уряду. Практично це значить, що в кожному без виїмку випадкові емігрант мусить мати дозвіл на виїзд з рідного краю.

Еміграційний закон забороняє між іншим уділювати всяких вісток друком, словом чи письмом про еміграційні справи. Має це на меті припинити агітацію за емігрованням. Зізволєння на уділювання таких вісток можуть мати лише: 1) представники роботодавців чужих держав, що є признані польською державою в цілі рекрутовання робітників і переселєнців з Польщі; 2) суспільні, філянтропійні і економічні інституції, котрі мають за завдання опіку над емігрантами і мають право давати поради та інформації як і улєкшувати виїзд на чужину на заробітки чи поселєння. Уділювання тих вісток може відбуватися лише під контролею Еміграційного Уряду.

Товариством серед української суспільности, котре має право вести діяльність в напрямі інформовання емігрантів і уділювання їм помочі, є Товариство Опіки над Українськими Емігрантами та його кружки в краю.

На основі закону польський уряд має право дозволити на заангажовання в повному речинці до означеного краю точно означеного числа фармерів - кольоністів. Відносно сезонної зарібкової еміграції закон постановляє, що Державні Уряди Посередництва Праці мають монополь на рекрутовання, контрактовання і висилку сезонних робітників до європейських країв. В практиці входить в рахубу Франція і Німеччина. За ділання проти еміграційного закону є передбачені грошові кари і вязниця.

Згідно з законом еміграційні пащпорти видають

ся безплатно. Сезоніві робітники і члени родин користають із знижок на державних залізницях, а для заморських емігрантів перевозів підприємства мусять оплачувати залізничу належитість за перевіз багажу з місця важности корабельних карт і мусять асекурувати емігрантів та багаж на випадок нещасних випадків як і ушкодження в одному я польських асекураційних товариств.

На основі закону і доданих до нього пізніше розпорядків еміграційними справами може займатися і їх нормувати Еміграційний Уряд в Варшаві, який має свої експозитури в краю. Еміграційний Уряд і його експозитури нормують еміграцію до заморських країв, даючи дозволи на виїзд емігрантам, а Державні Уряди Посередництва Праці нормують зарібкову еміграцію до європейських держав, даючи дозволи на виїзд до тих країв. Державні Уряди Посередництва Праці є також помічними органами Еміграційного Уряду при виконванні деяких чинностей, звязаних з еміграцією, як це дотепер мало місце при еміграції до Канади. Завданням Державних Урядів Посередництва Праці є також справа інформовання емігрантів, в чому помічними їм є суспільні інституції опіки над емігрантами, затвержені урядом. Опіку над емігрантом в часі його подорожі виконують представники Еміграційного Уряду, які з ним разом їдуть.

—оо—

Українська міграція в б. Росії.

Доля волинської, а по часті також холмської і поліської землі все тісно була звязана з долею українських степів. Але до половини 19. віку виселення з Волині, як і прочих земель прямувало на схід. Переселенці утікали „на слободи“ за волею на окраїнні землі. І так від кінця 17. віку заселяється українськими переселенцями південь Курщини, майже ціла Харківщина, західня частина Вороніщини від половини 18. віку заселяється Новоросія і низове Поволжа.

Цей переселенчий рух „за волею“ причинився з одної сторони до сколонізування українським населенням великих просторів вольних земель, а з другої сторони здержував перелюднення старих земель так, що аж до половини 19. віку на Волині не давалося відчувати перелюднення.

Переселенню мас української людности сприяла ця обставина, що нові землі належали до тої самої держави, а гальмуючо впливав кріпацький устрій, який привязував селян до землі і не давав їм свободи рухів. Кілько людей виїшло з Волині на схід до половини 19. віку, цього ніхто не знає і не буде знати, бо під цим оглядом ніхто не вів ніяких записок, ані статистик. Про переселення з Волині, як і прочих земель свідчить тільки сам факт, що українці густою масою заселили землі на схід від Дні-

пра майже по Уралі і Волгу, а на полудне до підгір'я Кавказу і по північні береги Чорного Моря.

Після знесення кріпацтва в Росії в 1861 р. ще в більшій мірі ішло виселення з Волині на схід. В величезній російській державі виселенці де тільки хотіли пошукували собі працю у всіх галузях людської продукції, або набували за гроші землю в країнах заселених, або діставали даром землю на широких просторах Сибіру. Також про це переселення не було ніяких статистик і ніхто не займався регуляцією цього руху.

Сміло можна сказати, що аж до другої половини 19. віку не було на Волині еміграційного руху, а було тільки переселення з одного місця на інше в цій самій державі. Поза границі російської держави українське населення не потребувало емігрувати і не емігрувало. Виняток становить тільки еміграція кілька тисяч українських селян при кінці 19. століття з Холмщини до Бразилії. В великому еміграційному рухові з Росії до Північної Америки, куди протягом пів останнього століття виемігрувало около 3 мільйонів людей, українське населення не брало майже ніякої участі. Емігрантами з Росії до Америки були 2/3 частин жиди, а решта припадає в великій більшості на поляків, литовців і т. д. Також на роботи до Німеччини в останніх часах перед війною не ішли з Росії українці, але тільки самі поляки й трохи литовців.

Але це, що українці не брали участі в еміграції до Західної Європи і Америки не означає цілком, що вони взагалі застрягли на своїх землях і нікуди з них не рушилися. Противно аж до самої світової війни українці в Росії масово переселялися, але напрям їх переселення звертався на схід: на кіргізькі степи, в Туркестан, на Сибір, над ріки Амур і Уссур. Переселення на Сибір приймало великі розміри після вибудування в дев'яностох роках Трансibirської залізниці від Челябінська по Владивосток.

В своїй „Аграрній Політиці“ пр. О. К. Мицок подає, що з 9 українських губерній від 1896 до 1914 року переселилося 1.019.525 душ.

Наведене число взяте є з урядових російських статистик і відноситься тільки до цих переселенців, яких успіли зареєструвати урядові переселенчі бюро, котрі самі признають, що не всіх переселенців за Урал удалося їм зареєструвати. Про це свідчить також сам факт, що протягом останніх кількох десятиліть населення Сибіру зросло з 10 до 20 мільйонів, а в урядових статистиках не зареєстровано навіть половини переселенців.

Еміграційний рух з Волині після війни і це вже на зразок галицької еміграції розпочався щойно на добре протягом останніх п'яти літ і то переважно до Аргентини і Канади. Після урядової польської статистики виемігрувало з Волині в 1927 р. 5794 осіб, з цього до Канади 1672, до Аргентини 2614, до Бразилії 7729, до Зєдинених Держав Америки 415, а решта до інших американських країв. I. I.

Міжсоюзна Рада.

З ініціативи управителя Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-ра В. Вишинського, суспільні організації, що працюють в ділянці опіки і помочі емігрантам, а саме: Українське Товариство Опіки над Емігрантами, Польське Еміграційне Товариство, Польська опіка над земляками на чужині і Жидівське Еміграційне Товариство, на спільному засіданні в дні 25 січня 1928 р. заложили комітет будови „Еміграційного Дому”, в склад котрого увійшли представники вище згаданих товариств.

Комітет уконституовався в цей спосіб: Президентом вибрано ректора д-ра Й. Семірадського, його заступником д-ра М. Шенфельда, секретарем проф. І. Вуйціка і скарбником дир. М. Заячківського.

Згаданий Комітет порішив на своєму засіданні в дні 15 лютого 1928 р. покликати до життя Міжсоюзну Раду, для удержування постійного контакту між товариствами, що працюють в ділянці опіки над емігрантами, в цілі взаємної піддержки при осяганні спільних завдань, якими є поміч і опіка над емігрантами.

Ця Рада на засіданні дня 4 серпня 1928 р. порішила заложити кооперативу „Еміграційний Дім” у Львові, в склад якої увійшли як члени згадані товариства.

Кооператива уконституовалася в такому виді:

Надзирна Рада: ректор др Й. Семірадський, д-р С. Дренгевич, дир. М. Заячківський і д-р М. Шенфельд.

Управа: проф. І. Вуйцік, д-р Н. Мельцер, проф. К. Журавський і д-р М. Говикович.

Кооператива з місць приступила до діла. Коли не вдалися заходи, щоби вибудувати новий дім, закуплено великий, п'ятиповерховий об'єкт, ще невикінчений, призначений на санаторію. Купно перевів Еміграційний Уряд, одначе директор Б. Наконечніков заявив, що адміністрація дому буде повірена кооперативі „Еміграційного Дому”.

Міжсоюзна Рада виходить з того заложення, що ведення адміністрації дому може бути передане лише суспільним організаціям. Ці організації підняли думку будови дому, вони поробили всі заходи, щоби цю думку перевести в життя, а передовсім, щоби переконати державні круги, про konieczність і потребу такої установи у Львові. Тому треба сподіватися, що заява дир. Б. Наконечнікова буде справедливо додержана.

Викінчування „Еміграційного Дому” поступає скоро вперед і його посвячення відбудеться в часі „Тижня Емігранта”.

МІЖСОЮЗНА РАДА

Суспільних Організацій Опіки над Емігрантами у Львові разом з управителем Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-ром В. Вишинським.

П. Карманський.

В бразилійській пуці.

Сиджу на порозі самотної хати,
Дивлюся довкола й не бачу нічого.
І хочеться в голос кому сповідати
Усе від колиски: чому і длячого.

По Хрестній Дорозі хотівби повести—
Коли не людину, так звіра, пантеру.
І йти по етапах неслави і чести
До хатки у пуці — на Тайну Вечеру.

І звести до столу вою братію нашу
Й устами гей хустка тихонько шептати:
— Ось, нате вам серце! Зробіть з нього чашу.
І пийте од неї, щоб правду лізнати.

Трицятьє літо я сію, збираю —
І чую, сівні вже не вдержу руками.
І чом я сьогодні в заморському краю?
Чому я не дома? Чому я не з вами?

Самотний у цуці, як хмарка в безкраю,
Що лине безцільно й щезає імлюю.
Чому в Гефсемані нікого не маю,
Що піт мій з обличчя обтерби полою?

Дивлюся з порога, гублюся в безкраю —
Не видно нікого, не чути нікого.
Лиш праліс співає і реквієм грає.
Для когож він грає? для кого? для кого?...

—:::—

Причини іміграційних обмежень.

По агенгурах корабельних товариств, по бюрох посередництва праці, по бюрох заграничних консулятів, по бюрох товариств опіки над емігрантами і еміграційних урядів пересуваються у нас кожного дня сотки й тисячі осіб зі запитанням про можливість виїзду з краю за працею або на поселення за границю. Тільки деяким одиницям удається сповнити своє бажання, а майже 99 відсотків питаючих за виїздом або одержують відповідь, що виїзд не можливий, або кажеться їм літами чекати на можливість виїзду.

Відмовна або виминаюча відповідь службовиків еміграційних бюро бе як обухом по душі бажаних виїхати і викликає в них жаль і озлоблення, біль і нарікання, а остаточно глуху резигнацію і якесь підсвідоме уявлення, що не все на світі в порядку.

Ця картина позбавленого можності виїхати за працею галицького емігранта є одною стороною сучасного явища на світовому ринку праці.

Другу відворотну, типову картину цього ринку праці далось би ось як змалювати: Кожного ранку

перед 6 годиною збирається перед воротами американських фабрик і копалень два до три тисячі муштин і жінок в тій надії, що сьогодні приймається їх до праці хочби за якунебудь ціну. Але фабричні наставники над робітниками або нікого не приймають, або виберуть собі кількох щасливців, а проча маса з розпукою відходить від фабричних воріт і має цілий вільний день, або вижебрати собі десь шматок хліба, або дістати ложку сграви в якійсь добродійній кухні. Такі сцени повтараються в Америці кожного ранку від ряду літ. Наколи безробітний є емігрантом, то продумує він всі способи, якби роздобути гроші на поворот до краю.

Обі картини явища сучасного ринку праці приводять до висновку, що в нинішніх днях є на світі великий надмір злишних робучих рук, для яких нема праці. Учені економи і політики називають той стан світового ринку перенаселенням або безробіттям.

До яких границь доходить сьогодні безробіття нехай зілюструє от хочби кілька цифр: В Зєдинених Державах Америки начисляється около 5 міліонів безробітних так, що з родинами є тепер в Америці около 15 міліонів людей без праці і зарібку. В Англії вагається число безробітних від півтора до 1 1/3 міліона, так само в Німеччині, в Аргентині, що має всего 10 міліонів людей начисляється пів міліона безробітних, в Польщі зарєстрованих є около 250 тисяч безробітних. Професор Людкевич обчисляє, що з Польщі нині могло би виємігрувати около 3 міліони осіб, а проф. Заленцкі обчисляє, що могло би виїхати з Польщі без шкоди для краю навіть 6 міліонів людей. Від безробіття і перелюднення терплять майже без виїмку всі краї і народи на світі, а найбільше азійські народи: індійці, японці і китайці.

Одночасно з таким станом на ринку праці замічається ось який стан на світовому товаровому ринку. Фабричні і рільні продуценти, це є та частина людности, що має заняття і працю, витворюють таку масу товарів, що не можуть її продати. Фабрики, магазини і склепи є завалені ріжного роду товарами, на яких нема покупців. Це відноситься так до товарів фабричного промислу, як і рільництва. Збіжеві елеватори в Вінніпегу, Форт Віліям, в Шикаго, в Буенос Айрес в Ліверпулю завалені є міліонами сотнарів збіжжа, а ціна цього збіжжа є нераз нижча від коштів продукції — але нема в достаточній мірі покупців навіть на це дешеве збіжжа. Подібно мається справа з гумою, кавою, гервою мате, нафтою, камінним вугіллям, залізом, плятиною і т. д.

З другої сторони є цілі народи і верстви людности, що не доїдають і не можуть справити собі навіть найконечніших річей до життя.

Ці явища на товаровому ринку називаються надпродукцією і зубожінням або павперизацією народів і верств народу.

Злучивши разом оба явища на ринку праці і товаровому ринку а саме: перенаселення і безробіття, надпродукцію товарів і павперизацію, одержується загальний образ, який наука називає господарською кризою. Ця криза є тепер на світі загальна, всі люде й народи на світі терплять через неї на кожній ділянці життя, а в тому також на полі еміграції і переселення.

Як воно прийшло до цієї світової кризи і чи є вигляди на її усунення, це є теми, якими займається теоретично - політична економія, а практично суспільна і міжнародня політика. Для еміграційної справи важким є тільки факт, що як довго буде тривати світова криза, так довго нема і не може бути найменших виглядів на свободу еміграції і мусять бути еміграційні обмеження. З цим мусять числитися всі ті особи, в яких душах моголаби зродитися думка виїзду за границю за пошукуванням праці чи на поселення.

—::—

Звідомлення.

З ДІЯЛЬНОСТІ Т-ВА ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ЕМІГРАНТАМИ ЗА БЕРЕЗЕНЬ 1930. р.

Бюра інформації та помочі емігрантам.

1. Уділено інформацій про еміграційну конюнктуру до чужих країв	166	356	522
2. Уділено інформацій про формальности, вимагані через польські власти, представництва чужих держав і перевозові підприємства	133	—	133
3. Написано подань	14	870	884
4. Засягнуто інформацій про стан справ, звязаних з виїздом емігранта в польських урядах, представництвах чужих держав і перевозових підприємствах	5	1	6
5. Відібрано на основі повновластей і доручено емігрантам документи	—	—	—

6. Інтервенції в польських урядах, представництв. чужих держав і перевозових підприємствах	22	28	50
7. Інші	22	1	23

Разом 362 1256 1618

Кружки Товариства для членів

Уділено інформацій у всіх справах	122	1003	1125
-----------------------------------	-----	------	------

Загалом бюра інформацій і кружки уділили інформацій 2.743

Емігранти!

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, пригадує Вам, що точні інформації про всі краї іміграції, як заморської так і континентальної, про умовини виїзду та ринку праці, конечно для Вас поміч і опіку найдете, якщо з довірям віднесетея до одного з бюр інформацій товариства.

Бюра інформацій та помочі імігрантам є засновані у Львові та Тернополі. Бюра кружків товариства в Станіславові і Самборі є основані теж для вигоди наших емігрантів, яких приймають у свої члени і дають їм повну поміч та пораду.

Кривдять Вас ?

Ви безпомічні ?

Слухаєте приманчивих підшептів покутних агентів ?

Хочете одержати заплату за нещасливий випадок або смерть працюючого на чужині брата, батька, чоловіка ?

Шукаєте пропавших членів родини ?

Заглядає у Вашу хату нужда та її посестра еміграційна горячка ?

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ ДО НАШОГО ТОВАРИСТВА.

Адреси товариства такі:

ЛЬВІВ: вул. Городецька ч. 95.

ТЕРНОПІЛЬ: Бул. Пилсудського ч. 6.

СТАНІСЛАВІВ: вул. Лелевеля ч. 2.

САМБОР: вул. Шопена ч. 6.

ЗМІСТ Ч. 10: Тиждень Емігранта; Леонід: Лист; Українська еміграція; І. К-ий: В дорогу; Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові; Суспільність і еміграція; Українська еміграція в Канаді; Товариство Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла; Народини галиц. еміграції; З минулого української еміграції; Молитва за емігрантів; Еміграційні закони і уряди; Українська міграція в б. Росії; П. Карманський: В Бразилійській пуші; Причини еміграційних обмежень; Звідомлення; Емігранти.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайси; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові містяться

у Львові вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
містяться

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Після „Тижня Емігранта“.

Як випав „Тиждень Емігранта“ на терені цілого краю, сьогодні годі ще про це казати, тому, що ще нема точних вісток. На всякий випадок можна ствердити, що не було найменшої закутнини, куди не дійшла би легючка чи афіш комітету, або брошурка — провідник для емігрантів. Вже це сповнило своє завдання, а саме спопуляризувало справу еміграції і суспільної опіки над нею, спопуляризувало Товариство Опіки над Українськими Емігрантами, котре покликане до несення тієї помочі.

Львів.

„Тиждень Емігранта“ розпочався у Львові в понеділок дня 9. червня урочистими Богослуженнями по всіх святинях. У соборі св. Юра відправив Богослуження єпископ о. Н. Будка в асистії вищого духовенства. Він теж виголосив проповідь, в якій торкнувся справи еміграції, положення наших емігрантів на чужині та справи опіки над емігрантами. Пресо священни Будка добре обзнайомлений з емігра-

ційним питанням, бо сам працював в тій ділянці перед війною, життя натомість української еміграції мізнав добре в часі побуту в Канаді, де був кілька літ єпископом.

У Богослуженні в соборі св. Юра взяла участь президія Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

Дальші дні тижня, присвячені були пропаганді. Пропаганда відбувалася шляхом принагідних статей в пресі, коротких промов в кінотеатрах та викладів про еміграцію в радіо, які виголосили управитель Еміграційного Уряду д-р Вишинський та проф. Вуйцік. Крім цього ішла вулична збірка на докінчення будови „Еміграційного Дому“ у Львові.

В суботу дня 14. червня відбулося посвячення Еміграційного Дому у Львові, в якому взяли участь міністр Пристор іменем Президента Річипосполитої і уряду, дир. Еміграційного Уряду Б. Наконечніков, представник міністерства закордонних справ Мазуревич, шеф департаменту Міністерства Праці та Суспільної Опіки Кокошкевич, шеф заморського департаменту Е. У. д-р Дуркач, львівський воєвода

Голуховський, станиславівський воєвода Наконечніков - Клюковський, тернопільський воєвода Мошинський, управитель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р Вишинський, представники різних урядів, представники всіх товариств опіки над емігрантами, представники преси і запрошені гості.

Акт посвячення виконав львівський архієпископ Твардовський і єпископ Н. Будка в асциті о. мітрата Базюка.

Відтак наступили промови. Перший промовив архієпископ Твардовський, опісля міністр Прис-тор, воєвода Голуховський, президент Міжсоюзної Ради Товариств Опіки над Емігрантами проф. д-р Семірадський і врешті д-р Вишинський відчитав акт який по підписанні вмуровано в стіні.

По скінченні посвячення присутні оглянули за-будовання Еміграційного Дому.

Цього самого дня в 7 годині вечором відбулася еміграційна конференція при участі міністра Прис-тора і інших представників уряду. В часі конференції д-р Вишинський виголосив обширний і солідно підготований реферат про еміграцію та суспільну опіку. Опісля ред. Лясковніцький іменем Міжсоюзної Ради Товариств Опіки над Емігрантами зложив на руки міністра дезідерати всіх товариств опіки в справі адміністрування Еміграційного Дому суспільними товариствами і в справі поширення діяльності товариств на полі інформації і опіки. Крім цього представники поодиноких товариств предложили домагання своїх товариств. Між іншим президент Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, дир. М. Заячківський зясував домагання українського товариства відносно поширення його діяльності.

В неділю, дня 15. червня відбулася на закінчення „Тижня Емігранта“ святочна Академія, в часі котрої пошановано сороклітню працю на еміграційному полі проф. д-ра Семірадського.

СТАНИСЛАВІВ.

„Тижень Емігранта“ на терені Станиславова і цілого воєвідства перевів спільний комітет.

Понадто Кружок Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Станиславові доложив всіх старань, щоби проблему еміграції і ідею опіки над нею якнайбільше спопуляризувати серед української суспільности.

В понеділок дня 9. червня відбулася урочиста Служба Божа в катедральній церкві, яку відправив о. крилошанин Медвецький.

Протягом тижня відбулися реферати, а саме в середу, дня 11. червня відчит о. Мельничука в читальні на Бельведері, в четвер дня 12. червня відчит проф. Н. Даниша на „Бесіді“, в п'ятницю, дня 13. червня відчит о. Стека в читальні на Гірці і Ю. Гаванського в читальні на Майзлях.

У неділю дня 15. червня відбувся популярний реферат д-ра І. Волянського в салі „Сокола“.

САМБІР.

У звязку з „Тижнем Емігранта“ за ініціативою управи Кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Самборі зложено ширший комітет з представників усіх повітових товариств, Справу еміграції і опіки над нею зреферували радн. Козбур і секретар Рудий.

Комітет порішив віднестися до всіх українських культурно - освітних та економічних установ, як також до духовенства, щоби вони повели пропаганду в напрямі овідомлення українського громадянства про еміграційну проблему та тіли Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

Крім цього члени кружка взяли участь у спільному комітеті та спільних конференціях.

В неділю дня 15. червня секретар Рудий виголосив прилюдний реферат в товаристві „Бесіда“.

ТЕРНОПІЛЬ.

Управа Кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Тернополі, згідно з вказівками Матірнього Товариства доложило всіх старань, щоби в часі „Тижня Емігранта“ спричинити якнайбільше заінтересовання еміграційними справами та діяльністю Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

В тій ціли кружок розіслав по всіх читальнях і кооперативах зразковий реферат про еміграцію та примірики „Еміграційного Провідника“.

Крім цього члени кружка працювали в спільному комітеті.

—:—:—

Гість з Канади.

В цьому році приїхало декілька наших громадян, що стало перебувають в Канаді в відвідини до старого краю. Між іншими приїхав редактор „Західних Вістей“ з Едмонтону, д-р Ю. Кисілевський, який задумує декілька місяців побути в гостині у своєї матері сенаторки О. Кисілевської.

Д-р Кисілевський відвідав і нашу редакцію і поділився з нами деякими вражіннями з побуту в Канаді. Дуже радо давав теж відповіді на питання ставлені членами нашої редакції.

Деякими вітками, що їх нам уділив шановний гість, ділимося з нишими читачами.

Дуже важним питанням, по думці д-ра Кисілевського, є де повинні осідати наші емігранти по приїзді до Канади.

Під тим оглядом не завжди розумно вони поступають, а радше не завжди мають щасливий вибір. Український емігрант по приїзді до Канади старіється осісти на фармі в околицях, в яких мешкає вже більша скількість українських фермерів. Є воно оправдане, бо кожний новий український пере-

селенець приїздить звичайно без знання англійської мови і тому він чується краще серед своїх. Є воно теж краще, бо український елемент не є так розпо-рошений і мешкає збитими масами, що його забезпе-чує перед скорою денационалізацією.

Але під чисто економічним оглядом це не є ко-рисне. В тих околицях, де вже осіла більша скіль-кість українських переселенців, краща земля занята й лишалася гірша камяниста, або мокляковата. Віль-ної землі на загал мало, гомстеди розібрані, а коли й найдеться, то дуже дорога.

А в Канаді є ще багато таких місцевостей, ко-трі мало заселені, де земля добра і де багато гомсте-ді: ще необсаджених.

Візьмим під увагу хочби таку місцевість, як Піс Ривер, в північній Альберті. Українці не дуже квапи-лися туди на поселення і лише декілька родин там осіло. Зате приїхало туди багато англійських ро-дин, які розібрали що кращі наділи.

Земля на Піс Ривер добра, як загалом в цілій провінції Альберті. Є вона одночасно дешевша як деінде, крім цього є багато гомстедів. Одна невігода, що деякі місцевості положені далеко від залізниці. Але в міру заселювання тих околиць, певно, повста-нуть там нові залізничні лінії, через що відпаде доте-перішня невігода.

Піс Ривер, як загалом ціла Альберта, надають-ся під управу пшениці, котра там дає прекрасні збо-ри. Але останній рік показав, що сіяння самої пше-ниці, це велике ризико. Тому краще є вести мішане господарство, як це в нас у старому краю ведеться. Добре є при тім плекати безрогу і худобу на про-даж.

Останній рік був нещасливий. Багато робітни-ків не могло найти ніякого заняття, а деякі найма-лися до праці лише за прохарчування. Через те чис-ло безробітних сильно зросло по містах. Загалом у місті, чи в копальні працю найти майже немислимо і наші емігранти на ті роботи не повинні навіть чи-слити.

Рільний робітник, коли загалом хоче працюва-ти, працю завжди знайде. Спершу їде йому тяжко, заки пізнасть і привикне до канадійського способу господарки, яка цілком інша як у нас. Тому пожа-ним було би, щоби кожний емігрант вже в краю теоретично пізнавав господарку в Канаді, бо це ду-же йому придалося би.

Врешті д-р Кисілевський торкнувся справи кон-такту між Канадою і старим краєм. Коли хто на-рікає, що цей контакт за слабкий, то має рацію. Життям українців у Канаді за мало інтегрується старокраєва преса. Лише два часописи тим основні-ше інтересуються, а саме „Український Емігрант“ і коломийська „Жіноча Доля“, через що їх радо чи-тають наші переселенці в Канаді.

Для контакту потрібна є співпраця в україн-ській пресі в Канаді. Інформації про життя в ста-рому краю дуже інтересують наших переселенців,

вони радо їх читають, але з краю тих інформацій мало. Так само великі користи принесла би особиста переписка.

Українці в Аргентині.

В українському часописі „Український Хлібо-роб“, який виходить в Бразилії, находимо допис з Аргентини про організаційне життя тамошньої у-країнської іміграції. Допис в дуже чорних красках представляє положення і не щадить докорів під ад-ресю тамошнього проводу.

Подаємо лише деякі уступи:

„Життя українських імігрантів в Аргентині, як з матеріального так і організаційного боку, стоїть на такому незavidному становищі, що аж жах зби-рає нераз людину, яка цьому приглядається. Зайвим є зупинятися над матеріальним положенням наших імігрантів в тутешній країні, бо це всім аж надто відоме, що заробітки в цілій Америці останніми ча-сами звелися на ніщо, а цікавішим і більше інтерес-ним є українське організаційне життя в тій респуб-лиці.

Хтось може подумати, що в Аргентині українці ведуть життя під кожним оглядом без закиду. Тим-часом воно так не є. Що до своєї організованости, то мабуть наша іміграція в Аргентині стоїть на ос-танньому місці з поміж всеї нашої іміграції, що роз-кинута по цілому світі. Діються тут такі жахливі ре-чі, що людина, яка в старому краю привикла до кар-ности й порядку, попадає в розпуку.

Існують в Аргентині українські товариства, які видають аж три часописи: „Українське Слово“, „Україна“ і „Пролетар“.

Найстаршим товариством є „Просвіта“, яка вже існує 8 літ. Крім цього є кілька філій на про-вінції, та деякі окремі товариства, як „Українське Робітниче Обеднання“ і „Український Національний Клуб“. На жаль, ті товариства не мають більшого впливу на життя української еміграції в Аргентині, яка сьогодні числить 60 тисяч осіб.“

Автор допису подає причини, чому життя по тих товариствах не розвивається таким темпом, я-ким повинно і бачить ціле лихо в недостаті проводу.

Не дивлячися на так сумний підход до справи, всеж таки відмітити треба, що українське життя в Аргентині розвивається. Доказом цього ті товари-ства й часописи, які вже повстали, а яких ще не так довго зовсім не було. Колиж ті товариства не про-являють покищо такої діяльности, якби повинні, тим не треба зражуватися.

Перед аргентинською українською іміграцією ще багато праці. Передовсім шкільна справа ще не поладнана. А українська школа в Аргентині конче потрібна, коли не хочемо, щоби українська дітвора там цілковито зденационалізувалася.

З часом це все вирівняється. З часом вирівняє

це само життя і природній розвиток української еміграції в Аргентині.

Лист з Боснії.

У Боснії, котра, як відомо, належить тепер до Югославії, знаходиться кілька тисяч українських переселенців. Дісталися вони туди ще за часів австрійської влади, але деякі приїхали щойно в часах по світовій війні.

Від одного такого українського переселенця, що виїхав до Боснії в 1926. році дістали ми обширне письмо, з якого подаємо отсей уривок, для ілюстрації тамошнього життя.

„До Боснії виїхав я в вересні 1926. року і опинився в місцевості Прнявор. Купив я чотири морги поля і хату, частину поля засіяв я в осені, а решту лишив на весну, надіючися досить хліба. Коли прийшли жнива, то зібрав я яких три копи пшениці, та стільки кукурудзи. Заки дочекався так марних жнив видав не лише привезену зі старого краю решту грошей, але мусів продати куплену на весну корову та позичити в банку 20 доларів.

На другий рік приневолений я був продати мург поля, щоби купити до господарства корову, без якої важко селянинові жити.

Так живу з року на рік, весною все мушу купувати хліб, бо свого не вистарчає. Щастя, що в мене лише жінка та мала дитина, бо інакше прийшлося би цілком з голоду померти.

В додатку моє здоров'я не надзвичайне, а на рільництві мало розуміюся, бо я не рільник.

В краю скінчив я промислову школу, а що не міг ніде найти заробітку, тому виїхав аж сюди. Найти в Боснії заробіток у промислі важко, бо це не промислова країна.

Тому бідую і думаю над тим, якби назад вернути до краю.

„МИХАЙЛО РОМАНКІВ“.

Лист п. Романкова дуже характеристичний. Тут маємо наглядний приклад, як повинен поступати емігрант.

По перше п. Романків не був рільником, що зрешттю сам признає, та проте вибрався аж на чужину гасдувати.

По друге вибрав такий край, як Боснія, котрий має погану землю, землю вже вияловілу, яка вимагає багато трудів і вкладів. Не диво отже, що навіть з чотирох моргів він не може вижити і віримо, що він голодує.

Вину поносить він сам, що перед відїздом він не порадився когось треба, лише повірив підшептам несвідомих людей. Боснія не має найменших вигадів на еміграцію наших селян і лист п. Романкова нехай буде осторогою для інших.

За обмеженням іміграції до Франції.

У місяці травні ц. р. відбувся в Кракові кількадедний міжнародний зїзд гірників, в якому взяли участь делегати професійних союзів з цілого світу.

На конгресі порушено чимало справ, між іншими справу еміграції. При тій нагоді делегати французьких гірників заняли дуже гостре становище супроти іміграції до Франції, до робіт в копальнях, мотивуючи своє становище тим, що емігранти впливають на обниження платень французьких робітників.

Під сучасну хвилину, коли всі майже іміграційні краї обмежили наплив нових імігрантів, Франція є одиноким краєм, куди без перепон їде велика скількість емігрантів, в тому числі також емігрантів українців. Хоч умовини праці у Франції не надзвичайні, хоч робітники часто нарікають на відносини, то всеж таки туди пливе еміграційна хвиля і Франція ще довгі роки буде відчувати недостачу роб. рук.

А тут читаємо, що французькі робітники виступають проти дальшої іміграції і ставлять домагання, щоби її припинити. Яка властиво цього причина?

Французькі підприємці дуже радо беруть чужих робітників. Мають притім свій рахунок. Вони виходять з того заложення, що емігрант це чужинець, який не розуміє ні мови, ні відносин, що він довго почувати себе буде чужим у Франції і тому легко дасть себе використати. Справді робітник - чужинець зрівняний в правах з французьким робітником і на тій основі повинен одержувати ту саму платню, повинен бути вповні забезпечений і т. д. — одначе діється навпаки. Роботодавець користує з цього, що наш емігрант неосвідомлений про це, що він був примушений обставинами їхати на заробітки і тому, з жаху перед втратою заробітку, згодиться радо на нищу платню.

Це невідрадне положення робітника - емігранта використовують французькі підприємці, визискують робочу силу наших емігрантів і через те так часто чуємо жалі і нарікання.

Французькі підприємці ідуть ще далі. Вони обнижують платні також французьким робітникам, а коли ті проти того боряться, то підприємці переводять редукції і на місце французьких робітників беруть емігрантів.

Ось чим пояснити треба негодування французького робітництва і його домагання припинити іміграцію до Франції.

Що нашого емігранта у Франції визискують, це не улягає найменшому сумнівові і ми вже нераз виступали в обороні наших робітників. Але з другої сторони мусимо ствердити, що в тому ділі поносять вину самі емігранти. А поносять її тому, що не боряться своїх прав, що дають себе визискувати, що подяються на гірших умовинах працювати. Шкодять одночасно своїм товаришам праці.

Це повинні мати на увазі наші емігранти і тої справи не повинні легковажити. Прав емігрантів боронить договір заключений між польським і французьким урядом, і на основі цього договору наш робітник не може бути гірше трактований, як французький робітник. З другої сторони обов'язком робітника - емігранта є йти солідарно з французьким робітником, вступаючи до професійних організацій, котрі обороняють емігранта й не дадуть йому зробити кривди. Тоді устануть нарікання і французькі робітники не будуть домагатися припинення еміграції до Франції.

Франція.

РЕКРУТАЦІЯ В МІСЯЦІ ЧЕРВНІ.

Рекрутація рільних робітників, як і робітників до копалень і фабрик до Франції в місяці червні ц. р. відбудеться в таких днях і місцевостях:

РЯШІВ дня 24. червня ц. р.

ЗОЛОЧІВ дня 25. червня ц. р.

КОРОСНО дня 27. червня ц. р.

ЛЬВІВ дня 28. червня ц. р.

У Львові запотребовання обнимає 5 шлюсарських родин, паріків до коров та робітників до праці на рілі й по фабриках.

ЕМІГРАЦІЯ ЖІНОК.

Еміграційний Уряд дав згоду на віднову пробної еміграції жінок до праці на ріллі в департаменті

Па - де - Кале. Французька влада покликала до життя інституцію опіки, передбачену в 3 уступі протоколу з дня 22. грудня 1929 р.

Робітниць будуть ангажувати в Мисловицях на основі контрактів, у яких назвища і адреси роботодавців з гори зазначать.

Канада.

ХТО МОЖЕ В ЦЬОМУ РОЦІ ВИХАТИ ДО КАНАДИ ?

У звязку з новими обмеженнями іміграції до Канади можуть виїхати туди в цьому році тільки ці особи, які одержать від канадійських іміграційних властей пермит і тільки ці рільничі родини, яких приняли канадійські селекційні офіцери. Поза цим ніхто інший в цьому році не одержить канадійської візи.

УНЕВАЖНЕННЯ АФІДАВІТІВ.

В останніх часах уневажили канадійські іміграційні власти всі без виїмку поіменні візвання або т. зв. афідавіти навіть для найблищої родини, жінок і дітей. Не будуть видавати в Канаді також нових афідавітів. Всі особи, які в Канаді хочуть спровадити до себе когось зі старого краю, мусять вистаратися для них в департаменті іміграції і кольонізації в Отаві зглядно в Вінніпегу урядове позволення на візд до Канади або так званий пермит.

ЗМІНИ В ІМІГРАЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ КАНАДИ.

Як відомо, перед кількома роками зробив був

О. КИСІЛЕВСЬКА.

Через море.

(Із спогадів з подорожі за океан.)

Багато людей питає мене, як тепер відбувається їзда через море, чи дуже приходить ся тяжко й коштовно їхати. Тому хочу ось тут коротко про це написати.

Плавбою через океан особливо цікавилися наші емігранти за морем. Вони, хоч і маючі і легко могли би собі дозволити на видаток, який потягають за собою відвідини старого краю, не роблять цього дуже часто просто з жаху перед трудами подорожи, передовсім з жаху перед плавбою морем.

Певне, стара еміграція памятає ще цю довгу подорож у спільних, душних коморах третьої кляси під палубою, серед невиносимого натовпу, задухи, нечистоти, які їм так докучили. Памятають і певне не забудуть до кінця свого життя.

Тепер плавба морем цілком інакше виглядає, розуміється, коли їдемо кораблем нового типу. Бо треба забувати, що є ще кораблі будовані на старий лад, значить мають спільну салю під палубою для пасажирів третьої кляси.

До Канади їхала я невеличким туристичним ко-

раблем „Авранія“ і закупила карту відразу в обі сторони, туди й назад, що знову дало значну знижку і ощадність. Такий білет в обі сторони з пристані Шербург у Франції до Монтреалю в Канаді, а з поворотом з Нью - Йорку до Гавру, коштував мене 188 доларів. Хоч це й велика сума на наші відносини, але в дійсности це дешева й тому, признаюся, я сама боялася, щоби не вийшла зле на тій дешевости.

Мої побоювання були безпідставні. Іхала я гарно.

Правда, дорога тревала цілих 10 днів, одначе проминула вона так непомітно й приємно, що коли прийшлося наш гарний пароплавик лишати, не одному мабуть жаль було з ним розставатися.

Спочатку мені особисто трудно було з одним погодитися: каюта на 4 особи, всі ліжка заняті, та ще кімната без вікон. Але скоро спостерегла я, що хочби вона була не знати як вигідним сальоном, у ній сидиться дуже мало. Море тягне до себе. З раннього ранку вибігаєте на поклад, сідаєте в вигідному фотелі й не відриваєте очей від тієї таємної глибини. Книжка, олівець спочивають на колінах, а ви дивитесь, дивитесь, гень там у безмірну даль. Хвилі в сонці чи місяці срібляються, мерехкотять, переливаються і успокоючо ділають на душу.

канадський уряд умову з двома канадськими залізничними компаніями і на підставі цієї умови мали ці компанії право спроводжувати до Канади з Європи певну кількість різних робітників, служниць і рільничих родин. Цих емігрантів приймали селекційні офіцери обох канадських залізничних компаній в Європі без ніяких афідавітів, або фермери в Канаді вносили подання або так звані аплікації до управ цих канадських залізничних компаній з проханням допустити до Канади своїх ближчих, а навіть дальших свояків. Їх також приймали селекційні офіцери.

Цей договір між канадським урядом і залізничними компаніями не відновлено від 1. липня 1930. р.

На разі канадський уряд допускає до візду до Канади тільки цих нових імігрантів, для яких видасть він перміти. Чи на слідуєчий сезон будуть які полекші досі нічо про це невідомо.

ЕМІГРАЦІЯ ДІВЧАТ.

„Бюлетень Еміграційного Уряду“ комунікує:

„В останніх часах появились в пресі згадки про непевну долю емігрантів, які їдуть до Канади, зокрема про долю дівчат, які їдуть як служниці. Ці вістки могли спричинити занепокоєння, тимбільше, що одночасно появились вістки про арештування торговців живим товаром.

Еміграційний Уряд вияснює, що система контролю, примінювана до канадської еміграції, як зі сторони польської, так і канадської влади, виключає побоювання про долю емігрантів, зокрема дів-

чат в Канаді. Поселювання емігрантів, що прибувають до цього краю, відбувається за посередництвом канадських залізничних товариств, яким цю акцію припоручив канадський уряд. Умовини діяльності повищих товариств щорічно узгіднює польська влада, а консульські осередки мають змогу обсервувати поступовання товариств в Канаді.

Еміграцію дівчат - служниць переводять під строною контролею усіх чинників заінтересованих еміграцією до Канади. Дівчата мають опіку не лише в часі подорожі, але також на місці праці.

Тому побоювання щодо можливости нечесного трактування емігрантів, зокрема щодо торгівлі жінками в Канаді, є необосновані.

ГОСТИНА УКРАЇНСЬКИХ АРТИСТІВ.

У Канаді гостить двох артистів із старого краю, які приїхали туди з театром сатири й гумору, відомим у нас під назвою „Вертепу“. Артисти називаються В. Гірняк і Л. Лісевич.

Театр дав ряд вистав у всіх центрах української еміграції і думає переїхати з Канади до Зєдєнієни Дєржав Америки.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ОТАВІ.

У дні 17. червня 1930. р. намічена в столиці Канади, Отаві, конференція з участю представників поодиноких провінцій. Ці наради мають на цілі устійнити остаточно репартицію емігрантів на поодинокі округи. Конференцію попередили розмови, ведені віцєміністром Еганом з премерами провінцій. Предметом нарад має імовірно бути справа е-

Поза палубою найбільш улюблєним місцем відпочинку є гарні, вигідні спільні салі. Там книжки, журнали, часописи й фортепян для ужитку подорожних. Там столики до писання, навіть папір, кувєрти, картки з видом пароплаву до вашої розпорядимости.

Три рази денно ідемо до ідальної салі. Малі столички на кілька накрить, чистєнька скатєрть, китиця живих квітєв, гарна посудина.

Товариші й товаришки подорожі майже самі англійці. Найбільше молоді, студєнти університєту, крім цього профєсори з Канади, що їздили подивитися на стару Європу. В одному кутику пароплаву приміщена хлопяча, гімназійна прогулька під проводом свящєника. Старших небагато. Вони одначє вповні достроюютьєся до загальної молодости й весєлости, яка панує на пароплаві. Ріжні гри, забави, навіть маскарادا — без них не обійдєтьєся. Чомусь аж дивно, що у нас, в Європі, так скоро накладаєтьєся на людину тягар старости й поваги, яким молодєча весєлєсть не відповідає.

Я не знаю англійської мови, що загально панує на пароплаві. Спочатку здавалося мені, що це будє прикро, але скоро привикаю, а навіть мені дуже подобаєтьєся ця роля німого свідка, якому ніхто не перєриває його спокою.

Їхала я другою клясою. Добре, скажє не один, але як там у третій клясі?

Заходила я і туди і мушу ствердити, що не бачила я ріжницї. Може застави столів простіші. І чистота кают та сама. Постіль, ручники чистєнькі, спільна сая з білітекою і фортепяном. На палубі крісла, лавки. Молодь — діти так само бавлятьєся, граютьєся на свіжому повітрі, на сонці. Для третьої кляси був на услугах перекладач. Це був інтелігентний поляк з Варшави, що саяк — так знав славянські мови, між ними й дещо з української.

На пароплаві бачила я багато жінок, що разом з діточками їхали до своїх чоловіків, які вже давніше замєшкали в Канаді. Їхало теж чимало емігрантів, які їздили відвідати старий край, а тепєр назад вертали до своєї праці.

З українців було лише трьох мушин, які вертали з відвідин своїх родин у старому краю. Між ними був один з Буковини.

Погода була майже цілий час гарна. Море спокійне, так що хвилі лєдві поколисували пароплавам. Це нагадувало, особливо коли лежалося в постелі, дуже молодєнькі літа — колісання матері в колісці. Мимоволі думала я: ей, якби так кожну маму поколисали в постелі на пароплаві, то побачила би, що це не дуже приємно.

міграції самітних осіб. Введення в життя евенгуальної постанови залежне буде від висліду виборів до домініяльного парламенту, які визначені на червень.

Зєдинені Держави Америк.

ЗА ЗДЕРЖАННЯМ ІМІГРАЦІЇ ДО АМЕРИКИ.

Сенатор Ален з Кензас поставив внесення, щоб була назначена комісія з чотирьох членів федерального уряду, яка мала би право регулювати відповідно до потреб приплив імігрантів. Та комісія могла би навіть цілком припинити доступ імігрантам до Сполучених Держав за винятком свояків американських горожан. Далі комісія малаб означувати, які групи імігрантів повинні бути допущені, відповідно до того, яких фахових робітників потребує Америка.

ПРОТИ РОЗРИВУ РОДИНИ.

Іміграційна комісія в вашингтонському конгресі заявила за проектом конгресмена Дикстейна, щоб можна було приїхати до Америки без обмеження поза квотою батькам і матерям тутешніх імігрантів, коли вони мають більше, як 55 років. Імігранти, які хотілиб їх спровадити, мусять бути американськими горожанами.

Більшість комісії заявила за тим, що цей закон був би добродійством для багатьох розірваних родин. До того він не приніс би ніякої шкоди тутешнім робітникам, бо допущені особи булиб в такому віці, що не моглиби робити їм конкуренції.

ЗМІНИ В ІМІГРАЦІЙНІМ ЗАКОНІ.

Іміграційна комісія вашингтонського конгресу приняла постанову, щоби тим американським горожанкам, які перед 1922 роком вийшли заміж за чужинців і виїхали за кордон, було вільно вернути поза квотою до Зєдинених Держав Америки і прийняти назад американське громадянство.

Комісія приняла так само постанову, щоби дозволити на приїзд також без обмеження родичам горожан, коли вони мають більше як 55 років.

БЕЗРОБІТТЯ.

Американська Федерация Праці повідомляє, що перший раз від літа помітне було в місяці березні невелике зменшення безробіття. Це поліпшення на ринку праці покищо незначне. Із статистичних звітів, які прийшли з 24 міст, виходить, що там між членами юній безробіття впало з 22 відсотків на 21.

Найбільшу поправу відносин видно в корабельному промислі, де безробіття впало з 43 відсотків на 27. У будівельному промислі безробіття вменшилося з 43 на 42 відсотків. Натомість є ще багато ділянок промислу, де безробіття далі росте.

ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ.

Цензусовий Уряд у Вашингтоні повідомив, що остаточний обрахунок населення Зєдинених Держав буде готовий не швидше, як в осені. Через ціле літо буде продовжуватися провірка і обрахунок записів. Досі уряд одержав лише четверту частину матеріялу, зібраного в цілій державі.

Бразилія.

НОВА УКРАЇНСЬКА УСТАНОВА.

У Боа Віста, провінції Ріо Гранде до Суль, заснувало нове товариство під назвою „Українсько-бразилійський союз“, а при нім рільничо-промислова школа та кооператива.

Головою нового товариства вибраний П. Ціхович, секретарем П. Назарук. Уконституувався крім цього шкільний і церквоний комітет.

ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ.

До Уніон да Вікторія в Парані приїхав з Праги лікар українець д-р М. Букшований, який осів там на стало. Приїзд нового лікаря привитали українські переселенці дуже радісно.

Перу.

НЕЛЄГАЛЬНЕ РЕКРУТОВАННЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ.

Еміграційний Уряд подає до відома, що кооператива „Польська Сила в Перу“, яка міститься в Варшаві, вул. Польна 76. м. 7, займається нелегальною рекрутацією переселенців на виїзд до Перу і що вона не має дозволу на ведення якоїнебудь акції.

По прослідженні справи показалося, що ця кооператива не має ніяких теренів в Перу і наслідком цього не може продавати землі особам, які виявили намір переселитися до Перу. В цілі зліквідовання незаконної діяльності цієї інституції і усунення якихнебудь надужить, вже пороблені кроки.

Тому остерігається емігрантів перед обманствами вище згаданої кооперативи.

Припинення еміграції до Палестини.

Бритійський комісар в Палестині видав в місяці травні ц. р. публичне оголошення, що тимчасово здержується допущення дальших емігрантів до Палестини. Розпорядок буде обовязувати доти, доки окрема комісія, вислана до Палестини з Лондону не розгляне дальших можливостей кольонізації.

Проти припинення кольонізації в Палестині почалася гостра протестаційна акція жидівських організацій. Скрізь відбуваються віча і збори, на яких ухвалюють резолюції проти припинення.

Жидівська кольтонізація.

З розвитком кооперативних крамниць на Великій Україні приватне купецтво щораз більше підупадає. Місце великих купців займають державні урядники, бо державна влада, російська центральна в Москві і по часті також харківська провінційна, займається гуртовою торгівлею, а дрібну торгівлю забирають сільські та міські кооперативи.

Як кооперативні робітники навчаються вести діло як слід, і при демократичнім заряді, який певне колись прийде, спілкова торгівля принесе українському народові велику користь. Покищо занадто великі кошти поїдає бюрократія і тому багато людей на Україні хотіло б повороту приватної торгівлі.

Особливо невдоволені кооперативами дрібні жидівські купці, яких на Україні здавна було багато. Прилучаються до них також жидівські ремісники, які втратили роботу через те, що населення збідніло і нема вже кому продати ремісничого продукту.

Між купцями і ремісниками на Україні, а більша частина їх жиди, буде тепер кількост тисяч людей без заняття, пише в одній американській газеті Дж. Б. Дейвідсон, голова хліборобського відділу в університеті стейту Айова. Він недавно вернув з подорожі по радянським союзі. Жидівські інтелігенти, комуністи і некомуністи, мають заняття в урядах, але шевці, кравці та бувші власники невеликих склепів, особливо як вони старші люде і до політики непричасні, бідують на рівні з бідним селянином. Тому вони теж невдоволені владою.

Радянський уряд пробував молодшим безробітним жидівським населенням кольтонізувати південну Україну і Крим. Та з економічних причин, а також через протести сільського населення, яке саме має замало землі, жидівські кольтонії на Україні не дали дотепер того результату, якого уряд сподівався.

На цей рік знову призначено жидівським кольтоністам на Україні і в Криму нові землі, на яких в найближчому часі має поселитися 12 тисяч міських родин. Але уряд бачить, що тим одним способом не можна вдоволити маси жидівського населення, і тому має бути даний жидам під кольтонізацію цілий незамешканий край у східній Сибірі.

Ця країна, назва її Біро - Байджан, лежить на сибірсько - манджурській границі, там де недавно мала бути війна між радянськими республіками і Хіною. Біро - Байджан належить до Радянського Союзу. Мешканців там нема, хоч земля урожайна і клімат пригожий для хліборобства так як в Канаді. Але від світу далеко: з Москви треба їхати туди залізницею цілий тиждень. Землі підстатком і кольтоністи може найдуться, як державний скарб і американські жидівські організації дадуть гроші, потрібні на будову домів і господарських будинків та на купно худоби, насіння і хліборобських машин.

Кажуть, що там має бути жидівська республіка, яку большевицькі урядовці ще недавно отверто хотіли організувати на степах полуднової України. Про жидівську республіку над Чорним Морем вже мало чути. Мала вона бути на користь російській політиці в Європі, щоб мати забезпечений доступ до Чорного Моря. Якби тепер вдалося побудувати жидівську державу в далекій Сибірі, було б їм легше оборонити манджурську залізницю.

Х Р О Н І К А.

НАСЕЛЕННЯ ПОЛЬЩІ. Польське статистичне бюро подає, що на 1. січня цього року населення Польщі виносило 30 мільйонів і 700 тисяч душ. За останній рік населення зросло на 468 тисяч душ.

СТАТИСТИКА УРОДИН. Після статистики на Україні на тисячу мешканців прибуває річно 43.6 дітей. Є це найвищий процент народин в Європі, а мабуть і на світі. Друге місце займає Румунія, третє Польща, на четвертому місці стоїть Іспанія, відтак Литва, Італія, Мадящина, Голляндія, Чехословаччина, Німеччина, Англія і Франція. Бельгія має такий сам процент як Франція, найменше Швеція і Англія.

БЕЗРОБІТТЯ В НІМЕЧЧИНІ. Урядова німецька статистика виказує, що на 15. травня ц. р. 1,953,000 осіб брало в Німеччині підмогу для безробітних, тобто 826 тисяч більше, як в минулому році. Крім цих безробітних є ще в Німеччині 800 тисяч осіб, які працюють лише принагідно.

СМЕРТЬ УКРАЇНСЬКОГО МІСІОНАРА. Дня 16. ц. м. помер в Дрогобичі о. Плятонід Філяс, протігумен ЧСВВ і апостольський адміністратор. В перших початках української еміграції до Америки вислав чин СВВ. о. Філяса до Канади для переведення там організації місійної праці серед наших переселенців. В Канаді працював покійний кілька літ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ. Дня 4. травня ц. р. помер в Нортгемптоні, в З. Д. А. Семен Чичота. — Дня 11. квітня ц. р. помер у Оліфанті, Па. Данько Мороз. Походив із села Вільхи Мазовецькі, пов. Рава Руська. — У Уніон да Вікторія, в Бразилії померла 3. березня 1930. р. Марія Подолян, у 83 році життя.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 6з.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марк. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Канадійські обмеження.

Обмеження іміграції до Канади не тільки не припинюються, але навпаки продовжуються далі. Канадійський уряд при допомозі нових розпорядків цілком свідомо стремить до цього, щоби приплив нових імігрантів із Середньої Європи унеможливити.

Не можуть тут грати ролі побоювання про перенаселення Канади. Простір рівний чи не цілій Європі, з десяти мільонами населення, дуже далекий від таких можливостей. Канада це край будуччини, це край, в якому величезні простори землі лежать ще недіткнені ногою людини, який криє в своїй глибині невичерпані багатства. Тому смішним був би аргумент про перенаселення.

Істотною причиною побоювань і обмежень канадійського уряду є що іншого, а саме запевнення англійсько-саській расі супрематії, інакше верховодства над іншими расами, головню над славянською расою.

Обмеження канадійського уряду кривдять цілком неслухно українських імігрантів. Кривдять до

тієї степені, що не дозволяють навіть їхати родині до родини.

Таке поступовання канадійського уряду мусить викликати негодування серед багатотисячної української іміграції в Канаді, як і загалом української суспільности. Українська еміграція памятає ще добре ті часи, як наші переселенці осідали на канадійській прерії, котра була диким пустарем, мешкали в нужденних колибах, з голоду примирали заки покорчували ліси, зорали степ, побудували дороги, загалом внесли промінь цивілізації на канадійські безлюддя. Що сьогодні Канада розбудована країна, що її в різні сторони перетинають залізничні шляхи й биті шляхи, що по найдалших безлюддях красуються фарми і хутори, містечка й міста, це заслуга також українських переселенців, праці їх рук.

Цього мабуть не хоче памятати канадійський уряд і тепер вже наготове бажав би спроваджувати англійців. Тепер вже емігранти зі Середньої Європи для нього підрядна сорта, небажані гості.

Таким поступованням, таким ставленням справи канадійський уряд лише зражує собі майже пів-

міліонову масу української іміграції в Канаді, котра має повне право домагатися справедливішої оцінки своїх заслуг для розвитку канадійської держави.

Треба вірити, що нові доміняльні вибори в Канаді, які небаром відбудуться допустять до голосу людей, які руководитися будуть не якимись расозими упередженнями, лише добром країни. А добро це Канада досягне, коли в свої межі допускатиме людей праці, якими без сумніву є українські емігранти.

Виїзд до Канади.

ВАЖНЕ ДЛЯ ДІВЧАТ, КОТРИ ІДУТЬ ДО КАНАДИ.

В останніх часах дуже багато дівчат не дістало в Гданську канадійської візи на виїзд до Канади по причині лікарського ствердження, що вони вже родили дітей, а на запит канадійських урядовців, до цього факту самі не хотіли признатися. Врешті деякі призналися, але не могли доказати, що з тими дітьми сталося, чи вони помирали, чи живуть.

Канадійський інспектор відмовив їм уділити візу на виїзд до Канади не за сам факт, що вони родили дітей, тільки за те, що вони впроваджували його в блуд, складаючи невірні зізнання. Через це багато дівчат наразилося на непотрібні втрати та втратило можливість виїхати до Канади.

Тому кожна дівчина, котра задумує виїхати до Канади, а родила вже діти, повинна тямити про це, що про цей факт повинна повідомити вже лікаря того корабельного товариства, яке має для неї подорожні документи, щоби товариство заздалегідь могло порозумітися з канадійським інспектором в її справі. З досвіду знаємо, що канадійські влади не роблять перепон у виїзді до Канади таким дівчатам, оскільки вони пропонують їм або метрику їх дитини, або посвідчення їх родичів, чи свояків, що вони тою дитиною заопікувалися та запевнюють для неї утримання. Посвідчення таке повинна потвердити громада або парохіяльний уряд.

Інтервенції в таких справах можна полагоджувати також і за посередництвом нашого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

Жінки, які їдуть до Канади до своїх наречених, з тим, щоби вийти за них заміж, а не мають скінчених 21 літ, мусять мати письмненне позволення від своїх родичів, зглядно опікунів, що вони погоджуються на їх подружжя з тою особою, котра їм прислала з Канади перміт на виїзд до Канади. Без такого позволення канадійські інспектори в пристанях не будуть могли від тепер видавати візи на виїзд до Канади.

ПРОДОВЖЕННЯ ВАЖНОСТИ НОМІНАЦІЙ.

Як ми вже доносили, канадійські імміграційні влади уневажнили всі досі видані афідавіти, виставлені не тільки для жінок і дітей вище 18 літ, які мали виїхати до своїх чоловіків, зглядно своїх родичів, але також і афідавіти вислані для сестер, які мали виїхати до Канади на службу до своїх рідних братів або сестер.

Тепер одержали ми відомість, що канадійські влади наслідком інтервенції деяких чинників дали виїмково свою згоду на виїзд до Канади на афідавіти таким жінкам з дітьми вище 18 літ та служницям, яких номінації (афідавіти) вже потвердили канадійські влади, то є, котрі дістали від Канадійських Реєстраційних Офіцерів „Сіенару” та „Сіпіяру” повідомлення, що вони мають для них афідавіти на виїзд до Канади. Всі вище згадані мусять мати останні листи від свояків.

Зазначуємо одначе, що цей дозвіл виданий тільки на дуже короткий час так, що всі повинні у своїм власнім інтересі якнайскорше виїхати. Точного часу, доки можна виїхати на афідавіти, досі канадійські влади не подали.

РОДИНИ.

Родини, які мають тимчасові сертифікати від Представників Канадійських Державних Залізниць („Сіенару”), та від Канадійського Тихоокеанського Залізничного Товариства („Сіпіяру”) як доказ, що їх прийнято до контингенту рільничих родин, які мають охоту поселитися в Канаді а мають на показ тільки 250 доларів, мусять виїхати з Польщі вже в перших днях липня, так, щоби заїхали до Вінніпегу перед 1-шим серпня ц. р. По тім речинці родини ці вже не дістануть канадійських віз, хіба, щоби мали вони на показ найменше 500 доларів.

Родини, котрі мають на показ 500 або й більше доларів, можуть виїхати до Канади найпізніше з початком серпня так, щоби заїхати до Вінніпегу перед 1-шим вересня.

За те такі родини, котрі мають на показ найменше 1000 доларів, можуть їхати до Канади і пізніше, але до Вінніпегу не можуть вони приїхати пізніше, як перед 1-шим листопада 1930. року.

Родини, котрі їдуть до Канади на прислані для них афідавіти, мусять виїхати з краю найпізніше з початком вересня, бо в їх афідавітах зазначено, що найпізніше повинні прибути до Вінніпегу до кінця вересня.

При тій нагоді пригадуємо, що тепер вже Державні Уряди Посередництва Праці не дають позволень на виїзд до Канади таким родинам, котрі хотіли би виїхати без афідавітів.

Пос. Лучкович в обороні канадійських українців.

В п'ятницю, 30. травня ц. р. виголосив посол Михайло Лучкович в домініяльному парламента Канади в Оттаві, Онтеріо, замітну промову в обороні канадійських українців, а зокрема своїх земляків українців, з міста, де він проживає, Вегревилл, Альберта, і з цілої провінції Альберти.

Посол Лучкович почав свою промову пригадкою, що протестантський єпископ Льюїс щойно недавно сказав, що нові емігранти мають нахил до злочинності. Щоби це перевірити, посол Лучкович роздобув статистику канадійських тюрем після стану з кінцем березня, 1929. Виявилось, що тоді було тюремних в'язнів у цілій Канаді 2,739.

Вони родилися в таких країях:

Канада	1,747
Англія	362
Америка	223
Росія	75
Італія	66
Австро - Угорщина	78
Китай	62
Румунія	16
Інші краї	140

Це показує як мало злочинців спосеред нових імігрантів.

Далі посол Лучкович прочитав лист від доглядачки хорих Еви Ясінчук, котра прислала вирізку з журналу „Нюз оф ди Ворлд“, з Англії. Там якийсь кореспондент з Канади пише про страшну небезпеку, яка нібито грозить Західній Канаді від громадян чужинецького походження та нових імігрантів. Той кореспондент страшить англійських читачів, що чужинці принесли до Альберти, а зокрема до міста Вегревилл, розпусту, пиятику, розбишацтво, загалом страшну беззаконність. Поліція, каже він, не може собі дати ради з тим усім лихом, а вже найбільше з галицькими конокрадами.

Інші послы зачудувались як почули зміст цієї статті з англійського часопису, а посол Лучкович далі їм вияснив, яка це безсоромна брехня і напасть.

Він прочитав їм статтю з дневника „Едмонтон Джернел“ (з Едмонтон, Альберта), в якій сказано:

„Урядовці поліції провінційної і домініяльної заявляють, що навіть не варта відповідати на ту смішну неправду.

„Посадник Голден з Вегревилл відповів телефонічно, що він радий би допасти у свої руки того кореспондента. Він додав, що кожний громадянин в Альберті знає, що місто Вегревилл таке спокійне і послухне законам як якенябудь місто в Канаді, та що округ Вегревилл переважно заселений українцями, а як хто знає ліпших громадян в Канаді від українців, то він радий би таких стрінати.

„Комісар поліції провінції Альберти, Браєн, счудувався коли почув про допис в англійському журналі і зазначив, що прилична газета такого допису не помістила би.

„Урядовці домініяльні поліції сердечно сміялися з видуманої стародавньої історії про конокрадів.

„Загалом та історія для всіх, що знають Вегревилл та інші міста виглядає занадто гумористично, аби заслуговувала на що інше крім глумливого сміху. Ми тільки згадуємо про неї, як про найгірший приклад до чого можуть дійти дописувачі, котрі не знають справи, а тільки хочуть заробити, а також і редактори, котрі містять такі дописи, хоч наперед не провіряють їх правдивости”.

Прочитавши ту статтю з едмонтонського дневника, посол Лучкович сказав, що до ширення такого брехливого пустомельства причинюються різні високі достойники, котрі з безосновної ворожнечі голосять до нових громадян ненависть.

Посол Лучкович закінчив свою промову закликом до взаємної любови замість ненависти.

Ця вміла оборона неслухно нападених канадійських українців заслугоє на признання. Таких вмілих промов посол Лучкович виголосив у канадійському парламента вже багато. А це повинно показати нашим землякам в Канаді що добре мати своїх представників у парламента Канади і соймах провінцій того славного молодого краю. А особливо добрих і талановитих послів таких, як п. Михайло Лучкович.

— ? —

Про горожанство в Канаді.

Кожний переселенець, який прибуває до Канади в тому намірі, щоби там на постійне осісти, зовсім природно старається про це, щоби якнайскорше стати британським громадянином. Іншими словами, він старається про натуралізацію.

Є це дуже важне, бо щойно натуралізований переселенець набуває всі права, які мають британські громади. Значить, може старатися він сам, чи його діти, дістати посаду в канадійських урядах, може голосувати при виборах до всіх виборних тіл, може врешті бути й сам вибраним.

Натуралізованим може бути мущина, котрий скінчив двацять перший рік життя. Те саме право одержують неподружені жінки й вдови, коли є в віці понад 21 літ. Діти, понише двацять один років, можуть бути включені в горожанські папери своїх батьків, чи матерей, якщо в часі натуралізації вони живуть із своїми родичами.

Емігрант, який має намір одержати громадянські папери, повинен удатися до відносного уряду в тій місцевості, де він живе й доказати:

1. Що він жив щонайменше п'ять з останніх вісьми років, в якійнебудь з доміній Великої Британії, а цілий рік перед внесенням подання в Канаді.

2. Що достатньо знає англійську або французьку мову і є доброго характеру.

3. Що думає постійно жити в Канаді.

Справу признання горожанських прав вирішує суд, а затверджує державний секретар в Отаві.

Громадянські папери можуть бути уневаженні ізза певних, законом означених причин, наприклад, наслідком довшого перебування поза межами Бритійської держави.

Щоби мати право голосувати в домініяльних, провінціональних або муніципальних виборах, кожна особа мусить бути канадійським громадянином, мусить мати щонайменше двадцятьгодин літ, перебувати принаймні один рік перед виборами в даній провінції, та коло три місяці в дістрікті, або муніципалі. Назвище такої особи мусить бути вміщене в списку голосуючих.

В більшості провінцій Канади також жінки мають право голосування. Вони голосують під такими самими умовами, що й чоловіки.

Горожанство грає також роллю при набуванні державної землі, або так званих гомстедів. Таку землю засадничо має право дістати лише канадійський громадянин. Але що новоприбуваючий емігрант не може відразу стати громадянином, то уряд дає йому землю, коли він зложить заяву, що в написаному речинці вибере натуралізаційні папери.

О. КИСІЛЕВСЬКА.

По Канаді.

(Із спогадів з подорожі за океан.)

Ідемо потягом добу - дві, не пересідаючи, ніде довго не задержуємося, а хочби й задержалися, то що з того? Станція десь серед непроходимого пралісу, не бачиться в ньому навіть сліду життя. Поява домашньої тварини, це сензація, а поява дитини — ні, у цій дорозі відвічними пустарями я її не бачила, хоч без неї світ, як без квіток сумний. Людина наче губиться в такому пустарі.

Якже виглядає така їзда під оглядом вигоди? Де і що їсти, пити, де спати?

Під цим оглядом нема хіба більшої вигоди, як бачила я на канадійських залізницях. Вагони великі, довгі, як наші два - три разом, крім цього високі, вигідні, з мягкими, плюшем критими сидженнями. Щоправда, сидження короткі, всего на дві особи, так що не можна на них витягнутися, щоби продрігатися. На те, за розмірно невеликою доплатою, дістанете своє місце в спальному вагоні. Мурина, слуга, постелить, поспускає заповіси, вичистить обув, одяг, перенесе клунки, яких зрештою не потрібуєте носити зі собою, бо ваш багаж, навіть доволі великий, перевозять зовсім даром.

Українці в школах Канади.

Щодо числа населення то українці стоять на другому місці в Західній Канаді, в провінціях Манітоба, Саскачеван і Альберта. Але щодо участі дітей в школах то стоять на дальшому місці. В народних школах, які є загальні, то само собою вони стоять на другому місці. В середніх школах (гай скулс) то вже стоять гірше, а найгірше щодо університетів.

Наприклад в Манітоському університеті у Вінніпегу стоять українці аж на п'ятому місці щодо свого числа. Таксамо імовірно і в Альбертійському університеті в Едмонтоні. Головною причиною є те, що українці там переважно фермери, а до середніх шкіл треба посилати до міст. А бідніші або не мають на це грошей або не хочуть відривати робітної помочі від газдівства. Але ще й не всі заможніші посилають своїх дітей до середніх і вищих шкіл. Ще і з них, на жаль, багато вдоволяється тим, що діти покінчать народню (публичну) школу.

Однак поминаючи ті недомагання, треба признати що і кількост молодих українців та українок що вчиться тепер щороку у вищих школах Канади, це також гарний і цінний добуток. Тим цінніший, що вони переважно остаються свідомими українцями і вчать теж української мови, письменства, історії. Мають свої українські установи і хочуть остатися не тільки добрими Канадійцями, але й добрими нащадками українських батьків.

Вагони, хоч як вони довгі й великі, не мають, як у нас це буває, переділок. Всі бачать себе від одного кінця до другого. Спочатку це грохи бентежить, але скоро привикаєте до цього. У вагоні повна свобода. Обертаєте рухому спинку переднього сидження, кладете вигідно ноги, розкладаєте книжки, газети, їду, машинку до писання, улажуєтеся на столику, який собі берете — зовсім як вдома.

Може не маєте що читати? Раз - у - раз переходить продавець газет і прегарних, багато ілюстрованих журналів і дає вам до читання за маленькі гроші, що самі захочете. Продавець ріжних лакомин, овочів, цукрів, кексів, канапок, що хвилини переходить попри вас і запрошує щонебудь купити. Дехто з них здобувається навіть на такий спосіб, що спершу дає вам даром цукорок, тісточки, пробку знаменитих смажених орішків, чи чого іншого. За якийсь час приходиться другий раз, питає чи смаку вало і чи не схочете більше купити. Як ні, то ні — ніхто не накидається.

Обід, вечеру, сніданок можете замовити собі в ресторані. Принесуть, розложать стіл, подадуть. Та може це прийдеться за дорогого? Тоді, коли ви практична людина, то виймаєте своє горнятко, чайничок, риночку і їдете куховарити до кухні, яка є в кожному вагоні. Там можете собі все зварити.

Залізниця їде пралісом, далі безконечними пре-

Слід і те зазначити, що українські студенти вищих шкіл в Канаді вчать дійсно практичних наук. Бо крім права і філософії вчать на виділах лікарському, інжинірінгу, промислу і торгівлі, хліборобства. Вчать також і українські дівчата.

Це виростає нове українське покоління, яке небавком візьме провід над великою українською громадою в Канаді.

Парагвай.

Південно - американська республіка Парагвай граничить на півдні з Аргентиною, на сході і півночі з Бразилією, а на заході з Болівією. Простягається вона між ріками Параною і Парагваем на просторі 445.000 квадратних кілометрів. Цей простір більший від Польщі, але мешкає на ньому лише мільйон душ, в тому яких сто тисяч чужинців, німців, італійців, еспанців і інших. В останньому часі почали в більшому числі приїздити на поселення до Парагваю меноніти, відома релігійна секта.

Парагвай, це підрівникова країна. Зачисляють її до урожайних країн, зокрема її південну частину, через котру перепливає багато річок і потоків. Є це рівнина, мало горбковата, котру в стари-

р'ями, там знову гори, скелі, води. Бажаєте це все краще бачити. Тоді дещо доплачуєте і вам вільно перейти через усі вагони, на сам кінець потягу. Там є спеціально до цього збудований обсерваційний вагон, з масою вікон, з вигідними фотелями, з бюрками й приладами до писання та шафками, повними книжок і журналів. Є також радіо — закладає ге слухавки і слухаєте.

Але найприємніше на платформі. Зіпретесь на бар'єру й впиватисямете до схочу цією новою, досі вам невідомою красою. Додаймо до цього, що служба, кондуктор і всі тут незвичайно чемні. Кожний бачить у вас приятеля, якому хоче якнайліпше прислужитися. Кондуктор порадить вам, від якої стації заплатити таксу за спальний вагон, щоби в ньому дешево побути. Так само порадить, коли доплатити за це, щоби з обсерваційного вагону побачити найкращі місцевості. Кондуктор розмовляє приязно з дітьми, що ніжками товчуться по оксамитних канапах, заохочує навіть ось, того хлопчика, що не на жарти змагається із своїм старшим товаришем.

Загалом в канадійських вагонах вскорі почуваете себе як вдома, переходите з возу у віз і то без найменшої жури за ваші клунки, одяг і книжки. Можете їх залишити й на цілий день, вони вам певно не пропадуть, що найвище зложить вам їх гарно прислуга і повідомить, що все вже у вас у спальному вагоні під таким то числом.

Ось так подорожувала я канадійськими залізницями.

ні називали „раєм на землі”. Ще в 16. столітті заложили тут свої кольонії Єзуїти, звідки ширили віру Христову в Південній Америці, займаючися також господаркою. Як пам'ятка по Єзуїтах лишилися назви міст, як столиця краю Асунціон — Вознесення, Єзус, Ля Круз і інші.

Клімат в Парагваю, головно в його південній частині є через то здоровий, що є сухий і чистий. Еміграційних недуг, головно пропасниці, там зовсім нема. Пересічна температура в році вносить до 25 степенів понад нулю. Водні опади правильні. Зима в Парагваю легка і рідко температура паде понище нулі.

Земля по долинах чорна і надається під управу рижу, по горбах червонова і вкрита густою травою. Лісів піддостатком.

Головним продуктом Парагваю є парагвайський чай „герба мате“, котрий тут краще удається аніж в Бразилії або Аргентині. Другий продукт, це риж. Удається він найкраще по долах, над берегами потоків і рік. Один гектар поля дає пересічно три тисячі кілограмів рижу.

Дальшими продуктами є тютюн, цукрова троща, лен, кукурудза, бульба - мандіока, помідори і ріжна городовина, як горох, фасоля, цибуля, сочевиця, огірки, мільони, а з овочів помаранчі, банани, цитрини, виноград, ананаси і інші.

Користи приносить також годівля худоби, безрого і дробу.

Землі в Парагваю не можна дістати даром. Треба за неї платити. Ціна залежить від того чи хто її купує за готівку, чи на сплати. Коли за готівку, то за один гектар мусить платити на наші гроші 144 зол., коли на сплати то навіть 180 зол. за гектар.

Переселенець з родиною звичайно купує 25 гектарів землі, але є випадки, що купують і 50 а навіть 100 гектарів.

Вибираючися на поселення до Парагваю переселенець мусить мати відповідний капітал, так, щоби по заплаченні подорожі лишилося емігрантові троха грошей на вибудовання провізоричного дому, на перші роботи при корчунку лісів, на огорожу поля та на прожиток. А врешті, що найважливіше, на заплачення першої рати, чи цілої суми за ґрунт. Коли переселенець платить цілу належитість, то відразу стає власником, коли лише частину, то щойно по заплаченні половини вартости одного гектара.

Чи варта їхати до Парагваю?

Без надуми, без приготування нікому не радимо. Парагвай це не є Канада, де і клімат такий як і у нас, де багато наших переселенців і де спосіб господарки подібний до нашої. Парагвай це цілком інша країна. Не удається там наше збіжжя, не родить наша городовина. В Парагваю треба спершу вчитися тамошньої господарки, нераз добре набідуватися, заки переселенець і його родина привикне до тамошнього способу життя і дійде до добробуту.

Німецькі переселенці в Парагваю сьогодні дуже навіть заможні. Але вони зуміли приноровитися до обставин, виплекали гарні яринні огороди і з того мають великі зиски.

Наш переселенець мігби ризикувати виїздом до Парагваю, коли має щось із знайомих або свояків у тім краю. Наосліп вибиратися нікому не радимо. А вже остерігаємо кожного перед намовами ріжних агентів: По пораду повинен емігрант звертатися лише до нашого товариства.

Спроваджування родин до Аргентини.

Особа, що бажає спровадити з Польщі родину або свояків, повинна зложити в польському посольстві в Буенос Айрес подання, в якому належить зазначити точно теперішнє місце свого замешкання і кого спроваджується, посвоячення, імя, навік, місце замешкання осіб, що мають бути спроваджені з Польщі, та такі документи: 1) свій пашпорт; 2) свідоцтво моралі, яке має видати аргентинська поліція; 3) свідоцтво праці або промисловий патент з точним виказом місячних заробітків.

На основі повищих документів дістається карту завізнання для: а) жінки без дітей; б) для жінки з дорослими дітьми.

Крім цього до повище вимінених трьох документів треба долучити, щоби дістати карту завізнання для: в) родичів 4) свою метрику уродження або військову книжечку; г) жінки з малолітніми дітьми 5) так зване: Пермісо де Лібре Десембарко, яке видає Генеральна Дирекція Іміграції, Дарсена Норте, Буенос Айрес; г) рідної сестри або свояків і споріднених першого степеня понище 22 літ і братів понище 15 літ. 4) Свідоцтво з українського, польського або жидівського товариства, зареєстрованого в польському посольстві, що стверджує, що спроваджуючий є моральною особою і заслугує на довіря. 5) Письменне позволення жінки на приїзд свояків (бо лише одружені можуть старатися о карти завізнання). 6) Доказ, що спроваджуючий є жонатий: метрика вінчання, або книжечка військова, а також спільний пашпорт із жінкою. 7) Письменний дозвіл родичів або законних опікунів на виїзд до брата або свояка в Аргентині, потверджений громадою. 8) Пермісо де Лібре Десембарко, виданий Генеральною Дирекцією Іміграції, Дарсена Норте, Буенос Айрес. д) Рідної сестри або свояків і споріднених понище 22 літ: документи подані під г) за вимком позволення від родичів і Пермісо де Лібре Десембарко. і) Нареченої 4) свідоцтво з українського, польського або жидівського товариства, зареєстрованого в польському посольстві в Буенос Айрес, яке ствердить, що спроваджуючий є моральною особою і заслугує на довіря. 5) Деклярацію,

зложену в присутности двох свідків в „Юез де Паз“, що негайно по її прибутті до Аргентини, одружитися з нею.

Якщо наречена є малолітня то дозволу родичів на заключення подружжя із спроваджуючим, когред потвердить громадський уряд і залегалізує аргентинський консулят в Варшаві. Без тих документів дівчину затримують на кораблі і не дозволять висісти. Крім цього треба Пермісо де Лібре Десембарко.

Для мушлн карти завізнання є засадничо зайві. Видають їх на жадання, коли спроваджуючий зарабляє понад 200 пезів місячно і предскажить крім вимінених під 1—3) ще такі документи: декларацию зложену в присутности двох свідків в „Юез де Паз“, що візьме спровадженого на своє удержання, запевнить йому побут і що спроваджений не буде тягарем для державних, суспільних і публичних інституцій.

Заввага: Особи, що зарабляють менше як 200 пезів місячно беруть під увагу лише в виїмкових випадках.

Оплати: Консулярна оплата за карту завізнання вносить 13.50 пезів, більше оплата за пошту 50 цент. Ті, що спроваджують жінку або діти, дістають 50 відсотків знижки. Платять отже 6.75 пезів, поштова оплата 60 цент. — разом 7.75 пезів.

Ті, що зарабляють менше як 200 пезів місячно є звільнені від консулярних оплат.

Військові дозволи на виїзд.

Щоби оминати непотрібні заходи дістати дозвіл на виїзд за границю від військової влади, звертаємо увагу на новий розпорядок, оголошений в „Дневнику державних законів“, ч. 31, з дня 31. квітня 1930. р.

На основі цього розпорядку мушлн від 18 до 20 року життя, це є ті, що не ставали до бранки, не потребують дозволу з Д. О. К., як це досі було, лише видачі безплатного пашпорту. Такий пашпорт видає адміністраційна влада, тобто Староство, лише в виїмкових випадках.

Дозволу від військової влади потребують:

1. Мушлн, яких признано здібними до військової служби (кат. А.) на поборовій комісії від часу їх признання здібними, до часу покликання їх до чинної військової служби.

2. Особи зачислені до надконтингенту.

3. Рядовики, що одержали відпустку наслідком часової нездібности до служби, стверженої лікарською комісією, як також рядовики на відпустці по думці арт. 72 відносного розпорядку.

4. Старшини резерви.

До подання на дозвіл виїхати за границю треба долучити оригінальний військовий документ, чи якийнебудь інший, що стверджує відношення проха-

ючого до військової служби, а також треба долучити доказ, який стверджує потребу виїхати за границю.

Всі інші категорії муштин не потребують дозволу від військової влади на одержання пашпорту.

Канада.

ВИБОРИ В КАНАДІ.

Домініяльні вибори до парламенту Канади відбудуться 28. липня.

Право голосування має до 4,000,000 громадян і громадянок.

З українців до домініяльного парламенту пікищо кандидує тільки один дотеперішній посол в Вергевилл, Альберта, Михайло Лучкович. Він кандидує з фермерської партії.

ВУГІЛЛЯ З УКРАЇНИ В КАНАДІ.

Дня 28. травня прибув до Монреалу пароплав „Гіронспул“ з вугіллям з Маріюполя, українського порту над Азівським морем. Він привіз 6,950 тон вугілля для одної фірми в Монреаті.

Корабель „Лондондер“ має перевезти це вугілля далше до Кінгстону, Онт.

В дорозі до Канади є ще один російський вуглевий пароплав „Дарденія“. Це вугілля призначене для Гемилтону.

Оба кораблі повезуть назад до чорноморських портів каналійське збіжжа.

СВЯТО ШАШКЕВИЧА В ВІННІПЕГУ.

В неділю дня 8. червня ц. р. відбувся у Вінніпегу святочний концерт для вшанування пам'яті Маркіяна Шашкевича.

Концерт уладив Інститут „Просвіти“.

З'єдинені Держави Америки.

БЕЗРОБІТТЯ.

Статистичні дослідження, зроблені пенсильванським університетом вказують, що в цьому році є в Філадельфії на 40 відсотків більше безробітних, як було минулого року. Студенти університету обійшли прикінці квітня від хати до хати понад 36 тисяч родин, в яких було 72 тисячі дорослих працюючих осіб. Вони ствердили, що з того 8,377 осіб було без роботи, що становить 11.7 відсотків. Крім того 2.7 відсотка не працювало через недугу або з інших причин, так, що разом без праці було 14.4 відсотка. В квітні минулого року подібні дослідження виказували 10.4 відсотка безробітних. Коли це відношення взяти за основу загального обрахунку безробіття, виходить, що в Філадельфії є приблизно 105 тисяч безробітних. В квітні 1929 року їх було 73 тисячі.

Пенсильванський університет каже, що безробіття в Філадельфії було в квітні цього року найгірше за весь час від 1922 року. З деяких фактів видно, що тепер почався незначний зворот до ліпшого та що найгірша криза минула.

Тепер університет хоче прослідити причини безробіття за останні три роки. На кошти дослідів він має признати 75 тисяч доларів.

ВИІЗД ОСІБ, УРОДЖЕНИХ В З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Як вже ми подавали передше, американський консулят не приймає тепер особисто подань від осіб, що уроджені в З'єдинених Державах Америки і думають тепер виїхати туди. Усі особи, уроджені в З'єдинених Державах Америки реєструє консулят на окремій листі і мабуть щойно в певні дні, або на початку сергня ц. р. Консулят вишле до тих осіб завізвання в цілі особистої появи в американському консуляті.

Зголошення приймає консулят або особисто або листово, причім в тому останньому випадку не треба кінче висилати документів, що стверджують факт уродження в Америці, лише прохання, щоби зареєструвати їх на листі осіб, уроджених в З'єдинених Державах Америки.

БІБЛІОГРАФІЯ.

ЕМІГРАЦІЙНИЙ ПРОВІДНИК. Виданий заходами Міжсоюзної Ради Суспільних Організацій Опіки над Емігрантами. Львів 1930.

Написана під повищим наголовком книжка, це перший, практичний підручник в українській мові, на тему еміграції і еміграційних можливостей. Потрібна вона в першій мірі для тих, що рішилися кинути рідний край, щоби на чужині шукати кращої долі. В ній найдуть вони всі потрібні вказівки і законні вимоги в краю, як і вигляди заробітків на чужині.

У книжці маємо такі розділи: Вступне слово; Німеччина; Франція; Інші краї Європи; Еміграція до заморських країв; З'єдинені Держави Америки; Канада; Аргентина; Бразилія; Уругвай і Парагвай; Суспільна опіка над емігрантами; Товариства опіки над емігрантами у Львові.

Вже сам зміст наглядно показує, що книжка дуже потрібна для кожного емігранта.

Замовляти книжку треба в Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, вул. Городецька ч. 95. Ціна книжки 50 сот. На поштову пересилку треба долучити 20 сот.

Х Р О Н І К А.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. Просимо всіх наших передплатників, на яких адреси висилаємо наш часопис, щоби вирівнювали залеглу передплату і прислали передплату на біжучий квартал.

ІНСПЕКЦІЯ ЕМІГРАЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ. Дня 30. червня ц. р. гостив у Львові делегат Еміграційного Уряду, міністеріяльний радник М. Кокошк. зич. При співучасті управителя Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-ра В. Вишинського перевів він інспекцію еміграційних товариств у Львові та оглянув докінчування будови Еміграційного Дому.

КОНСУЛЯРНИЙ ВИДІЛ В БУЕНОС АЙРЕС. Консулярний відділ польського посольства в Буенос Айрес міститься тепер при вул. Родрігез Пена 2010.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНЦЯ. Українець Степан Білінський, учитель з Манітоби, в Канаді, цїстав посаду домініяльного інспектора збіжжа. Цю посаду одержав він на основі іспиту, до якого сіло 90 кандидатів, а здало лише 16, між ними і Білінський.

НАСЕЛЕННЯ НЮ - ЙОРКУ. Вислід перепису в Зєдинених Державах ще докладно невідомий. Появилися лише приватні обчислення. По тим обчисленням населення Ню - Йорку виносити має 6,395.063 осіб. В часі попереднього перепису в 1920 р. населення Ню - Йорку виносило 5,620.048 осіб, значить 775.015 осіб менше як тепер.

ПОЖЕЖА ЛІСІВ В КАНАДІ. В лівнічно - західній частині Онтерію в Канаді, головню коло Порт Артур і Сі Лукавт знялася сильна пожежа лісів. Багато лісів вже поторіло, а інші находяться під загрозою пожежі. Матеріяльні шкоди великі.

СПЕКА В АМЕРИЦІ. В цілих Зєдинених Державах Америки небувала спека. Головню дається вона відчувати в Ню - Йорку, де були вже смертні випадки.

ЗАГОВІР НА АРГЕНТИНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА. В Аргентині відкрито змову чотирьох осіб, які мали намір убити сучасного президента Аргентини.

ЗАГАДОЧНЕ ВБИВСТВО В ВІННІПЕГУ. Дня 29. травня ц. р. згинув в трагічний спосіб у Вінніпегу український переселенець Володимир Баран. Поліція досі не віднайшла вбивника, ні не може пояснити самого вбивства. Барана найшли в куті хати, з простріленою головою. Куля походила з його власного револьверу, але самого револьверу не найшли.

Зміст: Канадійські обмеження. — Виїзд до Канади: Важне для дівчат, котрі їдуть до Канади; Продовження важности номінацій; Родини. — Посол Лучшович в обороні канадійських українців. — Про горожанство в Канаді. — Українці в школах Канади. — Парагвай. — Спроваджування родин до Аргентини. — Військові дозволи на виїзд. — Канада: Вибори в Канаді; Вугілля з України в Канаді; Свято Шашкевича в Вінніпегу. — Зєдинені Держави Америки; Безробіття; Виїзд осіб, уроджених в Зєдинених Державах Америки. — Бібліографія; Еміграційний Провідник. — Хроніка. — Пошукують. — О. Кисілевська: По Канаді, фейлетон.

ЩАСТЯ ФАРМЕРА. На фермерській оселі в стейті Місурі, один фермер справді чудом оминув смерті. Положився він спати коло вікна. В ночі зірвалася буря, грім ударив в дім фермера, стопив дрютяну сітку в вікні, вдарив в ліжко, на якому спав фермер, спалив подушку під його головою і обтрав наче бритвою волосся на його голові. Фермер лежав годину непритомний. Коли прочунився, почував себе добре і є цілком здоров.

РЕВОЛЮЦІЯ В БОЛІВІЇ. В американській респуб. Болівії вибухла революція, яку перевели військ. круги. Новий уряд складається з самих старшин. В часі боїв впало 3.000 осіб, в тому числі 500 студентів.

БІРЖА: Амер. доляр 8.88.50 — 8.89.00, канад. доляр 8.79.50 — 8.80.00, чеська кор 0.26.25—0 26.50, французький франк 0.34.80—0.35.00, швайц. франк 1.72.00—1.72.50, фунт штерлінг 43.40—43.70, червінець 11.00—12.00, лея 0.05.00—0.05.50, шиллінг 125.50—126.00.

—00—

Пошукують.

КАЛУШКА МАРІЯ, з Залозець, шукає чоловіка Калушку Петра, котрий в останньому часі перебував в Монтреалі, в Канаді.

ЛЕСЬКІВ Евдокія, з Горбачів, шукає чоловіка Леськева Романа, що перебував у Канаді.

КУРДЕУШ Марія, з Передришихів Великих, п. Зіболки, шукає чоловіка Курдеуша Адама, що перебував останньо в Аргентині.

БОРУЦЬКА Ева, з Новоставець, шукає чоловіка Петровського Міке, ректе Боруцького, що останньо перебував у Вінніпегу, в Канаді.

ГРИГОР Дмитро, з Камінки Великої, шукає зятя Дмитра, який виїхав до Франції.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 6з.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайсів; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Міграція в Бразилії.

Карта розміщення населення в Бразилії постійно міняється. Переселенець, коли бачить, що використав землю, що вона починає менше видавати, кидає цю землю, тобто продає її, а сам переселяється куди інше — в праліс.

Чим пояснити цей рух і чи він корисний.

Наші переселенці, коли приїхали до Бразилії, опинилися серед інших умовин, як жили в краю. Інший зустріли туг клімат, іншу рослинність і інший спосіб господарки. Перш за все опинилися серед прізного бразилійського пралісу, який мав стати їх місцем замешкання і родючим полем. А праліс це не наш ліс, з яким легко собі дати раду, який скоро можна вирубати, викорчувати, зорати й засіяти. Праліс не то. Густа, непроходима стіна, крізь яку хіба хижий звір може легко просмикнутися, але не людина. Як позбутися цього пралісу, як дістатися до родючої землі, наші переселенці спочатку не знали. Вони мусіли щойно учитися.

Учителем став бразилійський „кабокльо“, тобто

первісний мешканець, який має свої способи нищення пралісу, а також і господарки на очищеній землі.

Як „кабокльо“ усуває праліс?

Спершу при помочі „фойси“, роду бразилійської сокири, витинає галуззя і хащі, щоби промстити собі дорогу до пня дерева. Опісля пень підрізує, або підтинає, повалені колоди стягає на одно місце по кілька разом і підпалює. Деколи, щоби не мучитися, підпалює дерево на пні. Обгорілі колоди або відсуває на боки, або й ні, в покриту попелом землю садить кукурудзу, фасолю, чи що іншого і чекає на збір. Збір розуміється буває дуже добрий, бо земля свіжа, попіл також своє зробив. Це робить він кілька чи кільканадцять літ. Але врешті земля починає яловіти, поростають буряни і вона аж просить, щоби її впорядкувати, погноїти, а тоді знову сталаби давати добрі плоди.

„Кабакльо“, син південного сонця, цього не любить. Він ненавидить працю і волить герцювати конем по кампах, полювати, сидіти під шатром і попивати шімарон. Але їсти мусить. Тому коли бачить, що земля загнивалася на нього, кидає її, тікає від неї

в пушу і там починає свою роботу від нерозумного, зате легкого, нищення лісу.

Цього навчилися від „кабоклів” і наші переселенці. Хоч культурно вони вище стоять за „кабоклів”, замість піднести уривок бразилійських тубильців, замість привчити їх способів нашої господарки, вони густо - часто зійшли до рівня тих же „кабоклів”.

Від них одідичили вони також нахил кидати місце давнього замешкання і переноситися в гушу-пушу.

Свою давню землю продають звичайно німцям або італійцям. Нові власники зовсім цього не лякаються, що земля виявилася, що коло неї треба походити, попрацювати, навезти штучними погноями, зорати плугом — загалом вложити більше труду, чим це робили попередні власники. При такому способі господарки земля дістає свою первісну вартість, починає краще родити і німецькі або італійські переселенці стають зажиточними гасдами.

А наш переселенець, у шуканні за кращим часом, попадає в праліс і таки добре мусить потрудитися, заки діждеться якихось користей. До того мусить жити подальше від людей, від доріг і залізниць і нераз жалує, що перемогла в ньому жилка легкої наживи.

Таке переселювання дуже шкідливе для нашої імміграції в Бразилії. Воно, перш за все розпорошує український елемент. Відірвані від гурта одиниці, засуджені на півдикі животіння в пуші, без школи, церкви, без впливу своїх людей, стають подібними до „кабоклів”.

З тим треба боротися. Акцію проти цього повинні повести українські організації в Бразилії, а також преса. Треба освідомити наших переселенців, треба повчити, а тоді не стануть робити нерозумних кроків. Треба брати приклад з німців і італійців.

Кольонізація Парагваю.

У попередньому числі нашого часопису подали ми довшу статейку про Парагвай, про клімат й господарські відносини в тій країні, та про кольонізаційні можливості.

Ця країна починає дедалі ставати голосніша в еміграційній пресі. Перша причина, це відкриття в Парагваю джерел нафти. Нафта, це дуже приманчиве слово в нинішніх часах. Коли вістка про відкриття джерел нафти в Парагваї покажеться правдивою, а не американським гумбугом, тоді значіння країни може значно піднятися. Розуміється в поміч мусить прийти чужий капітал, бо сам Парагвай дуже бідна країна, парагвайська валюта найнища в Південній Америці.

Друга причина розголосу, це кольонізаційні комбінації.

Досі Парагвай не був імміграційною країною на більшу скалю. Існує там досі лише дві більші кольонії, а саме Гогенав над Параною і Індепенденція. Заселяють їх виключно німці, яких число в Парагваю доходить до семи тисяч. Занимаються вони головно огородництвом і їх кольонії є найкультурніші в цілій країні.

Кольонізаційної політики парагвайський уряд до сі майже не вів. Час до часу лише позваляв на приїзд деяким групам, як напр. австралійським сектантам, німцям, котрих викинули з бувших німецьких кольоній у Африці а останно дав дозвіл на приїзд секти менонітів із Зєдинених Держав Америки й Канади.

Кольонізація менонітів триває вже три роки а в останньому році значно оживилася. Меноніти осідають в західній частині краю на землях, котрі досі занимали вільні індійські племена. Спочатку ця кольонізаційна акція зустрічала труднощі, але врешті меноніти заакліматизувалися і є вже їх кілька тисяч в Парагваю.

Парагваєм, як країною майбутньої кольонізації, найбільше інтересуються американці. Преса в Зєдинених Державах багато місця присвячує питанню кольонізаційних спроб у Парагваю і зовсім не скриває цього, що ця країна, це дійсно сад Південної Америки.

Крім допущення вище згаданих сектантських партій, парагвайський уряд не поширює кольонізації в більшому обемі, бо це переходить його фінансову спроможність. Парагвай це зубожіла країна, до чого її довела довголітна, нещаслива війна з Аргентиною, Бразилією і Болівією. Перед тою війною відносини там були цілком інші.

Прихильні голоси американської преси, вказують на це, що американський капітал вже інтересується Парагваєм і певно забажає піти на кольонізаційні експерименти, щоби використати природні багатства Парагваю.

Перед жнивами в Канаді.

Як відомо, минулорічні жнива в Канаді не були вдоволяючі. Посуха, яка тривала довгий час, винищила засіви, спалила траву, що в результаті сильно відбулося на господарці. Минулорічні жнива в Канаді відчували в першій мірі рільні робітники - емігранти, які приїхали, щоби найти заробіток на фармах. Тому що фармери не потребували робітників, бо не мали змоги дати їм заняття, багато приїзжих опинилося в дуже скрутному положенні. Тинялися від фарми до фарми і щасливий був цей, хто міг нанятися бодай за прохарчування. Інші ішли до міст, але там тим більше не могли найти заробітку.

І цього року жах упав на фармерів, коли побачили, що знову починається посуха. Щойно в червні відносини поправилися, коли зачали падати дощі. Засіви понесли шкоду крім цього через вітри, які на-

вістили з кінцем травня деякі околиці Канади. Вітри були так сильні, що забирали землю разом із збіжжам. Фармери в деяких місцевостях мусіли насівати.

Відомости, які наспіли з Канади з кінцем червня, вдоволяючі. Погода сприяє засівам, часами перепадають дощі, вітрів вже зовсім нема.

Так само вдоволяючий є стан пасовищ. Худоба, котра в минулому році досить набідувалася наслідком нестачі паші, цього року має її піддостатком. Фармери сподіваються добрих сінокосів.

Канадійська прогулька.

Стараннями нашого земляка Юрка Дробя з Едмонтону уладжено цього року автомобілеву окружну поїздку т. зв. рейд по Канаді і Європі. Зразу зголошено до рейду около сто учасників, однак з причини тяжкого економічного положення і наближаних виборів в Канаді до поїздки зголосилося тільки 36 осіб — англійців, українців і італійців. З українців взяли участь в рейді: Юрко Дробей із жінкою, Войтків Теодор із жінкою, Шандро Анрій і Михайло Мощук із жінкою, Колісник Юрко із жінкою і двоїма дітьми, Колісник Теодор і редактор „Західних Вістей“ д-р Ю. Кисілевський.

Рейд зложений з 9 автомобілів розпочався дня 1 мая ц. р. з міста Едмонтону, столиці канадійської провінції Альберти.

Дорогу вибрано через канадійське місто Каль-

гарі, а опісля через північні стейти Зєдинених Держав Америки: Монтану, північну Дакоту, Міннесоту, Вісконзін, Іллінополіс, Індіану, Огайо, Мічіген де коло міста Дітройту переїхали через міст на територію Канади і тут через міста Торонто і Отаву доїхали до міста Монтреалю, де туристи зі своїми автомобілями всіли на пороплав.

Дорога через північно - західні провінції Зєдинених Держав Америки є зла і не надається до довгих автомобілевих поїздок. В наслідок дощів і болотця дорога була для туристів ще більше утяжлива і вони мали на ній багато пригод.

З Монтреалю парохомом переїхали туристи до французької пристані Гавру. Звідси знов автомобілями поїхали через Париж і Францію до Швайцарії. Зі Женєви поїхала прогулька через столицю Рівієри Ніцу до Італії, де відвідала Сан Ремо, Пізу, Рим, Неаполь з вульканом Везувієм і старинними викопалинами Помпеїв та чудовим островом Капрі. З Неаполю через Сієнну, Перуджію, Фльоренцію заїхали до Венеції а звідси через Інсбрук до Відня у Австрії.

З Відня поїхали англійські туристи через Німеччину до Англії, а українські туристи розділилися: бувковинці поїхали через Югославію і Румунію до Черновець, а галичане через Краків до Львова.

Галицька група прибула до Львова дня 11 липня ц. р. і тут після майже трицятьлітньої розлуки з краєм із заінтересуванням оглядали наші земляки місто Львів, між іншим собор св. Юра, Еміграційний Дім, бібліотеки, книгарні а передовсім інтересувалися вони кооперативою „Маслосоюз“ де управитель цього

(.). КИСІЛЕВСЬКА.

З моїх мандрівок.

Остання місцевість яку я в Америці відвідала — була українська кольонія біля містечка Милвилл, в стейті Нью Джерси. Мені пощастилося пізнати особисто основника кольонії і власника земель, назначених на кольонізацію, пана Василя Матолича і я дуже радо скористала з його ласкавих запросин побачити українську кольонію на власні очі.

Сама їзда автом, прекрасними американськими дорогами, це вже розкіш. Погода була прегарна. Перед нами широко стелилися управні поля; де-неде серед рівнини видніє гарне лискуче чистотою і ріжними барвами містечко, а там знову поля, городи, фарми серед зелені травників та квітників.

Пан Матолич завозить мене до свого дому гарного, ясного, світлого, чистенького. Пізнаю його милу родину.

Сама українська кольонія зробила на мене якнайкраще вражіння. Місцевість здорова, гарно положена, біля великого озера. Управні поля, а там майже під містом і ліси та корчі, які викорчувавши, також можна дістати кусень урожайної, доброї землі.

В кольонії українці управляють городовину, пле-

кають курей, дехто працює теж у фабриках, яких не брак у Милвилл. В кольонії, розуміється, є теж водопроводи, електрика, будують дороги і всілякі вигоди.

Діти можуть побирати науку в місті. Старші та кож можуть там доповнювати свою освіту, а навіть поширювати своє фахове знання. Особливо поплачується ї поширюється в кольонії птахівництво.

Взірцеву фарму на кілька тисяч курей веде українець пан Ковальський, який радо повчає цікавих окремими викладами, як вести куряче господарство, щоб воно якнайбільше користи могло принести.

Оглядаю теж взірцево ведені городи. Колишній пядицькій громадянин показує мені своє господарство і пояснює, як то він збирає із свого городу потрібні плоди: — дуже ранню картоплю, салату, редьківку, горошок й іншу весняну городовину; опісля на їх місці росте літня подібна городовина і дещо інше; далі під осінь засаджується ті самі поля ще раз і збирається плоди пізно осіню.

Коли я там була, доходив якраз цей останній збір. Як голови капусти лишалася салата, червонілися помідори; рожевіли редьки; золотилися осіння шпарагова фасоля та інша городовина.

Розпитувала я про всілякі хитрі огородничі способи виривати в землиці її скарби і цікаво оглядала

Союзу показував вітчливо нашим канадйським громадянам магазини з маслом призначеним на експорт, холодильник, хемічну лабораторію, машиновий відділ і центрифуги.

Наші прогульковці мають побути кільканайцять днів у своєї найближчої рідні по селех і місточках, а опісля вибираються в поворотну подорож до Канади через Німеччину, Бельгію і Англію. На пароплав мають всісти вони дня 9 серпня в Шербургу.

Провідником по Львові наших галицько - канадйських туристів був один з членів редакції часопису „Український Емігрант“, який опровожував їх по місті і по інституціях.

Українські Школи в Канаді.

Український Вінніпег відчував ще перед світовою війною брак такої інституції, яка не лише давалаби добру культурну розвагу для українського населення Вінніпегу, але теж гідно репрезентувалаби українців перед другими співжителями міста. Бракувало українцям щось, у роді старокраєвої „Просвіти“. Війна перервала навіть думку про те. Воєнна горячка та звязані з нею журби і непевність спинили організацію українців так у Вінніпегу, як і по цілій Канаді. Такий стан тривав до кінця війни.

уладження штучного зрошування грядок, великі інспекти і таке інше.

Показуючи своє поле, пан Гнатюк випитував, як там поступила господарка в його ріднім селі, в котрому, я як найблизша сусідка, часто буваю. Розпитував і зітхав за своєю прекрасною пядицькою землею: „Ей, коби я її тут мав, я показавби Американцям, які із землі можна користи витягнути!“

А я розказала, що не лише в його селі, але і в других від довгих років майже нічого не змінюється. Хоч до міст наших чужинці, як от болгаре й інші аж з далеких країв приїздять та на наших полях наживаються — затеж по наших селах так як перед віками, садиться майже виключно одну капусту та картопельку; так само сапають їх жінки, діти сапами аж кровавий піт з чола тече, і так як давно по всіх селах їсться опісля як за діда прадіда приладжену день в день ту саму капусту та картопельку. І так само з Пядик, як і інших сіл, на кілька, а то й кільканайцять кілометрів віддалених, як потік з гір, раненько пливе струя жінок, дівчат, з яких кожна зокрема несе свою баньочку молока до міста. Таксамо дико літають, гребуться в грядках малонесучі курки наших сільських господарів. Чи літо, чи зима в однаково важкому ярмі праці гнеться наша жіноста і мало думає про свою організацію і полекшення своєї праці, про більшу її оплатність та видатність.

А скільки то літ ще промине, щоб отсі давні змир

Щойно мир привернув канадйським українцям спокій духа і заставив їх знову братись до запустілої освітньої ниви. І тоді за почином енергійного о. Оленьчука взявся український Вінніпег до будови Інституту „Просвіти“. Поплили жертви з цілої Канади, так що в короткому часі закуплено відповідну площу за 12 тисяч долярів і ще того самого року вимуровано половину фундаменту. Та при кінці 1918 року виїхав о. Оленьчук з Вінніпегу і будова Інституту припинилася. Бракло душі що давала рух і напрям ділу.

Цей застій тривав аж до 1921 року, коли то о. Оленьчук знову вернув до Вінніпегу і став продовжати свою попередню роботу. У вересні того року відбулося урочисте вмуровання угольного каменя будинку інституту при участі Митрополита Шептицького в асисті Преосвященого Кир Никити і численного духовенства. Премієр Манітоби, майор Вінніпегу, члени парламентарів і великі маси українців міста й околиць взяли участь у святі. Співав найкращий хор Бандуриста під управою п. Гаєвського. Це співацьке товариство найбільше причинилось матеріяльно до здвигнення Інституту.

В 1921 р. викинено театральну салью Інституту на тисячу місць. Будова дальше не поступала, бо треба було перше сплатити затягнені довги. Так і осталось по нині. Тепер старі довги вже майже сплачені. Інститут плянує тепер дальшу розбудову: розшири-

шавілі звички рушити, повалити? І чи буде вже тоді на чому нове життя будувати? Та ні, не можна так думати! Треба скалу незорганізованости, безпросвітности бурити, рвати, валити — нові основи життя закладати.

Та вертаймось до Милвилл.

Уважаю що творення таких кольоній, де наш нарід може захити спільно у своїй власній громаді, дуже корисне і доцільне. Не винародовлювались би ми так скоро; організувались би краще, налаштували би життя так щоби воно приносило нам не лише матеріяльне добро, але не дало би погаснути й нашому духові.

В отсій кольонії є вже вулиці Шевченка, Франка та з іншими нашими рідними серцю назвами. Є церкви, товариства. Робляться теж заходи добре зорганізувати так великої ваги справу, як своя українська школа.

У вечері зійшлись ми в місцевій читальні. Хоч це була робуча днина і підготовань ніяких, та всеж таки зібрались спора громадка, і ми дуже щиро поговорили про рідний край, його життя і потреби.

Сердечно пращаюся з милими краєнами і бажаю щоби скоро ця перша українська кольонія якнайбільше розширилась; щоби невдовзі своєю організованістю, просвітою, свідомістю, добробутом стала ся взірцем для всіх інших.

ти театральну салю, вибудувати гімнастичну арену, салю на танці і забави, кімнати для „Рідної Школи“ і бібліотеки, канцелярії та приміщення для друкарні. Також мати свою надавчу радіо - стачію є в плянах Інституту. В 1927 і 1928 роках були вже спроби перевести ті пляни Інституту в життя. Заряд відкликався до жертвенности всіх українців в Канаді, та успіх був розмірно незначний, так що з браку фондів розбудову треба було відложити.

Дотеперішні придбання Інституту „Просвіти“ до волі великі. Сам будинок вартує 50 тисяч доларів. Багата сценарія і костюмерія має вартість понад 10 тисяч доларів. Інститут має модерні фільмові апарати і рефлектори вартости 5 тисяч доларів. Лавки й устаткування „Рідної Школи“, канцелярії та тисячу крісел в театральній салі теж коштують кілька тисяч. Бібліотека Інституту постійно зростає. Тепер числить понад пів тисячі вибраних найкращих творів українського й англійського письменства. Від 1921 р. існує постійно при Інституті „Рідна Школа“. Підчас вакацій у роках 1922 до 1924 ходило до цієї школи 600 український дітей, так що Інститут тримав тоді 5 учительських сил.

Послідніми роками вінніпегські українці збудували кілька „Рідних Шкіл“, дітвора вже не потребує тиснутися в Інституті та ходить де ближче. По тій причині в останніх часах уже лише сотка дітей любила навчання рідної мови в Інституті. „Рідна Школа“ при Інституті працює тепер постійно. Щороку при кінці зимового сезону подає заряд Інституту по дрібний звіт із своєї діяльності, щоби громадянство само виробило собі суд і належно оцінило та підпомогло ту інституцію і її працю. Інститут хоче тепер зеднати коло себе всі созвучні з ним українські греко католицькі товариства по Канаді в одну велику культурно - просвітну українську організацію на канадійській землі на зразок нашої старокраєвої „Просвіти“.

Між многочисленними українськими греко - католицькими товариствами Вінніпегу займає Інститут безперечно найперше місце, як культурно - освітня установа. Хто здатний безсторонно цінити його працю, той мусить це признати. При більшій увазі до Інституту із сторони місцевої інтелігенції Інститут міг би легко збутися своїх теперішних недостатків і почати ширшу працю на культурно - освітній ниві української еміграції взагалі в цілій Канаді.

Українці у Франції.

Велика, бо стотисячна, українська еміграція у Франції не живе таким життям, як емігранти інших народів. Зокрема в щасливому положенні знаходяться польські емігранти, які мають 7 часописів, багато товариств, клубів, бібліотек тощо. Це не диво. Польська еміграція у Франції старша, вона має довшу традицію, багато провідників і поміч краю.

Українська еміграція молодша і не так численна, а її життям край зовсім не интересується. До якого степеня дійшло байдужне відношення краю до справ життя нашої еміграції у Франції, згадати хоча це, що досі, мимо прохань і жадань нема ще ні одного українського священника у Франції.

Товариства вже деякі є, але тих небагато, школи ані одної, а надівсе дається відчувати недостача книжок і журналів.

Ось саме тепер появилася по українських часописах відозва до українського громадянства в справі присилання до Франції для потреб українських емігрантів книжок та журналів. У місті Шалет завязався гурток свідомих українських емігрантів, який задумав покликати до життя бібліотеку - випожичальню, з книгарнею при ній, з метою обслуговувати українську еміграцію у Франції.

Гурток вже придбав дещо книжок, але це ще за мало, щоби з них могла користати багатотисячна українська еміграція. Тому ініціатори оголосили вище згадану відозву.

Треба сподіватися, що цей заклик не буде без відгону і що українська суспільність, головно українські видавці підуть на зустріч гарному ділу.

Книжки, як і пожертви посилати на адресу:

Bibliothèque - Circulation „Ukrainiska Knyzka“ en France - pour A. Sopilnyck, 9. ditè du Bouye, rue Monge, Vesines - Chalette (Leiro), par Montargis.

Франція.

РЕКРУТАЦІЯ В МІСЯЦІ ЛИПНІ.

Контингент робітників на виїзд до Франції в місяці липні ц. р. (разом із додатковим контингентом за місяць червень) вносить 520 робітників до копалень вугілля, 500 до копалень заліза, 1040 до промислу, 1710 рільників і 950 жінок. З повищої квоти припадає на Державні Уряди Посередництва Праці:

	Коп. заліза	Промисл.	Рільники	Жінки
Станиславів	—	10	60	40
Тернопіль	—	10	70	50
Львів	—	20	75	60
Дрогобич	30	30	50	40
Перемишль	30	30	50	50
Бересте н. Б.	—	10	50	30
Луцьк	10	20	50	30

Рекрутація на терені львівського Державного Уряду Посередництва Праці відбудеться

дня 26 липня ц. р.

З огляду на незначний контингент, який приділено для Львова повинні до рекрутації явитися лише ті, котрих почтою про це повідомлено.

ВІЌЗД РОБІТНИЦЬ.

Польські консуляти на терені Франції дуже часто спвджують, що приїзджаючі з Польщі робітники й робітницї до полевих робіт у Франції, не мають правдивих документів. Відноситься це в першій мірі до робітниць. Тї останні мають або не свої документи, або фальшовані, яких цілєю затаїти вік тих дівчат, що числять менше, як 21 літ.

Супроти цього Еміграційний Уряд у Варшаві звернувся до підчинених йому експозитур і Державних Урядів Посередництва Праці, щоби вони точно контролювали документи ідентичности емігрантів, які їдуть до Франції. Чужі або підроблені документи будуть безумовно конфіскувати і емігранта не допустять до виїзду.

НАРАДИ ПОЛЬСЬКО - ФРАНЦУСЬКОЇ КОМІСІЇ.

Дня 26 червня ц. р. почалися в Парижі наради польсько - французької дорадчої комісії для еміграційних справ, передбаченої на основі еміграційної конвенції з дня 3 вересня 1919 р., заключеної між польським і французьким урядом.

Наради відбуваються в Парижі.

Предметом нарад є актуальні справи, звязані з еміграцією робітників до Франції.

З рамени польського уряду беруть в нараді участь директор Еміграційного Уряду Наконечніков, віцедиректор д-р Лангрод і М. Бесекерський. Крім цього представники польських консулятів у Франції.

Виїзд азилянтів.

Азилянти, це громадяне б. російської імперії, яким дозволено на побут у Польщі, тобто вони користають з міжнароднього права азилю, або захисту.

Часто такі азилянти виїджають з Польщі до інших країв і роблять старання, щоби дістати безплатний еміграційний пашпорт.

Щоби не було непорозуміння Еміграційний Уряд комунікує, що азилянти при виїзді з Польщі користають з безплатних пашпортів по думці §. 7 точка 1 розпорядку міністра фінансів в порозумінню з міністром внутрішних справ з дня 29. I. 1930 р. в справі оплат за пошпорти на виїзд закордон.

Тому що по думці обіжника Міністерства Внутрішних Справ ч. 254 з дня 16. XI 1929 р. ті пашпорти видає їм загальна адміністраційна влада, без огляду на це, чи заходить потреба виїзду, чи тої потреби нема, тому не мають вони обовязку передтим робити старання, щоби дістати посвідки на безплатні пашпорти зі сторони органів Еміграційного Уряду.

Тї органи обовязані є натомість давати азилянтам, що бажають емігрувати заграницю, усі інформації і полекші, які дають звичайним емігрантам. Притім зазначається, що азилянти, які бажають одержати запотребовання до праці закордоном, повинні

звертатися до Делегатури Комісаріату Ліги Націй для справ емігрантів у Варшаві, вул. Пенкна 11а.

Жінки азилянтів, що мають польське громадянство, а виїджають разом із чоловіком, або до чоловіка, дістають безплатні еміграційні пашпорти в нормальному порядку, тобто на основі посвідок Експозитури Еміграційного Уряду при заморській еміграції, і Державних Урядів ПосередництваПраці і Опіки над Емігрантами при континентальній еміграції.

Осторога.

Багато емігрантів по приїзді на чужину дістають ся в руки несовісних агентів, які жертвують свою поміч у гляданні за працею. Дуже часто дається їм використати легковірність емігранта. Емігрант, не знаючи ні мови, ні місцевих відносин, вірить облесливим словам чужинця, жертвує йому за поміч останній грїш, але коли лише видасть гроші, опікун кидає нещасного і тоді він справді не знає що робити.

Такі агенти крутяться звичайно по пристані, перед еміграційними бараками і чатують на емігрантів. Заводять їх ніби то до кольтонізаційних бюр, які в дійсности лише чекають на малосвідомих, щоби їх обдирати і вислати на такі роботи, звідки вороття не має.

Обманство на велику скалю розвивається в краях Південної Америки.

На тому місці остерігаємо наших емігрантів, які їдуть до Аргентини, щоби вони оминали **корабельну Агенцію в Буенос Айрес** при вул. **Рекоґніста 10727**, яка допустилася вже багато обманств.

Кожний емігрант, котрий приїджає до Аргентини, повинен мати записану адресу польського консуляту, щоби на випадок обманства там шукати поради. Крім цього наше товариство може дати поручаючі листи до українських товариств у Буенос Айрес де кожного емігранта радо приймуть і дадуть інформації.

Зєдинені Держави Америки.

ЩЕ ОДИН ПРОЄКТ ОБМЕЖЕННЯ ІМІГРАЦІЇ

Конгресмен Альберт Джансон, голова іміграційної комісії в конгресі, вніс проєкт, щоби вменшити на половину іміграцію до Сполучених Держав. Закон повинен увійти в силу в найближчій році.

Джансон заявив, що його проєкт має на меті вменшення безробіття. На його основі квота кожної держави повинна бути обкромлена на половину. Крім того проєкт постановляє, що американські консулі можуть давати візу тільки тим імігрантам, які не будуть робити конкуренції тутешнім робітникам. Хліборобські робітники, які до тепер мали першенство при уділюванню візи, мають бути цілком виключені від доступу до Америки.

УКРАЇНСЬКИЙ БАНК.

Шикаговська газета „Україна“ повідомляє, що вже куплено площу на Український Банк в Шикаго. Там побудують великий офісовий дім. На долі крім банку буде склеп, а далі буде простора сая на вистави. Будова вже швидко зачнеться.

БЕЗРОБІТТЯ РОСТЕ.

Статистика федерального уряду праці потверджує, що за минулий місяць безробіття в Зєдинених Державах не лише не вменшилося, але навпаки ще зросло.

ДЕВ'ЯТЬ МІСЯЦІВ ІМІГРАЦІЇ.

На протязі дев'ятох місяців від 1-го липня 1929 по кінець березня 1930 прибуло в Америку 337,667 чужинців, в тому числі 185,081 імігрантів і 152,566 неімігрантів, до яких рахуються також жінки і діти американських громадян, що приїджають поза квотою, люде, які повертають з тимчасового побуту за границею тощо.

Між імігрантами 109.305 прибуло з європейських країв, між ними по національності 26.976 англійців, 26.550 німців, 24.647 айришів, 20.462 шотландців, 17.922 італійців, 9.043 жидів, 6.330 скандинавців (норвежців, данців і шведів), 3.625 поляків, 2.991 греків, 2.725 словаків, всіх інших народностей по менш як дві тисячі. З країв західної півкулі прибуло 71.184 імігранти, в тому числі 51.037 з Канади і 11.137 з Мексико.

На протязі того самого часу виїхало з Америки 38.674 емігрантів і 168.189 неімігрантів (на тимчасовий побут за границею). Із звіту вашингтонського Іміграційного Бюра виходить також, що значно зросло число депортацій з Америки. На протязі тих дев'яти місяців вислано 12.184 нелегальних прибувчих та інших чужинців.

Канада.

ПРОВІНЦІОНАЛЬНІ ВИБОРИ В АЛЬБЕРТІ.

Дня 19 червня ц. р. відбулися до провінціального сойму в Альберті вибори. Побідив бльоок обєднаних фармерів з адвокатом Бравнлієм на чолі.

Загалом вибрано 38 представників фармерського бльоку, 9 лібералів, 6 консерватистів, 4 робітничих представників і 3 незалежних. Таким робом фармери мають більшість і будуть вести правління через дальших 5 літ.

З поміж українців вибрано двох послів, а саме А. Міськова з Вікторії і І. Горецького з Гвиффорд. Оба вони кандидували з рамени фармерського бльоку.

Українці були теж на ліберальному списку, але перепали.

Загалом до альбертійського провінціального сойму кандидувало 6 українців.

Еміграційний Дім.

Викінчування Еміграційного Дому у Львові поступає скоро наперед. Внутрі майже все на вікінченні: вставляють підлоги і внутрішнє уладження. Зверху більша частина дому вже виправлена.

Коли роботи в дальшому тягу будуть так скоро поступати, то вже в місяці жовтні цілий дім буде готовий до вжитку. У першу чергу будуть приміщені бюра Експозитури та інформаційні бюра товариств опіки над емігрантами. Згодом будуть приладжені приміщення на нічліг й харчівні для емігрантів, салі для викладів і т. ін.

Так скоро викінчування дому треба лише привитати й зложити признання тим чинникам, які так солідно й щиро занялися цілою справою. Потреба відкриття дому дуже пекуча, на це чекають емігранти, що би врешті найти захист і повну опіку.

Козаки в Перу.

У свій час викликала в пресі чималу сензацію вістка, що до Перу прибула партія козаків, котра задумує отворити окрему кольонію. Деякі часописи подавали навіть, що це українські козаки.

Вістка ця була правдива з тим застереженням, що це справді були козаки з донської області, які з українством нічого не мають спільного, хоч між ними фігурували й деякі українські назвища, як Лисенко, Павличенко і інші. Козаки ці боролися колись під про водом Денікіна, а опісля скиталися по Європі.

До Перу спровадив їх диригент „українського хору“ Королевич, який їздив по Південній Америці і забрив до Ліми, столиці Перу. Коли хор розлетівся Королевич лишився у Лімі і поступив на службу урядовця в міністерстві господарства. Він то зааранжував приїзд донських козаків на поселення, на що перувійський уряд дав свою згоду.

Донці справді приїхали. Зодягнені в колишні царські мундури подобалися мешканцям Перу. Приняли їх дуже гостинно, з великою парадом, так що навіть сам президент республіки їх витав. Козаки їли, пили, гуляли, уладжували пописи в цирку кінної їзди і це дуже подобалося Перувійцям, зокрема жінкам. Все це діялося коштом уряду.

Врешті почалися авантури. Донці забули, що вони лише в гостині і почали заховуватися наче в себе дома. Тоді уряд пригадав їм, що вони прибули сюди не для забави і що мусять зачати працювати. Донці спочатку ремствували, але мусіли послухаги. Поділили їх на дві партії і вислали в глибину краю до праці при будові доріг.

На місці знову повторилася стара історія. Донці не дуже то квапилися працювати, воліли далі бавитися і гуляти. Перувійський уряд приневолений був поступити енергічніше. Кількох авантурників ареш-

товано, а решті загрожено, що їх викинуть з краю. Деякі забралися до роботи, інші розбрилися по цілому краю.

Так скінчився кольонізаційний експеримент з козаками в Перу. Уряд витратив чимало гроша і тепер жалує, що сам взяв собі клопіт на голову.

В С Я Ч И Н А.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ В АМЕРИЦІ.

Важко поставити точну дату, коли зачалася українська еміграція за океан. Можна подати приблизно роки. Ще важче сказати хто був першим українським емігрантом, якого нога вступила на землю Вашингтона.

Українські часописи в Америці і тим питанням занялися. Читаємо таке:

„Денис Голод, з Порт Джервис, Н. Дж., один з найстарших емігрантів в Америці, живе вже з Зєдинених Державах 43 роки. Походить з горлицького повіту. Як приїхав до Джерси Ситі, то застав там всего 3 краянів, а це Павла Хиляка із села Луг, Василя Млинарника із Ждині і Кипряна Квочку із села Смерековець.

В Нью-Йорку, де тепер є більше як тридцять тисяч українців, було всего пять лемківських дівчат, що служили в чехів. Як дівчата сюди дісталися, того він не знає. Натомісь знає, як прийшов імігрант Кипрян Квочка, котрий служив 12 літ у австрійському війську і від офіцирів чув, що є якась Америка. Тому що був досить заможний, коли скінчив військову службу, рішився шукати за Америкою. Коли відїздив із свого села Смерековець, всі люде плакали за ним і відпроважували наче на другий світ.

Якщо це правда, що Кипрян Квочка був першим, що показав дорогу більше як мільйоні українців до Зєдинених Держав, то його імя повинні пошанувати українські переселенці“.

Х Р О Н І К А.

Новий український свщеник у Канаді. Дня 19. червня ц. р. висвятив український єпископ Ладика в Канаді, о. Василя Чорного на священника в місцевости Ольга, в Манітобі. о. Чорний, син українських переселенців, уродився в Канаді. Фільософію і богословські науки покінчив в Монтреалю.

Новий український часопис в Америці. У Шикаго почав виходити новий український тижневик під н. „Україна“. Редагують його д-р В. Сіменович та С. Куропась. Перше число присвячене 70-им роковинам уродин д-ра В. Сіменовича, лікаря і журналіста, кот

рий вже 40 років перебуває в Зєдинених Державах Америки.

Американці в Києві. У місяці травні гостила в Києві група американських професорів, лікарів та журналістів з метою пізнати українську культуру та економіку.

Іміграція до Франції у травні. У часі від 12 до 17 травня ц. р. прибуло до Франції 6.734 чужих робітників. Імігранти прибули з таких країн: Бельгії 1.620 осіб, з Польщі 1.553 осіб, з Італії 1.330 осіб. У тому самому часі виїхало із Франції 674 чужинецьких робітників.

Нешаслива пригода інженера українця. При будові залізничних шляхів у Гармоні, па північ від Нью-Йорку, працював інж. М. Петренко, родом із Полтавщини. До Зєдинених Держав Америки прибув разом з капелею Кошиця, по якомусь часі одначе обняв посаду інженера на основі дипльому петроградської політехніки. Недавно стрінула його нешаслива пригода. Коли прийшов на будову, завалилася на нього драбина з чотирма людьми, яка зломилася йому ногу і важко покалічила. Люде, що були на драбині, вийшли ціло.

Пригода емігрантки. Два невідомі молодці полонили на вулиці Нью-Йорку молоду дівчину Анну Козак. Дома приспали її наркотиками й держали кілька днів. Опісля вона вернулася до своєї хати, але не памятає, що з нею діялося.

Пригода переселенців. Стодвайцять канадійських родин з Едмонтону і з інш. місцевостей провінції Альберти, в Канаді, вибралися автами на північ, щоби заснувати нову кольонію над рікою Піс - Ривер. Дорога, якою вони їхали, вела серед лісної околиці. Нараз почалися дощі. Вода змила дорогу, позривала мости, так що переселенці мусіли задержатися і не могли ні їхати взад, ні вперед. Так просиділи вони кілька днів. Врешті почав їм дошкулювати голод. Кількох сміливіших з трудом добилось до найблизчої телеграфічної стації і звідтам зажадали помочі. Першу поміч з харчами дістали відрізані від світу переселенці при помочі літаків.

Посмертна згадка. Дня 26. квітня ц. р. померла у Ріо Гранде до Сул, в кольонії Ерешіль, Катерина Берегуля. Родом була покійна зі села Ніща, золочівського повіту, Померла в 79 році життя а 40 побуту в Бразилії.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 6з.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільраїса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 маркв. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Кріза в Південній Америці.

Еміграційна кон'юнктура до південно - американських країв під сучасну пору дуже некорисна. У першій мірі треба тут взяти Аргентину і Бразилію, котрі то краї по Канаді дають що року працю поважній скількості української еміграції, а в минулому році прийняли навіть більше українських емігрантів, як Канада. В 1929 р. виїмгрувало до Аргентини 10.834 українських переселенців, до Бразилії 3.147, разом 13.981 душ, до Канади натомість лише 10.513 осіб.

Причиною, що краї Південної Америки притягають тепер більше українських емігрантів, чим давніше, є це, що Канада ввела в останньому році цілий ряд обмежень, щоби якнайменше допускати емігрантів із Середньої Європи. Самозрозуміло, що еміграційний гін мусів повернути куди інде, а саме до Аргентини і Бразилії.

Це явище може тривати довше і воно залежати буде від того, як довго триватимуть канадійські обмеження. Тому нашим обов'язком є присвячувати більше чим досі місця еміграції до Південної Амери-

ки, а надієсе остерігати наших емігрантів перед нерозумним виїздом. Ходить спеціально про сучасний момент і про еміграційні можливості в Південній Америці в теперішній хвилині.

БЕЗРОБІТТЯ В АРГЕНТИНІ.

Безробіття в Аргентині тягнеться ще від 1929 року. Спричинили його посуха й неврожаї, які сильно відбилися на господарці краю. Наслідком посухи запотребування робітників до праці на рілі сильно упало і багато емігрантів, які приїхали в минулому й тому році замість найти працю, мусіло тинятися від місцевості до місцевості і здані були на ласку чужих людей.

Аргентина, це рільничий край. Промислу або нема, або дуже слабо розвинений. Через те імігрант мало може числити на знайдення праці в місті, бо її тяжко найти, а зрештою удержання в місті дорозче. Крім цього по містах і так багато безробітних, що місяцями чекають на заробіток, але найти його не можуть. Тому вплив імігрантів до міст лише збільшує кадри безробітних і підсичує загальну нужду.

ПОСУХА В БРАЗИЛІЇ.

Другу іміграційну країну, Бразилію, навістила також посуха. Треває вона вже кілька місяців і стала великим нещастям для цілої країни. Наслідком цього скрізь повисихали не лише керниці чи джерела, але також і менші ріки. Недостача води для худоби, для домашнього вжитку, а навіть для пиття дається дуже сильно відчувати. Росливість така убога, що аж жаль дивитися на неї. Найбільше відбилася посуха на плянтаціях кукурудзи, хотра, як знаємо, є головним рілним продуктом у Бразилії.

Всі чекають на дощі, бо побоюються, що коли посуха далі тревати буде, то може прийти голод і країна нужда.

МАНДРІВКА ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ.

Кріза, яка треває в обох південно - американських країнах, дається сильно відчувати імігрантам, зокрема тим, що недавно прибули. Не маючи змоги найти заробітку, емігрант витрачає останній гріш, який привіз із старого краю, а коли голод зачинає йому дошкулювати, рушає в дорогу, щоби в другій місцевості найти працю. Часами емігранти переходять границю, щоби в сусідних республіках найти заняття. А тими республіками є Парагвай і Уругвай. Якраз на границях тих двох держав найбільше можна зустріти імігрантів, що, наче перелетні птахи переходять з місцевості до місцевості, шукаючи за шматком хліба. Ідуть босо, обдерті, сплять під голім небом і добре коли по дорозі хтось змилюється і дасть змогу хоч день попрацювати, По скінченню роботи, імігрант далі мандрує.

Уругвайські часописи подають такий факт.

Недавно на одній площі в місті Рівері, що лежить при самій границі Уругваю, поліція придержала одного чоловіка, який спав на лавці. Думали, що це п'яниця і забрали його на комісаріят. Вранці його переслухали й ціла справа виявилася. Був, це емігрант - мандрівник. Оповів він, що вже від 3 місяців в дорозі. Іде з Сао Павльо в Бразилії, де працював на плянтації кави. Там полишив він родину, бо власник плянтації перестав наслідком кавової кризи платити робітникам і всіх відправив. Вище згаданий імігрант, бажаючи ратувати свою родину, рушив піхотою аж до Уругваю, думаючи, що там скорше найде заробіток.

Цей один факт наглядно ілюструє нам ті відносини, серед яких живуть імігранти в Південній Америці.

ЩО РОБИТИ?

Кріза в краях Південної Америки має часовий характер. Але вона може ще довго тревати. І з тим повинні числитися емігранти.

Тому нікому не радимо на осліп виїзджати.

Заки хто рішиться туди їхати, повинен передтим

упевнитися, чи на місці буде мати змогу вижити. Це запевнення може йому дати лише якийсь свояк чи знайомий, котрий вже раніше осів в Бразилії чи Аргентині, пізнав тамошні відносини і може в перших днях допомогти новому емігрантові.

Без тої певности, без засягнення точних інформацій, не радимо нікому рухатися в дорогу.

—:—

Еміграційні американські візи.

ЕМІГРАЦІЙНІ ВІЗИ В КВОТІ.

На основі найновішого американського іміграційного закону признано для Польщі квоту 6.524 осіб річно. Ціла ця квота призначена є виключно для упривілейованих осіб а саме: 3.262 місць для жінок і неодружених дітей емігрантів до 21 року життя, які легально приїхали і замешкали в Америці; для родичів американських громадян; для мужів американських громадян — а 3,262 місць для викваліфікованих рілників.

Жінкам і дітям емігрантів замешкалих в Зєдинених Державах Америки видає консулят візи тільки в тому випадку, коли ці емігранти вистараються перед тим у американських портових властей (в Еліс Айленф) посвідку легального візду або т. зв. форму 575. Зі своєї сторони мають жінки і діти вносити подання до американського консуляту в Варшаві (вул. Шкільна 2). На ці подання висилає консулят наперед чергові реєстраційні номери означені буквами. А. В. Е. Х. В останніх днях видає консулят на підставі цих чергових реєстраційних номерів карти вступу на візи цим жінкам і дітям, які мають реєстраційні номери коло 6.500.

Для родичів американських громадян і мужів американських громадян, мусять ці громадяне вистаритися наперед в іміграційному департаменті при міністерстві праці в Вашингтоні дозволення на візу. На основі цього дозволення висилає американський консулят в Варшаві цим особам карти вступу означені буквами Преф....

Рілникам, які досі внесли подання на карти вступу на американські візи, висилає консулят наперед реєстраційні номери означені буквами С. А. На основі цих чергових реєстраційних номерів висилає консулят карти вступу. В останніх днях висилається карти вступу цим рілникам, які мають реєстраційні номери около 7.000. При виданні віз рілникам американський консулят строго провірює, чи дана особа є дійсно рілником, чи буде в Америці працювати на фармі, чи фармер, до якого хоче рілник їхати потребує ще тепер робітників. При цьому звертає консулят увагу, що тепер панує в Америці велике безробіття і тяжко найти працю.

На нові подання рілників висилає в останніх часах консулят повідомлення:

„З цієї причини, що є зголошених 27.700 осіб, то ті, котрі тепер голосяться до виїзду, як рільники, прийдуть на чергу за яких 15 літ“.

ВІЗИ ПОЗА КВОТОЮ.

Поза квотою без обмеження видає американський консулят візи жінкам і неодруженим дітям до 21 року життя американських громадян. Позволення на видачу цих віз мусять вистаратися ці американські громадяне в іміграційному департаменті при міністерстві праці в Вашингтоні. На підставі цього позволення висилає американський консулят карти вступу означені буквою ч. Q.

Поза квотою видає консулят візи цим реемігрантам, які перед виїздом з Америки не постаралися о „перміт то реентер“, а які в краю не перебували довше як рік, числячи від дня виїзду з американської пристані.

ТУРИСТИЧНІ ВІЗИ.

Туристичні візи видає американський консулят цим особам, які особисто зголосяться у него і докажуть, що вони виїжджають до Америки тільки на протяг кількох місяців. Видання туристичної візи залежить виключно від узнання консуляту.

АМЕРИКАНСЬКІ ПАШПОРТИ.

Особи, уроджені в Зєдинених Державах Америки мають право одержати американський паспорт. Поступовання в тій справі є тепер ось яке:

Петент вносить почтою подання до американського консуляту в Варшаві. До цього подання долучається: свідоцтво тотожності особи з фотографією потвержене через громадський уряд і староство; американську метрику уродження і 4 паспортні фотографії.

Тепер значно загострено спосіб видавання американських паспортів. І так консулят висилає звіт до американських поліційних властей, які на основі метрик і адресів знайомих або свояків петентів докладно розсліджують, чи дана особа дійсно уродилася в Зєдинених Державах Америки. Коли це без ніякого сумніву ствердять американські поліційні власти, тоді американський консулят звиває до себе особисто петента разом з татом або мамою і тоді досліджує ще раз, чи дана особа уродилася в Зєдинених Державах Америки, де мешкали родичі, чим займалися, чому і коли приїхали до краю, яким парохом і через яку пристань і т. д. Щойно тоді, як консулят упевниться, що все відповідає правді, видає петентові американський паспорт.

ІНФОРМАЦІЯ.

На загал як старатися про американську візу або американський паспорт звязане є з великими фор-

мальностями і про це все не може знати звичайний емігрант.

Тому у всіх справах повинен він докладно поінформуватися в Товаристві Опіки над Українськими Емігрантами.

Ситуація в Канаді.

Наша редакція одержала короткий лист від одного з українських емігрантів у Канаді, який недавно туди виїхав, щоби найти заробіток на фармі. Автор листу дуже нарікає на відносини в Канаді і жалує, що кинув рідню землю. Нарікає він на це, що до Канади приїхало багато нових емігрантів, але ніхто з них не може дістати ніякого заняття. Люде волоняться по вулицях міст, обдерті й голодні та попросту чекають, аж їм хтось кине шматок хліба. Наслідком цього, наш дописувач не радить нікому тепер вибиратися в дорогу до Канади, щоби опісля ніхто не нарікав, що дістався з під дощу під логоки.

Лист, який ми одержали, зовсім нас не дивує. В цілому ряді статей ми часто представляли ситуацію в Канаді і перестерігали наших емігрантів перед нерозумним виїздом. Ми писали, що ситуація в Канаді значно погіршилася наслідком посухи, яка в минулому році навістила цей край. Фармери не в силі були удержувати робітників і тому багато приїжджих емігрантів ніяк не могло найти заробітку й тікали до міст. Але й тут вони нічого не находили. По канадійських містах велике безробіття. Тисячі робітників, котрі постійно працювали в промислі, від ряду місяців ходять без роботи і живуть лише з підмоги. Таким чином емігранти, які приходили з фарм, щоби в місті найти заробіток, лише збільшували число безробітних. Найкраще ще зробили ті робітники, які зрезигнували з платні у фармера і лишилися працювати за само удержання.

Ситуація в Канаді під сучасну пору ще невияснена. В деяких провінціях і цього року була посуха весною, яка почала загрожувати засівам. У червні ситуація поправилася. У часі засівної кампанії багато рільних робітників нашло приміщення на фармах. По скінченні весняних робіт багатьох фармерів звільнило робітників, бо волять вони радше більше платити робітникам підчас жнив, як постійно їх оплачувати протягом кількох місяців перерви між весняними і літними місяцями. Звичайно в тому часі фармер, член збіжевого пулю, одержував другу рату за доставлення в осені збіжжа і це давало йому змогу заплатити всі видатки звязані з засівами. В цьому році тої рати не одержав і нема виглядів, щоби крім зачету, який дістав при осівній доставі збіжжа, міг більше дістати наслідком низьких цін пшениці. В такому положенні годі вимагати від фармера, щоби заключав річну умову з рільним робітником, котра то умова хоронила би робітника перед звільненням. Але є також випадки, що

фармери звільнюють постійних робітників, які працювали в них довші роки.

Поправи відносин на ринку праці в рільництві не можна очікувати перед начаттям літніх робіт. Якщо жнива випадуть добре, то при них найдуть заняття всі безробітні рільні робітники. Може навіть зайти недостача робочих рук, а то по причині обмеження канадйським урядом іміграції з європейських країв.

У промислі Канади триває далі застій і нема наразі найменших виглядів, щоби він скоро скінчився. Є це зрештою явище, яке переживає не лише Канада, але цілий світ. Канадйський уряд намагався допомогти безробітним начаттям робіт при будові віднові доріг. Одначе дощі, які були в червні в деяких провінціях, були так нагальні, що треба було перервати роботи й робітники вернули до міст. Число безробітних не лише не вменшилося, але навпаки зросло.

Супроти такої ситуації радимо таке:

1) до робіт по містах у Канаді не повинен ніхто їхати. Роботи по містах нема ніякої;

2) рільні робітники повинні перед виїздом добре впевнитися, чи мати будуть заняття по приїзді до Канади. Таке запевнення може дати лише фармер.

3) рільні родини, коли мають вимагану готівку на подорож, на закупно фарми й на перші початки, можуть їхати без перепон. Радимо їм лише брати державні землі, так звані гомстеди і вести на них мішану господарку.

У кожному випадку радимо не слухати підшептів і намов, лише засягнути інформації в нашому товаристві і щойно потім їхати.

Українська опіка над емігрантами в Канаді.

Від ряду літ існує в Канаді Товариство опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла. Це товариство, спіраючися на канадйських державних залізницях, дає поміч і опіку українським емігрантам, які прибувають до Канади, вишукує для них місця праці, вибирає добру землю на поселення, дає правну пораду в ріжних справах, виробляє потрібні документи в канадйських урядах, та інформує імігрантів при помочі своїх кореспондентів в цілому краю.

Хоч праця товариства в останніх часах значно збільшилася, всеж таки дається відчувати потреба поширення самої організації товариства для переведення основної опіки над загалом української еміграції в Канаді. Під тим оглядом товариство повинно опертися на організації греко - католицької церкви в Канаді та на фермерах.

Обі ті організації повинні би потворити відділи товариства по всіх закутижах Канади, де лише меш-

кають українці, постаратися дістати матеріяльні засоби, щоби удержати урядовців по відділах і в централі, вибудувати еміграційний дім для наших переселенців у Вінніпегу в якому вони найшлиби приміщення в насі перших днів побуту в Канаді і в часі безробіття.

Ті обі організації скріпилиби авторітет товариства, наслідком чого канадйський уряд мусів би дати товариству всі ті привілеї, які мають аналогічні товариства інших народів. Крім цього товариство могло би одержати дарові землі на поселення для наших емігрантів.

Є це дуже важні здобутки і їх одержалоби товариство, якщо навязало би ближчі звязки з вище згаданими організаціями.

Цю думку піддаємо нашому братньому товариству в Канаді, щоби воно її розглянуло і поробило відповідні кроки в напрямі переведення її в життя.

Епископ Льюїд і чужинці.

Англйський часопис „Лідер Пост”, який виходить в Реджайні, подав в однім зі своїх чисел завваги про англйського епископа Льюїда, котрий тому недавно знову в своїй промові в Саскатуні виступив з гострою критикою чужинців. Було б не зайвим нам чужинцям, котрих Льюїд уважає „небажаними фораїнерами“ розглянути текст статті котру англйський часопис подав про англйського епископа, ворога тих „небажаних фораїнерів”.

У своїй промові в Саскатуні епископ Льюїд ще раз поклопотав свої мізги тими фораїнерами, особливо їх проблемами в Саскачевані — пише „Лідер Пост”. Вороже є його відношення до тих „фораїнерів”.

Треба нам в першій мірі зазначити, що не мале число є тих „фораїнерів” в Канаді. Перші французи, коли прийшли до Канади, були фораїнерами. Таку саму назву мали пізнійше й бритїйці. Коли остаточно пощастило бритїйцям взяти верх в цій части американського континенту, що ось звемо нині Домінією Канади, і що завдяки цій перемозі підвалини цих інституцій є переважно бритїйськими. Заєдно з постійним припливом іміграції до цього краю, ріжних національностей і напрямків, їх співжиття з канадйцями англо - саксонського походження, значно умодифікувало, тобто надало уміркований характер канадйській цивілізації і культурі. Вислідом такої сумішки було те, що теперішня канадйська цивілізація і культура є де-що відмінна від цивілізації і культури бритїйських островів, то є — Англії, Скотляндії і Ірляндії, де також з часом виросла куди відмінна культура і цивілізація чим була попередше. Тому та кож бачимо вислід зілляття між собою ріжних племен — приміром, англів, кельтів, норманів, англо-сасів з постійним умодифікуванням законів в одну споену націю.

Тепер вернімся до „форайнерів“, за яких Льюїд уважає середно - європейців. Як між ними є добрі і злі форайнери, так і між англо-сасами є добрі і злі канадійці тогож походження. Але як на загал, по нашій думці правдою є, що канадійці не-англійського походження є чесні, працьовиті, запопадливі, чим значно спричинюються до кращого розвою і добробуту цього краю.

Як ми вже згадали, британські інституції з повище наведеними модифікаціями глибоко вкорінилися в провінції Саскачевані. Але булоб непростимим гріхом приписувати ці модифікації форайнерам, які вони малиб занести зі собою до Канади. Ні. Англо-саси самі, котрі правлять цею країною вклали і унормували свої права і закони. Дальше, ці „форайнери“ вповні повинуються обов'язкам і законам цього краю. Їх діти також виходять на добрих і статочних канадійців. Даний їм розумний провід можна сміло сказати, що вони, себто нові канадійці, вийдуть на заслужених громадян Канади. По справедливості їм належить за це заслугуючий кредит від Канади.

Навіть вірні єпископа Льюїда бодай щось знають, що Христос учив чоловіколюб'я, братерства. Св. Павло учив християнських чеснот, толеранції і ввічливості. А сам єпископ Льюїд не дуже інтересується цими чертами навчання Христа.

—:—

Франція.

РЕКРУТАЦІЯ В МІСЯЦІ СЕРПНІ.

Дня 6 серпня ц. р. відбудеться в Коломиї — в Господарській Школі, рекрутація робітників і робітниць на виїзд до Франції.

Рекрутація відноситься до повітів: **Городенка** — **Коломия** — **Косів** — **Снятин**.

Потрібні є робітниці вище 21 літ, що вміють читати й писати.

—:—

Гість з Америки.

У цьому році ми свідками частійших чим досі відвідин рідного краю нашими емігрантами з Америки. Були поодиначні приїзди, була теж збірна прогулянка з Канади, небаром має приїхати прогулянка українських учителів зза моря.

Є це дуже відрадне й потішаюче явище, яке свідчить, що зв'язки між українською еміграцією і старим краєм не рвуться, навпаки сильніше затісняються. Побажати би, щоби й на будуче ще більше затіснилися.

На днях відвідав нашу редакцію новий гість з землі Вашингтона — п. Осип Кочан. Приїхав він у відвідини до рідні, крім цього, щоби побачити рідний край, у якому вже не був 15 літ. Перебуваючи на чужині, шановний гість був в постійних зв'язках

з краєм. Вів обширну переписку з приватними особами, з видавництвами, радо складав жертви на старокраєві цілі і з великим замилюванням збирав всі новини українського книжкового ринку. Сьогодні його бібліотека, зложена із соток томів, одна з найкращих книгозбірень серед української еміграції в Америці.

Перебуває п. Кочан постійно в місті Джоліет не далеко Шикага, в Зєдинених Державах Америки. Є це фабричне місто, в якому знаходяться великі залізни відливарні, папірні і велика друкарня, в якій працює коло тисячі людей. Населення має Джоліет 45.000 душ.

З українців мешкає в Джоліет коло 100 родин. Є це переважно емігранти з Підкарпатської України, котрі сюди прибули ще перед війною. Є це елемент мало політично вироблений, що живе ще спогадами мадярського пановання. Організацій і товариств майже нема. Існує лише відділ Народнього Союзу. Є теж гр. кат. церква.

Українські переселенці в Джоліет працюють по фабриках. Сам п. Кочан зайнятий як друкар.

Користаючи з відвідин гостя зза океану, поставили ми йому декілька питань, на тему сучасного положення в Зєдинених Державах Америки.

Найважливіше питання і найбільш болюча справа, це безробіття.

Безробіття зачалось ще в осєні минулого року. Крах на американській біржі і спадок акцій спричинили, що багато осіб протягом короткого часу по тратили весь маєток. Сьогодні всі відчувають нужду, а навіть голод. Проживаючи останні ошадности, запозичаються і живуть кредитом, надіючися на кращі часи.

Місяцями часами безробітні шукають за заняттям і годі їм найти. Щоденно вранці цілі товпи безробітних чекають перед брамами фабрик, сподіваючися, що їх візьмуть до праці. Деякі, щоби себе ратувати, вступають до війська, бо як знаємо в Зєдинених Державах нема примусу військової служби. Інші знову ідуть на фарми, щоби там найти бодай на короткий час заробіток.

Другим важним питанням, яке інтересує американські уми, це справа прогібіції.

Як відомо, американський уряд видав закон, яким заборонено продажу алькоголевих нап'янків. Здавалося, що тим робом вдасться викоринити уживання алькоголю. Практика показала що інше. Уживанню алькоголю не лише не припинилося, але можна сказати зросло. Це, що раніше робили явно, тепер роблять тайком. Є тайні горальні, тайні склепи і за гроші завжди можна дістати горівку. Навіть дешєвше коштує, але це підрядні горівки, навіть шкідливі для здоров'я. Уряд стежить за цим, оплачує цілу фалянгу поліції, але це мало помагає. Америка пе, як і давніше пила.

Поставили ми п. Кочанові питання відносно українського життя в Америці.

Підніс він велике значіння українських товариств. Є це важне забороло проти денаціоналізації. Головно ходить тут про молоде покоління, котре, живучи в нових обставинах, кінчаючи американські школи, затрачує почуття національної окремішности, забуває мову і загалом пропадає.

У місцевостях де є церква, при ній школа, де є товариства, там цей процес денаціоналізації відбувається поволіше. Молодь ходить до товариств, бере участь у хорах, аматорських виставах, інтересується життям у старому краю і не пропадає під національним оглядом.

По довшій розмові попрощаючись ми шановного гостя. За кілька днів вибирається він у поворотну дорогу. Попрощали його і побажали, щоби й надалі остав вірний рідній землі.

—:—

Канада.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ПРИЗДОМ ДО МІСТ.

Управи поодиноких міст в Альберті, Манітобі і Саскачевані видали відозви, в яких звертають увагу безробітних, щоби не їхали шукати праці по містах, бо їм не зможуть знайти наслідком великого безробіття по всіх містах в Канаді. Безробітні рільні робітники повинні обов'язково лишатися на фермах, перетерпіти час кризи, бо у фермерстві вони скорше найдуть працю і заробіток, аніж в місті.

НОВІ БОГАТСТВА.

У північні області Канади приїхала спеціальна комісія, щоби в околиці Копермайн перебрати в посідання багаті копальні. Комісія вибралася літаками, бо іншим способом доступ неможливий.

Члени комісії думають, що дійсна робота в копальнях неможлива на разі і начнеться щойно за два роки. На разі робота буде обмежена до копання ровів та верчення дір і щойно після цього прийдуть властиві копальняні роботи. Надіються великих покладів міді і мабуть золота.

Начаття робіт на нових копальнях спричинить пересунення копальняних центрів з гудсонбейського заливу в підбігунові околиці. При нових роботах найде заняття багато нових робітників і причиниться до оживлення руху в тих околицях.

ЗАНЯТТЯ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

Справа безробіття завдає управі міста Вінніпегу багато клопоту, тимбільше, що від початку цього року видано для безробітних з міської каси коло триста тисяч доларів підмоги.

Тепер управа міста рішила не давати підмоги безробітним, лише заняті їх корисною працею. Покищо задумали заняті 150 людей при винищуванні комарів в околиці Вінніпегу, за що будуть платити їм 42 і пів цента за годину праці. Є це одначе дуже марна підмога, бо робота триватиме лише 9 днів.

Зєдинені Держави Америки.

ФАЛЬШИВНИКИ ДОКУМЕНТІВ.

Американська влада впала на слід організованої шайки обманців, котрі підроблювали посвідки на вислуження при американській армії. Такі посвідки давали вони незаконним імігрантам, за що побирали 500 до 600 доларів.

Двоє арештовано чотирох італійців, за іншими шукають.

ОСТОРОГА ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

Вашингтонський департамент хліборобства видав осторогу для фермерів відносно управи пшениці.

Світова продукція пшениці зросла так сильно і попит за нею так вменшився, що в найблизчих 6 до 10 роках для американських продуцентів пшениці нема виглядів на світовім ринку. Тому уряд радить фермерам зайнятися управою інших землекладів.

—:—

Аргентина.

КОЛЬОНІЯ ЕЛЬДОРАДО.

В Аргентині існує кольонія, що називається „Ельдорадо“. Реклямують її не лише в Аргентині, але також і в Польщі. По краю поширює товариство „Ельдорадо“ брошурки, які захвалюють відносини на тій кольонії і заохочують до виїзду.

Є це фантастичні реклями, перед якими остерігаємо наших емігрантів.

—:—

Вибори в Канаді.

Як відомо, в Канаді відбуваються вибори до провінціональних парламентів і до доміняльного парламенту в Отаві. Вибори мають покінчитися дня 28-го липня і щойно в кілька днів пізніше буде знаний вислід.

У хвилині коли віддаємо це число на машину, по явилися в пресі короткі телеграфічні вістки, що при виборах побідили консерватисти.

Побіда консерватистів означала би загострення іміграційних обмежень, бо консерватисти є противниками іміграції зі Середушої Європи.

Про це основніше напишемо в черговому числі.

Зазначуємо лише, що на основі провізоричних обчислень, на 245 мандатів у канадійському парламенті консерватисти будуть мати 135 місць, передтим мали лише 90. Ліберали натомість, котрі мали в попередньому парламенті 123 місць, тепер здобули лише 84 мандати.

Між іншими вибраний дотеперішний канадійсь-

кий премер М. Кінг, шість інших ліберальних міністрів перепало.

У зв'язку з вислідом виборів очікують, що вже в найближчих днях прийде до зміни кабінету. Сподіваються, що премієром буде консерватист Беннет.

—:—

Виїзд канадійських прогульковців.

У попередньому числі нашого часопису описали ми канадійську автомобілеву прогульку, яка приїхала в гостину до Європи. У цій прогульці брали теж участь і наші переселенці.

Українські прогульковці відвідали не лише свої родини в старому краю, але також використали свій короткий побут, щоби пізнаги українські пам'ятки і установи у Львові та в краю. Робили теж екскурсії в Карпати.

З огляду на недалекий час повороту до Канади, всі вони вже залишили гостинні пороги рідного краю, щоби в дні 8 серпня всісти на корабель в Антверпені. Звідтам поїдуть вони до Нью - Йорку, а потім автомобілями до Канади.

Перед своїм відїздом відвідав нашу редакцію один із учасників прогульки, а саме редактор д-р Ю. Кисілевський з Едмонтону, щоби іменем своїм і українських прогульковців зложити подяку за сердечне прийняття в старому краю.

Прощаючи наших земляків зза океану, бажаємо їм, щоби не лише щасливо перебули всі труднощі поворотної дороги, але й на довго задержали в пам'яті рідні сторони.

Зазначити тут мусимо, що прогулька канадійських українців, це перша того роду збірна спроба зв'язку зі старим краєм. Досі мали ми лише поодиначні приїзди у відвідини до родини, про які крім найближчих свояків, мало хто щось знав і тим не інтересувався.

Цю першу збірну прогульку вважаємо спробою. Вона показалася удачною і це повинно захопити наших братів за океаном улажувати такі прогульки частіше. Одно лише застереження треба зробити, а саме, щоби така прогулька зараз по приїзді до старого краю не роздроблювалася, лише щоби прогульковці бодай короткий час були разом. Це дало б змогу старокраєвим суспільним організаціям зайнятися відповідним прийняттям приїзщих, тоді була б змога улажувати збірні екскурсії по краю, щоби зазнайти їх з рідними пам'ятками та особливостями краю. Супроти одиначь це виключене.

Так зорганізована прогулька може мати велике моральне значіння. Перш за все вони навчаться, що старий край тішить, що про нього не забувають його діти, яких доля загнала так далеко

на чужину через близку зустріч, через спільні розмови, через спільні поїздки по краю затісняються лише сильніше зв'язки, н ачим нам так дуже повинно залежати. На тім зискає і старий край, бо збільшиться його моральний вплив на наші кольонії. Про це не повинні ми забувати.

—:—

Українська еміграція з Польщі в 1929 р.

ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇВ.

	Гр. - кат.	Правосл.
Франція	8.794	1.103
Німеччина	2.239	63
Румунія	1	—
Бельгія	38	5
Данія	—	—
Радянський Союз	—	37
Невідомі	9	1
Інші краї Європи	521	12
	<hr/>	<hr/>
	11.602	1.221

ДО ЗАМОРСЬКИХ КРАЇВ.

Зєдинені Держави Америки	319	209
Канада	7.268	3.245
Куба	6	5
Аргентина	4.213	6.621
Бразилія	1.201	1.946
Уругвай	52	201
Інші краї Півден. Америки	—	3
Азія	—	2
Невідомі краї	5	13
	<hr/>	<hr/>
Разом	24.666	13.466

Всіх українців у 1929 році виємігрувало з Польщі **38.132**

—:—

З еміграційних справ.

ПРЕДСТАВНИКИ ЕМІГРАЦІЙНОГО УРЯДУ
У ЛЬВОВІ.

В днях 26 і 27 липня ц. р. гостили представники Еміграційного Уряду з Варшави в особах д-ра Дуркача, начальника заморського віділу і радника міністерства Кокошкевича.

Вищі згадані при співучасті управителя Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-ра В. Вишинського відбули конференції з представниками львівських товариств опіки над емігрантами, обєднаних у Міжсоюзній Раді. Ціллю конференції була справа викінчення та ведення Еміграційного Дому у Львові, справа організації Еміграційного Синдикату та співпраця цього з суспільними організаціями опіки над емігрантами.

В С Я Ч И Н А.

НАЙГУСТІШЕ ЗАСЕЛЕНА КРАЇНА.

Проти загально прийнятої думки Китай не є зовсім найгустіше заселеною країною світу хоч має дуже багате населення.

На першому місці щодо густоти населення стоять Англія та Джава, що перевищують Китай густотою населення більше ніж двічі. Самособою беремо під увагу лише великі краї, з поверхнею 140.000 квадратних кілометрів або більше. В Англії на квадратний кілометр припадає 270 людей, в Джаві 263.

Обі ці країни менш - більш рівні собі простором. Саксонія хоч менша, ще густіше заселена, але її не згадуємо на першому місці тому, що має лише 15.978 квадратних кілометрів. На одному квадратному кілометрі живе в Саксонії 332 людей. Бельгія двічі більша ніж Саксонія (вважаю її найбільш заселеною країною в Європі) має 254 мешканців на 1 квадратний кілометр.

Деякі частини Китаю заселені дуже численно. Наприклад, провінція Кіянгу, в якій є місто Шангаї, має 337 людей на квадратний кілометр. Однак пограничні полоси Китаю, як наприклад, Монголія, Манджурія й інші заселені дуже рідко.

ДИВА ПОЛУДНЕВОГО БІГУНА.

Недавно тому повернув до Зєдинених Держав із виправи до полудневого бігуна адмірал Ричард Бирд. Його витали в Нью Йорку, Вашингтоні та інших містах, де лише він заїхав.

З тої нагоди помістили американські газети чимало знімок та подали з цієї славної виправи цікаві деталі (подробиці) які зложив для преси Бирд. Ось що він сам оповідає про полудневий бігун.

— Підчас виправи відкрито коло бігуна яких 125 тисяч квадратних миль землі. Вся земля покрита там грубою верствою снігу й льоду, але під тим холодним покривалом у декотрих місцевостях є величезні запаси камінного вугілля, яким можна було би ogrівати на протязі багатьох літ помешкання всіх людей землі. Свого часу норвезький дослідник, Амундсен відкрив там сталу землю, яку назвав „Кармен Ленд“. Однак насправді цей „Кармен Ленд“ не є жадною землею, а скорше привидом, що дуже часто трапляється в тамтих сторонах.

Люди, що жили чере зякийсь час у підбігунових околицях мали нераз через це клопоти. Малі предмети виглядають там часто великими. Одному із членів виправи здавалося, що бачить величезну рибу (сікеф) а в дійсности це був його чобіт. Або, прим. видиться гірський хребет із правої сторони, а в той же час подібні гори можна бачити з лівої сторони. За те часто не видно пропасти, а несподівано падається в неї. Звідси Бирд припускає, що Амундсен помилився, коли оголосив, що відкрив „Кармен Ленд“.

Крім того Бирд твердить, що ледоваті околиці полудневого бігуна мали қолись таке саме підсоня, яке мають тепер горячі, полудневі країни. Отже там қолись мабуть росли величезні ліси, в яких повстали поклади вугілля.

Ціла виправа Бирда до полудневого бігуна після неточних обчислень виносить суму яких 800 тисяч долларів. З того 100 тисяч долларів остає ще не заплачених, які правдоподібно покрийуть особисті приятелі Бирда.

Х Р О Н І К А.

НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНСУЛЬ В ПОЛЬЩІ. Новим генеральним Консулом Зєдинених Держав в Польщі іменований дотеперішний американський консуль в Кольонії Чер - Гедль.

КАНАДІЙСЬКА ПРОГУЛЬКА. В останньому числі нашого часопису закралася друкарська помилка при описі канадійської прогульки. А саме перекручено назвисько Теодора Кобельника, на Теодора Ко лісника. Турист Теодор Кобельник є нашим земляком, який перед 30 роками виїхав з Тернопільщини до Канади і тепер разом зі своїм сином має ферму 640 акрів землі в околиці містечка Дейсленд, в провінції Альберті. *

РЕКОРД УКРАЇНЦЯ. Студент університету Юрій Коцай, з Нью-Гейвен, в Зєдинених Державах Америки, здобув світовий рекорд в пливанні. Переплив він 220 ярдів і тимсамим переміг він інших змагунів.

ВИСТУПИ УКРАЇНСЬКОГО БАНДУРИСТА. По містах Зєдинених Держав їздить з концертами відомий український бандурист Василь Ємець. Його концерти проходять з великим успіхом, притягаючи великі маси не лише українців, але й чужинців.

ЖЕРТВИ СПЕКИ В АМЕРИЦІ. На території цілих Зєдинених Держав Америки померло наслідком спеки коло 300 осіб.

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК. У місті Олифанті, в Зєдинених Державах згинув у часі їзди мотоциклом Григорій Духняк. Віхав він так сильно на телеграфічний стовп, що на місці погіб.

ВМЕНШЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ. По обчисленням Д. У. П. П. число безробітних виносить тепер 198.748 осіб. В березні ц. р. число безробітних виносило 300 тисяч осіб, значить тепер є менше безробітних.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ. Дня 11 червня ц. р. помер у Мек Ракс, Па., в Зєдинених Державах Америки Атанас Синкевич, родом з Великої України. — Дня 7 липня ц. р. померла у Філадельфії Марія Більова, родом з Нараєва, пов. Бережани.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2:50 мільрайса; в Аргентині — 3:50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

По виборах в Канаді.

Вже в останньому числі нашого часопису подали ми коротку вістку, що при останніх виборах у Канаді перемогла консервативна партія. Ліберали, які через 9 останніх років мали більшість і були при владі потерпіли неудачу.

Наслідки такого висліді виборів вже показалися. Дотеперішній кабінет міністрів, зложений виключно з лібералів, під проводом міністра - прем'єра Мекензі Кінга подався до димісії, а на його місце прийшов чисто консервативний кабінет Беннета.

Що було причиною такої наглої переміни в Канаді?

Канада, як загалом усі країни світу, переживає кризу. Криза панує в хліборобстві, криза дається сильно відчувати в промислі, котрий в останніх роках значно розрісся в Канаді. Тисячі безробітних тиняються по містах, уряд і комунальні чинники примушені давати підмоги, та при тім нема виглядів, щоб безробіття скоро скінчилося.

Це спричинило занепокоєння правлячих сфер

Канади і справа ліквідації безробіття стала адутом у виборчій кампанії.

Консервативна партія, щоби зєднати собі якнайбільше голосів заповіла в виборчих відозвах, що коли прийде до влади, то в першій мірі постарается, аби вменшити безробіття і привернути рівновагу в господарці Канади. Бажає вона це досягнути шляхом заведення охоронних мит і цілковитого обмеження іміграції.

Ці кличі перемогли. Більшість виборців у Канаді повірила в них і віддала свої голоси на кандидатів консервативної партії.

Тепер консерватисти при владі і вони піchnуть переводити свої пляни в життя. Зачнуть заводити охоронні мита, щоби ратувати канадійський промисл, заведуть теж дальші обмеження іміграції.

Ця друга справа, а саме обмеження іміграції до Канади, для нас дуже важна. Іміграція до Канади вже й так сильно обмежена. Лише деякі категорії емігрантів, в дуже обмеженому числі мають сьогодні доступ до Канади, а тепер консерватисти бажали би і тим емігрантам замкнути ворота. Має це в першій мірі відноситися до імігрантів із Середущої Європи.

Чи справді таке становище консерватистів має на цілі припинення безробіття?

Як вже вище ми згадали вістря постанови про здержання еміграції до Канади, має бути звернене в першій мірі проти емігрантів із Середушою Європи. Про це вічно говорили й це голосили консерватисти, а в першій мірі представник цього табору єпископ Льюїс.

Такий підхід до справи абсолютно нерічевий і нещирий.

Еміграція із Середушою Європи мала виключно хліборобський характер. Емігранти із Середушою Європи їхали до Канади, щоби або остати на фермах, або працювати як наємні рільні робітники. Для них праця все находилася а навіть часто давалася відчувати недостача робочих рук на канадійських преріях. Безробітних в канадійській рільній господарці ніколи не було, рільний робітник все находив заняття на фермі, а зимою ішов у ліси і там заробив на прожиток. Одиноко в минулому році наслідком великої посухи, яка навістила цілу Канаду, за потребовання на рільних робітників було менше, через що багато рільних робітників переселилося до міст, щоби там найти заробіток. Вони справді збільшили кадри безробітних.

Але це вийнятковий випадок. У тому році певно всі безробітні рільні робітники нашли працю при жнивях і це є вже п'ягарем для канадійської держави. Не будуть вони й на будуче, бо Канада це в першій мірі рільний край, канадійські рільні продукти мимо надпродукції мають перед собою гарні перспективи і Канада ще довго потребувати буде нових робітників до праці на ріллі.

Інші цілі мають канадійські консерватисти на увазі, коли говорять про обмеження іміграції. Коштом припинення іміграції із Середушою Європи, вони бажать збільшити іміграцію з Англії, щоби тим робом допомогти метрополії, яка дуситься від надміру безробітних. І в тім їх нещирість. В тім їх нерічевість. Бо коли безробіття в Канаді зросло, то тому виною не рільні робітники із Середушою Європи, але якраз безробітні промислові робітники з Англії, яких тисячами спроваджено до Канади. Хотіли їх примістити по фермах в характері рільних робітників, але вони, що вирости в інших умовах, що привикли інакше жити і інакше працювати, скоро покидали ферми і прийшли до міст домагатися підмог. Якраз англійські промислові робітники стали причиною збільшення безробіття в Канаді.

Це наглядно доказує, що обмеження іміграції, яке заповідають канадійські консерватисти, це лише крутість, це лише зоологічна нехоть до славянських емігрантів у першій мірі, яку так наглядно виказав і нап'ятував одинокий заступник українських мешканців у Канаді, посол отавського парламенту Лучкович.

На цьому самому становищі станути мусить ціла українська еміграція в Канаді, а передовсім її за-

ступники, тепер вибрані. Не багато їх, але з їх голо-сом буде мусів числитися канадійський уряд, бо вони репрезентують багатотисячну українську еміграцію, яка по англійцях і французях займає третє місце, яка потом і кровю українських переселенців у великій мірі причинилася до цього стану, в якому Канада зараз находиться.

Життя не стоїть на одному місці. Воно не знає стриму. Сам розвиток економічних процесів у скорому часі докаже хто є пожаданий а хто непожаданий. І прийде хвилинка, що само життя розкриє нещирю гру канадійських консерватистів і вони будуть приневолені дати українській еміграції це, що їй належиться.

—:—

Причини безробіття в Канаді.

В едмонтонських „Західних Вістях“ находимо дуже цікаву статтю про причини безробіття в Канаді. Подаємо її з малими змінами.

„Як якась господня має в своїм городі грядки, а хоче, щоби кури їх не нищили, то вона ставить на ті грядки так звані опудала. Подібні опудала бачимо не лише на грядках, але також і в політиці. Одним з таких політичних опудал підчас теперішньої виборчої кампанії в Канаді була іміграція і безробіття.

Богато канадійських політиків не звертає уваги на загальну економічну кризу, яка панує тепер в цілім світі, не дивляться вони на страшні наслідки біржі, яка обдирає населення часом з послідного цента, але пібравшись за руки, кричать гуртом з політичних плятформ, що причиною безробіття в Канаді є іміграція, і то іміграція з Середньої Європи, себто — українці, поляки, чехи, мадяри, румуни і інші.

Чи іміграція є причиною безробіття, про це напишемо ми в невдовзі обширніше. Тепер хочемо лише вказати на одну з дійсних причин безробіття особливо в Західній Канаді.

На загал збір пшениці в Західній Канаді за послідних кілька літ є вдоволяючий. Приміром, в р. 1915 зібрано тут 360 мільонів бушлів пшениці. В р. 1928 зібрано 566 мільонів і 726 тисяч бушлів і як би не мороз, який знищив багато збіжжя 22-го серпня 1928, то збір в тім році виносив би був коло 700 мільонів бушлів. Цих жнив знову сподіються зібрати в Західній Канаді около 320 до 380 мільонів бушлів пшениці.

Як знаємо, кожних жнив приїжджає до Західної Канади тисячі робітників. Приїджають з Європи, з Америки, а найбільше таки зі Східної Канади. Жнива в Західній Канаді були досі жнивами для всіх робітників.

І помимо того, що цегорічні жнива в Манітобі, Саскачевані і Альберті заповідаються несогірше, ко-

льонізаційні влади кажуть, що на щорічні жнива приїде до Західної Канади дуже маленько нових робітників, а може й зовсім їх не буде. Чому? — питаєте. Чому, наприклад, в р. 1914, коли тут зібрано 474 мільйони і 199 тисяч бушлів пшениці, треба було около 80 тисяч робучих рук, а в цім році „дуже мало“, або й зовсім нічого. Відповідь на це питання криється в двох простих і коротких словах:

ТРОКИ І НОВІ МОЛОТІЛЬНІ.

Нова молотільна, так звана „комбайн“ зкошить і змолотить денно 40 акрів пшениці при помочі лише двох робітників. Збіжжа зсипається в мішки таки на полі. Як трок їде за комбайном, тоді два робітники ладують пшеницю на трок і возять просто до елевейторів, або до вагонів. А колись треба було двох жниварок і 6 робітників, а також найменше 4-ох пар коней, аби скосити і зложити в купки 40 акрів пшениці. Тоді треба було яких 20 робітників і 12 пар коней, аби за пів дня змолотити то збіжжа. Потім треба було одного робітника і пари або й двох пар коней, аби це збіжжа вивезти за яких 7 днів.

Отже, як бачимо, то один „комбайн“, два троки і 4 робітники роблять тепер за 10 годин ту роботу, до якої треба було колись 23 людей, 16 пар коней і цілих 10 днів часу. І це є властивою причиною, чому Західна Канада, яка колись потребувала до жнив пересічно 50 тисяч робітників, тепер може обійтись без них.

Це є доказом також, що доба механізму відтворила собі ворота і до фермерів в Західній Канаді. Колись, ще кілька років тому назад, фермер наймав одного робітника і тримав також кілька пар коней і робив ними цілу весну, жнива і осінь. Тепер часи змінилися. Тепер фермер купує тректора, пускає коні на пасовисько і робить самий. Так, що около 260.000 фермерів в Західній Канаді дійсно тяжко працюють від ночі до ночі цілу весну, літо і осінь, але за те десятки тисяч робітників по містах і містечках, а також і ~~смих~~ тих фермерів, сидять без роботи і голодують. І не лише це. До причин безробіття можна легко і сміло зачислити ще й теперішній

СПОСІБ ПЕРЕВОЗУ.

Колись жнива зачиналися около 25-ого серпня, доходили до повного розгару десь з початком вересня і ринок збуту отворявся повільно по цілім світі. Залізничі тоді зачинали возити збіжжа на схід. Потяг за потягом, що 20 минут ішов на схід як день так ніч, аж доки вода не замерзла в озерах і бережжах Східної Канади. Тепер вже не те. Фермери тепер домагаються від залізничних кампаній, щоби ті налаждали залізничі полування в той спосіб, аби їх збіжжа вивезти так скоро, як лише людський ум може придумати. І які наслідки з того? Перевозові кампанії мусіли побудувати більші локотиви, більші

тягарові вагони, довші потяги, прямо удосконалили способи перевозу. Так, що вивіз збіжжа починається тепер в половині серпня, а кінчиться вже в половині листопада, або й скорше. Збіжжа в той час нагло ладують в вагони, побічні дороги і стації запаковані наладованими вагонами. Робота горить — і зграє скоро. Уже в половині листопада, як збіжжа вивезене до портів, залізничні кампанії відставляють локотиви і вагони. Вони стоять даром і ржавіють. Одночасно відправляють від роботи десятки тисяч залізничних робітників, бо вже нема роботи. І тоді тратить роботу навіть той робітник, який працював в залізничній кампанії 10, 15, а то й 20 років. Платня його досить мізерна, життя дороге і він просить не міг багато відложити „на чорну годину“. Посидить пару місяців без роботи, канадійські гроші кругленькі і котяться скоро. А тут жінка й діти... І так безробіття зростає. І як не має воно зростати? Самі-ж фермери нарікали, що нема вагонів, що їх збіжжа за поволи відставляють до портів. Отже залізничні кампанії мусіли прискорити. Колись оден тягаровий потяг мав 60 вагонів, по тисячі бушлів в однім вагоні, і їхав около 20 миль на годину. Тепер оден тягаровий потяг має 100 вагонів, по півтора тисячі бушлів в однім і їде найменше 30 миль на годину. Отже не дивниця, що колись оден потяг вивозив 60 тисяч бушлів пшениці за 15 днів, а тепер оден потяг вивозить 150 тисяч бушлів за 10 днів.

Таких прикладів багато. Багато тому, що переживаємо дійсну добу революції в механіці. Іде поступ в однім напрямі, удосконалюється одну ділянку життя, а друга остає та сама. Тому навіть політики і їх наємні крикуни повинні поглянути на монету з другої сторони. Бо край наш опудалами самими вони до добра не приведуть. Творення політичного коника з імїграції далеко їх не завезе. Хліборобська імїграція до Канади була, є і буде будуючим чинником для степових провінцій і страшити нею людей можуть лише крайні шовіністи.

—:—

Еміграція до Туреччини.

До Варшави прибув представник турецької фірми „Дінгаль“, яка експлуатує державні турецькі ліси в Аянцик, в Малій Азії. Є ним проф. Есаг Муліс, котрий веде пертрактації з Еміграційним Урядом в справі рекрутації лісових робітників на виїзд до Туреччини.

Еміграційний Уряд дав свою згоду і зладив спеціальну умову, котра передбачує рекрутацію лісових робітників на теренах обнятих безробіттям лісових робітників на основі окремих контрактів і протоколу, який підписав представник вище згаданої фірми.

Цей контракт і протокол гарантують робітникам денну платню від 11 до 13 зоя. (в акорді більше). По році праці премію, опіку і покриття коштів

лікування на випадок недуги, забезпечення від нещасливих випадків, покриття коштів дороги в обидві сторони та поміч у пересилці гроша родині в краю.

Для забезпечення існування родин, що остали в краю, до часу пересилки перших заробітків, підприємство складає в Банку Краєвого Господарства, в його відділі на терені рекрутації лісових робітників, квоту 250 зол. для кожного робітника, що має родину. Цю квоту одержить родина в приналежному Уряді Посередництва Праці, коли з Царгороду прийде вістка, що робітники прибули на місце. Еміграційний Уряд, перед уділенням дозволу на рекрутацію упевнився щодо умовин праці і запевнив робітникам постійну опіку польського консуляту в Константинополі.

Один транспорт робітників виїхав до Туреччини ще в місяці лютім в товаристві делегата Еміграційного Уряду й лікаря, які на місці прослідкували відносини.

Як вже вище сказано, рекрутація лісових робітників на виїзд до Туреччини відбуватися буде на терені тих повітів, де є безробітні лісові робітники. Тереном цим буде Підкарпаття, де безробіття дається сильно відчувати. Значиться, до рекрутації голоситися будуть самі українські робітники, що працювали в лісах Підкарпаття, головню в Надвірнянщині, Калушині і Долинщині. Ці повіти найбільше діткнені безробіттям по причині стагнації в деревному промислі.

Треба признати, що Еміграційний Уряд посту-

пив розумно, що опрацював окремі контракти для лісових робітників і протоколярно загарантував певні угоди для виїзду до Туреччини. Ходить тепер про це, щоби ті точки контракту респектувала турецька фірма.

Чому це підносимо? Недавно появився заклик Міжнародного Професійного Союзу Деревних Робітників, який остерігає перед виїздом лісових робітників на роботи до Туреччини. Турецькі лісові підприємства мають шукати робітників по різних краях Європи, але коли когось наймуть то потім використовують і не додержують умови.

Сподіваємося, що Еміграційний Уряд буде стежити за цією справою і на випадок відкриття яких надужить витягне всі консеквенції.

На тому місці звертаємо увагу наших лісових робітників, які рішаються виїхати до Туреччини, щоби по приїзді на місце побуту, негайно повідомили нашу редакцію і товариство про відносини, які вони застали. Це дуже потрібне з огляду на майбутню еміграцію до Туреччини.

—:—

Франція.

РЕКРУТАЦІЯ В МІСЯЦІ СЕРПНІ.

Рекрутація робітників на виїзд до Франції на терені Державного Уряду Посередництва Праці — Львів, відбудеться **дня 19 серпня р.** в локалі при вул. Кармелітській ч. 4.

В. СЕМЕЦЬ

Один з моїх знайомих.

Дуже приємно стрінутися і поговорити з чоловіком, який не скаржиться на долю, тільки витревалю працює і роздумує над способами якби краще жити. Майно фармера є овочем праці його рук і розуму. Коли він щось за молодих літ придбає, то на старість має вдоволення і спокій, що своє життя марно не провів.

„Хто хоче на фермі крім щоденного шматка хліба придбати ще дещо, не повинен лінуватися до роботи і мусить бути ощадний“. — Такі слова сказав мені Степан Абрамець, фармер літ 55, з Йорк-тону в Саскачевані. Це було 12 січня 1929 року, коли заїхали ми на його ферму. Я бажав вже давно оглянути його господарство. В околиці міста Йорк-тону і далеко поза цим містом він відомий, як один з найрозважніших фармерів, котрий має 8 четвертин землі, це є 1200 акрів, або 904 морги.

Я зліз з саней, а фармер випряг коні і повів до стайні. Дивлюся довкруги. Ферма всего миля і пів від Йорк-тону. Положена на рівнині і, як звичайно, загорожена колючим дротом. При західній межі на

ліво стоїть гарно мурований дім, дальше з північної сторони велика стайня на худобу, за нею лісок, за ліском на полі сипанець на збіжку. По правій руці друга стодола для худоби і шопа на машинерію. На схід великий курник зі скляною стіною до побудня.

Лежав сніг, на дворі було досить зимно. Я увійшов у хату. У кухні дівчина приготувляла вечерю. За кілька хвилин увійшов сам господар і заки варилася вечеря, ми розбалакалися. Я спитав його, як він зачинав своє господарство, що дійшов до такого гарного майна і почув від нього ось що:

„Тому 30 років приїхав я з села Маковіска, ярославського повіту в Галичині до Канади. В гразні приїхав я до Галіфаксу, минув Вінніпег і приїхав до Йорк-тону. Залізниця в тому часі не ішла дальше на захід і там де сьогодні можна бачити гарні ферми і людей, були в тім часі, ліси й дикі прерії. Сім моргів поля в краю довелось продати і, по заплаченні дороги, привіз я ще до Канади 520 доларів. Думав собі, що тут робити? В краю був господарем, то і тут не лицює довгі роки бути робітником, все під чужим приказом, хоча на початок треба було брати таку роботу, яка була. З думкою, що краще бути самостійним господарем і самому собі приказувати, взяв я ферму — гомстед. За привезені гроші купив я 4 корови, 2 коні, косарку, грабарку й

БОРОТЬБА ПРОТИ ЧУЖОГО ЗБИЖЖА.

З Парижа повідомляють, що у Франції дається відчувати в останніх днях сильна недостача хліба. Причиною цього явища є урядова заборона уживати в млинах до муки більше як три відсотки заграничної пшениці. Аж під впливом недостачі хліба міністерська рада ухвалила після довшої наради дозволити молоти до 10 відсотків закордонної пшениці. Щоби прискорити збір нового збіжжя, ужито до жнив військо.

—:—

Положення в Аргентині.

Еміграційний Уряд стверджує на основі одержаних в урядовій дорозі звідомлень, що ситуація на ринку праці в Аргентині є під сучасну пору майже розпучлива наслідком неурожаїв і економічної кризи.

Тому остерігаємо перед виїздом до Аргентини тих людей, що не мають там свояків, ні запевненого місця праці. Виїзд до Аргентини буде можливий щойно з хвилиною поправи відносин на ринку праці, що може прийти в найблизчих місяцях, бо звичайно з весною (у нас тоді осінь) збільшується запотребовання на робітників.

Уругвай.

Наслідком дедалі зростаючого безробіття в Уругваю, можуть найти працю в тій країні лише

віз. Ця фарма лежала три милі на захід від Йорк-тону”.

„Як вам поводилося на гомстеді“? — питаю.

„Звичайно. На гомстеді працював я тяжко, але вперто, бо треба було корчувати й виробляти землю під управу, щоби дістати на неї власність, а потроха ходив до сусідних фермерів англійців і в них на роботі привчився працювати машинами. Притім заробляв дещо гроша. По девятьох роках трапився купець, відкупив фарму, а я подався подальше на захід і купив дві фарми за 3 тисячі доларів. Завдатку дав 1.200 доларів, а решту сплачував ратами. Дав Бог урожайні роки, молотилося кожної осені пшеницю, на яку була добра ціна, до цього продавав що року троха худобини, сметану і яйця, так сплачував рати а дещо й прискладав. Сьогодні маю там вже три фарми, а п'ять фарм ось тут коло Йорк-тону, довкола хати”.

З дальшого оповідання Абрамця довідався я, що для обрібки тих 8 фарм має він 22 коні, два трактори, три косарки, дві жнивварки, велику молотільню, та всяку іншу машинерію, потрібну на фармі. Тепер не тримає він багато коров, курок має коло 120 штук. При середньому урожаї молотить щороку 9 до 10 тисяч бушлів збіжжя. Як є добра ціна, то продає пшеницю, а як низька, то переховує в сипанці

кваліфіковані робітники, як механіки, слюсарі, шофери, кравці, ковалі і будівельні слюсарі.

Натомість нема праці для мулярів, теслів, шевців і некваліфікованих робітників.

Добрі умови праці можуть найти служниці, які можуть заробити 25 — 30 доларів місячно.

Зазначуємо, що при припинанню до праці мають першенство місцеві робітники, а щойно по них емігрант. Тому кожний емігрант повинен перед тим вистаратися контракт.

—:—

Еміграційний Синдикат

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові комунікує:

На терені львівського, тернопільського і станиславівського воєвідства починає свою діяльність Еміграційний Синдикат. Близчі дані про характер і програму тієї інституції появляться в пресі в найблизчих днях.

Покищо подається до відома, що агентури й відділи Синдикату, яких на нашому терені буде більша кількість, полагоджувати будуть для емігрантів солідно і безплатно всі виїздові формальности, та продавати будуть корабельні карти до усіх країв. Тому хто рішився виїхати до Америки, Канади, Аргентини, Бразилії, Уругваю і інших країв, того скоро обслужать бюро Еміграційного Синдикату.

У Львові вже відкрито бюро Еміграційного Син

на полі, в якому може зміститися 14 тисяч бушлів.

„Треба вам рано вставати й пізно лягати при веденні такої великої і гарної господарки“, — завважив я.

„Та вжеж що так. Маю п'ять осіб в родині, то пильнуємо, що важніше. Крім цього, від весни до осені, а часами і в зимі, беру кільканайцять робітників, тай робимо всі потрохи”.

„Якої народности емігранти є найкращими робітниками? — питаю.

„В теперішньому часі трапляються добрі робітники всяких національностей. Вони бачуть, що тут інша система господарки, відмінна від краєвої і що треба часу, щоби набути знання фермерства. Українці дуже добрі робітники на полі, але коли котрий лінивий, або занадто нетерпеливий, то сам на тім тратить, бо нічого не навчиться і відпак на старість бідує. За трийцять літ могого побуту в Канаді завдячую мій успіх цьому, що я не лінувався працювати, жив ощадно і розумів, що коли чоловік живе, то не повинен переставати працювати, лише доробляти ся і все йти вперед“.

На стіл подали вечерю, ми вїли і ще довго по вечері говорили про канадійські справи і про старий край.

—:—

дикату і воно полагоджує справи емігрантів в Еміграційному Домі, при вул. Вишневецьких 4, тел. 88 - 32. Від дня 16 серпня ц. р. будуть відкриті бюро в Тернополі, Чорткові, Станиславові й Перемислі. Організація дальших бюр і агентур у приготуванні.

—:—

Еміграційний курс.

У часі від 11 до 16 серпня ц. р. відбувся у Львові стараннями Еміграційного Синдикату теоретично - практичний курс для службовиків Еміграційного Синдикату та для членів суспільних інституцій опіки над емігрантами. Завданням курсу було вишколити особи, що працюють в ділянці суспільної опіки над емігрантами, які виїджають з Польщі, з углядженням заморських країв.

Курс був безплатний. Взяли в ньому участь крім урядовців Еміграційного Синдикату також службовики суспільних організацій, які працюють на терені львівського, станиславівського, тернопільського і волинського воевідства.

Загалом було 30 годин викладів і практичних вправ, які відбулися в Еміграційному Домі.

Темою викладів було: еміграційне законодавство в Польщі, постанови відносно паспортних формальностей при виїзді емігрантів з краю, військові приписи для виїзджачих за границю, інформації й поради для емігрантів, що виїджають до Зєдинених Держав Америки, Канади, Бразилії, Аргентини, Уругваю, Перу і інших країв Південної Америки, цілі і завдання Еміграційного Синдикату, улад Синдикату і техніка праці тієї інституції, методика суспільної опіки над емігрантами, взаємини між Синдикатом і іншими організаціями опіки над емігрантами та співпраця тих інституцій, лікарські вказівки і інформації при селекції емігрантів, що виїджають за море, орієнтаційні вказівки в транскрипції і вимові чужих мов у еміграційних краях, практична конверсація на тему законодавства і формальностей звязаних із виїздом емігранта та практичні вправи в повищому обсягу.

На курсі викладали: управитель Експозитури Еміграційного Уряду д-р В. Вишинський, д-р В. Константинович, інж. Сарновець, проф. Журавський, д-р Габель, д-р Матейський, дир. Синдикату А. Хват і референт П. К. У.

—:—

Канада.

ЗНИЖКА ПОЧТОВОЇ ОПЛАТИ.

З днем 1. липня ц. р. обнижено в цілій Канаді оплату за пересилку листів. Оплата за листи, вислані до чужих країв, котра досі виносила 8 цт., тепер знижена на 5 цт. Кореспонденційні картки коштують 3 цт.

ГРАДОВА БУРЯ.

В першій половині липня ц. р. страшна градова буря навістила західні провінції Канади. Телеграфічні й телефонічні драти були попереривані, так що вістки про шкоду, спричинену бурею, приходили скупо.

Град величини голубячого яйця знищив широкі простори збіжжа, починаючи від Аміск в Альберті, а кінчаючи коло Брендону в Манітобі. Град падав коло 20 хвилин. Огородовина знищена. Вікна в будинках повибивані.

Градова буря перейшла також над Саскачеваном і понищила поля на просторі 24 квадратних миль. Такої бурі в тих сторонах ще не памятають.

ВИВІЗ ПШЕНИЦІ.

Звіти з елеваторів з Монтреалю, Квебеку, Сорел і Ванкувер подають, що за місяць червень висло до заморських країв 10.152.069 бушлів пшениці, а до Зєдинених Держав Америки 9.411.926 бушлів.

Канадійські фермери сподіваються, що цього року буде можна лекше спродувати пшеницю тому, бо інші краї виказують гірші урожаї.

—:—

Зєдинені Держави Америки.

ГРОМАДЯНСТВО ЕМІГРАНТІВ.

Дня 1 липня ц. р. увійшов у Зєдинених Держав Америки в життя закон, на основі котрого, усі емігранти, які прибули до Зєдинених Держав Америки перед днем 3 червня 1921 і мають добрі моральні кваліфікації, можуть дістати громадянство в Зєдинених Державах Америки.

МІЖНАРОДНЯ ФАРМЕРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

У вересні ц. р. має відбутися у Вашингтоні конференція в справі хліборобської продукції, в якій візьме участь 21 держав північної і південної Америки.

Конференція займеться виключно професійними хліборобськими справами, як справою хліборобських кредитів, винищуванням хрущів та інших шкідників у хліборобстві, тощо.

НАСЛІДКИ ПОСУХИ.

В цілому ряді стейтів, які навістила посуха дається відчувати недостача середників прохарчування. Рільна продукція в тих місцевостях дала дуже марні висліди, яких не нотовано тут протягом останніх 25 років. Бідніші круги населення дуже марно себе відживляють, так що заходить небезпека появи епідемічних недуг. Посуха знищила коло 100 мільонів бушлів ріжного роду збіж.

Дощі, котрі тепер почали падати, є зовсім недостаточні, аби зарадити катастрофі, а передбачування відносно сталої атмосфери на найблище май-

бутнє не є оптимістичні. Навпаки негайне обниження температури в цілому краю причиняється до дальшого винищування рільної продукції.

АМЕРИКАНСЬКІ РОЗВОДИ НЕВАЖНІ.

Найвищий суд у Варшаві видав недавно присуд, який має засадниче значіння. Замешкалий в Зєдинених Державах Америки емігрант з Польщі вніс скаргу проти наложення на нього аліментациї в квоті 30 зол. місячно, котрі мав платити жінці полишеній в Польщі. У своїй скарзі покликуювався він на це, що роздодовий американський трибунал розв'язав його подружжя.

Найвищий суд його скаргу відкинув, мотивуючи це тим, що присуд американського трибуналу не може мати в Польщі законного значіння. Подружжя заключене в Польщі, можуть лише місцеві власти розв'язати.

Тому що в Польщі є тепер коло 10 тисяч жінок, яких чоловіки в Америці і вони не можуть до них виїхати наслідком загострених приписів, цей при суд дуже важний.

ВИБОРИ.

Дня 4-го листопада відбудуться в Зєдинених Державах нові вибори до конгресу, які повинні дати нагоду населенню висловити свою думку про теперішню державну політику. Яке відношення населення до справи безробіття і економічної кризи, до нової цлової тарифи, до договору в справі обмеження зброєнь, до прогібіційного закону? На ці всі питання виборці можуть відповісти при виборах конгресу, подаючи свої голоси на кандидатів відповідної партії.

Конгрес Зєдинених Держав складається з двох палат, — палати репрезентантів і сенату. Всіх членів палати репрезентантів вибирається що два роки. Сенаторів вибирається на протяг шість літ, одначе термін уложено так, що одну третину сенаторів вибирається що два роки. Особливістю американських загальних виборів є те, що нову палату репрезентантів вибирається тоді, коли палата ще урядує. В європейських краях парламент мусить бути перше розв'язаний заки проголоситься нові парламентарні вибори. Хоч член конгресу при перевиборах програє, все-ж таки остається членом конгресу до 4-го березня, слідуючого року, коли збирається новий конгрес.

Палата репрезентантів складається з 435 членів, а сенат з 96 членів. В палаті репрезентантів населення кожного стейту заступлене менше-більше відповідно до свого числа так, що Нью Йорк має 43 репрезентантів, Пенсилвенія — 36, Ілінойс 25, за те Флорида має 6, Айдаго — 2, а Аризона тільки одного. Число членів палати репрезентантів встановляється конгресом що 10 літ на основі загального спису людности. Тепер припадає оден репрезентант на

около 220 тисяч населення, однак кожний стейт хоч би й найменший, мусить мати бодай одного репрезентанта.

В сенаті кожний стейт однаково заступлений, маючи по двох сенаторів, без огляду на свій простір і залюднення.

В теперішній палаті репрезентантів є 260 республіканців, 174 демократів і оден фармер-робітник. В сенаті є 54 республіканів, 39 демократів і оден фармер-робітник.

Платня членів обох палат виносить 10 тисяч доларів річно. Крім того мають вільний переїзд або покривається їх видатки подорожі та дістають суму на удержання секретарів, на бюрові видатки, то що.

Теперішні дві головні партії відомі як демократи і республікани від 1855 року. Від того часу було 37 конгресових виборів. В сенаті республікани мали перевагу 28 разів, а в палаті репрезентантів 25 разів. Демократи мали перевагу в сенаті 8 разів, а в палаті репрезентантів 12 разів. Всього оден раз сила партій була однакова.

Які права і обовязки конгресу?

Конгрес Зєдинених Держав є осібна галузь правительства з правами означеними конституцією. Ті права включають виповідження війни, оподаткування державних кредитів, регулювання торгівлі з чужими державами та між стейтами, печатання грошей, злагодження натуралізації і інших. Всі проекти в справі податків мусять походити з палати репрезентантів. З другої сторони сенат має виключне право судити вищих федеральних урядників, затверджувати договори зроблені президентом з заграничними державами, затверджувати номінованих президентом амбасадорів, членів найвишого суду та богато інших урядників.

Бразилія.

ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА.

Політичне вбивство президента бразилійського стейту Параїба, звернуло знов загальну увагу на вперту внутрішню війну, яка з малими перервами ведеться в Бразилії від часу президентських виборів.

Осередком бунту проти теперішнього уряду є стейт Параїба, в яким час до часу приходиться до відкритої кривавої війни між поліцією і ворохобниками. За чотири місяці горожанської боротьби в цьому стейті було вбитих понад 300 осіб, поліцистів і повстанців. Ще недавно оголосив був провідник повстанців, Хозе Перейра, місто Принцеца в цьому стейті незалежною державою.

Коли вістка про вбивство стейтового президента розійшлася по місті, вилягли товпи населення на вулиці, напастували помешкання противників президента і кілька будинків спалили. Також в інших місцевостях прийшло до бійок між обидвома групами.

ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК.

Морська хвороба.

Кожний емігрант, що вибирається в дорогу за море, з жахом випитується других що це таке морська хвороба, чи тяжко її переносять подорожні і чи можна себе від неї забезпечити. Щоби бодай загаль но на неї відповісти, подаємо тут деякі вказівки.

Морська хвороба, це наслідки подорожі морем, озером, рікою, а також повітрям. Її признаки: закрут у голові, який викликає вражіння, що людина паде в безодню, нудота, яка кінчиться блювотою, іноді повторюю і дуже неприємною. Причиною хвороби є плавне, ритмічне гойдання пароплаву, яке по рушує нормальну роботу органів рівноваги, півокруглих каналів, що знаходяться в усіх. Наслідком нарушення роботи органів рівноваги, до головного мозку, зокрема до блювотного центру, допливає мало крові. Через це блювотний центр подразнюється, людину починає нудити і вона блює.

Не в усіх людей морська хвороба проявляється однаково: в одних з'являється безсоння, у других сонливість, втрата або побільшення апетиту, біль голови, занепад сил, загальна слабкість і т. і. В таких випадках не виступають типові для цієї хвороби признаки, як нудота, закрути голови, блювота. З другого боку є люди, що зовсім не переносять перебування на судні і скоро лише ввійдуть на пароплав, дістають вони всі признаки морської недуги, навіть коли на воді зовсім тихо. Такі люди не повинні зовсім їздити морем.

Найбільше посилюється морська хвороба, коли по дорожучі вживають алкоголевих напоїв, навіть коли пють у невеликій кількості. В таких випадках людина починає блювати і нічим не можна зупинити цього хворобливого явища. Тому не слід ні перед ні в часі подорожі морем уживати алкоголевих напій.

Чи можна охоронити себе від морської хвороби?

Особи, що довго, або часто їздять морем, майже не занепадають на морську хворобу. Це пояснюється тим, що очевидно, їхній організм поволі привикає уловлювати ритм гойдання і їхні півокруглі канали, не зважаючи на гойдання, нормально працюють. Отже, коли людина при звичається до подорожей морем, у неї вже не з'являються признаки морської хвороби, а саме закрути голови, блювання і нудота.

Останніми часами, щоби охоронити пасажирів від морської хвороби, почали робити різні добудови на морських пароплавах. Всі ці добудови мають на цілі ослабити гойдання тої частини пароплаву, де перебувають пасажирів. Задля цього або загально цілі пасажирські приміщення, або лише окремі ліжка будують на пружинах. Наслідком цього ті приміщен-

ня або ліжка лишаються в незміненому положенні, незалежно від положення самого пароплаву. Певна річ, всі ті перебудови можна робити лише на великих океанських пароплавах, подорож якими зв'язана з більшими коштами.

Годиться зазначити, що не всі частини пароплаву відчують гойдання в однаковій мірі. Чим ближче до середини судна, тим слабше відчують гойдання. Тому на носі й на кермі пароплаву гойдання сильніше. Це треба мати на увазі, коли їдемо морем.

Звичайно кожна людина мусить переходити морську хворобу. Одні переходять її в слабшому виді другі в сильнішому. Є одначе й такі організми, що на них гойдання пароплаву не ділає і вони без ніяких признаків хвороби відбувають цілу подорож.

Частинно можна ослабити перебіг хвороби. Тому під час гойдання корабля добре є лежати на спині, так щоби ноги й кадові були вище як голова. Коли пасажир починає блювати, тоді добре ковтати холодну лимонаду, каву, чистий лід, помаранчі або цитрини.

Лікарі — на кожному пароплаві мусить бути лікар — дають також хорим деякі ліки, як наприклад веронал. По спожиттю вероналу людина попадає в сон, який триває від 4 до 8 годин. Дають також еластичні навязки на шию, щоби викликати незначний застій крові в мозку і тим способом охоронити блювотний центр від недокров'я.

Х Р О Н І К А

ГІСТЬ ЗЗА ОКЕАНУ. До краю у відвідини приїхав з Америки о. Осип Джерджер, який перебував на чужині без перерви 16 років. У старому краю провів він три місяці й вернув назад за океан.

ЕМІГРАЦІЯ З ПОЛЬЩІ в січні 1930 р. Протягом місяця січня 1930 р. виїхало з Польщі 10.837 осіб, повернуло 8.773. До країв Європи виїхало 5.517 осіб, до заморських країв 5.320 осіб.

ПОЛЬСЬКО-ФРАНЦУСЬКА КОМІСІЯ. Дня 2 VII. ц. р. закінчила свої наради польсько-французька урядова комісія, які начались дня 26 червня ц. р. У часі нарад обмірковано справи зміни контрактів праці, умовини переїзду емігрантів до збірної стації в Туль, справи видалювань і поїменної еміграції.

ЩЕ ОДНА ЖИДІВСЬКА КОЛЬОНІЯ НА УКРАЇНІ. Жидівська телеграфічна агенція подає з Москви вістку, що понад 10 тисяч жидів вибралося побачити створення нової жидівської колонії Ізлючиста, в крузі Кривого Рогу. Це вже третя жидівська автономна республіка на Україні. Вона обіймає 9 жидівських і два українські села. Населення виносить 9.000 жидів і 4.000 українців.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайс; в Аргентині — 350 пеаза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у **Львові** вул. **Городецька** ч. **95, I. пов.**
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в **Тернополі** вул. **Піلسудського** ч. **6.**
Урядові години 8—3.

Еміграційний Синдикат.

На терені цілого краю розпочав свою діяльність Еміграційний Синдикат. Є це інституція, що спірається на торговельних основах, як спілка з обмеженою відповідальністю, в якій уряд запевнив собі децидуючий вплив на діяльність Синдикату, затримуючи в своїх руках 60 відсотків, тобто більшість уділів а 40 відсотків мають концесіоновані в Польщі корабельні лінії. Дивіденда, по думці § 26 статуту не може переступити 10 відсотків від доходу. Яких 60 відсотків чистого доходу мусить іти на цілі суспільної опіки над емігрантами.

На дохід Синдикату складаються оплати від корабельних товариств, одержувані титулом звороту торговельних коштів за обслуговування емігрантів. Значити годиться, що наслідком повстання Синдикату вменшилися значно торговельні кошта корабельних товариств, які обтяжували передтим емігранта, що оплачувати мусів скомплікований апарат нелегальної рекрутації. Тепер всі ті чинности полагодує Синдикат, котрий крім продажі корабельних карт, виробляє потрібні документи, продає разом з

картою залізничні білети, організує транспорти, дає опіку в часі подорожі, дає інформації про чужі краї і т. д.

Синдикат отже має за завдання зліквідування шкідливої і нездорової конкуренції корабельних ліній, що працювали при помочі великої кількості агентів, які діставали за кожного емігранта поважну винагороду. З другої сторони має Синдикат усунути ріжних посередників, котрі також за великі винагороди занималися посередництвом при виготовлюванні еміграційних паспортів.

Діяльність Синдикату дуже обширна й вона на перших порах може зустрічати поважні труднощі. В тій праці Синдикат зустріне велику поміч зі сторони суспільних товариств опіки над емігрантами.

Ті товариства опіки над емігрантами мають за собою поважну традицію праці на тій ділянці, вони здобули собі з одної сторони популярність серед широких кругів суспільности, а з другої досвід.

Під тим оглядом потрібна тісна співпраця Синдикату з суспільними товариствами опіки над емігрантами. Бо тільки обосторонна співпраця на тому полі може принести дійсні користи для так важ-

ної справи, як еміграція. Є це дуже широке поле діяльності, на якому треба багато працівників, є це незвичайно складна проблема, для якої розв'язки треба різних підходів. Пляново сцентралізована праця Синдикату з одної сторони, Синдикату як торговельної інституції, що розпоряджати буде великими капіталами, а з другої втягання самої суспільности до тієї праці під фірмою якраз суспільних товариств опіки.

Це найкраща й найкорисніша для справи розв'язка і на тому становищі стоїть наше Товариство Опіки над Українськими Емігрантами.

—:—

Утруднення еміграції до Зєднених Держав Америки.

Департамент праці в Вашингтоні видав в останніх днях поручення американським консулятам, аби при уділюванні віз звертали увагу на мастковий стан майбутнього емігранта.

Візи мають видавати консуляти тільки таким особам, щодо яких наберуть переконання, що по приїзді до Америки, якщо не знайдуть праці, або знайшовши утратять її, будуть мати засоби самим удержатися аж до підшукання заняття.

Це розпорядження мотивує департамент праці зростом безробіття в Америці і бажанням, аби нові емігранти не сталися тягарем публичних американських інституцій.

Ні департамент праці, ні сам президент американської республіки не мають права без ухвали парламенту обмежати іміграції. Новий розпорядок означає, що консулярним утрудненням при видаванні віз обмежиться еміграцію. Це обмеження буде застосоване передусім до рільників. Правдоподібно консуляти будуть жадати від рільників виказатися певною готівкою, висота якої ще не означена. Як в практиці буде виконувати американський консуль цей новий розпорядок свого уряду, про це повідомимо в своєму часі. Тепер вже звертаємо увагу рільників, які є зареєстровані в консуляті, що тільки з грудністю прийдеється їм удержати американські візи.

—:—

Революція в Аргентині.

В суботу дня 6 вересня 1930 р. заняли революційні війська під проводом генерала Урібуру столицю Аргентини Буенос Айрес. Президента республіки Іріжоєна і багато його сторонників арештовано. Утворено новий військово - консервативний уряд, на чолі якого як президент міністрів станув генерал Урібуру. Цілий переворот відбувся протягом осьми годин, а жертвою його впало дуже мало осіб. Урядові звідомлення подають всего 15 убитих і около 200 ранених. Майже ціле населення Буенос Айрес від консерватистів аж до соціалістів з радістю витало на ву-

лицях міста революційні війська. Товпи народу вдерлися до палати президента республіки, зняли зі стін портрети президента із посміхами волочили їх по вулицях міста.

Цілий переворот мав місце в столиці Буенос Айрес, а провінція без опору піддалася революційному урядові.

Тому що Аргентина в останніх часах була одним з країв, куди зверталася масово наша еміграція — в 1929 році виїхало туди з Польщі більше як 21.000 емігрантів — інтересним для нашої суспільности є, які причини викликали революцію і які майбутні наслідки буде мати революція для нашої еміграції.

Причини аргентинської революції є двоякого характеру: політичного і господарсько - суспільного.

Перед двома роками більшістю голосів вибрано на президента республіки „радикала” Іріжоєна. Є це сімдесят вісім - літній старець, який положив значні заслуги около розвою своєї батьківщини. Його популярність і надто велика певність народнього довіря зробила зі старця чоловіка впертого з диктаторськими затіями. Іріжієн усунув від впливу парламент, легковажив політичні партії, не шанував прав поодиноких аргентинських провінцій, вів дефіцитову державну господарку, неоглядно зотягав державні довги і надмірно обтяжав податками населення. Цей особистий режим Іріжоєна викликав в краю огірчення, яке одначе може не довелоби до вибуху загальної революції, бо за Іріжоєном стояла значна частина на селення і він мав в своїх руках адміністраційний і військовий апарат, яким міг згнобити прояви бунту.

Панування Іріжоєна випало як раз в часі великої загально - світової і спеціально аргентинської господарської кризи. Аргентина це край рільничого характеру.

Її головне богацтво, це продукція збіжжа: пшениці, кукурудзи, льну, бавовни і худоби. Збіжжа і морожене м'ясо були призначені на експорт за границю, головно до Європи. Тому ціни на світових ринках на рільні продукти, а передусім на пшеницю, завжди були для Аргентини найважливішим життєвим питанням. Сміло можна сказати, що вигляди на урожай і ціни на збіжжа збуджували все найбільший інтерес Аргентини. А ціни на збіжжа на світовому ринку в останніх часах безупинно падали. Перед самою аргентинською революцією нотовано на біржі в Буенос Айрес за корець першої кляси пшениці: дня 29 серпня 9 пезів і 40 центів, а 4 вересня 9 пезів і 5 центів. За останні два роки ціна за корець пшениці спала взагалі з 12 пезів на 9 пезів а часами навіть нище.

Коли зважиться, що в Аргентині є під управою пшениці майже 7 і пів мільонів гектарів землі і річно продукується більше як 5 мільонів тон пшениці, то такий спадок цін мусів болючо відбитися на цілому господарському життю цього краю. До цього заломився також курс паперового пеза.

В добрих часах рівнявся один паперовий пез 46 американським центам, а пізніше усталився курс одного пеза на 40 америкаських центів. В останніх ча-

сах в наслідок політичного режиму Іріжоена і збіжжової кризи курс пеза упав на 30 а навіть на 28 амер. центів. Одночасно зі спадком цін на збіжжя падав курс аргентинського пеза.

Це все з кожним днем погіршувало господарське і соціальне положення краю. Втрати рільників відбивалися на аргентинському промислі і торгівлі, а передусім на широких кругах робітничого населення. Ціла Аргентина має около 10 мільонів населення, а з цього було в останніх часах майже пів мільона безробітних передовсім по містах, а в першій черзі в столиці Буенос Айрес.

З такого тяжкого положення краю скористали аргентинські консервативні і військові круги і легко повалили радикальний уряд Іріжоена, та захопили владу в свої руки.

Для еміграції буде мати аргентинський переворот подібний наслідок, як здобуття влади через консерватистів при останніх виборах в Канаді. Аргентинські консерватисти не зможуть усунути господарської кризи, а в першій мірі не зуміють, бо це від них не залежить, піднести ціни на збіжжя. Безробіття в краю будуть вони старатися усунути через загострення іміграційних розпорядків.

Але незалежно від цього, що зробить новий аргентинський уряд, для українських емігрантів Аргентина стратила своє давнє значіння. Нема найменшої надії, аби там скоро поправилися господарські відносини і аби наші емігранти могли знайти там працю і заробітки.

Тому Товариство Опіки над Українськими Емігрантами поручає цим людям, які хотілиби виїхати до Аргентини, аби часово здержалися з виїздом туди, бо в Аргентині попадуть в гіршу халепу, як мають в свому рідному краю.

—:—

Лінджеро.

На дорогах, на залізничних стаціях, перед фабричними воротами, по завулках міст, перед фермерськими забудованнями в цілій Аргентині кожного дня можна стрінати більші або менші гуртки людей з мішками або торбами на плечах, які шукають за працюю. В цих мішках або торбах на плечах знаходиться ціле багатство цих людей: одна або дві сорочки, якесь дрантине убрання, кусок хліба. Людей цих називають в Аргентині лінджеро, а є ними ніхто інший як наші емігранти. Не мають вони сталих помешкань, не мають сталої роботи, не знають місцевих людей ні їх мови. Волячаться з місця на місце в пошукуванні за працюю, яка тільки трапиться. Не перебирають багато, не торгуються за висоту заробітків. Беруть кождо найтящу роботу і за якунебудь ціну. Щоби жити! А як нема роботи, то треба вижебрати собі у добрих людей кусок хліба, бо мусить жити.

Лінджеро! Це тип європейського, а передусім слов'янського емігранта в Аргентині. Ніхто його не

просив, аби туди приїжджав, ніхто ним не журигься. Місцеві люди дивуються, звідки і чому лінджеро приїхав до їх краю. Місцеві робітники ненавидять лінджеро, бо він псує їм заробітки, місцеве населення не хоче стрічатися з лінджером, щоби від него не заразитися, щоби від него не набратися насікомих або зарази. Власники домів і яких небудь дібр стережуться лінджеро, аби їм чого небудь не украв. Пени, старі місцеві рільні робітники на аргентинських степах, тільки нерадо приймають до своїх буд в гості лінджеро і стараються позбутися його як найскорше.

Лінджером интересуються агенти посередництва праці. За підшукування якоїнебудь праці кажуть ці агенти лінджеро платити і то можливо як найбільше. Як лінджеро заробить який гріш, то интересуються ним також малі торговці і підприємці мешкань десь в заулках на передмістях міст.

Лінджеро більшу частину року блукається без праці. Роботу знаходить ще найлекше в жнива: при кошенні і молоченні пшениці і при обиранні і лущенні кукурудзи. Але жнива в Аргентині тривають коротко — бо всего коло трьох місяців. Й по жнивах приходиться шукати праці десь коло будови залізниць, по цегольнях, вапнярках, камінних ломах, при вирубі лісів, по тартаках. Але працю найти там трудно, бо її заняли давніше інші лінджеро.

Аргентина, це просторий край, а залізничні білети дуже дороі. Тому в пошукуванні за працюю приходиться лінджеро пішки промірювати сотки й тисячі кілометрів. На подорожі тратить лінджеро дні, тижні й місяці та вибивається зі сил.

Незавидна доля лінджеро!

А в старому краю родина лінджеро чекає на гроші і поратунок від него!

—:—

Посуха в Америці.

Здавалося би, що Зєдинені Держави Америки, це найщасливіший край на світі. Тимчасом нещастя його не щадять. Тому два роки великих розмірів повінь, опісля велика біржова криза, яку відчули і інші держави, а врешті цього року страшна посуха.

Спека зачалася ще з кінцем червня. Але деякі округи не бачили краплини дощу ще від травня. Що за шкоди ця посуха поробила, покищо годі сказати, але обчислюють втрати на сотки мільонів.

Що за спека панувала, вистарчить сказати, що температура доходила до 50 степенів Цельзія. При такій температурі повисихали джерела, лани пшениці пасовища, сади й плянтації бавовни наче спалені.

Води не було не лише для звірят. У західній Віржинії платили за літру води 30 до 50 центів! Але й за гроші не можна було її дістати, бо довіз був дуже утруднений. Худоба падала, падали теж і люди наслідком соняшних ударів.

Такої великої посухи не бачили Зєдинені Держави Америки, вже дуже давно, але таких розмірів нещастя не переживала Америка ні разу.

В цілому краю потворено комітети помочі, а на чолі цілої акції станув президент Гувер. Комітети відразу приступили до праці. Для фермерів достарчають збіжжя на осінні засіви, пашу для худоби, крім цього уряд дає кредити для найбільше знищених господарств. Потворено теж харчові пункти, щоби ратувати населення перед голодом.

Катастрофа, яка стрінула Америку, відбилася голосним гомоном в цілому світі. Останню посуху порівнюють з посухою, яка тому кілька років навістила українські степи та околиці над Волгою. Лише розміри американської посухи далеко більші.

—:—

Еміграція до Туреччини.

Велике заінтересовання викликали вістки поміщені в часописах про рекрутацію емігрантів до Туреччини до робіт в дежавних лісах.

Отсим подаємо до відома, що запотребовання робітників на виїзд до Туреччини обіймало лише 250 осіб і відносилось виключно до лісових робітників.

Повищу квоту вичерпано цілковито на терені станіславівського воєвідства. Дальше запотребовання лісових робітників на виїзд до Туреччини наразі не передбачене.

—:—

Франція.

РЕКРУТАЦІЯ В МІСЯЦІ ВЕРЕСНІ.

Запотребовання робітників на виїзд до Франції в місяці вересні ц. р. обіймає 3.980 осіб.

З приділу на поодинокі Уряду Посередництва Праці припадає на:

	коп. вуг.	коп. руди	ріл. роб.	жінок
ЛЬВІВ	20	—	50	50
ДРОГОБИЧ	50	20	50	40
ПЕРЕМИШЛЬ	30	—	50	50
ТЕРНОПІЛЬ	30	—	60	50
СТАНІСЛАВІВ	20	—	50	40
ЛУЦК	—	—	60	50
БЕРЕСТЄ	10	—	60	40

—:—

Канада.

УКРАЇНСЬКИЙ ПОСОЛ.

Як ми вже подали до домініяльного парламенту Канади вибраний одинокий український посол Михайло Лучкович. Вибрано його в виборчому окрузі Вегревіл, в провінції Альберта. М. Лучкович кандидував з фермерської партії і одержав 5.333 голоси. Його противник, кандидат ліберальної партії одержав лише 4.467 голосів.

Посол Лучкович буде одним із 9 послів партії об'єднаних фермерів, які дістали всі ті мандати якраз у провінції Альберті.

Родом Лучкович лемко. Спершу жив в Шимокін, Па. в Зєдинених Державах, опісля як 13-літний хлопець перенісся до Канади. Української мови, літератури і історії вивчився з книжок.

Засідав він вже й у попередньому парламенті і належав до найкращих промовців.

СТРАШНА ЕПІДЕМІЯ.

У серпні появилася в ріжних місцях провінції Онтеріо страшна епідемія діточого параліжу. Випадки тієї страшної недуги занотовано в Ошаві, Брентфордї, Ліндсей та інших місцевостях. Найбільше шириться ця недуга серед дітей в шкільному віці.

ОБМЕЖЕННЯ ЕМІГРАЦІЇ.

В звязку з останніми зарядженнями Іміграційного Департаменту в Канаді, отримали ми додаткові інформації, що канадійський уряд не думає примінювати ніяких обмежень до **викваліфікованих рільників**, що виїзджають з родинами, і мають достаточні средства на закупно управних теренів та загосподаровання.

Ця категорія емігрантів буде могла виїхати до Канади, починаючи з весни 1931 року.

—:—

Зєдинені Держави Америки.

УКРАЇНЦІ В САН ФРАНЦІСКО.

В Сан Франціско, в Каліфорнії, існує від кількох літ українське товариство „Просвіта“, при якому є теж хор, зложений з 25 осіб.

Недавно цей хор пописувався підчас тамошнього американського „Тижня музики“ і здобув велике признание місцевої преси.

ВИНАХІД УКРАЇНЦЯ.

Український промадянин Олекса Мельничак з Кемден, Н. Дж., дістав патент на свій винахід повітряного „байсикла“, яким можна літати.

Новий винахід є машиною до літання без мотору. Машина порушається при помочі двох пропелерів, які вводяться в рух руками або ногами, як при „байсиклі“. Пропелери уладжені так, що можна довольно зміняти напрям лету. Держиться в повітрі машина при помочі газу, який находиться в окремім збірнику під кабіною. Коли летун перестане працювати пропелерами, газ держить машину далі в повітрі. Винахідник каже, що при відповіднім збуті його машина моглаби коштувати в продажі 500 доларів.

Винахідник Олекса Мельничак, походить з села Дорожова, в Самбірщині, і приїхав до Америки в 1913 році.

Аргентина.

НЕВІРНІ ВІСТИ.

Стверджено, що по краю ширяться неправдиві вісти, що еміграція до Аргентини здержана на два місяці. Такі вісти розсівають тайні агенти й нелегальні посередники, щоби збаламути емігрантів.

Подаємо до відома, що еміграція до Аргентини припинена **хвилево** для деяких лише категорій осіб, це значить, що деякі категорії далі виїзджають.

Блищі інформації подає наше товариство.

ТОВАРИСТВО „ВЗАІМНА ДОПОМОГА“.

В Аргентині повстало нове українське товариство „Взаїмна Допомога“. Характер товариства добродійний. Завданням його є помагати українським емігрантам, які прибувають до Аргентини, шляхом підшукування для них праці.

Товариство містить заклики в пресі, в яких вживає, щоби наші переселенці масово вступали в його ряди і тим робом скріпляли засоби товариства.

НОВІ ДОСЯГНЕННЯ.

В Буенос Айрес почав виходити новий український часопис „Шершень“. Характер його гумористичний.

У тому ж місті повстала українська книгарня, яка має на складі всі старокраєві видання.

Бразилія.

ПРИЇЗД ЕП. БОГАЧЕВСЬКОГО.

З кінцем серпня приїхав до Бразилії український єпископ у Зєдинених Державах К. Богачевський. Апостольська столиця іменувалась єп. Богачевського візитатором українських католицьких церков в провінції Парана, в Бразилії. Єп. Богачевський має доручення прослідити положення і потреби українських церков у Бразилії та предложити звідомлення римському папі.

Візитація може потрєвати довше, бо візитатор має обїхати всі кольонії і церкви в Парані. Великих українських кольоній має Парана 20, в яких мешкає понад сорок тисяч українських переселенців.

При нагоді візитації єп. Богачевський посвятить три нові греко - кат. церкви в Прудентополіс, Куритибі і Марселіні. До Зєдинених Держав верне єп. Богачевський десь в грудні.

—:—

**Українці! Вступайте в члени
Т-ва Опіки над Українськими
Емігрантами. Річна вкладка 63.**

Виїзд родин до Аргентини.

Переважаючим типом рільної господарки в Аргентині, це велика земська посілість. Коли одначе в багатьох європейських краях фільварочні господарства покористовуються більшою кількістю наємних робітників, що постійно мешкають в господарстві разом з родиною, в Аргентині велику більшість рільних робіт виконують сезонні робітники при помочі машин. Рільних робітників, так званих „пеонів“, що є заняті цілий рік, дуже мало. Власники або арендатори великих рільних посілостей уважають для себе кориснішим спровадити уліпшені машини і рільничі знаряди, котрі ошаджують людську працю і оплачування сезонних робітників, чим постійне удержування робітників і будову для них мешкань. Такій господарській системі ідуть на руку кліматичні умовини. Худоба пасеться в Аргентині цілий рік, наслідком чого відпадає праця звязана з приготуванням сухої паші і кормленням худоби. Не є також в Аргентині розповсюднена управа городовини, яка вимагає багато ручної праці.

Пануюча тенденція заступлювання людської праці машинами має великий вплив на творення краєвиду і суспільного ладу в Аргентині.

Коли переїзджаємо залізницею великі, плоскі простори південної і середущої Аргентини, вдаряє в наші очі недостача домів і господарських будиноків. Село в європейському значінні там не існує, ні двір окружений забудованнями. Власники більших просторів мешкають звичайно в місті. Ізза лагідного клімату в середущій Аргентині, не знають там ні стаєн, ні хлівів, крім спеціальних годівляних господарств. Не бачимо там стоділ. Збіжжа найчастіше молотять на пні, сиплять до мішків і висилають на залізницю. Кілька дімків з бляхи, рідше мурований дімок, стіг соломи, господарські знаряди, що стоять під голим небом, родина дозорця, декілька парібок, ось найчастіший вигляд фільварку, окруженого дротом і слабо залісеного.

Існують вправді величаві господарства із стайнями і оборами для расових стад, існують сільські резиденції, уладжені з великим комфортом, але це оази серед безмірних ланів і лєвад.

Творення дрібних господарств лежить без сумніву в інтересі уряду, як невідкличний чинник розвитку Аргентини під оглядом кількості її населення, одначе мимо великої кількості вільної землі під тим оглядом нічого не робиться. Недостача рільного кредиту і недостача зорганізованої кольонізаційної акції не дає змоги рільним емігрантам стати самостійними господарями, перестати бути наємними робітниками.

Держава позбулася більшости своїх земель дорогою даровання або продажі по дуже низьких цінах. Існують, що правда, ще дуже великі простори державних теренів (наприклад в Місіонес було ще недавно більше як мільон гектарів землі), одначе вони положені поза збіжевою стрєфою, в місцях від-

'далених від ринку збуту, в нездорових околицях, а недостача підтримки зі сторони уряду спричинює, що тепер кольтонізують приватну землю або безпосередно від власника, або за посередництвом підприємств, що відпродують або арендують малі господарства.

Висока ціна землі спричинює, що в Аргентині найбільше розповсюджена є система аренди. Ледви одна третина господарів працює на власній землі, дві треті є арендаторами, при чім уємною стороною тої форми господарки є короткий речинець арендних контрактів, що спричинило видання закону, який означив як мінімальний речинець чотири роки. В багатьох випадках власники вважають аренду за період приготування землі, очищення її з корчів і бадилля, побудовання доріг, почім такого арендатора усувають, щоби далі самим управляти.

Ті умовини є причиною, що арендатор не прив'язується до свого господарства, нерано працює і не дбає про це, щоби поліпшити господарку. Свідчать про це бідні і малі хати з глини і бляхи, мале заліснення, невисока життєва стопа. Перехід натомист з аренди до власного господарства не є легкий, наслідком не дуже корисних умовин аренди, а передовсім зле зорганізованого кредиту, котрий віддає арендатора в руки посередників, які дають позички на закуп рільних продуктів.

Досить розповсюдженою є спілкова система, що обіймає коло одної осьмої господарств в збіжжєвій стрєфі. Якщо власник дасть знаряди, інвентар, збіжжа на засів, за це дістав він половину збору. Тут одначе фінансова залежність спілняка від підприємця є ще більша, тому що спілняк не має фінансових засобів. Таким підприємцем є звичайно власник недалекого склепу, котрий крім грошей дає ще товар на кредит і т. і.

Рільні робітники, котрі часть року є безробітні і видають в тому часі заощаджені при зборі гроші, не можуть відложити капіталу потрібного на начаття самостійного господарства. Найлекше ще для них увійти в спілку. Власник землі дасть такому робітникові дуже радо позичку в натурі, як наприклад харчі, але такі трансакції вимагають великого довіря. Використовання в такім випадку невиключене і часто має місце.

Треба признати, що спосіб життя сезонного робітника з часом нищить його ініціативу і бажання стати самостійним господарем. Велику перешкоду становить також неможність спровадити родину до Аргентини по причині великих коштів, самітний натомист мущина не може бути добрим кольтоністом.

Мимо того, що еміграцію родин вважають в Аргентині за дуже пожадану, нічого не роблять, щоби тому допомогти і родини, котрі приїзджають, наражені на біду. По думці знавців невелика родина потребує на кошта поселення 1.500 пезів, родина зложена з 4 і більше членів 2.500 пезів, або коло тисячі доларів.

Наслідком високих коштів поселення, ствердити

мусимо, що в теперішних незвичайно важких часах і при недостачі відповідної організації, виїзд родин на поселення до Аргентини не є вказаний.

Учімся працювати для себе в краю.

ГОЛОС АГРОНОМА І КООПЕРАТОРА.

Виїзд за працю і на поселення в чужі краї з кожним днем стає трудніший супроти іміграційних обмежень ріжних країв. Нема ніякої надії, щоби в найближчому майбутньому зайшли якісь зміни на ліпше і треба числитися з цим, що маси наших селян мусять полишитися в краю і тут шукати праці і спосібів прожитку.

Чи це можливе?

Відомою річю є, що одною з причин нашої еміграції є низький уровень рільничої культури. У нас не використано досі багачств природи: землі, соняшного світла, води, електричних струй, не використано здобутків науки і техніки, не зорганізовано людської праці і збуту плодів цієї праці. Рільну господарку ведеться у нас досі в первісний, нерозумний спосіб і на цьому полі, багато, дуже багато можна і мусить ся зробити.

Редакція нашого часопису „Український Емігрант“ попросила нашого відомого агронома і кооператора п. Миколу Творидла, аби він дав вказівки, як ця праця над поширенням нашої рільничої продукції а вслід за цим нашого внутрішнього ринку праці має виглядати.

П. М. Творидло радо і з охотою згодився на це і написав нам статтю, яку нище подаємо.

„Куди не підемо, кого не питаємо, всюди почувемо що важкі хвилі найшли на наше хліборобство, на хліборобський стан. Упали ціни на збіжжа, та на другі земельні плоди, а все те, що приходиться селянинові купити, дороге. Дорогий чобіт, кожух, дорога нафта, помічнічі погної, сіялка, плуг чи інше приладдя. А до того оплати податкові тиснуть з усіх боків. Ані заробітків нема, бо всюди застій — і в місті і в фабриці і в дворі. А на грунт чекають діти. Як їх поділити? Правдива біда а виходу нема. Поїхати за море, заробити! Але й туди не пускають. Але годі. Треба дати собі раду, як довго руки здорові, треба оглянутися довкруги, що далі робити. Спробуймо пошукати доріг виходу до кращої долі. Перейдіться по селі.

Видимо пасовиско. Болотнисте, порізане дорогами, покрите купинами, заросле мохом та бодячем. Нераз марнуються сотки моргів цього ґрунту. Обрахуймо лиш собі кілька добра прибулоби для громади, колиб поправити ці пустарі, відводнити, вичистити з купин хабазя, переробити. Рік-два доброго збору з такого ґрунту покрилиби усі кошта поправи, а решта доходів йшлиби безплатно до громадської каси.

А ті болотнисті дороги, ловні вибоїв, калабань. Кільки часу треба тратити нераз, заки виїдеш з цього болота, кільки возів поломалося вже тут, кільки посторонків пірвалося, кільки здровля людського втопилося в цих дорогах. А їх можна би вже давно направити з доходів цього пасовиська, колиби воно було справлене, та віддане хоч частями людям до ужитку.

А при дорогах ні деревини. Хіба тут і там верби. Кучеряві, головаті, стоять та чекають сокири! А садять їх люде хіба на те, що вони скоро приймаються, та й ніякої охорони не потребують і все дадуть де-що пруття на пліт, тай стовпами до плота служать. Але чи годиться садити їх далі, коли овочеві дерева в десятеро більше добрим овочем послужать, ніж верби? Овочі до нас аж з чужих країв приходять, а ми вербу садимо на пруття. І не подумемо, не обрахуємо собі, що сьогодні є плоти з других матеріалів куди танші, бо треваліші, а за свочі можна їх собі справити. Нарікаємо на дітей, що в чужі сади ходять. Хіба ходять діти до чужої керниці по воду, як води всюди повно? Не ходилиби і в чужий сад, колиби в селі було овочів усюди повно.

То ось дивимося, а з кожного майже обістя те-че гноївка рівцем на дорогу, а з дороги в потічок. Занечищує в потоці воду, так що вже не одна худобина, не одна й людина від неї захоріла. Чи треба дього? А не треба ще з іншої причини. Гноївка, то богацтво. Вона має в собі поживу для рослини. Треба лиш її зібрати в збірник, вивезти в поле, розводнити і попідливати нею рістню, а вдячна рослина подякує за те плодами. Чомуж не зробити собі збірника? Чи це коштує так багато, викопати яму і покласти в неї бочку, або й вицементувати, та пустити рівчаком гноївку до неї замість на дорогу в потік?

А ось під самою хатою купа гною. Висока як полукіпок на полі. А по ній кури дряпають, свині підривають. Гній дорогий, фіра 10 зол., а то й більше. А на полі під бараболями, буряками чи кукурудзою прибирає в десятеро на вартости. Але коли? Тоді, як він масний, як добре перехований а не висушений сонцем та вітром і переполоканий дощем. А перехувати добре можна або в стайні, або на гноївні, але так щоби не пересушувався на сонці та вітрі, щоби дощівка не виполокувала з нього масних соків. Припильнувати цього — невелика робота, а поплатна, невеликий кошт, а великий пожиток. А вже час знати й то, що цей запах з гноївки, ця задуха, є отруєю для людей, головно для дітей. Чи не краще сховати гноївку десь в куті, в тіни, а перед хатою засадити от хочби пару квітів, городець? Квітка так усміхається, аж любо. А тут занесе запахом не квітка, але купа гною, та ще й отруйного.

Та ось дивимося на сіно, яке коні дістали. Чи це сіно? Вже видимо, що воно нестравне, тверде, квасне. Ходім на сіножать. Вона вже з далека показує, що мокра, заквашена. Замість зелені з трави видимо осоку різійку, квасець, сосонку, щавійку та всяке інше непотрібне хабаззя. Видимо, що спад є,

лиш потягнутиби рів, щоби вода спливала, та ні. І так нераз ціла громада бідує з такими сіножатями а меліорації перепровадити не думають. Колиб то були ще батьки це зробили! Але вони не дбали, бо мали досить і орного поля і сіножатей. А сьогодні всьо роздріблене, так що годі далі, а ніхто не хоче подбати, щоби в гліб піти і видобути щось краще, коли ширина ґрунтів так звузилася.

Але ґрунти не лиш звузилися, змаліли. Вони ще до того так роздробилися, що одна чвертка поля лежить на одному кінці села, а друга на другому. Колиж таких порозкиданих кусників є нераз десять і більше, то нераз більше часу треба стратити на ходження то на їждження, ніж на саму роботу. І тому саме конечним є у нас зцілення ґрунтів, комасація.

І межі забирають немало ґрунтів, а можна без них обійтися. А найгірші вони тим, що під ними найкращий сховок мають миші, а на них насіння хабазу. Наші ґрунти родилиби значно більше колиб ні мишва ні хабаз не робили на полі шкід. Значить мусимо визбутися цієї привички і покасувати межі і то хоч що другу коли не обі.

Дивуємося, що наші ґрунти так мало родять. Бо ось морг жита видасть на нашій так добрій землі 7 до 10 сотнарів, а морг жита на познанських чи німецьких пісках найменше 15.

Та надвижка оплатить дорожчого ніж у нас робітника, оплатить працю, а решта жита дасть належний прибуток і оплатиться навіть коли воно таке. І питаємо, чому воно там на гірших ґрунтах родиться краще, чому те саме є з бараболями, і іншиши ми плодами. Ідім крок за кроком, а побачимо. Візьмім бараболю.

Німецький рільник приготує ґрунт під бараболю вже в осені так якби мав її в осені садити. Земля тоді скрушіє, спухчіє, вигріється на сонці, провітриться, бактерії перероблять її, приготує так, що гній з весною прийде якраз найліпшим. В зимі земля напетється водою до схочу, вода її ще переробить, а з весною земля куди скорше готова. А з весною господар вже не потребує її перевертати обробляти, бо не треба пересушувати. Вогкість потріб на рослині. Він лиш зрушить землю і вже садить. А при докладнім поленні, мотиченні, обгортанні дасть їй так багато сонця і повітря, що бараболя росте як на дріжджах. А у нас? Майже ніхто не підготує ґрунту в осені.

Або другий приклад. Сіялкою треба сіяти вбіжжа, а не руками! А чи багато є у нас по селах сіялок.

Але чи багато наших людей чистить насіння перед засівом на трієрі, щоби викинути насіння хабазу та всяких недородків? Чи байшуємо збіжа усуплюном або іншими способами, щоби вбити заразки снітію головні чи інших хоробових заразків? Мало хто у нас старається дібрати нову відміну, мало хто дбає о те, щоби зі свого виплекати щось найкращого. А треба, бо така дбайливість дає поплат-

ність, сторицею звертає вклади. Такий добір це найбільше завдання господаря.

Але і добір худоби є конечний. Ось з двох коров, що їдять ту саму пашу, одна дасть за рік 1.000 літрів молока, а друга в двоє більше. Значить одна гірша, непоплатна, друга оплачується зже. Першу треба продати, а на її місце купити іншу. Так також є і з вівцями, свиньми, кіньми, дробом. Добір це перше.

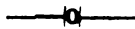
А друге — належне живлення, паша. Хто зле годує, зле й збирає. Тут важним є папір і олівець, як впрочім в цілому господарстві. Не є тайною, що данські корови дають в році пересічно 4.000 літрів молока, а наші доходять пересічно до 1.800 літрів і це вже — кажемо добре.

Молочарський промисл, себто молочарні для виробу масла та сира є у нас в початках. І показується дуже поплатним. Є надія, що та ділянка господарства піднесе годівлю коров, піднесе управу пашних рослин, поправить наші стайні.

Про них можнаби також неодн сказати. Темні, мокрі, повні бруду, в зимі так зимні, що поскулювана худоба їсть пашу хіба на те щоби загіртіся, а не щоби молока дати! Такі стайні мусять у нас уступити місце ясним, просторим, теплим, з допливом свіжого повітря, бо це є також головний крок в господарським поступі. Лиш в такій стайні може корова чути здоровую, вдоволеную, добре травити пашу, дати молоко.

Коли вже говоримо о тих усіх наших господарських болячках, то не забуваймо, що ще є одна. Замало учимо своїх дітей розуму. Є у нас господарські курси, школи. А чи багато було там хлопців в нашого села? А без науки годі сьогодні господарити. Годі самому дійти до того, що відкрила наука та практика в світі. Годі тоді й у себе застосувати людську практику. А коли вже годі післати дітей до госп. школи, то хоч треба дати їм нагоду читати господарські газети і книжки.

Треба щоби наші діти навчилися вглиблятися в господарські книжки, щоби ці книжки відкривали їм нові правди про господарство".

Пятиліття Союзу Українських Еміграційних Організацій у Франції.

Цього року Союз Українських Організацій справляє 5-ти ліття свого існування. Через 5 років своєї праці Союз виріс у велику організацію. Розвиваючи свою діяльність, розпочав Союз на міжнародньому терені затяжну, розраховану на роки, роботу, все далі і далі здобуваючи собі позиції, із яких вже не можна його вибити. Його участь в праці Комісаріату Ліги Націй треба уважати великим

здобутком в життю нашої еміграції, яка перебуває на чужині та у Франції.

Одночасно як складова частина увійшов Союз і до ширшого об'єднання, що зв'язує між собою осередки української еміграції і по інших країнах, а центральним його органом є Головна Еміграційна Рада. Треба зазначити, що акцію в справі цього ширшого об'єднання Союз плекав вже давно, та вніс до неї чималі свої заслуги. Один із перших він взявся за цю справу згідно із постановами свого другого зїзду, що відбувся при кінці 1925 р.

Він здобув собі імя, пройшовши тяжкий організаційний шлях та виказав значіння існування Громадської Організації в тамошних умовах. Він здобув собі почесне місце серед організованої еміграції.

Треба побажати йому дальшого успіху у його впертій роботі серед осередків еміграційних у Франції.

Метою Союзу є: Об'єднувати всі українські емігрантсько - громадські та професійні гуртки і спілки, які являються членами Союзу та перебувають на терені Франції, а для цього Союз має право: Засновувати і одержувати а) інтернати, б) варштати і майстерні, в) видавництва, г) кооперативи, д) їдальні, е) бібліотеки і читальні, є) клуби, ж) шпитали і амбулаторії, з) дитячі садки, спортові і руханкові товариства, і) школи і виклади, к) гуртки та товариства, л) бюро правних порад та бюро праці, м) релігійні товариства.

Згадані інституції, підприємства та товариства повстають та працюють згідно з приписами права та розпорядження влади французької республіки.

Членський пай виносить 5 франків місячно з кожного члена організації, що входить в склад Союзу.

Місцем осідку Генеральної Ради є Париж.

Х Р О Н І К А.

ЕМІГРАЦІЙНИЙ ТАБОР У ГДИНІ. Будова еміграційного табору в Гдині поступає скоро вперед. В скорому часі стане під дахом кілька павільонів. Наміром Еміграційного Уряду є бодай частинно покінчити табір під осінь 1931 року. Табір буде полученний з пристанею залізничною відногою.

БЕЗРОБІТТЯ В АНГЛІЇ. По офіційним даним, було в Англії в місяці липні ц. р. 1.933.500 безробітних, тобто на 49.925 більше як у попередньому місяці. Є це найбільше число безробіття від 1921 року.

НАМАГАННЯ САМОГУБСТВА. У Філядельфії намагався відобрати собі життя М. Лучайко. До цього кроку спонукало його безробіття і нужда, в якій опинився. Коли бачив, що піде не найде праці зажив отруту. Лучайка відратували, але одночасно дістався до в'язниці за намагане самогубство.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Амерці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Південна Америка в огні

Від якогось часу ми свідками, як революційні потрясення переходять крізь всі краї Південної Америки.

Зачалося від республіки Перу, де збунтовані військові відділи скинули диктатора президента. Таке саме було в Аргентині, де економічна криза дала себе сильно відчутти цілому населенню, як і абсолютна влада президента Іріжосена. Перші підняли повстання студенти, за якими пішли військові відділи. На чолі повстання станув генерал Урібуру, який заняв столицю Аргентини, Буенос Айрес і став фактичним керманичем.

З республіки Чіле також наспіли вістки про військову революцію, яка по одним вісткам здавлена, по другим корисно розвивається.

Та найбільш алярмуючі вістки наспіли з найбільшої держави Південної Америки, а саме з Бразилії. В цілому ряді провінцій, як Сао Павльо, Ріо Гранде де Суль, Мінас Джереас і інші, до влади прийшли повстанці, які виповіли послух центральному урядові в Ріо де Жанейро. По останнім вісткам в ці-

лій Південній і Центральній Бразилії ідуть бої між військами уряду й повстанцями. Уряд оголосив військовий стан. Залізнична комунікація на просторі всіх провінцій, які обняті вогнем революції, перервана. Справді уряд видає втихомирюючі комунікати, однак інші джерела доносять про успіхи повстанців.

Не входячи в подробиці, ствердити мусимо, що ціла Південна Америка перейшла в стан затяжної кризи і революції. Причину не важко віднайти. Є нею довга економічна криза, що являється наслідком надпродукції рільних плодів. Застій в рільній господарці спричинив сильне зубожіння широких кругів населення. Крім цього податкова система була того роду, що населення під нею вгиналося, але під теперішню пору не було в спроможі поносити всіх тягарів. Це все скомплікувало положення по всіх краях, з конечности відкрило наостіж двері для заграничних капіталів, зокрема для англійського і північноамериканського капіталу, котрі між собою розпочали конкуренційну боротьбу.

Коли слідимо за розвитком революційних випадків у Південній Америці, то не можемо до них підходити зі становиська європейських революційних ру-

хів. Революції в Південній Америці мають звичайно персональний підклад, а не політичний чи суспільний. Звичайно іде про зміну осіб, а не системів влади.

Колиж підходитимемо з еміграційного становища, то сконстатувати мусимо, що всі ці випадки жахливі. Еміграцію до Південної Америки останніми часами зустрічали сильні перепони. Тепер ті перепони зросли і на якийсь протяз часу виїзд до Південної Америки майже виключений.

Це повинні мати на увазі всі, що готовилися в найблизшому часі їхати чи то до Бразилії, Аргентини або куди інде. Виїзд до тих країв під сучасну хвилину дуже ризикований і тому радимо кожному перечекати час скрути й революції і відложити свій виїзд.

Кінець бразилійської революції.

Після тритижневих боїв закінчилася дня 23-го жовтня 1930. р. бразилійська революція побідою повстанців, заняттям столиці Ріо де Жанейро, арештуванням попереднього уряду і підданням новому центральному урядові всіх провінціональних бразилійських урядів.

Американські і європейські часописи тільки уривково і недокладно могли подавати вісти про перебіг цілої цієї революції. З цих газетярських вісток пробівається, що головний напір повстанців на бразилійський центральний уряд ішов з полудня від провінції Ріо Гранде до Суль, Санта Катаріни і Парани, зі заходу з провінції Мінас Джереас і східно-північних приморських провінцій. Упадок центрального уряду приспішило народне і військове повстання в столиці Ріо де Жанейро.

Великі світові держави, а передовсім Зєдинені Держави Америки підтримували центральний уряд фінансово і оружжям, і не хотіли узнавати повстанців за воюючу сторону.

Новий провізоричний революційний уряд розв'язав давний парламент і проголосив, що скличе конститууючі збори, які нададуть Бразилії нову конституцію для цілої держави і поодиноких провінцій, переведуть зміну релігійних законів, упорядкують імпорт і експорт, унормують податки в цілій державі і т. п.

З донесень щоденної преси, мало що зрозуміє звичайний читач. Тому що Бразилія від 1890 року є краєм, куди звертається частина української еміграції — до війни виїхало туди понад 60.000 наших братів, а після війни виїжджає річно кілька тисячів — уважаємо за наш обов'язок подати нашим майбутнім емігрантам кілька подробиць про причини вибуху бразилійської революції і вплив її на справу майбутньої еміграції до цього краю.

Бразилійська республіка, це край в південній Америці при поверхні около 8,500.000 квадратних

кілометрів, отже мало що менший від Європи. Цей край є замешкалий тільки над берегами атлантийського океану на просторі около 2.500.000 кв. кілометрів, а решта землі, це величезні непроходимі праліси в первісному стані і степи, де живуть рештки індіян, та рідкі оселі білих лісовиків т. зв. кабоклів. Замешкана полосою не є також рівномірно залюднена. Північно-східні провінції є дуже слабо замешкалі. Найгустіше заселені є центральні провінції а саме: Ріо де Жанейро, Сао Павльо, Еспіріто Санто і Мінас Джереас. Зглядно густо заселені є південні провінції Парана, Санта Катаріна і Ріо Гранде до Суль. Ціле населення виносить около 36 мільйонів душ.

Бразилійський народ це креолі, мішанина білих з індіанцями і муринами. Муринів начисляється около 2.500.000 а білих імігрантів около пять мільйонів з чого половина це італійці, а решта це португальці, еспанці, німці сирійці, поляки, українці і інші. Понад 500.000 людности мешкає по великих містах, а решта по маленьких місточках і оселях. Пануючою мовою є португальська мова. Майже ціла людність є римо-католицького віроісповідання.

Бразилія, подібно як Зєдинені Держави Америки є федеральною республікою, яка називається „Зєдинені Держави Бразилії“. Вона обіймає 20 стейтів або провінцій, один федеральний дистрикт Ріо де Жанейро і одну область Акре. На чолі бразилійської республіки стоїть президент, законодавчу владу виконує парламент зложений з конгресу послів і сенату. Виконуюча влада належить до ради міністрів. Послів до конгресу вибиралося досі одного на 70.000 мешканців, а в останньому конгресі було їх разом 212. Зі способу вибирання послів виходить, що провінції густіше замешкалі мають можливість вибрати до конгресу більше послів, так що фактичну владу виконували вибрані центральних стейтів, а в останніх часах, президентами бразилійської республіки були політики найбагатшого стейту Сао Павльо і проти них звернена була остання революція.

Одною з причин революції була фінансова господарка попередніх урядів, яка допровадила край до банкрутства, що проявилось в спадку курсу бразилійської валюти. Від майже 100 літ засадничою валютою є золотий мільрайс, який ділиться на 1000 райсів. Законом з 1874 року встановлено, що один золотий мільрайс рівняється 27 англійським пенсам, (один англійський фунт штерлінгів має 20 шилінгів, а один шилінг 12 пенсів), або 5.06 теперішних польських золотих. Але золоті мільрайси зникли з обігу вже перед 40 роками. Їх вивезено в краю за границю на покриття заграничних позичок і процентів, або населення поховало їх. Зникли з обігу також срібні, а навіть мідяні гроші, так що остався тільки паперовий мільрайс, якого курс виносив в останніх днях перед революцією всего 5 англійських пенсів, або 90 польських грошів. Цей спадок курсу мільрайса пояснюється тим, що в Бразилії на випущених більше як

два мільярди паперових грошей цілком не було ніякого покриття в золоті. А це, що мільрайс взагалі не стратив всякої вартости пояснюється тим, що курс його підтримували заграничні позички та чужі валюти які оставали з надвизки загранич. торгівлі.

В зятяганню позичок не мали бразилійські уряди ніяких скрупулів. З початком 1930. р. було в Бразилії внутрішнього державного довгу звиш на 2 і пів мільярда мільрейсів, а за границею державні борги виносили 148.8 мільонів фунтів штерлінгів, з чого 104.1 міль. ф. ш. було уміщено в Англії, 13.3 у Франції, 31.4 в Америці. До цих державних заграничних боргів додати треба 113.7 мільонів фунтів штерлінгів, які зятягнули поодинокі бразилійські стейти, міста і кавовий інститут, так що всіх цих бразилійських довгів було в останніх часах за границею 262.5 мільонів фунтів штерлінгів, або на бразилійські гроші після останнього курсу мільрайса 12 мільярдів 600 мільонів мільрайсів. Самі проценти від цих заграничних довгів виносять річно майже 22 мільонів фунтів штерлінгів. (один фунт штерлінгів — 43.40 польських золотих.) Коли до цього додати проценти, які платить Бразилія за границі від вложених капіталів в тамошні підприємства (банки, залізниця, електричні заведення і т. д.) то висота плачених річно за границі процентів піднесеться більше як на 30 мільонів фунтів штерлінгів.

За границя має ще інші способи витягати з Бразилії готівку. Бразилія є краєм, в якому нема найважливіших для великого промислу сировців а передовсім нема там камінного вугля, заліза і нафти. Надто кліматичні відносини не сприяють збіжжівій культурі, а передовсім управі пшениці. Тому мусить Бразилія спроваджувати масово фабричні вироби всякого роду, та пшеницю, муку, ячмінь і хміль. В 1927 році привезено до Бразилії ріжного роду товарів на суму майже 80 мільонів фунтів штерлінгів. Привіз цих товарів а також вивіз бразилійських товарів і пасажирів відбувається переважно на кораблях заграничних корабельних ліній, бо Бразилія не має добре розвинутої торговельної флотії. Вкінці висилані через імігрантів за границю зарібки і подорожі бразилійців по чужих краях побільшували значно вивіз грошей з Бразилії. Одним словом Бразилія була передовсім для Англії і Зєдинених Держав Америки знаменитим ринком, з якого черпано багатства аж до виснаження. Дійшло до цього, що заграничний капітал почав побоюватися, чи Бразилія буде взагалі могла сплачувати проценти і позичкові рати. Це побоювання виявилось в низькому курсі бразилійських заграничних високопроцентових позичок. В останньому часі перед революцією нотувано на льондонській біржі бразилійські довжні папери по курсі від 47 до 82, а з вибухом революції ці папери впали пересічно на 15 пунктів.

Піддержувати курс своєї валюти, платити за границі ріжного роду проценти і належитість за товари і їх транспорт могла Бразилія тільки грішми,

які зискувала з вивозу своїх товарів.

Що вивозить Бразилія і на які суми?

Після урядових обчислень вивезено в 1926. році з Бразилії товарів на загальну суму 93.872.000 фунтів штерлінгів, а в тому кави за 69,582, звірячих продуктів 5.194 ф. ш., кавчуку 3.359, герби мате 3.359, какао 2.667, тютюну 1.959, олійних зерен 1.891, бавовни 1.181, а решту товарів в сумі 4.816 ф. ш. становили: дерево, овочі, дороге каміння, цукор і інші. З цього зіставлення виходить, що майже 74 процент бразилійського експорту становить кава.

Дійсно кава становить головне багатство Бразилії. Протягом останніх десяти літ експортовано в Бразилії кави на суму округло 594 мільонів фунтів штерлінгів. Так отже кава є тим продуктом, який має рішачий вплив на ціле фінансове, господарське і суспільне життя Бразилії. При продукції кави на плянтаціях працює звиш мільон людей, безпосередно з неї тягне користи кілька мільонів людей, а посередно ціла Бразилія. Як кава має добрі ціни, тоді добре є господарське положення цілого краю, як ціни падають, починається нагло гостра криза: Зменшення припливу заграничної валюти, спадок курсу мільрайса, застій в грошових оборотах, застій в промислі і торгівлі, безробіття, доріжня, нужда найширших мас робітництва і рільників.

А така гостра кавова криза розпочалася в Бразилії при кінці 1929. року і виросла до правдивої катастрофи протягом 1930. р. Ціна кави на світовому ринку упала на 50 процент і нема ніяких виглядів, щоби в будучині ті відносини поправилися. Бразилійський уряд і продуценти кави зятягнули в місяці квітня цього року 20 мільонів фунтів штерлінгів на ратунок цін кави. Бо заграничний капітал є так само як Бразилія заінтересований в удержанню високих цін кави, бо від цього валежить здібність Бразилії платити проценти від позичок і спроваджувати зі заграниці товари. Але зятягнена в Англі позичка не змогла уратувати цін кави. Плянтаторам кави забракло грошей на виплату робітникам, по містах зросло безробіття, ціни на всі споживчі товари майже подвоїлися а курс мільрайса став до 5 пенсів або до 90 польських, гр. В цілому краю зросло невдоволення з господарки уряду і кавових плянтаторів і спекулянтів. Населення майже цілої Бразилії підняло бунт проти центрального уряду і революція скінчилася упадком уряду.

Новий революційний уряд одержав по своїх попередниках тяжку спадщину: масу паперових грошей безвартісних з причини браку покриття в золоті, великі краєві і заграничні довги, спадок всіх бразилійських ватісних паперів, безвиглядне положення на кавовому ринку, крах в промислі і торгівлі, доріжно і безробіття, та нужду широких мас робітництва і рільників. Всі ці злидні буде мусів поконувати через довгий час новий уряд і то з найбільшими труднощами.

Тому наші емігранти повинні безумовно тепер не виїжджати до Бразилії. Можна сподіватися, що новий бразилійський уряд поробить далекосяглі зміни в продукції і експорті кави, що прийде до парцеляції великих кавових плянтацій, що новий бразилійський імміграційний закон дасть упривілеговане місце тим рільничим родинам, які будуть могли приїхати до Бразилії з певною готівкою з наміром осісти на плянтаціях кави.

Але ще все є музикою будучности. На разі кожний повинен стриматися з виїздом до Бразилії.

І. ІВАШКО.

—:—

Про життя в Парагваю.

Один з українських робітників, який переселився з Аргентини до Парагваю, так описує життя в цій країні:

„Парагвай, це невелика країна. Хоч в краю багато природних багатств, промисл там слабо розвинутий. Населення виносить мільон осіб, по більшій частині селян або хуторян. Робітництво щойно народжується. З промислових підприємств є тут декілька тартаків, є різні та ще деякі фабрики. Робітник дістає невеличку платню, але й ту проливає, а сам ходить босий і харчується мандіокою та кукурузою.

Теплий клімат сприяє лінивству.

Тоді, коли в інших краях робітник без роботи вже по кількох тижнях примірає з голоду, то в Парагваї він роками може сидіти бездільно і може жити. Кормить його сама природа.

Парагвайський уряд, бажаючи бодай частинно піднести промисл і торгівлю, віддав свою пристань до експлуатації американським капіталістам. Американські підприємці так повели свою роботу, що викликали лише огірчення серед робітництва. Визискують вони в нечуваний спосіб робочу силу людини, а платити то не дуже квапляться. Білянс їхньої господарки такий, що протягом півтора року вони вбили чотири особи, а понад 100 покалічили.

Українських робітників в Парагваї майже нема. Є лише коло сотки українських кольтоністів. більшість яких осіла над рікою Параною, на кольтонії „Іралі“.

До недавна життя в Парагваї плило нормальним руслом. Тепер там така сама криза, як і в інших південно американських краях. Безробіття зросло сильно, були робітничі заворушення, наслідком чого уряд проголосив воєнне положення.

На степах життя також завмерло. Збути продуктів нема. Багато хат опустіло, а поля заросли буряном. Якби не теплий клімат і плодovitість землі, то і тут бувби голод.

Під сучасну пору про кольтонізацію Парагваю нема що й думати. Кольтонізація вимагає спокою і порядку. Вимагає також помочі уряду. А цього в Парагваї нема. Парагвайська адміністрація препогана.

Недавно поліція вбила кількародина кольтоністів над рікою Параною, щоби тим способом прийти до гроша. Між іншими найдено в лісі тіло українського переселенця Ковальського, який недавно туди приїхав.

Земля багата, урожайна, вільних просторів скільки хоч, але порядку нема.”

—o—

В Аргентині.

По статистичним даним Генеральної Дирекції Іміграції в Аргентині, прибуло до цього краю протягом першого півріччя 1930 року водною дорогою через Буенос Айрес 59.634 осіб. З цього числа емігрантів з Польщі було 10.605 осіб.

Близьких даних щодо віроісповідання і національності емігрантів статистика не подає. Можна лише загально про це говорити. Відсотково число представляється так: жидів коло 50 відсотків, українців 20 відсотків, білорусинів, німців і чехів коло 20 відсотків і поляків 10 відсотків.

По професії найбільше було рільних робітників. Між жидами переважали дрібні купці. Найменше було кваліфікованих робітників.

У тому самому часі число реемігрантів виносило 37.205 осіб, між 2.162 особи з Польщі. Коли порівняти ті числа реемігрантів, з числами з попередніх років, то ствердити можемо значну звижку. Причиною цього втеча перед безробіттям і застоєм, який переживає Аргентина під сучасну хвилину. Реемігранти вертають не на те, щоби осісти на стало на матірній землі, але щоби по якомусь часі знову виїхати на чужину. Реемігранти з Польщі виїжджають переважно до Франції.

Під сучасну пору аргентинський ринок праці не проявляє ніякого запотребовання на робітника.

Через три роки підряд жнива в Аргентині завели. Аргентина, як наскрізь рільничий край, не маючи продуктів на вивіз, переживає через те кризу. Посуха відбилася не лише на засівах, але також на паші. Це знову вплинуло на продукцію мяса, котре було головним предметом аргентинського експорту. Надвижка привозу над вивозом, а також спекуляції на біржі, в звязку з американською позичкою для Аргентини, обнизили на 25 відсотків вартість аргентинського пеза. Наслідком цього було закриття вивозу золота з державної скарбниці, знижка вартости паперового пеза, закриття державних і приватних кредитів на приватні й публичні роботи. Проекти будови нових залізниць, доріг, мостів, іригаційних каналів і т. і., хоч деякі з них вже були начаті, відразу припинено. Між іншим припинено будову греблі в долині ріки Найкен, яка вже досі коштувала 137 мільонів пезів. Ця сама доля стрінула іригаційні роботи в долині Ля Ріоа, та будову залізниць з Кордобі до Сантіяго дель Естєро, до якої звезено весь матеріал, котрий тепер ржавіє.

Витворилася одним словом прикра ситуація. Чи зможе щонебудь зробити новий уряд з генералом Урібуру на чолі, це велике питання.

Щоби в тій ситуації могли знайти заняття нові емігранти, про це й думати не можна. Для того виїзд під ту пору не вказаний.

—:—:—

Нова залізниця в Канаді.

Цього року скінчено в Канаді будову нової залізничної дороги, що лучить провінцію Манітобу безпосередньо з морем. Сталева дорога довга на 510 миль кінчиться пристанею Форт Черчил над гудсонським заливом.

Будова цього шляху тревала кільканадцять літ і коштувала не тільки багато гроша, але й труду. Праця відбувалася серед дуже несприятливих відносин. Треба було осушувати великі простори моклякових околиць, серед хмар мільонів комарів та мух, класти рейки при морозі, що доходив до 60 степенів, висаджувати тисячі замерзлої землі динамітом, щоби з надходячою весною хоронити зимову працю перед затопленням.

Врешті факт став доконаний. Раз на тиждень курсує вже потяг, зложений з кількох вагонів, почти та кількох полісменів, що повнять сторожу. Потяг їде дуже поволі, так що пасажери мусять кілька днів подорожувати.

Краєвид, на тлі якого перебігає потяг дуже різномородний. Спочатку бачимо огороди й засіяні поля. На якій 200-ній милі ліси рідшають, бачимо вже лише косодеревину, а потім росте великими просторами мох, який місцями доходить до кількох стіп глибини. Краска моху міняється, переходить з темно-зеленої в ясну, із сіравим відтинком, що нагадує водорости. Людських хат дедалі менше — довкруги пуста. Тварин також мало. Меви й малі пташки, що бродять по мокляках, це ціле життя краю.

Праця при будові шляху обіймала 4 фази: вирівнання і очищення ґрунту під шлях, положення порогів і рейок, та їх прикріплення, вирівнання шляху й підсилення піском і врешті осушення терену, що вимагає найбільшого вкладу праці.

Хто виконував цю важку працю серед дуже несприятливих відносин?

Головно „небажані” емігранти, а саме українці, поляки, а щойно після них німці, бельгійці і інші. Вони клали підвалини під велике майбутнє Канади, вони промостили шлях для цивілізації в ці дикі, доступні лише для Ескімосів околиці.

Тяжка була праця при будові шляху, але ще важче буде удержати шлях в догідному стані через цілий рік. Шлях положений на торфі з року на рік буде осідати. Зимомо сніжні заметілі, які, як наприклад в 1929 році, доходили до 15 стіп висоти, є перепороною навіть для великих плугів, що їх посувають

два паровози. Не обійдеться навіть без ручної праці, щоби удержати постійну комунікацію.

Недалеко гудсонського заливу мають находиги-єй великі поклади золота. Чи це правда, покаже майбутна. На цей випадок рух в пристані Черчил збільшиться сильно, бо туди їхати будуть шукачі золота.

Чи оплатяться кошта, які вложено в будову залізниці, сьогодні важко сказати. Пристань є вільна від ледів лише три місяці в році. Хіба що збудують великі шпіхліри, щоби через решту 9 місяців залізниця могла туди звозити збіжжя.

Хліборобство в тих околицях не може розвиватися. Земля під мохом загалом не відмерзає, сніг щезає з кінцем червня, а появляється вже в вересні.

Збудовання нової канадійської залізниці є доказом всевладного панування людини над природою. Нічого не в силі спинити чоловіка перед поступом у найдальші і найнедоступніші околиці. Але одночасно з тим рішав тут і капітал, цей важний чинник в розвитку економічних відносин.

—o—

В справі виїзду до Туреччини.

В попередньому числі нашого часопису помістили ми статтю, в якій подали точні інформації відносно виїзду до Туреччини, а саме, що під сучасну хвилину виїзд виключений.

Тимчасом дійшли до нас вістки, що по селах Підкарпаття вештаються якісь типи, які не лише що дораджують виїзд до Туреччини, але навіть жертвують свої услуги, обіцуючи вистаратися дозвіл на виїзд. За ті услуги кажуть собі платити й наші робітники платять.

На тому місці вдруге заявляємо, що виїхати до Туреччини ніхто не зможе, бо там нема ніяких заробітків. Ті, що інакше говорять і намовляють до виїзду, це звичайні обманці, дурисвіти, що чекають лише на легковірність людей і з того живуть. Тому треба їх вистерігатися, гонити від себе, бо вони нічого не можуть допомогти, лише видурять останній гріш.

Коли хтось бажає poradитися і засягнути інформацій, цей повинен з повним довірям віднестися до кружків Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, де йому все вяснять і порадять. Агентам і дурисвітам ніколи не вірте!

—o—

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ
„УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ”.

Франція.

САМОВІЛЬНИЙ ВИЇЗД.

Емігрантний Уряд твердив, що до Мисловиць зголошується багато робітників з цілої Польщі, що бажають, аби їх зарекрутували на виїзд до Франції.

Діється це наслідком цього, що багато робітників є неосвідомлених в тому, що в Мисловицях ніхто, з поминенням властивого Уряду Посередництва Праці, не може бути зарекрутований і що самовільно зголошених не приймають до транспортів і вони мусять на власний кошт вертати.

Супроти цього Еміграційний Уряд звернувся до всіх Урядів Посередництва Праці, щоби вони перевели відповідну інформаційну акцію.

—:—

Зєдинені Держави Америки.

ПЕРШІ МОРОЗИ.

У той час, коли у нас погідні осінні дні, Зєдинені Держави Америки відчувають вже перші морози. У Нью - Йорку нотовано вже 10 степенів понище зєра. Найбільші морози були в Шикґо, де одна особа замерзла. Такі самі вісти доходять з провінції.

ЧАС ПРАЦІ.

З днем 1. квітня ц. р. увійшов у життя закон, котрий вводить 44-годинний тиждень праці для робітників у державних підприємствах. Не відноситься це до поштового герсочалу, ані до державних друкарських заведеі. В іотитреває праця 4 години.

—:—

Канада.

ІМІГРАЦІЯ.

В звязку з обмеженнями, що відносяться до рільних робітників (не британців), в часі від 1. квітня до 31. липня 1930. р., прибуло до Канади 58.270 імігрантів, коли в тих самих місяцях минулого року прибуло 94.214 осіб.

Поміж тими імігрантами було:

Британців	19.314
Громадян З. Д. П. А.	12.075
Громадян упривілейованих країв Європи	11.109
Громадян інших країв Європи	15.772

До цього числа треба додати 13.090 канадійців, які повернули в згаданому часі із Зєдинених Держав Америки.

—:—

Бразилія.

З ДНІВ РЕВОЛЮЦІЇ.

В днях боїв домашньої війни заграничні біржи не нотували курсу мільрайса. Щоби стримати паніку старий уряд зарядив в днях воєнного положення замкнення банків в Ріо де Жанейро і інших містах, які були під його владою. На відомість вибуху бунту в столиці Ріо де Жанейро припинилися бої повстанців в державними військами на всіх фронтах. Старого президента Вашингтона Люїза арештовано і увязнено в одній військовій твердині. Наслідник президента Юлій Престес, якого вибрано в марті цього року і який мав обняти владу в місяці листопаді, утік в невідомім напрямі. Утік також цілий уряд провінції Сао Павльо. Революційні круги в Ріо де Жанейро покликали на тимчасового президента д-ра Варгаса, який в марті ц. р. був ліберальним кандидатом на президента і перепав при виборах.

—:—

Німеччина.

ПОВОРОТ СЕЗОНОВИХ РОБІТНИКІВ.

Після умови між польським і німецьким урядом мусять найпізніше до 1. грудня кожного року повертати до краю заняті в Німеччині робітники. Цього року цей поворот вже розпочався. Для улєкшення перевозу робітничих мас узпіднили оба уряди через які граничні стації мають ці робітники переїзджати і якими поїздами. На польських граничних стаціях потворено бюра виміли прошей і заведено ріжні інші угодіднення для повертаючих.

ЧИ КІНЕЦЬ ЕМІГРАЦІЇ ДО НІМЕЧЧИНИ?

Прусський уряд в ціли поборення великого безробіття в Німеччині і для стриму вивозу з Німеччини грошей опрацьовує розпорядок, аби на будуче не спроваджувати з Польщі сезонних робітників. Німецькі бюра посередництва праці мають постаратися, аби при сезонних роботах на рілі примістити передовсім німецьких безробітних. Чи і як буде переведений цей плян пруського уряду, про це повідомимо в свому часі заінтересованих наших робітників.

—:—

Припинення жидівської еміграції до Палестини.

Англійський уряд, який виконує мандат або начальну владу над Палестиною видав декрет, який припиняє жидівську еміграцію до Палестини. Цей декрет оправдує уряд тяжким господарським положенням і безробіттям в Палестині. В декреті зазначено, що Палестина має одержати конституційний

устрій, а при парцеляції і кольтонізації земель першенство має мати місцева арабська і жидівська людина. Розпорядок англійського уряду прийняли араби і цілий магометанський світ з признанням, за це обурені є жиди, які заявляють, що розпорядок англійського уряду є безправний, що це означає кінець сіонізму і мрії оснування в Палестині нової жидівської держави.

—:—

Осторога!

Часто на сторінках нашого органу підносили ми справу небезпеки, на яку наражені наші емігранти зі сторони різних агентів і обманців, що вештаються по усіх закутках і використовують несвідомість наших людей. Справді за таку роботу чекає їх тяжка кара, бо закон в Польщі забороняє вести еміграційну агітацію і агентів строго карає, то всеж таки вони знаходять поле праці для себе й добре затирають сліди по своїх вчинках.

В краю вештається багато тих галапасів. Дуже зручно відіграють свої ролі. Представляються навіть, як консулі, або лікарі корабельних товариств, жертвують свої услуги, а коли вимантять гроші від емігранта, тоді його кидають.

Такий випадок мав недавно місце на східному двірці в Варшаві. До емігранта Василя Гаха з Рожич підійшов такий пан, представився як консуль, обіцяв ним зайнятися і полагодити всі передвиїздові формальности, а коли всі гроші опинилися в його руках, лишив емігранта на вулиці, а сам пропав. Емігрант без сотика в кишені не мав навіть за що вернути до дому.

Це лише один приклад. А таких прикладів можна навести ще більше.

Подивляти треба хіба наївність наших емігрантів. Скільки вже про це не писали часописи, скільки осторог вже містили, але на людську глупоту нема ліку. Гарні, брехливі слова обманців скорше промовляють до душі неодного емігранта, чим щирі, хоч може й не рожеві інформації.

Зокрема під сучасну хвилину треба стерегтися обманців. Тепер, коли еміграція до всіх країв значно обмежена, коли так важко кудинебудь виїхати, еміграційні гієни мають велике поле до попису й поживи. Неодному емігрантові здається, що коли йому в якому інформаційному бюрі, затверженому державою, сказали, що не може виїхати, то певно неправду йому сказали. Бо агент говорить якраз протилежно, що емігрант може виїхати. Треба поспробувати. І дає віру. А потім жалує, гірко плаче, але це вже за пізно.

Тому кличемо: не вірте обманцям! Не давайте себе дурити й обкрадати! Будьте обережні!

—:—

Бритійська конференція.

Від кількох тижнів відбувається в Лондоні британська імперіальна конференція, в якій беруть участь: англійський уряд і президенти міністри домінії Нової Фундландії, Канади, Полудневої Африки, Австралії, Нової Зеландії і кольтонії Індія. Народи цієї конференції тайні і належать до найбільшого державного секрету. Відомою тільки є ціль цієї конференції, а саме тісніший господарський зв'язок Англії в її домініях.

З передвиборчої агітації консервативної канадської партії, з рядів якої вийшов новий консервативний уряд з президентом міністрів Беннетом на чолі, відомим є, що Канада домагається від Англії заведення високого мита на збіжжя недовоміняльних країв, а тим самим протекції для канадського збіжжя.

Це своє домагання висуває Беннет на конференції, а його піддержують представники інших доміній. За цю протекцію обіцяють домінії Англії підтримку англійського промислу і англійської еміграції до доміній.

Наради конференції є довгі і дуже трудні. З публичних заяв англійських міністрів виходить, що англійському урядові тяжко є рішитися на прийняття постулятив доміній, а це тому, що через це подорожилиби в Англії споживчі середники, а надто інші краї, з якими Англія стоїть у тісних фінансових, господарських і торговельних взаєминах, мусилиби шукати ринків для свого імпорту і експорту поза Англією і це спричинило би вменшення англійської продукції.

На кожний випадок вислід лондонської конференції буде мати рішаче значіння для будучої еміграції до доміній.

Там рішиться також доля нашої української еміграції до Канади.

—o—

Еміграційний поради́к.

ЕМІГРАЦІЯ ОСІБ В ПОБОРОВІМ ВІЦІ.

Наслідком цього, що еміграційні паспортти можуть бути видавані емігрантам, котрі підлягають військовим обов'язкам, лише по предложенні посвідки, яка стверджує конечність їх виїзду, подаємо до відомо, що на основі порозуміння Міністерства Військових Справ і Міністерства Внутрішніх Справ безглядну конечність еміграції може доказати посвідка Еміграційного Уряду або Державного Уряду Посередництва Праці, врешті можуть це ствердити поліційні дождження.

В повищих справах Міністерство Внутрішніх Справ видало об'явник, в якому просить воеводів, що би давали потрібні інформації властям, як також

поширення адміністрації загальної свободи в оцінці умовин в кожному індивідуальному випадку виїзду за границю в цілях заробітку, однак з углядженням животних інтересів населення.

Видано також зарядження, що влекшує реемігрантам відношення до військової влади: реемігранти, котрі в часі побору легально перебували за границею на часовій еміграції, по повороті до краю не можуть влади уважати їх як таких, що ухилялися від військової служби і за це не можна їх карати.

—:—

До відома емігрантів.

З днем 25 жовтня ц. р. бюро Експозитури Еміграційного Уряду у Львові, які досі містилися при вулиці Кармелітській ч. 4, перенесені до Еміграційного Дому, вул. Вишневецьких ч. 4 (ріг вул. Листопада).

Нове приміщення Експозитури Еміграційного Уряду у Львові знаходиться в дуже догідному місці, бо недалеко двірця і кожний емігрант, без потреби блукання по місті, може легко туди дістатися.

Для інформації подаємо, що найкраще їхати туди трамваями, а саме трамваями з числами: 1, 6, 7, 11 і 15. На четвертому перестанку від двірця належить висісти а звіттам кілька кроків до Еміграційного Дому.

Х Р О Н І К А

КРАХ АМЕРИКАНСЬКИХ БАНКІВ. Як доносять закордонні часописи, коло 600 американських банків вголосило невиплачаємсть.

ТЕЛЕФОНІЧНА РОЗМОВА МІЖ ЛЬВОВОМ І АРГЕНТИНОЮ. З днем 1. листопада заведено телефонічний рух між Львовом і деякими місцевостями в Аргентині, Чіле і Уругваю. Оплата за три-хвилинну розмову виносить коло 300 волотих.

СПЕКА Й СНІГ У КАНАДІ. Канадійські часописи з першої половини жовтня доносять, що в той час, коли в східній Канаді панує тепер літня спека, то на заході впали вже сніги. У Монтреалі доходила горяч до 80° Фаренгайта. В деяких місцевостях на сході ростуть ще малини. У Саскачевані і в Манітобі сніг.

НЕЩАСЛИВІ ВИПАДКИ НА КАНАДІЙСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЯХ. Канадійські часописи доносять, що протягом місяця липня ц. р. на залізничних і залізничних перехрестях згинило 54 осіб, а 263 віднесло рани.

ВЧИНОК ГІДНИЙ НАСЛІДУВАННЯ. У Дітройті, в Зєдинених Державах, помер недавно польський емігрант Людвик Гедимін. До Америки приїхав він перед 40 літами і працював як кухар. Весь час жив ошадно і ціле своє майно в квоті 200 тисяч доллярів записав на краківський універсетет.

КОЛЮМБ БУВ В АМЕРИЦІ ПЕРЕД 1492 РОКОМ. Професор Люїс Уллоа найшов у мадридських архівах документи про Колюмба, які не були ще ніким опубліковані. З тих документів довідуємося, що Колюмб був в Америці раніше 1492 року. Уллоа твердить, що Колюмб раніше приїздив до Америки з данськими піратами. Свою подорож відбували пірати північною дорогою через Гренландію, Лябрадор, Ньюфонленд і здовж берегів Америки доїздили до Флориди. З документів, які відкрив Уллоа, виявляється, що Колюмб походив з катальонської родини й не мав нічого спільного з генуєнською родиною Колюмбів. Та інші вчені кажуть, що до тих документів треба ставитися з певним недовір'ям, поки вони не будуть остаточно досліджені й не буде доказана їх повна автентичність.

ВЕЛИКА КІЛЬКІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ В АВСТРІІ. В першій половині жовтня ц. р. число безробітних в цілій Австрії виносило 74.866 осіб. Від дня 30 вересня ц. р. число безробітних в Австрії зросло о 10.900 осіб.

Оповістка.

Річні Загальні Збори Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові відбудуться дня 14 листопада ц. р. в год. 5 пополудні в льокалі Товариства при вул. Городецькій ч. 95. І. пов. з таким дневним порядком:

Відкриття зборів.

Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів

Звіт Управи з діяльності Товариства

Доповняючий вибір членів Управи і Ревізійної Комісії

Внески й запити.

Львів, 25 жовтня 1930 р.

ЗА УПРАВУ:

Микола Заячківський

президент

д-р В. Константинович

секретар

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мілярса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Вишневецьких ч 4. (Емігр. Дім)
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Загальні Збори.

Дня 14. листопада ц. р. відбулися річні Загальні Збори Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, в яких взяли участь члени товариства зі Львова а також представник кружка Товариства в Станіславові пан Гаванський. Була теж присутна українська емігрантка із Злучених Держав Північної Америки п. Скубова, котра саме тепер перебуває в краю у відвідинах.

З рамени Еміграційного Уряду прибув на Збори керownik львівської Експозитури д-р В. Вишинський.

Збори відкрив президент дир. Микола Заячківський, згадуючи у своїй промові перш за все смерть ред. Ф. Федорціва, який був членом управи нашого товариства і весь час відносився до справ товариства з великим заінтересованням і великою прихильністю, не відмовляючи ніколи своєї помочі пером.

Присутні вшанували пам'ять Покійного повстанням з місць.

Опісля президент дир. Микола Заячківський при-

витає присутного на зборах керownika Експозитури Еміграційного Уряду д-ра Вишинського, в якому наше товариство завжди находить прихильника й приятеля, підкреслив його заслуги на полі суспільної опіки над емігрантами, зокрема його незаперечену заслугу в великій справі, якою є вибудовання Еміграційного Дому у Львові.

Згодом торкнувся справи „Тижня Емігранта“ а саме участи в ньому жіноцтва, котре не пожаліло труду і багато причинилося до успіхів тієї імпрези.

Промову свою закінчив признанням для службовиків товариства, котрі своєю працею причинилися до цього, що впливи товариства зросли, що з кожним роком чимраз більше українських емігрантів користає з послуг товариства, а цього доказом числа полагоджених справ, які ростуть з року на рік.

По відчитанні протоколу з останніх Загальних Зборів і приняттю його присутними, приступлено до дневного порядку.

Звіт з діяльності в 1929 році зложив секретар Товариства д-р Володимир Константинович. У своєму звіті підкреслив він такі справи:

„Рік 1929 врозвитку Товариства Опіки над Українськими Емігрантами виказав більше чим досі заінтересовання громадянства товариством і поширення його діяльності. Коли в 1929. році полагоджено 4816 справ, то в 1929. році полагоджено 6157 справ, з того 4163 справ письменно а 1994 справ усно. Бюро в Тернополі полагодило в 1929. році 10024 справ, бюро в Станиславові 1058 справ, а бюро в Самборі 1138 справ. Бюро в Станиславові полагодило тому таку малу скількість справ в 1929. році, бо його відкрито щойно при кінці 1929. року.

Товариство має чотири льокалі у Львові, в Тернополі, Станиславові і в Самборі. Кружки Товариства є в Чорткові, Городенці, Раві Руській, Рогатині, Самборі, Сяноці, Станиславові і Золочеві. Всі ті кружки містяться при культурних і освітніх установах, виказують одначе малу діяльність з цієї причини, що не мають окремих урядовців.

Товариство видає часопис „Український Емігрант” в незміненому накладі 3200 примірників, які розсилає передплатникам та культурним і економічним інституціям і в цей спосіб інформує широкий загал, про справи, які відносяться до еміграції до різних країв, як європейських так і заморських.

В 1929. році розпродано 230 штук українсько-англійського словарця; до дня 31. жовтня 1930 року продано 1320 штук словарця так, що з видрукованих 10 тисяч примірників товариство має ще на складі 6885 штук.

Товариство удержує звязки в краю з польським та жидівським товариством, з Міжнародним Бюром Праці в Женеві, котрого є членом, як також тісні звязки з товариством опіки ім. Св. Рафаїла в Вінніпегу та майже зі всіма культурними та суспільними товариствами як на континенті так і за морем. Також удержує товариство тісні звязки з поодинокими людьми як мужами довіря, які перебувають на чужині, в Європі і за морем, і які товариству подають докладні інформації про зміни конюктур зарібку в поодиноких еміграційних краях.

На підставі умови, заключеної між українським, польським і жидівським товариством а представником Еміграційного Уряду, внесло товариство подання на отворення інформаційних бюр в Станиславові, Луцьку і Перемишлі; ця справа має бути небаром полагоджена.

Товариство має двох своїх відпоручників в Міжсоюзній Раді, завдяки якій постав Еміграційний Дім, при чому треба піднести великі зусилля і посвяти д-ра Вишинського, що як представник Експозитури Еміграційного Уряду причинився до скорого викінчення Еміграційного Дому, в яким вже знайшли приміщення бюро Експозитури Еміграційного Уряду, Державного Уряду Посередництва Праці та бюро

суспільних товариств, між ними також бюро нашого товариства.

З нагоди „Тижня Емігранта” ввійшли наші представники до комітету та взяли у цьому святі активну участь. З цієї нагоди видало Товариство у збільшеному обемі „Українського Емігранта” та „Еміграційний Провідник”, у якому поміщено всі інформації, що відносяться до всіх країв, як континентальних так і заморських. Товариство приступає тепер до видання „Українсько-єспанського самоучка” для емігрантів, які виїжджають до Полудневої Америки і видасть його у найкоротшому часі.

Товариство в найблищому часі приступить до отворення Товариства Опіки над Емігрантами в Парижі.

У 1930 році повстало нове товариство на статутах а саме торговельний Еміграційний Синдикат, якого ціллю є продаж корабельних карт для емігрантів, що виїжджають за море, помагання емігрантам у вироблюванні паперів, як також всі ті функції, які мали досі товариства опіки над емігрантами. Синдикат має мати у головніших містах свої бюро, які будуть полагоджувати всі вище згадані формальности а в малих містах мають бути проваджені агенції які мають полагоджувати лише пашпортові формальности.

В цілі налагодження співпраці між Синдикатом і суспільними товариствами відбулася конференція між представниками товариств і представником Синдикату і Еміграційного Уряду д-ром Дуркачом, на якій усталено плян співпраці. Товариства суспільної опіки будуть провадити інформаційні бюро у Львові, в Станиславові, Луцьку, Тернополі і Перемишлі, на що одержать дозвіл зі сторони Уряду.

В інших містах товариства не будуть провадити своїх бюр, лише товариства як такі отворять спільні еміграційні патронати, яких ціллю буде давати інформації, як також контролювати чи агенції добре полагоджують справи. Крім цього патронати мають займатися суспільною опікою над родинами емігрантів, що перебувають за границями краю.

Ці постанови ще не ввійшли у життя, одначе є надія, що це станеться у найблищому часі.

Товариство мало в 1929. році 70 членів, засідань управи Товариства було в 1929. році 14. Число справ, полагоджених до дня 31. жовтня 1930. року було у Львові: — 5229, з того 3666 письменно, а 1563 усно; в Тернополі 14953, в Станиславові 5810 і в Самборі 561.

Ці числа є найкращим доказом, що впливи Товариства зросли, що про Товариство знають вже сьогодні широкі маси, вони вірять йому і спішать за помічю. Упали ті перепони, які стрічало Товариство в перших часах свого істновання, змінилось відношення суспільности і тому треба вірити, що дальший розвиток Товариства відбуватися буде ще кращим темпом.”

Згодом дир. М. Лазорко іменем контрольної ко-

місії предложив фінансове звітлення і поставив внесок на уділення управи абсолюторії.

Началася дискусія над звітом.

Перший забрав слово д-р В. Вишинський. По з'ясуванні в кількох словах значіння еміграційної проблеми, як суто суспільної проблеми, торкнувся діяльності Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. Діяльність цього Товариства йому близька і добре відома, бо він з нею зустрічається кожної днини. Він не раз бачить як Товариство бореться з труднощами, але одночасно мусить сконстатувати, що воно росте, що його впливи поширюються. Це наслідки солідності праці в Товаристві, це наслідки провладу, який спочиває в руках таких досвідних людей, як президент дир. Микола Заячківський і секретар Товариства д-р В. Константинович. За це належить їм тільки признання.

Опісля торкнувся він справи „Тижня Емігранта”, який скваліфікував як найкраще проведену імпрезу зусиллями всіх товариств, та справи „Еміграційного Дому”, який публична опінія вважає його твором. Він сам не перечить, що в будову вложив багато уваги і ініціативи, всеж таки не може затаїти того, що не булоби того всего, якби не зрозуміння ваги справи всіми суспільними товариства і поміч Еміграційного Уряду. Сьогодні Дім вже майже викінчений. Досі в ньому лише бюра, але в скорому часі Дім буде так викінчений, що зможе сповняти цілу свою роль, для якої він і був будований.

При кінці своєї промови подав до відома присутних, що на основі інформацій, які на днях одержав з Варшави, справа відкриття бюр нашого товариства в Перемишлі і Станиславові вже позитивно рішена, що торкається бюра в Луцьку буде поладжена в короткому часі.

Закінчив подякою для пань, що займалися працею в часі „Тижня Емігранта“ та зложенням побажань дальшого розвитку для Товариства.

В дискусії забирали голос д-р А. Говикович, який підніс справу „Еміграційного Синдикату” і відношення того до суспільних товариств, ред. І. Івашко, який давав різні вказівки і поради, а врешті вказав на це, як велике значіння мала би для товариства висилка окремої комісії до країв Південної Америки для прослідження на місці еміграційних можливостей, а також засновання кольонізаційного товариства і інші.

По закінченні дискусії внесок контрольної комісії прийнято одногласно.

Приступлено до вибору 4 членів управи і 2-х заступників, як і контрольної комісії.

По переведенні вибору вибрано як членів: о. Дамяна Лопатинського, проф. Михайла Галушинського, інж. Ю. Мудрака і п. Костя Єзерського, як заступників ред. І. Івашка і п. Михайла Галібея.

До контрольної комісії увійшли: дир. Омелян Савич, дир. Михайло Лазорко і ред. Петро Берест

як члени, а як заступники п. Олександр Пащак і Марко Кисілевський.

Забрав ще слово д-р В. Вишинський, щоби в'яснити справу „Еміграційного Синдикату” Головним завданням Синдикату, це охорона його перед еміграційною лихвою. Лихва ця досі цвила в цілій повні, емігрант тяжко мусів себе оплачувати перед визиском агентів і обманців, котрі не раз були причиною цілковитої його руїни. Щоби тому положити край, виринула ідея Синдикату, який вже розпочав свою діяльність. Синдикат одначе в нічому не перечить праці суспільних товариств, навпаки він стремити буде до цього, щоби була співпраця і щоби вона відбувалася в повній гармонії.

Опісля прийнято цілий ряд внесків, між ними признання для секретаря Товариства д-ра В. Константиновича за його безінтересовну і повну посвяту праці для Товариства.

На тім през. дир. М. Заячківський збори закрав, дякуючи прибувшим за участь.

—::—

Вигляди на еміграційні можливості в майбутньому.

Українська еміграція до західних країв Європи і Америки є тісно звязана з господарським і економічним положенням цих країв. А всі ці краї без винятку переживають тепер тяжку господарську кризу, якої наймаркантнішими об'явами є: зглядна надпродукція в промислі, застановлення або обмеження нерентуючихся підприємств, видалення або редукації робітничих сил, зменшення робітничих платень, велике безробіття і доріжня найпотрібніших до життя середників. Нема найменших виглядів, щоби світова криза в будучому році вменшилася. Противно все вказує на це, що криза ще зможеться.

Супроти цього нема також найменших виглядів, щоби маси наших емігрантів могли знайти в будучому році працю, в якій небудь промисловій країні. Європи або Америки. Навіть в найкраще досі ситуюваній Франції зауважується в останніх часах переповнення промислового ринку праці, що певно відібеться на обмеженню іміграції до цього краю.

Ще тяжчу кризу ніж промисл переживає на цілому світі рільництво. Криза в рільництві об'являється: у зглядній надпродукції рільничих плодів, в труднощах продажі рільничих продуктів, в магазинуванні на довший час непроданих продуктів, великим спадком цін рільних продуктів, а в слід за цим змушенням рільних продуцентів до найбільшої ощадности і обмежень коштів продукції а передовсім неангажування нових рільних робітників і вменшення плати зайнятим в рільництві робітникам.

Зі світової рільничої кризи випливає, що можна бути певним, що також еміграція рільних робітників

в будучому році буде обмежена. Вже тепер на підставі інструкцій американського уряду не хочуть видавати американські консуляти віз на виїзд рільникам до Зєдинених Держав Америки навіть в тих скромних межах, які установив останній американський іміграційний закон. Канада взагалі припинила приїзд рільних робітників. В Німеччині виготовлюють закон, який має або цілком припинити або дуже обмежити сезонову еміграцію рільних робітників. Нема також найменших виглядів, щоби нові рільні робітники могли знайти працю в рільництві в Бразилії. Там далі триватиме криза в продукції і збуті кави, гуми і герви мате. Тяжкі є також господарські відносини в Аргентині. Курс аргентинської валюти є далі низький і виносить всего 34 американських центів за одного пеза. Ціни найважлишого продукту Аргентини а саме пшениці падають без упину і в останніх днях нотовано на біржі в Буенос Айрес 7 пезів і 18 центів за корець пшениці, або на американські гроші, коло 2 доляри і 45 центів. Зрозумілим є, що при таких низьких цінах на пшеницю — а також кукурудзу, овес, ячмінь, не оплачуються рільникам їх підприємства. Тому як тільки скінчаться сьогорічні жнива, маси робітників будуть звільнені з праці на рілі, а супроти великого безробіття в аргентинському промислі, остануть вони взагалі без праці.

Деяке запотребування на рільних робітників в будучому році може мати тільки одна Франція.

Остається для еміграції на будучий рік тільки одна можливість, а саме виїзд рільничих родин на поселення на фармах в Канаді і фацендах в південній Америці. Цей рід еміграції є дуже дорогий і вимагає великих організаційних приготувань.

Завданням нашого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами буде, аби переселенчий рух вдержати в раціональних рямях і зробити його можливо корисним для наших майбутніх емігруючих родин.

Про кольонізаційні можливості в Парагваї.

Тому що в останніх часах наші емігранти вказали більше чим досі заінтересовання південно-американською країною Парагвай, звернулися ми до одного із наших переселенців а саме п. І. Падучака, який вже довший час перебуває в Парагваї, де займається торгівлю, щоби прислав нам свій погляд на кольонізаційні можливості в тій країні. П. Падучак дуже прихильно відднісся до нашого прохання, зробив поїздку по тих теренах, де вже є кольонії, зустрівся із українськими переселенцями, відбув конференцію з урядовими чинниками і своєї помічення як і одержані інформації, подав до нашого відо-

ма. З тих вісток, які нам прислав п. Падучак, подаємо до відома заінтересованих найважлиші.

Парагвайська республіка слабо заселена. Хоч простір її більший чим польської держави, то мешкає в ній лише мільон осіб, з того яких сто тисяч чужинців, що прибули сюди як емігранти. Приїзд до Парагваю нічим необмежений. Кожний може туди їхати і осісти на рілі. Уряд навіть іде на руку новим емігрантам і даром дає їм по 20 гектарів землі, але всі ці землі положені далеко в глибині краю, це пустарі або праліс, коло яких треба добре напрацюватися, заки вони стануть пригожі під управу. Крім цього клімат дуже гарячий, перешкаджає сильно праці і треба довшого часу, заки емігрант з наших сторін до нього привикне.

Коли хто хоче деінде набути землю а саме таку котра вже управлена бодай частинно, котра лежить поближе залізниці і доріг, та недалеко міст, то цей мусить за таку землю платити, залежно від того, який та земля має вигляд і де вона находиться.

Є вже кілька кольоній, котрі частинно вже замешкали, на котрих іде нормальне життя і де емігрант може набути землю.

Перша кольонія називається „Фрам“. Простір її виносить 71.000 гектарів і вона находиться на самій границі Аргентини, напроти міста Посадас. Про цю кольонію багато пишуть і дуже її захвалюють численні летючки, писані в українській і польській мові, які невідомі люде розкидують по наших селах і тим способом викликають заінтересування тією кольонією зі сторони наших селян:

П. Падучак відвідав ту кольонію і побув там кілька днів, щоби на місці розглянути відносини. Прийшов він до переконання, що кольонія „Фрам“ для наших люде покищо не надається. Хоч земля там і не лиха, то трудність ціла в тому, що наші ніяк не змогли б збувати своїх продуктів, бо близько кольонії ніде нема більшого міста. Крім цього адміністрація находиться в руках таких люде, що наші люде не мають до них довіря і часто падають жертвою визиску. Такий член адміністрації журиться лише тим, щоби від кожного емігранта дістати завдаток в квоті 50 пезів. Коли ті гроші дістане, то йому байдуже, чи новий кольоніст осяде на землі, чи забереється і поїде далі. Кольоніст не стає власником землі, лише концесіонером. Наслідком таких відносин на кольонії вже багато наших люде впало жертвою несовісности адміністрації.

Але є інші кольонії і на них мешкають українські емігранти. Між ними багато Волинців. Деякі з них живуть вже по пять і більше літ, доробилися вже маєтку, займаються управою городовини і рижу і свої продукти возять щоденно до Аргентини, куди дістаються лодкою, через ріку Парану. Возять туди крім ярини ще масло, сир, яйця і звичайно по добрій ціні продають те все аргентинцям в місті Посадас або в інших містах, що лежать над рікою Параною.

П. Падучак зустрівся з адвокатом українцем, Євгеном Тимченком з Кубані, який є управителем одної такої кольонії. Кольонія ця називається „Аройо Пора“ і один гектар землі коштує там 50 пезів. Живе там вже 50 українських переселенців.

Друга кольонія називається „Кантера“, на якій мешкає декілька українців всуміш з німцями та швайцарцями. Земля там також коштує 50 пезів за гектар.

Земля на тих кольоніях має бути добра, як загалом на всіх кольоніях, що лежать близько ріки Парани. Належать вони до провінції Енкарнасон.

П. Падучак прийшов врешті до заключення, що ті кольонії надаються для наших людей і що наші емігранти скоро можуть привикнути до тамошніх кліматичних і життєвих умовин. Доказом цього поважна скількість німецьких переселенців, котрі мають навіть окрему кольонію „А'огенав“. Кольонія ця під кожним оглядом знаменито оборудована, славна є гарними садами і огородами, котрі приносять її мешканцям добрі зиски.

Подаючи до відома наших емігрантів ті інформації, які ми одержали з Парагваю, зазначити мусимо, що про якусь плянову еміграцію до Парагваю, покищо годі думати. Щоби така еміграція могла бути туди повернена і щоби вона була корисна для українських емігрантів, то передтим мусять бути основно просліджені тамошні кольонізаційні можливості. Це могло би статися лише при допомозі висилки спеціальної комісії на терени Парагваю з припорученням розслідити умовини і ті можливості. Про ту річ думає Товариство Опіки над Українськими Емігрантами і мабуть в скорому часі йому вдасться уладити таку поїздку. Тоді можна буде нашим емігрантам подати всі потрібні інформації, евентуально підняти способи допомогти.

Тому коли ми сьогодні подаємо жмут тих інформацій, які нам надіслав український переселенець, то не на те, аби тим когось заохочувати чи намовляти. Ми лише інформуємо, бо до того покликане наше товариство.

—:—

Еміграція до Франції.

Наслідком еміграційних обмежень, які завели у себе майже всі заморські країни, остала лише одна Франція, куди могла свobodно плисти еміграційна струя. Загалом Франція це була одинока країна на світі, котра не знала перенаселення, котра не знала й не відчувала повоєнного лиха, яким скрізь являється безробіття. Навпаки, їй потрібна була робоча сила для відбудови знищених війною осель. Цю робочу силу мусіла Франція спроваджувати з чужих країв.

У першій мріі Франція брала робітників із Польщі. На основі окремого договору між польськими і французькими урядами, французькі роботодавці

представляли щомісячне запотребування, яке виносило звичайно кілька тисяч осіб. Запотребовання обнімали робітників до копалень вугілля, копалень руди, до фабрик і до рільної господарки. Рекрутацію переводили Державні Уряди Посередництва Праці і прийняті робітники зараз виїжджали до збірної стації в Мисловицях, звідки транспортом до Франції.

Хоч умовини праці у Франції лишали часами багато до бажання, хоч часто Еміграційний Уряд одержував нарікання і жалоби, всеж таки еміграція до Франції плила повним руслом і звичайно був так великий надмір бажуючих виїхати, що лише частина могла дістатися до транспорту. Це не дивне, коли візьмемо під розвагу передше сказане, що Франція це одинокий край, куди еміграція загалом можлива.

Але в останніх місяцях зайшли зміни. Відчули це самі емігранти. Число щомісячних еміграційних квот до Франції значно обмежено і лише мала скількість бажуючих виїхати, може тепер з цього виїзду користати.

Коли шукатимемо за причинами тої зміни, то мусимо ствердити, що це наслідки пересичення ринку праці у Франції. Бож не треба забувати, що і Франція не заасекурована на віки перед тією економічною кризою, яку переживає цілий світ, а зрештою безпереривний наплив нових людей, мусів врешті заповнити людський резервуар, а навіть прийшло до переповнення.

Спричинило це труднішу ситуацію і запотребування на нових робітників почали маліти. Яке положення тепер у Франції, про це свідчить найкраще голос одного польського часопису „Права Люду“, який виходить у Франції. Читаємо в ньому таке:

„Ми домагалися припинення еміграції з Польщі до Франції. Одначе транспорти робітників з Польщі ішли далі безупину. В місяці вересні ц. р. мало виїхати з Польщі до Франції 4 тисячі робітників, а саме до копалень вугілля і руди 1.6000, а до фабрик 370 осіб. У вересні звільнено в копальнях залізної руди, по причині недостачі праці, сотки польських робітників. У копальні руди в Омекур звільнено 500 робітників, в інших місцевостях постійно звільнюють. Не говоримо вже про варстату праці, де робітники не працюють цілий тиждень. У металургічних фабриках в околицях Парижа звільнюють робітників кожної днини. Жахливим є факт, що в варстатах праці в Льонгві і околиці, де постійно відчували недостачу робітників, звільнено в останніх часах цілі сотки осіб.

Наслідком такого положення на ринку праці у подивляюча більшість робітників з Польщі, мусить Франції, ті тисячі звільнених робітників, між ними шукати іншого заняття, але під теперішню пору це просто виключене. Характеристичним одначе є це, що в тому критичному часі, в тому самому місяці приїжджає з Польщі коло 1.600 робітників до Франції до робіт на копальнях і фабриках. Є це зрозуміла річ. Власники копалень або фабрик ніколи не є дово-

лені, коли на ринку праці мало робочих рук. Наслідком нестачі рук до праці існує завжди побоювання утрати тих, які в даному підприємстві є заняті і мала надія або неспроможність заступлення їх другими. Вислід такої ситуації є цей, що підприємець, щоби запевнити собі робітників, є завжди готовий підвищувати платні і умовини праці. Коли ситуація є протилежна, а саме коли тисячі робітників є без праці й примирають з голоду і, щоби запевнити прожиток своїм родинам, годяться працювати за пів ціни, то це вода на млин підприємців. Не лякаються вже цього, що не найдуть робітників, тому сміло можуть обнижувати заробітки й погіршувати умовини праці.

Повища стаття кінчиться закликком до Еміграційного Уряду, щоби, з огляду на погіршення ситуації на ринку праці у Франції, він припинив цілковито еміграцію з Польщі.

Голос цей дуже характеристичний. Він є доказом, що ситуація у Франції справді погіршилася і що вона може якийсь час потривати.

Це повинні мати на увазі наші майбутні емігранти до Франції і вони повинні бути на це приготовані, що з часом виїзд стане загально дуже утруднений.

Нехай це одночасно буде осторогою для тих, котрі бажали би виїхати поза Державними Урядами Посередництва Праці і нелегальною дорогою дістатися до Франції, аби там дістати працю. Це нікому не вдасться і таким робом ніхто праці не дістане.

Еміграція до Бразилії.

Уже в попередніх числах подавали ми до відома наших емігрантів, що Еміграційний Уряд припинив ЧАСОВО цілковитий виїзд до Бразилії. Причиною цього були революційні випадки в Бразилії і побоювання, що наслідком цього нові емігранти могли би опинитися в скрутному положенні.

В останніх днях вже наспіли з Бразилії втихомирюючі вестки, що революція закінчена і що в краю вертає лад і спокій. Та проте Еміграційний Уряд не відмакнув ще свого розпорядку і до Аргентини не може відійти ні один транспорт. Є це цілком слушне і оправдане, бо нема ніякої гарантії, що втихомирення тріває і що емігрант зможе спокійно найти заробіток чи осісти на рілі.

Коли така гарантія буде, заборона виїзду буде відкликана й ми про це не понехаємо повідомити наших читачів.

Гума.

Для захоплення наших емігрантів до виїзду до Бразилії розказують еміграційні агенти дива про бразилійську гуму і про можливість добрих заробітків при продукції цієї гуми. Розповідають вони, що Бразилія є батьківщиною гуми, що гума є пошукваним товаром на світі, бо потрібна вона в промислі, а передовсім для автомобілів, що американський мільонер Форд закладає великі плантації гуми в Бразилії, що при продукції гуми заробляють люде сотки мільонів доларів, а отже також наші емігранти можуть заробити добре при гумі.

Коли зважиться при цьому, що також в газетах пишеться про гумові інтереси, а кожний чоловік на вулиці бачить на власні очі, пять а часом шість гумових обручів при кожному автомобілевому возі, то легко можна переконати чоловіка, що він може заробити якийсь гріш при продукції гуми, як тільки поїде до Бразилії.

Що це є гума, як і де її продукується, яку ціну вона має на світовому ринку і чи дійсно наш український емігрант може щось при цьому запрацювати, ті всі питання є оповиті для нього повною тайною. Розвіяти цю тайну і представити справу гуми в правдивому світлі, а тим самим освідомити наших емігрантів, та остерегти їх перед несовітною пропагандою еміграційних агентів є обовязком нашого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

Бразилія є дійсно батьківщиною гуми і займала до останніх літ перед війною перше місце у її продукції. Як дьоготь продукується з березини, а смолу зі сосни, так гуму видобувається з гумових або кавчукових дерев. Різні є роди цих гумових дерев. В Бразилії найчастіше експлуатується гатунок званий бразилійською гевою або серінгою. Є це дерево високе на 30 метрів, а грубе приблизно на півтора метра. Ці гумові дерева ростуть в гарячому і вогкому кліматі Бразилії в долинах ріки Амазонки і її допливів.

Бразилійські гумові дерева не ростуть суцільно, як наприклад наші яблунки в саді, але порозкидані є вони поодинокі в пралісі в віддалі від себе 10 до 100 метрів між іншими деревами так, що більше - менше одно гумове дерево припадає на 80 дерев інших родів. З цих дерев видобувається гума в той спосіб, що відповідно їх натинається і понище цього натягття підставляється посудину, до якої спливає сок, ходібний до козячого молока. Як посудини наповнюються, заноситься їх до колиби, де плім наливається на валець і обертається його над димлячим огнищем. Плім стинається і творить брилу або кулю. В цей спосіб приготувану гуму вивозиться лодками або верхом на мулах з пралісів до пристаней над рікою Амазонкою, а звідси далі на світові ринки.

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ

„УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ“.

Гумове дерево видає через яких 20 років, а після цього тратить свою видайність і треба далі посуватися в глибину пралісу в пошукуванні за новими, дику ростучими деревами.

Умовини праці робітників в Бразилії при добуванні гуми є дуже тяжкі. Один бразилійський учений пише, що праця є так небезпечна, що видобуття одної тони гуми коштує там одно людське життя. В добрій книжці про Бразилію ось що пише Фр. Лип:

„При добуванні гуми є виставлений робітник на різні небезпеки в пралісі, а передовсім на хвороби, які панують на низько положених, багнистих областях тропікального клімату. Робітник з інших околиць не витримає довше як два роки, при чому обходяться з ним в далекому пралісі, куди не сягає закон, як з невілляником. Гумові робітники стало нарікають на зле обходження з ними власників плантацій, на невиплачування їм заробітків і трактування як невілляників, яким навіть після укінчення умови праці не дозволяють на виїзд, але силою задержують їх на черговий рік.

Та якіби там не були тяжкі умовини праці, все таки Бразилія аж до 1913. року займала в продукції гуми перше місце. В 1910. році вивезено з Бразилії 38.547 тон гуми вартости 24.646.000 фунтів штерлінгів. Гума це було багатство Бразилії, за якеплинули тамтуди зі світу великі суми грошей, з якого жило населення цілої північної Бразилії, в продукцію і торгівлю якого вложено великі суми грошей. Бразилійський уряд покладав великі надії на свою гуму. Назначені були дуже гострі кари на тих, хто важився ви вивезти з Бразилії насіння або молоді рослини гумових дерев і уставлено для цього дуже строгу граничну контролю.

Але світлість і надії бразилійської гуми належить сьогодні вже до історії. Бразилія вже перед війною втратила пануюче становище і монополію в продукції гуми.

А сталося це ось чому:

Перед більше як п'ятьдесяти роками управитель славного англійського ботанічного огорода в Кю коло Лондону в порозумінню з індійським урядом вислав до Бразилії молодого ботаніка Генрика Вікгема в тій цілі, аби він привіз з Бразилії насіння гумових дерев. В бразилійському пралісі назбирав цей ботанік кілька тисяч цих зерен. Йому щасливо удалося перепачкувати свою контрабанду через бразилійську сторожу. На спеціально винаянтому кораблі завіз Вікгем насіння до ботанічного огорода в Кю, де їх засіяно. Посходило з того тільки небагато рослин, вивезено їх на схід і засаджено по кілька в Індіях, на Цейлоні, Рангуні і на маляйському, півострові коло міста Сінгапур. З цих всіх рослин згинала більша часть а виховалося всего тільки сім гумових дерев коло Сінгапору. З цих сімох дерев повстали на сході на півострові і островах маляйських, на Цейлоні, Борнео, голандських Індіях,

в Кюхінхіні сучасні великі плантації гумових дерев. В 1900 році продукція цих плантацій видала всего 4 тони гуми. Але вже в 1913. році східна продукція гуми зросла до 47.000 тон, а в тому самому році зібрано в Бразилії тільки 24.000 тон. В останніх часах продукція гуми виноситься на світ: річною около 700.000 тон, а на Бразилію припадає з цього тільки 5 процент це є около 35 тисяч тон.

На східних гумових плантаціях ведеться раціональну гумову культуру. Дерева садиться в відступах по пять метрів, а при уживанню машин сціпилала гума є чистіша від бразилійської. Мається там або малі плантації, які управляють місцеві маляйські родини, або великі плантації, які є власністю великих англійських, голандських і французьких підприємств, а на яких працюють дешеві маляйські робітники або китайські куліси.

В гумових плантаціях уміщених є сьогодні більше як 150 мільонів самого англійського капіталу.

Бразилія втратила безповоротно своє давнє значіння в продукції гуми. До цього сама гума втратила на ціні. Сьогодні ціна гуми є майже двацять разів нища, як була перед війною. В останніх днях готовано на біржі в Лондоні около 4 пенс (72 польських сотиків) за один фунт гуми. Східноазійські плантатори обчислюють, що продукція одного фунта гуми коштує їх самих 6 пенсів і що вони працюють з великими втратами. Щоби знизити власні кошти продукції гуми до трьох пенсів за фунт, знизили східноазійські плантатори і так вже низьку плату білих службовиків і маляйських та китайських робітників до половини.

Ще болючіше відбився спадок цін гуми на бразилійських робітниках. Кількадесять тисячів цих робітників, які працювали при продукції гуми над рікою Амазонкою покинули цей край і переселилися на полудне. Праця їх не винагороджувалася — вони утікли просто перед голодовою смертю. Гумова криза, поза кризою герви мате і кави, була одною з причин останньої бразилійської революції. Але також і сама революція в нічому не могла змінити тяжкого положення на гумовому ринку.

В останніх роках одержав найбільший американський фабрикант автомобілів Форд концесію від бразилійського уряду на заложення своїх гумових плантацій в Амазонес над горішною Амазонкою. Форд почав передвступні роботи, а передусім вибудував шпираль для хорих на малярію при вирубі пралісів. При цих роботах заняті є рештки місцевого населення, яке ще не втікло на полудне. На продукцію гуми зі своїх плантацій може Форд числити щойно за яких сім літ, бо сок з гумових дерев можна точити аж в сім літ позасадженні деревець. Згадати належить, що в останньому часі радянський уряд робить спроби закладати гумові плантації в полудневому Туркестані. Сьогодні трудно предвидіти, чи ті спроби удадуться.

Врешті надмітимо, що в останніх часах процо-

ють учені, передусім німецькі, в хемічних лабораторіях над штучним виробленням кавчуку. Після донесень часописів це їм вже по часті удалося, а саме мали вони досі спрепарувати кавчук в пливеному стані. Чи з цього удасться зробити елястичні тверді маси гуми і кавчуку, це невідомо.

З позищого представлення справи про гуму, зрозуміють наші майбутні емігранти, що на разі нема безумовно ніяких виглядів на це, щоби вони могли щось заробити в Бразилії при продукції гуми як робітники, а тим більше, щоби вони могли там заложити якісь хочби маленькі власні плянтації. Тому не повинні вони давати послуху еміграційним агентам про заробітки при гумі і не виїздити в тій цілі до Бразилії. Мігби їхати хіба якийсь дослідник або ризикант, але він мусить бути свідомий цього, що зустріне на бразилійських плянтаціях гуми з найтяжчими життєвими умовами, а може й втратить своє життя.

I. Івашко.

Канада.

ВИІЗД ДІВЧАТ.

У звязку з труднощами, на які є наражені дівчата, що бажають виїхати до Канади, подаємо до відома, що дівчата бажаючі виїхати до тієї країни, аби могли одержати так звану візу, мусять мати посвідку властивої влади, що вони є ВІЛЬНОГО СТАНУ. Посвідку таку вимагають навіть від дівчат, що їдуть разом із родичами. Крім цього дівчата мусять мати свідоцтво моралі. Свідоцтво моралі видає староство, комісаріят поліції або громада.

Одночасно пригадуємо, що до Канади під сучасну пору можуть їхати лише жінки до чоловіків і нелітні діти до 18 літ життя.

ЗВІЛЬНУВАННЯ РОБІТНИКІВ.

З Канади повідомляють про масові звільнення фермерських робітників через заведення нових хліборобських машин. На великих фармах уживають тепер машин нової системи, які одночасно жнуть, молотять і наладовують зерно на троки. В провінції Ріджайна через ці машини втратило працю 9 тисяч фермерських робітників, в Альберті 7 тисяч, в Манітобі 3.500.

Зєдинені Держави Америки.

НАЛЕЖИТІСТЬ ЗА ВІЗУ.

Є випадки, що родини, які зголошуються до американського консуляту по візи, мають лише 10 доларів на їх оплачення. Стає це причиною непередбачених труднощів, а саме, що такі родини, чи їх представник, мусить з нічим вертати до дому і другий раз їхати, щоби зложити належну оплату.

Тому подаємо до відома, що оплата за американську візу виносить 10 доларів ВІД КОЖНОЇ ОСОБИ. Навіть за немовлята треба платити окремо 10 доларів і для них нема ніяких виїмків.

МАШИНА ЗАМІСЦЬ РОБІТНИКА.

На фермерській конференції в Вашингтоні піднесено, що нова машина для збирання бавовни приведе незабаром до повного перевероту в бавовняній промислі. Така машина виконує працю за 40 робітників.

Поки що є кілька таких машин в ужиттю на південних бавовняних плянтаціях. Але коли б ці машини прийнялися загально, тоді три четвертини робітних рук, які працюють при збиранню бавовни, втратять зарібок.

—:—

Х Р О Н І К А.

ДО ВІДОМА ЕМІГРАНТІВ. Бюро інформацій та помочі Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, яке досі містилося у Львові, при вул. Гордещькій ч. 95., перенесене до „Еміграційного Дому“ при вул. Вишневецьких ч. 4 (ріг вул. Листопада). В давньому льокалі містяться далі бюро Товариства та редакція „Українського Емігранта“.

ВИБОРИ В АМЕРИЦІ. В Зєдинених Державах Америки були тепер вибори до сенату. Вибрали 45 сенаторів з демократичної партії, а теперішній президент Гувер є республіканець, отже його партія має всего 1 мандат менше. Тому думають, що при найближчих виборах президента побідять демократи, а що вони є за алькоголем, то готові дозволити пити в Америці.

ДИВО ПРИРОДИ. У Мілнесвілл, Па в Зєдинених Державах жінка українського переселенця Михайла Гогого привела на світ хлопця, а за місяць другого. Оба хлопці живі й здорові.

ЗНАЙШОВ СКАРБ. В місті Магдалена в Мексику уряд подарував одному бідному селянинові невеличкий кусник ґрунту. Коли селянин орав ту землю, натрапив на щось тверде. Приглянувся ближче і витягнув горнець, а в ньому старі іспанські золоті монети, вартости 50.000 доларів.

ЗАСІВИ З ЛІТАКІВ. Американський уряд перевів пробу засівання великих просторів на Гавайських островах при помочи літаків. До засівів з літаків вибрано дощеві дни, коли земля є розмякла і легко приймає зерно. Військові літаки розкинули 30 мішків на сілля, котре досконало прийнялося.

ЗАПАСИ ЗОЛОТА. Міністерство Зєдинених Держав ополосило недавно, що на цілому світі існує за пасів золота на суму 10 мільярдів 291 мільонів доларів. Найбільшу частину того золота бо 37,9 відсотків, посідають Зєдинені Держави Америки.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америкі і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 маркі. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Вишневецьких ч 4. (Емігр. Дім)
Урядові години 8—3. Тел. 92-31.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Еміграція до Бразилії.

З Бразилії надходять вістки про цілковите втихомирення в цілій країні. У звязку з тим Еміграційний Уряд частинно відкликав заборону емігрувати до Бразилії.

Розуміється, цього втихомирення не треба так брати, що вернули давні еміграційні можливості. Кризи, яку переживає Бразилія, як загалом всі краї Південної Америки, не усунув останній переворот в Бразилії. Над тою справою буде думати і в тім напрямі працювати новий бразилійський уряд, який тепер прийшов до влади. Чи йому це вдасться бодай частинно, про це важко сьогодні говорити.

Дуже важним питанням при тім всім являється, чи бразилійському урядові вдасться роздобути відповідні капітали для повернення фінансової рівноваги. Це станеться шляхом закордонної позички. Що йно тоді Бразилія може оживити внутрішній ринок, можуть начатися різні будови, як державного, так і приватного характеру, а тимсамим може вменшитися безробіття і загальна нужда в краю.

Дальшим завданням уряду буде найти ринки

збуту для бразилійських продуктів, а головно для кави. Кава, як відомо була головним багатством Бразилії, Експорт кави до американських і європейських держав приносив Бразилії чималі приходи і на цьому експорті уряд базував свій хиткий бюджет. Криза в продукції кави відразу підтягла цей бюджет. Не були це наслідки малої продукції. Ні, навпаки. Продукція кави в Бразилії поступала в дуже скорому темпі. Збільшився простір кавових плянтацій, зросло число рук зайнятих при продукції кави. Але одночасно з тим вменшилося запотребовання. Заповнилися магазини, але покупців було мало, заграничні країни не спішили з замовленнями.

Коли бразилійський уряд дістане тепер закордонні акапітали, то в першій мірі він буде мусів їх ужити на поправу відносин у кавовій продукції. Але він мусить з тим числитися, що ця продукція буде й надалі обмежена. З конечности простір кавових плянтацій буде мусів бути обмежений.

Всі ці справи промовляють за цим, що не можна мати надто рожевих надій на поправу еміграційних можливостей в Бразилії. Заперестання боротьби між поодинокими політичними партіями, замирення

в громадянському життю, далекі ще від економічної рівноваги. На це звертаємо увагу наших емігрантів.

Бо такий час переживаємо під еміграційним оглядом, що кожна найменша можливість виїхати на чужину, з місяця приковує до себе увагу соток і тисячів. Це і зрозуміле. Всі майже іміграційні краї з малими виїмками закриті. Емігрант нікуди не може рушитися. Тому можливість виїхати він безкритично розуміє до відома і наслідки можуть бути дуже фатальні.

Це ми підкреслюємо, коли торкаємося теми припинення чи відкриття еміграції до Бразилії. Підкреслюємо і звертаємо увагу наших емігрантів на ті справи.

Поради для емігрантів до Бразилії.

Відомий знавець еміграційного питання і дослідник заморських країв п. Богдан Лепецький, який перебуває тепер в Бразилії, написав на підставі своїх власних помічень декілька порад для емігрантів, котрі вибираються до Бразилії. Поради ті настільки цікаві, що подаємо їх і нашим читачам.

ЯК ПОВИНЕН ВИГЛЯДАТИ ЕМІГРАНТ ?

Емігрант, котрий виїжджає до Бразилії, щоби там найти кращі умовини екзистенції, мусить звертати увагу на вимоги, які ставляють тамошні роботодавці. Повинен про це тямити, що не роботодавець буде до нього приміюватися, але робітник мусить примінитися до роботодавця.

Як повинен виглядати робітник, що старається найти працю в Бразилії? Повинен перш за все під зовнішнім оглядом бути без закиду. Мусить бути чистий, старанно оголений, чисто одітий, в ковнірці, зачесаний. Не повинен приїздити в довгих чоботах і коротких штанах, бо тамошнє населення, передовсім в прибережних містах ходить в довгих штанах. Дуже погане вражіння робить вид емігрантів, що висідають в Бразилії з брудними мішками. З того роду клунками треба вже раз скінчити. Емігранти мусять мати зі собою приличні валізи, або принаймні старанно помальовані скриньки. Загалом чистота і охайність є головною умовиною отримання праці в Бразилії. Бразилійці одягаються чисто і старанно та не люблять брудних людей. Ще в більшій мірі вимоги чистоти відносяться до жінок, а передовсім до домашньої служби. Ніхто не прийме до праці брудної служниці, хоч в Бразилії все відчувається недостача служниць.

Під часну хвилину ситуація не є зовсім дозволяюча. В бразилійських пристанях емігранти дуже часто висідають невідповідно одіті, з мішками, в яких нерідко мають заховані кожухи й перини, річі, що є зовсім непридатні в бразилійському кліматі. Відповідне поінформовання їх про вимоги бразилійських відносин, могли би їм віддати великі прислуги і причинитися до значного піднесення опінії про наших емігрантів.

ЩО ПОВИНЕН УМІТИ ЕМІГРАНТ, ЯКИЙ ПРИЇЗДЖАЄ ДО БРАЗИЛІЇ.

Невикваліфікований робітник, який приїжджає до Бразилії, не зробить кар'єри. Його заробітки будуть завжди малі, а суспільне положення більше чим марне. Він буде віником в руках інших, спритніших і викваліфікованих робітників, що будуть дороблятися його коштом. Кожний емігрант, що висідає в Бразилії, мусить мати якусь професію. Відносно кращі умовини життя мають ремісники, наприклад, шевці, кравці і столярі. Рільники мусять привести кілька тисяч золотих на закупно господарства. Родини можуть евентуально заробити на купно землі, працюючи на фацендах. Одначе треба мати це на увазі, що на фаценди приймають лише такі родини, в яких складі находяться три особи спосібні до праці.

Для рільника найкраще є виїжджати на такі колонізаційні терени, де мають гарантію, що їх не ограблять несовісні люди.

Для інтелігентів без знання португальської мови і без професії нема місця в Бразилії. Доля таких, що приїхали, є дуже важка, без виглядів на покращання. Є вони на бразилійському ґрунті вічно невдоволені, огірчені на цілий світ і людей.

Знайомість португальської мови, яка є пануюча в цілій Бразилії, є конечна для здобуття можливих умовин праці. Кожний емігрант, що приїжджає до Бразилії, повинен знати бодай пару сот португальських слів.

В БРАЗИЛІЇ НЕМА РАЮ.

В старому краю, невідомо чому, ходять повірки, що в Америці живеться наче в раю. Не треба й додавати, що це смішна злуда. На жаль, така думка є дуже поширена, так багато емігрантів виїжджає до Бразилії з малою готівкою, гадаючи, що в тому краю золото пливе струями, треба лише зігнути і збирати в поли. Річ природна, що емігрантів без гроша чекає сумна доля. Золото не лежить на вулиці, треба якийсь час шукати за працею, а без гроша не впускають ні на нічліг, ні не дадуть їсти. Кожний емігрант повинен знати, що раю на землі нема, що скрізь гроші треба здобувати важкою працею, що за все треба платити. І до Бразилії не можна їхати без гроша. На початок треба мати бодай 50 дол.

Люде, що приїжджають з грішми, а передовсім із більшим капіталом, повинні берегти себе перед ріжного роду обманцями, які лише чигають на їх майно. Найкраще, щоби така категорія емігрантів зараз по приїзді до Бразилії брала якунебудь працю, забуваючи про готівку, яку мають при собі. Щойно по якось часі, наприклад по упливі року, коли емігрант запізнається з пануючими умовинами і навчиться мови, може витягнути гроші з каси і братися до інтересу. Коли емігрант не піде за цєю радою і відразу по приїзді кинеться до інтересів, тоді може скоро все втратити. Постараються про це ріжні „приятелі“, котрих зараз найде і вони допоможуть йому зробити „мільони“.

У важкій службі

(З НАГОДИ ШІСТЬДЕСЯТИХ РОКОВИН УРО ДИН ПРЕЗ. МИКОЛИ ЗАЯЧКІВСЬКОГО)

У дні 25. листопада 1930. р. минуло 60 літ від дня уродин Президента Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, дир. Миколи Заячківського. Шістьдесят літ життя, а в них чи не половина присвячена важкій і незavidній службі для української еміграції.

Коли уживаємо тих слів, то перед нашими очима мимохіть стають картини далекого минулого.

По залізничних двірцях, збентежені й залякані, вичікують гурти наших селян. Жінки й чоловіки, діти й старші, обвантажені клунками, в яких останки їх майна. Стоять спокійно і чекають, коли зявиться парова машина, яку може вперше в життю побачуть, що має їх повезти в далеку чужину, якої не знають, але стільки про неї наслухалися.

Це емігранти.

Куди на правду ідуть, де лежить ця країна, що має стати їх другою батьківщиною, як вона називається, цього добре не знають. Вірять, що за морем має бути рай, що землю дають там даром, що там, в Америці, чекає їх щастя.

І їхали сотки, тисячі, десятки тисяч. І їхали з лемківських

гір, з широкого Поділля, з карпатських верхів. І їхали навмання, без поради, без опіки. Цілі села виїздили. Від села до села, від хати до хати ішла таємна приманчива вість, що за морем рай, кружляла легенда, що архикнязь Рудольф запрошує наших селян до Бразилії. Всі вірили, всіх захопила горячка виїзду, всі рвалися в дорогу: за море, за море...

І їхали. Тисячами падали на піонерському шляху: в пралісах Бразилії, на пустарях Канади, на плянтаціях Куби. У самій Бразилії лягло шістьдесят тисяч.

Суспільність мовчала. На її очах відбувався великий процес, живий організм нації тратив, але ніхто тим не інтересувався, ніхто не виявляв охоти зайнятися еміграційною проблемою, ніхто не спішив, щоби положити край визискові наших селян з боку ріжних агентів, які гнали їх на певну смерть. Суспільність не інтересувалася еміграцією.

Врешті дійсність заговорила. Заговорила устами кількох одиниць, що звернули увагу загалу на грізне положення.

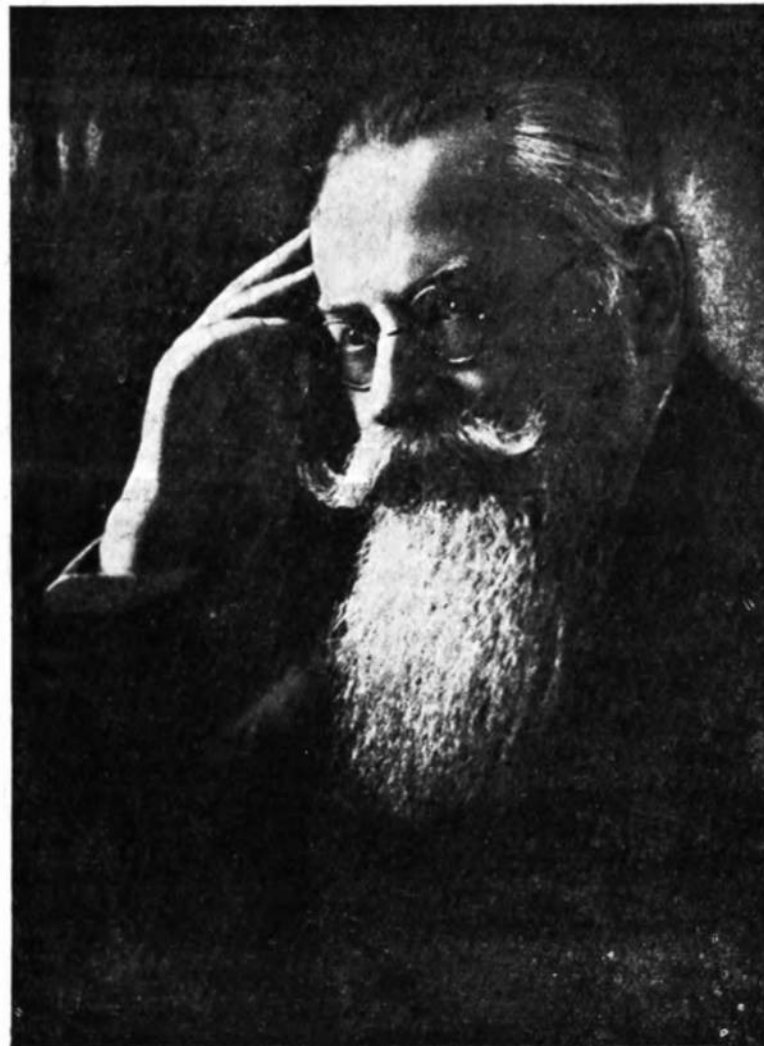
Між ними бачимо през. М. Заячківського.

Живучи в близьких взаєминах з професором О. Олеськовим, який з рамени Краєвого Віділу відбув першу поїздку до Бразилії, Зєдинених Держав і Канади, щоби на місці пізнати життя еміграції в тих краях, през. М. Заячківський мав нагоду одержати матеріяли з безпосереднього джерела. Студіюючи їх, прийшов він до переконання, що в даних умовах заморська еміграція шкідлива для українського народу, що треба найти інший вихід.

Припинити еміграцію, це було неможливе. Приріст насе-

лення був великий, голод на землю більшав, нужда заглядала до кожної галицької хати. Само життя, самі умовини змушували сільську бідноту до виїзду, що зокрема виявилось в гострих формах по відомому страйку в 1902 році.

През. М. Заячківський кидає тоді думку, що далеко кориснішою є сезонна еміграція. Тереном для такої еміграції була Німеччина й туди щорічно їхала певна скількість українських сільських робітників на сезонні роботи. Але ця еміграція була доривочна, безплянна і заінтересовані мало про неї

Щоби справу сезонної еміграції уняти в карби зорганізованості, виїжджає през. М. Заячківський в 1903. році до Німеччини. Обіздить численні місцевості, де вже були українські сезонні робітники, просліджує умовини їх життя та праці і з багатим матеріалом вертає до краю.

Ідея през. М. Заячківського дала корисні наслідки. Рік - річно виїздило до Німеччини яких двісті тисяч сезонних робітників. Находили вони не лише заробіток, але мали нагоду пізнати вищий рівень рільної культури, що не без впливів було на господарку в краю. Крім цього сезонні робітники вертали з готівкою, що давало для рідного краю яких 40 мільонів річного припливу.

Заморською еміграцією, яка почала тепер плисти спокійнішим руслом, не перестав през. М. Заячківський далі інтересуватися. В 1906 році вертає з Америки Ю. Бачинський, який півтора року перебував в Зєдинених Державах та Канаді, де студіював українську еміграцію і приступає до видання обемистої книги про „УКРАЇНСЬКУ ЕМІГРАЦІЮ В ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.” Попри популярні книжечки О. Олеськова, був це перший науковий твір про українську еміграцію. Постійний контакт і приятельські взаємини з автором цієї праці, дають змогу през. М. Заячківському устійнити його погляд на заморську еміграцію.

Однак тим він не закінчує свого заінтересовання заморською еміграцією. В 1911 році виїжджає як стипендист австрійського міністерства тор-

говлі до Парани в Бразилії, щоби там прослідити можливості торговельних взаємин. Свою поїздку рішив він одночасно використати для пізнання життя українських переселенців у Бразилії, що й виконав.

По повороті до краю пише обширний звіт, в якому багато місця присвячує еміграційним справам. Наслідком цього українська парламентарна репрезентація вибрала през. М. Заячківського знавцем еміграційних справ і як такий увійшов він в склад державної комісії, котра була скликана до Відня в 1912 році.

Будучи в Бразилії, през. М. Заячківський основно познайомився з умовинами життя тамошньої еміграції і тоді пізнав як велике значіння має зорганізована суспільна опіка над емігрантами. У своїх споминах згадує це такими словами: „...недостача зорганізованої опіки над емігрантами спричинила загибель десятків тисяч людей, яких еміграційні гієни в часі так званої бразилійської горячки вантажили на кораблі і вивезли в світ за очі. Вивозили їх на острови Сендвіч, вивозили до Австралії, а наші люде були переконані, що їдуть до Бразилії.”

Прийшла світова війна. Грянули царські полчища на Галичину, бажаючи в ній знищити все, що українське. През. М. Заячківський стає сам примусовим емігрантом. Під московськими багнетами ввозять його як політичного засланиця на Сибір, де перебував аж до часу революції. Жив над рікою Ангарою, серед сибірської тайги, в якій то тут, то

Над Ангарою.

Було це в ясний, червневий день 1915 р. на далекому Сибірі. Я стояв при вікні красноярської переселенчої тюрми, дивився на широке тюремне подвір'я, а думками блудив по галицьких полях, де в той момент ревіли гармати і мордувалися люде ріжних рас і народів, всі сини тої самої коханої матері-землі.

Нараз отворилися ворота на тюремне подвір'я і в них повіяла сива борода мого приятеля Миколи. Я здалека пізнав його, але зі зворушення забув його імя і назвиско. Своім товаришам, які разом зі мною сиділи в одній обширній кімнаті красноярської тюрми крикнув я тільки:

„Це він, це він іде“!

Всі вони, а було їх коло двадцяти львовян - українців, кинулися до вікна і якась дивна, незрозуміла радість обхопила всіх, як побачили на подвір'ї кремезну статть Миколи Заячківського і його милий усміх під буйним вусом. Тюремна сторожа привела до нашої келії Миколу, з яким ми розсталися перед двома місяцями у львівській тюрмі. Ані він, ані ми не плакали над своєю долею. Ми тішилися, що є разом. Микола витягнув фляшину коняку, яку дивним

дивом удалося йому привезти зі Львова аж до красноярської тюрми і почав нас по каплі гостити цим коняком. Бо Микола є дуже гостинний і ми всі уважалися за його гостей, як тільки прийшов він до нашої келії.

З красноярської тюрми вивезено нас галицьких українців як політичних в'язнів на північ Сибіру і розміщено як засланиців по малих руських кольоніях над рікою Ангарою. На заслання для Миколи Заячківського призначено сільце Чадобець, при устю ріки Чадобець до Ангари.

Ангара! Ангара! Хто її не знає?! Джерела її трискають зі скель далекої Монголії. Як Селенга зливається вона до серця Сибіру байкальського озера і впливає з него під назвою Ангари. Як головна артерія сибірської тайги пливе вона зразу кілька сот кілометрів просто на північ, а опісля змінює напрям бігу з північного на західний і вливається до ріки Єнісею.

Ангара, гордість Сибіру, оспівувана в тужних думках лісовиків Тунгузів, несе свої чисті, солодкі, бистрі води руслом широким найменше на два кілометри. Береги її корита є високі і скелісті. По обох сторонах Ангари тягнеться безмежний праліс сибірської тайги, в якій ростуть зпоконвіку білі й чорні сосни, ялиці, модерева, смереки, кедрі, а з листя-

там розкинені були українські і московські кольонії. І знову сама доля дала йому змогу поінтересуватися еміграційним питанням, тим разом пізнати життя українських переселенців на далекому Сибірі. Та не лише пізнати, але і допомогти тим переселенцям в ділянці кооперації.

По переходах на Сибірі, опісля на Україні, вертає през. М. Заячківський до рідного Львова.

Приходять роки втихомирення. Еміграційна проблема набирає знову значіння. В 1924 році засновується Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, якого президентом стає дир. М. Заячківський.

Обнимає провід товариства, до якого українська суспільність відносилася коли не неприхильно, то принаймні байдуже. Піднявся діла, котре було навіть непопулярне, хоч як потрібне. Під тим оглядом виказав він питому собі громадянську відвагу, яка лежить в його характері, а яку можна уняти кількома словами: стаю там, де цього вимагає потреба і інтерес громадянства. Бо це громадянська прикмета през. М. Заячківського. Не було української друкарні. Коли є, це заслуга през. М. Заячківського. Найшовся український театр в клопотах і грюзила йому руїна, през. М. Заячківський стає його директором, жертвуючи йому свої фінансові здібности разом з артистичною душею. І театр устоявся.

Та не нашою ціллю дати всебічну сільветку през. М. Заячківського, як громадянина. Нашим завданням підкреслити його заслуги в ділянці еміграційної проблеми.

стих дерев береза, осика, чермха, рябина і верба.

Ангара, це найголовніший і одинокий шлях центральної сибірської тайги для китайських лебедів, руських і українських кольоністів, купецьких караван і давніше для царських в'язнів. Літом їздять по ній лодками, зимою саними по промощеній і витиченій ялицями дорозі на леду. Пароходи не можуть плавати бо Ангара до нинішнього дня не є прочищена від мілин, бистриць і камяних великих порогів.

Майже по середині цього водного шляху лежить сільце Чадобець, в якому довелося жити через два роки мойому приятелю Заячківському.

Чадобець, це одна з руських кольоній над Ангарою. Виглядом пригадує вона наше галицьке село. Кольоністи прийшли туди перед кількадесяти роками з томської і тобольської губернії.

Руських і українських кольоній над Ангарою і її допливами є кількадесять, а віддаль одної кольонії від другої виносить не раз навіть 50 кільом. Кольоністи вирубали ліс на село, поле і сіножати. Землі можна було брати даром кілько кому потрібно і кілько родина могла викорчувати. Кольоністи над Ангарою управляють пшеницю, жито, ячмінь, овес, лен і коноплі. З ярин удається капуста, бараболі, біб, морква, бураки, чісник, цибуля, огірки.

На чолі Товариства Опіки над Українськими Емігрантами стоїть він по нинішній день. З його рамени засідає він в Еміграційній Раді, в Міжсоюзній Раді Товариств Опіки над Емігрантами, заступаючи в них інтереси українських емігрантів.

І коли сьогодні переломані леди байдужности, коли сьогодні широкі круги українського громадянства інакше ставляться до еміграційних справ, коли Товариство Опіки над Українськими Емігрантами здобуло собі громадянські права, це заслуга тих перших піонерів цієї справи, між ними през. М. Заячківського.

„Я зробив своє!“ — не раз чуємо такі слова з уст през. М. Заячківського.

Ні, пане президенте! Ваша роля ще не скінчена, як загалом нас усіх, що працюємо під вашим проводом в еміграційній ділянці. Ваш провід ще потрібний як людини великої культури й характерности. І ви цього проводу не кините.

У це ми віримо, у це вірять маси українських емігрантів.

Неповодження Беннета в Лондоні.

Майже безпроводно після побіди консервативів при цьогорічних виборах до канадійського парламенту і повалення ліберального уряду, виїхав новий консервативний прем'єр - міністр Беннет до

В тайзі росте багато грибів, рижок і підленьок, а з овочів суніці, малини, черниці, дикий агрест і по річки. Вріці Ангари і її допливах живе багато всякої риби: осетри, таймені, шуки, оконі, мнюхи і всяка біла риба. В тайзі живуть чорні медведі, вовки, рисі, лиси, чорні сибірські котики, східні видри, горностаї, соболі, бобри, вивірки звані білкою, лосі і сибірські олені.

Попри рільництво займаються ангарські кольоністи, яких називається чолдонами, ловами, риболовством і торгівлею з тунгузами, які по приході білих кольоністів на Ангару усунулися далі на північ в глибину тайги.

Як жив мій приятель Заячківський в Чадобци?

Привиклося чути, що Сибір це холодна, тюрма, каторга, що життя там повне некольних мук і страждань. Правдою є, що для кримінальних і політичних в'язнів тяжке було життя на Сибірі. Але тяжким є життя для тюремщиків і каторжників не тільки на Сибірі, але також в найкультурніших краях Європи і Америки.

А Микола Заячківський, як і інші галицькі засланці був тільки воєнним півв'язнем, півполоненим і в Чадобци жив на свободі з цим обмеженням, що не можна було йому виїжджати поза межі кольонії.

Лондону, аби шукати там на імперіяльній британській конференції ратунку перед тяжкою господарчою кризою Канади.

Підчас передвиборчої кампанії приобіцяли консерватисти канадським фермерам, що як вони побідять при виборах, то консервативний уряд постарается, аби припинити спадок цін на збіжжя, усунути безробіття в краю і взагалі піднести добробут Канади. Середниками до цього мало бути припинення іміграції зі Східної Європи і англійсько-канадський договір, на підставі якого канадська пшениця мала би дістати упривілейоване становище на англійському збіжжєвому ринку. З припиненням іміграції до Канади пішло легко консервативному урядові. Од ним почерком пера цю іміграцію припинено в місяці серпні цього року.

Але не так легко пішла справа з пляном піднесення цін на канадську пшеницю. Щоби цей плян перевести в життя мусілаби Англія наложити високе мито на довіз збіжжя, а одночасно увільнити від цього мита збіжжя Канади і інших доміній. Цей канадський плян був вісю довкола якої через шість тижнів оберталися наради лондонської конференції, яка остаточно покінчилася цілковитою неудою Беннета.

Англійський робітничий уряд умів витолкувати і домініяльним делегатам на конференції і англійській публичній опінії, що для Англії неможливим є прийняття пляну канадських консерватистів, а це головно з двох причин: 1) бо через це подорожівби хліб в Англії, 2) Англія відрізала би від світового

Однак і цього обмеження не перестерігали строго і хто хотів міг видалятися зі села на полювання або в гості навіть на віддаль сотки кілометрів і протяг часу кількох тижнів.

Одним словом, можна сказати, що Микола Заячківський і інші засланці на Анггарі жили як люде вільні на оводі. А це життя було без порівняння легше і приємніше, як життя воєнних полонених і вязнів по тюрмах і таборах в Європі.

Ось сибірське мешкання нашого Миколи. Це простора кімната, з кількома вікнами, ясна і чиста. Зимом оґрівана великою російською печю і другою млою залізною. Ліжко з березових пнів, вимощене сінником і скірами. Стіл застелений чистою скатертю, стільці, умивальня, на стінах руські образи святих і роги лося. Стіни і стеля вибілені і деревляна підлога чисто вимита і застелена хідником.

Іди було піддостатком і дешево так, що не мож на було видати тих грошей, які діставалося як підмогу від російського уряду і комітетів помочі для політичних вязнів. На снідання було молоко, чай, кава або чеколяда, та кожного дня свіжа пшенична паланичка полита і випечена зі сметаною т. зв. шанга. На обід зупа і мясо риб, диких звірів — лосів і оленів, або коров, свиней та диких птиць рябчиків, те-

ринку, а через це повставби застій в англійській торгівлі і ще більше зрослоби в Англії безробіття.

Для свого пляну шукав канадський преміер піддержки у своїх приятелів англійських консерватистів з ціллю аби ті повалили англійський робітничий уряд і аби в Англії переведено нові вибори до парламенту.

Відповідь на змагання Беннета, дав англійський преміер - міністрів Мек Донелд у своїй промові при отворенню осінньої сесії англійського парламенту. Мек Донелд тоді сказав дослівно: 1) „Ніякий чесний чоловік не може вимагати, аби після цього, що висвітлено на імперіяльній конференції, піддавати під рішення виборців справу вільної торгівлі англійської держави; 2) що одинокою митною тарифою, яку мо глаби завести Англія і яка могла би мати деяку вартість для доміній є митна тарифа на харчові середники. Коли англійський уряд запитував, як мігби допомогти домініям, то першим і останнім словом кожного преміера (домініяльного) було: оподаткуйте пшеницю. На це відповів Мек Донелд: „Ми цього не можемо зробити“.

Цю заяву Мек Донелда приймив англійський парламент значною більшістю голосів а тим самим не удався на разі плян англійських консерватистів повалити англійський робітничий уряд.

В цей спосіб поїздка канадського преміера Беннета до Лондону покінчилася цілковитою невдачою так під господарським як і політичним оглядом. Вправді перед укінченням лондонської конференції установлено якийсь секретаріат для збирання мате-

теревів, глухарів, качок і гусей. До цього бульба, біб, морква, калярепа. На вечеру знову мясо або солодке молоко, або виквашене зі сиром. Масла, сира, сметани піддостатком. Взагалі на Сибірі відживлюються добре.

Харчі можна було дістати готові від господаря дому, або варити і приправляти собі самому. Микола був сам кухарем для себе і своїх гостей.

В горячі літні дні уживалося одягу легкого. Зимом одягалося в шкіри від ніг до голови і не мерзлося навіть в найтяжчі морози.

Відношення місцевих руських кольоністів було до Миколи Заячківського і нас всіх повне поважання, вічливости, а навіть приязни. Передовсім призно до нас відносилися чолдонки. Кольоністи уважали собі за честь гуторити з нами і часто запрошували нас до себе в гості. Як кооператор не міг спокійно жити М. Заячківський в Чадобци і заложив для кольоністів кооперативу і склеп і через якийсь час був навіть там директором і книговодитцем.

Товариське життя також було досить приємне. Жилося в добрій згоді, а навіть приязни з ріжного роду революціонерами російськими і інших народів. А що Заячківський жив майже на середині ангарського шляху і імя його як гостинного господаря

ріялів господарського співжиття Англії з домініями, та заповіджено на весну другу конференцію в столиці Канади (Отаві), але це все є тільки прикриттям неудачі лондонської конференції.

Неповодження Беннета в Лондоні блискавкою далось відчутти в Канаді. Заки Беннет попрашався зі своїми приятелями і неприятелями в Лондоні і заки сів на пароплав, аби відіхати з Європи до своєї Канади, впали нагло і катастрофально ціни канадійського збіжжя і то в кількох днях на 25 центів на одному бушлю. На біржі в Вінніпегу нотовано всего 50 центів за один бушель першої кляси канадійської пшениці. В останніх днях після паніки, ціна пшениці піднеслася троха, але є нища від тої, нім Беннет поїхав до Лондону.

Неудача Беннета в Лондоні мусить потягнути за собою також зміну тактики на імміграційну політику Канади.

Загально відомим є, що Канада завдячує свій розвиток в великій мірі імміграції з Європи, яка давала Канаді: 1) дешевого робітника, 2) фармерів, які з кожним роком поширювали засівну площу і були підпорою для канадійського промислу, торгівлі і комунікації.

В часах кризи тим більше потрібний є Канаді дешевий європейський робітник. Щоби при загальному спадку цін на збіжжя могла удержатися Канада на світовому ринку, то змушена вона буде чимраз більше поширювати засівну площу, аби збільшеною масою збіжжя вирівнувати спадок його цін.

Канадійське рільництво, транспорт, кольоніза-

славне було над цілою Ангарию, тож і не минув його ніякий етап. Його дім і кухню називано готелем над Ангарию, в якому завжди було повно гостей. Заїздив й я часто зі сусіднього села до него в гості, заїздили і інші галицькі засланці.

До нас на заслання доходили найліпші російські часописи і журнали і ми могли користати з доброї бібліотеки, яка була в заряді російських політичних засланців. Наш Микола майже через цілий рік був обсерватором метеорологічної стації, яку перед ним вів спеціальний російський урядовець.

Та було це життя в золотій клітці. Щезала романтика, коли находила згадка про рідний край. Без сумніву ніхто з нас не відчував тих всіх фізичних недостатків, що може найблизча рідня в рідних сторонах, та кожний мабуть дуже радо й без застанови був би згодився вертати. Туга за домом, за краєм нічим не дається заступити. Вона дається більше відчувати аніж фізичні недостатки.

Як тільки в Росії вибухла революція і сплив лід з Ангари порішило нас пятох галицьких українців, а це: Заячківський, Микола Шухевич, Володимир (Хримович, я і Грицьків кинути Ангари і поїхати на Україну.

Купили ми велику лодку, забрали на неї наш

ційні підприємства, внутрішній промисл і торгівля вимагають припливу до Канади нових європейських фармерів. Само життя змусить канадійський уряд до повороту до давньої ліберальної імміграційної політики. Чим скорше це станеться, тим ліпше буде для Канади.

—:—

Зєдинені Держави Америки.

КАРТИ ВСТУПУ.

В звязку з економічною кризою в Зєдинених Державах Америки і великим безробіттям в тій країні, американський консулят видає малу скількість віз, натомість кандидатів на виїзд до Америки є дуже багато.

Щоби тих, які стараються виїхати до Зєдинених Держав Америки, а мають карти вступу, охоронити перед непотрібним приїздом до Варшави а одночасно запевнити їм місце в черзі, консулят розіслав емігрантам так зване повідомлення (формуляр).

Емігранти, котрі одержали повідомлення, повинні його докладно виповнити і відіслати до консуляту Зєдинених Держав Америки, Варшава, Шкільна 2. Відносно повідомлення належить відослати консулятові перед речинцем зазначеним на карті вступу, аби в цей спосіб зарезервувати для себе місце в черзі одержання візи в майбутности.

Емігранти, що мають карти вступу, а котрі одержали вище згадане повідомлення, яке відослали до консуляту повинні чекати на дальші вістки з консу-

багаж і пустилися вниз по Ангари. Минуло кілька теплих днів і ясних ночей на цій нашій подорожі по широкій і незнаній нам ріці. По дорозі вступали ми до сіл, де жили інші галицькі українці як: Курцеба, Малицька, Юліян Балицький і запрошували їх, аби на нашій лодці поїхали з нами. Вони відмовилися від цього так, що нас пятох доїхало до Стрільки при устю Ангари до Єнісею. Тут продали ми лодку, сіли на парохід і заїхали до Єнісейська а звідси до Красноярська. Я з деякими товаришами поїхав з Красноярська зараз до Київа, а М. Заячківський лишився в Красноярську, де покликано його до управи одной великої сибірської кооперативи.

Працюючи в Київі в Бюрі Праці згадав я раз кооператорам з міста Канева, що М. Заячківський живе в Красноярську. Канівці просили мене аби телеграфічно візвати М. Заячківського на Україну на директора канівської кооперативи. У відповідь на мою телеграму приїхав Заячківський до Київа, але не довелося йому поїхати до Канева, бо центральна українська кооператива „Дніпросоюз“ в Київі заангажувала його на свого головного директора. На тім становищі позістав Микола Заячківський аж до свого повороту до Львова в 1918 році.

—o—

ляту але до Варшави особисто не їхати, ані не робити ніяких заходів, щоби дістати паспорт.

Натомість емігранти, котрі не отримали повідомлення з консуляту і мають карти вступу, повинні особисто приїхати до консуляту в дні зазначені на карті вступу, бо в противному випадку втрачать черговість для одержання американської візи.

—:—

Канада.

ФАРМЕРСЬКІ ГАРАЗДИ.

Під таким наголовком читаємо в одній з українських часописів, яка виходить в Канаді, такий допис:

„Ось недавно була весна. Фармери енергійно бралися до роботи. Орали, сіяли, скородили. Ми фармерські діти помагали батькам. Помагали працювати й думати над тим, звідки дістати насіння і різне знаряддя для обробки поля.

Наробилися, обробили свої шматки землі, обсіяли і стали ждати на ріст збіжжа. Збіжжа посходило й гарно росло. Всі раділи, що ось прийдуть жнива, позбираємо все те збіжжа і трохи нам лекше буде.

Фармери сподівалися, що тим збіжжам трохи посплачують довги, позаплачують податки та й думали, що може ще якийсь сотик лишиться на домашні потреби. А вийшло зовсім що іншого. В нашій місцевості, наприклад прад вибив збіжжа, а в інших місцевостях фармери хоч і зібрали збіжжа, то не мають з него ніякої користі, бо воно таке дешево, що бідних фармерів більше коштує його оброблення.

Бідні фармери стоять тепер над берегом пропасти.“

—:—

3 життя Товариства.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КРУЖКА Т. О. Н. У. Е. В СТАНИСЛАВОВІ.

Дня 8. грудня ц. р. о год. 5 попол. в салі Товариства „Бесіда” в Станиславові при вул. Голуховського ч. 22, I. пов., відбудуться Загальні Збори Кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

На дневному порядку такі справи:

- 1) Відкриття зборів;
- 2) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів;
- 3) Звіт управи Кружка з діяльності за 1929—1930 роки;
- 4) Звіт Ревізійної Комісії;
- 5) Удільнення абсолюторії уступаючій управі;
- 6) Вибір нової управи;
- 7) Внески й запити.

Х Р О Н І К А.

РЕКРУТАЦІЯ ДО ФРАНЦІЇ. Рекрутація на виїзд до Франції відбудеться у Львові дня 8. грудня ц. р. в Державному Уряді Посередництва Праці при вул. Вишневецьких ч. 4. (Еміграційний Дім).

БЕЗРОБІТТЯ НА СВІТІ. Бюро Праці Ліги Народів подає, що в цілому світі тепер біля 15 мільонів безробітних. Найбільше в Америці і в Німеччині.

СТРАШНА ТРАГЕДІЯ НА ФАРМІ. Місцем страшної трагедії став дім українського фермера Івана Волянського в околиці Смокі Лейк, в Альберті. Дня 23. жовтня ц. р. зявився на подвірі якийсь осідняк і з рушниці стрілив до сина Волянського, Олекси. Куля перейшла мимо, але хлопець упав і удав вбитого. На голос стрілу вибіг батько. Влучний стріл поклав його на місці. Це саме сталося з його жінкою. Вбийник перейшов до другої кімнати і там застрілив 74-літню тещу Волянського а біля ньої спаралізовану доньку Волянських, Марію. При житті остало ще двоє дітей, котрі сховалися і втекли до сусіда, а так само син Олекса, про котрого згадано на вступі. Вертаючи з хати Волянських, вбийник застрілив ще по дорозі фермера Дарійчука. Щойно по двох днях вдалося зловити вбийника. Є ним Юрко Двірничук, щурин Волянського. Вчинку допустився на тлі родинної пімсти.

БІБЛІОГРАФІЯ,

С. Савицький: УКРАЇНСЬКО - ПОРТУГАЛЬСЬКИЙ СЛОВАР з додатком для українських шкіл в Бразилії. Порто Уніон — С. Катаріна 1930.

Цього року появилася, що правда, невеличка розмірами, зате дуже пожадана книжечка, якою є вище названий словар. Призначена вона для українських переселенців, які, вибираючися до Бразилії, не мають змоги ні нагоди навчитися по португальськи. По приїзді на місце нового осідку вони це дуже відчувують, але не можуть ніде дістати ніодного підручника, з якого могли би навчитися чужої їм португальської мови. /

Цю недостачу хоч в частині заспокоює новий словар укладу п. Савицького. Сам він як учитель бачив, що населення цю недостачу відчуває, що така книжечка потрібна для старших і молодших і це спонукало його до цього, що написав такий приступний словар.

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ
„УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ”.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америкі і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайс; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 маркв. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Вишневецьких ч 4. (Емігр. Дім)
Урядові години 8—3. Тел. 92-31.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Новий гомстедовий закон у Канаді.

Як відомо, Канада є головно хліборобською країною. Однак по урядовим обчисленням на 300 мільонів акрів придатної під управу землі є лише 50 мільонів акрів управлених, значить одна шеста частина.

Щоби заселити ті простори, канадійський уряд повів зорганізовану акцію і почав спроваджувати кольоністів на поселення на фармах.

Для раціонального переведення тієї кольонізації всі державні землі в провінціях Онтеріо, Манітоба, Саскачеван, Альберта і в деяких частинах Бритіш, Колумбії табулярно поділено, так що Канада, а головно її західні провінції виглядають на карті наче сітка, зложена з самих квадратів. Один квадрат називається „тавшипом“ і є поділений на секції. Четверта частина секції називається „ГОМСТЕДОМ“ й її поверхня має 160 акрів землі.

На таких гомстедах, величини наших 113 моргів, рішив канадійський уряд осаджувати кольоністів.

Гомстед міг дістати кожний емігрант, у віці щонаймні 18 літ, котрий був британським громадянином, або виявив бажання стати таким громадянином.

Такий емігрант вносив відповідне подання до уряду, крім цього складав 10 доларів, як належність за гомстед. Набуваючий брав на себе одночасно певні зобовязання, а саме, що протягом трьох літ буде принаймні по шість місяців кожного року мешкати на гомстеді, що викорчує і зоре бодай 30 акрів землі, з чого найменше 20 акрів піде під засів, що придбає інвентар і таке інше.

Коли емігрант виповнив усі зобовязання, ставав власником цієї землі.

Так малися справи аж до цього року. Рільничі родини радо брали гомстеди, не лякало це їх зовсім, що такий гомстед лежав деколи далеко від залізниць і гостинців, що це була прерія, або праліс, який ще ніколи не бачив живої людини, що праця була важка — всіх манила дарова земля, бо 10 доларів це не була ніяка заплата. Правда, емігрант, що брав гомстед, мусів мати готівку на купно інвентаря, знарядів, на перші початки життя. Ті гроші

потім верталися кількакратно, коли лише пшениця зародила.

Цей рік приніс багато змін у Канаді, головню в еміграційних справах. Спершу Канада обмежила еміграцію, а тепер починає модифікувати давний гомстедовий закон.

Ось, як читаємо в канадійських часописах, прем'єр провінції Саскачеван Ендерсон оголосив дня 30. жовтня нові гомстедові приписи, які тепер будуть обов'язувати в цілій провінції. Ці приписи значно різняться від дотеперішних.

На основі нових приписів кожний гомстед муситься купити. Ціна за один акр виносить від 1 до 3 доларів, а навіть і більше, залежно від якості землі і її віддалення від залізниці, або гостинця. Кам'яниста земля, або покрита лісом, уважається за убогу і її ціна виноситиме по долярові за акр, Коли на якусь добру землю зголоситься двох або більше охочих, тоді цю землю продаватимуть ліцитаційно і її дістане цей, хто дасть більше.

Землю може набути лише цей, хто живе в Саскачевані не менше як п'ять літ. Купуючий має заплатити десяту часть ціни, а решту має сплатити протягом десяти літ з шести відсотками на рік.

Як і передше так і тепер можна буде лише чверть секції на гомстеді дістати, але гомстедовець буде обов'язаний сидіти лише 4 місяці на рік через три роки. Коли він не зоре 25 акрів, не зможе дістати патенту.

Такий зміст нових приписів.

Як бачимо з повищого, цей закон дуже некорисний. Бо коли емігрант бере гіршу землю то це його коштує 160 доларів, колиж кращу то або 320, або 480, а навіть і більше доларів. Додаймо до цього готівку потрібну на перші початки, на заступи знарядів і таке інше, у висоті яких 250 доларів, то з того вийде така сума, що ніхто так легко її не роздобуде.

Видаючи цей закон, саскачеванський провінціоначальний уряд мав на думці дістати джерело нових приходів шляхом продажу державної землі. Одночасно бажав він скріпити тим актом обмеження припливу нових імігрантів. Коли зважимо, що на гомстеди їхали бідніші емігранти, коли дальше візьмемо під увагу, що тепер скрізь готівкова скрута, то зрозуміємо, що це справді причиниться до ослаблення гону за гомстедами.

Вище цитований закон відноситься лише до саскачеванської провінції. В інших провінціях обов'язує надалі давний закон, а саме, що гомстеди можна діставати даром, за зложенням 10 доларів.

—::—

**ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ
„УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ“.**

Припинення еміграції до Бразилії.

Появився декрет бразилійського уряду, що з днем 1. січня 1931. року іміграція до Бразилії цілковито припинена. Право візду одержуть лише ті емігранти, котрі полагодили свої формальности і одержали всі документи перед днем 1. січня 1931. року.

Забороною візду до Бразилії новий бразилійський уряд хоче припинити зріст безробіття в тій країні, котре в останніх часах прибрало дуже грізні розміри. Цей розпорядок бразилійського уряду має лише тимчасовий характер і як лише відносини поправляться буде він скасований.

—::—

Ювілей през. Миколи Заячківського.

Кня 5 грудня ц. р. відбулося святочне засідання управи Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові для пошанування 60-тих роковин уродин президента цього товариства, дир. М. Заячківського. У засіданні взяв участь керовник Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р В. Вишинський та члени редакції „Українського Емігранта“.

Зараз на вступі забрав слово секретар Товариства Опіки над Українськими Емігрантами д-р В. Константинович, який виголосив привітну промову.

У своїй промові зясував він ті заслуги, які положив Ювілят для справ еміграції та суспільної опіки над українськими емігрантами. По черзі перейшов він усі етапи еміграційної діяльності през. М. Заячківського, підкреслив значіння праці Ювілята, котрий займе заслужене місце в історії української еміграції, як один з її перших дослідників та перший пропагатор ідеї суспільної опіки над емігрантами.

Складаючи признання цій праці, зложив Ювілятові щирі побажання ще довгі роки стояти на чолі нашого товариства і далі служити так пожаданій справі.

Другий промовив керовник Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р В. Вишинський, який іменем свого уряду зложив привітання Ювивілятові, підніс його привязання для справи, її ідейне уняття та закінчив побажаннями для дальшої праці в ділянці суспільної опіки над емігрантами.

Опісля вручено Ювілятові спеціально видруковане число „Українського Емігранта“ та по мистецьки виконане пропамятне письмо з підписами президентів товариства, членів редакції „Українського Емігранта“, та всіх присутніх на святочному засіданні. Зворушений Ювілят щирими словами дякув

присутнім за це свято і за признання його праці на еміграційному полі.

*

Годиться замітити, що Ювілей президента М. Заячківського найшов відгук у цілому краю. Ювілят одержав численні привітання від своїх приятелів та знайомих, крім цього появилися статті в „Ділі“, „Господарсько - Кооперативнім Часописі“ та інших. Помістила згадки також польська і жидівська преса. Свято в честь Ювілята уладило руханкове товариство „Сокіл“, якого през. М. Заячківський є довголітнім головою.

—:—

Українці в Аргентині.

Наш співробітник і дописувач із Аргентини п. Е. Герзон надіслав нам листа, в якому описує життя українських переселенців в Аргентині, зокрема їх культурно - освітні досягнення. П. Герзон пише:

„Скільки є в Аргентині українців, точно сказати не можна. На кожний випадок прийняти можна число сто тисяч.

Українські переселенці в Аргентині не живуть збитою масою. Вони розкинені скрізь і по більших містах і по аргентинських степах. Одні стало пере-

бувають на одному місці, інші переносяться з місця на місце, шукаючи за заробітками.

Де знаходяться свідоміші одиниці, там негайно повстає якое українське культурно - освітнє товариство. Найбільше таких товариств в самій столиці Аргентини, в Буенос Айрес. Найстаршим товариством, заснованим в 1924 році є товариство „ПРОСВІТА“. Характер його такий сам, як матірнього товариства в старому краю. В ньому гуртується поважна скількість українських емігрантів і воно веде культурно - виховуючу працю серед них.

Другим поважнішим товариством на терені Буенос Айрес є „УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КЛЮБ“ заснований дещо пізніше. Клуб повстав завдяки заходам інж. М. Григоращука, котрий посвятив багато часу і праці для його заснування і для успішного розвитку. При клубі повстав недавно драматичний гурток „МРІЯ“, котрий час до часу дає аматорські театральні вистави. Крім цього клуб видає тижневий часопис „УКРАЇНА“.

Третім дуже діяльним і дуже гарно розвиваючимся товариством є товариство „ВЗАЇМНА ДОПОМОГА“. Товариство це повстало завдяки заходам його теперішнього голови інж. Н. Андрушенка. Товариство має дуже багато членів і розвивається з кожним днем краще. Завданням товариства давати поміч українським емігрантам, котрі по приїзді до

Як я їхав до Канади?

У календарі канадійських українців „Провідник“ помістив п. Дмитро Герич свої спомини з дороги до Канади, як також перші вражіння по приїзді. З огляду на цікавість теми, яку порушує п. Герич, а так само з огляду на її інтересне зображення подаємо цей спомин на сторінках нашого часопису.

У ЛЬВОВІ

Немає ні одної корабельної агенції у Львові, де не вистоявали би сотки наших людей. Котрого спитати куди їде, відповідає: „до Аргентини“. До Канади рідше, а це тому, що корабельна карта до Аргентини коштує лише 108 — 112 долярів, коли до Канади треба мати щонайменше 200 долярів. Еміграція до Канади частинно припинена, всеж таки можна одержати дозвіл на візд, а в тому часі коли ми їхали, могли їхати рільні робітники і служниці без перепон, розуміється в дозволеному канадійським урядом числі. Один з транспортів таких робітників виїхав зі Львова дня 14 серпня 1928 р. в числі коло 300 осіб.

Два тижні перед відїздом повідомило корабельне бюро, щоби кожний зареєстрований на виїзд до Канади зголосився з готівкою 157.50 дол. на заплачення корабельної карти, крім цього, щоби мав ще 25 долярів на показ, а то тому щоби емігрант мав гроші в часі дороги на ріжні видатки та на перші початки побуту в Канаді.

Дня 14 серпня 1928 р. зіхалися всі зареєстрова-

ні на подвірі бюра, та почали один другого розпитувати, з котрих сторін та куди їдуть. Деякі рішили піти ще за порадою до нашого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, де урядники прийняли нас дуже ввічливо, розпитали телефонічно про відїзд транспорту і таке інше. Хто був членом товариства одержав поручаюче письмо до Товариства Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу, щоби згадане товариство занялося кожним емігрантом по його приїзді до Вінніпегу, та щоби помогло йому найти тимчасове заняття.

У ВАРШАВІ

Вечором того самого дня виїхали ми зі Львова через Люблин до Варшави, куди прибули другого дня. З двірця забрали нас автами до Еміграційного готелю на Повонзках. Там заплатили ми по 2 зол. за нічліг. Харчування кожний мусів сам платити. За платити відразу за чотири дні і це нас дуже непокоїло, що так довго будемо мусіти чекати на дальшу дорогу. Кожний з нас думав лише про це, щоби якнайскорше міг сісти на корабель.

Небаром відбувся перегляд лікаря а канадійський офіцер перевірював чи кожний із виїзджаючих є дійсно рільником, дивився у військову книжечку, перевірював чи кожний письменний, та глядів на руки, чи вони мозолисті як в рільника. Кожний зложив по 25 долярів і одержав чеки та повідомлення, що завтра виїздаємо в дальшу дорогу.

Вечором того самого дня зібралася молодь у великій салі готелю та уладила танці при звуках

Аргентини не мають заняття і опинилися в скрутному положенні. В тій цілі товариство винайняло просторий дім і в ньому примістило свій готель „РУТА”. В готелі знаходять приміщення безробітні і беззахистні емігранти. Крім цього товариство видає дарові обіди для безробітних. Досі видано таких обідів понад дві тисячі. Товариство займається також вишукуванням праці для безробітних українських емігрантів. Має воно звязки з різними фабриками і підприємствами і як лише де є вільне місце, то його дістає український емігрант поручений товариством.

Значіння цього товариства дуже велике для наших емігрантів. Давніше не мали вони куди звернутися за порадою чи помічю. Через те здані були на власні сили. Тепер коли є своє товариство, емігрант може сміло туди піти, бо знає, що там ніхто його не обманить, що там йому дадуть поміч, коли він в біді і що допоможуть йому найти працю.

Длятого обовязком кожного українського переселенця є зараз по приїзді до Аргентини відвідати товариство „Взаїмна Допомога“, якого адреса є така: Калле Сан Мартін 663. Будинок товариства міститься недалеко пристані і від площі, де знаходиться готель.

Адреса „Українського Клубу” така: Калле Сан Мартін 550.

спеціально дібраної музики емігрантів. Весь персонал готелю вийшов, щоби подивляти красу наших танців. А був тут в першій мірі гопачок, коломийка, козачок та аркан. Старші в ту пору переглядали часописи, між якими було і „Діло” та „Український Емігрант”.

ВЕЙГЕРОВО.

Дня 19 серпня 1928 р. виїхали ми з Варшави до Вейгерова на Поморі. Краєвид міняється. Переїзжаємо попри твердиню Модлін, та бачимо сильні укріплення. Ідучи в глибину Поморя завважуємо, що вид цілком інший як був передтим. Небаром показалося море. Коло берегів багато малих пароплавів та рибальських човнів.

Дня 10 серпня прибули ми до міста Вейгерова на Поморі, де примістили нас в гарних мурованих будівлях, неначе в яким парку, обсадженим гарними деревами. Тут перший раз одержали ми харчі на кошт корабельно їлінії. Є тут також кантина де за гроші все можна дістати. Другого дня пішли ми до купелі, де нас обстригли до найменшого волоска, а одяг взяли до дезинфекції.

Дня 22 серпня знову лікарські оглядини, причім найбільшу увагу звертав канадійський лікар на очі. І тут не обійшлося без оглядин канадійського урядника. Цей звертав дуже бачну увагу на все, а перш за все на обличчя і руки кожного емігранта, а коли хтось видавався йому підозрілий, казав показати собі військову книжечку, фотографії рідні емігран-

Ті адреси конче потрібні для кожного українського емігранта, котрий приїжджає до Буенос Айрес і в його власному інтересі лежить туди негайно звернутися, щоби оминати ріжних пригод з принагідними опікунами і дорадниками.“

Зєдинені Держави Америки.

Продовження карт вступу.

Бувають часті випадки, що особи, які стараються виїхати до Зєдинених Держав Північної Америки і мають так звані „карти вступу”, не являються в означеному речинці в американському консуляті, лише надсилають подання, щоби їм продовжити карту вступу. Тому, що таке поступовання наражує емігрантів на поважні втрати, повідомляємо, що кожний емігрант, який виїжджає до Зєдинених Держав Північної Америки, повинен особисто зголоситися в американському консуляті в тому дні, який є назначений на карті вступу.

Коли емігрант не зголоситься в означеному речинці, тратить можливість одержати візу, або принаймні місце в черзі тих, що зголошуються по візу.

Після виборів до Конгресу.

Остаточні підрахунки голосів і вибраних пос-

та, особисті записки, портфель і таке інше.

Дня 24 серпня мали ми виїхати вже в дальшу дорогу, але через занедужання одної дитини на кра суху, задержали нас в таборі на дальше.

Всі зачали знову непокоїтися, бо повідомлено нас, що може виїдемо шойно за кілька днів. Молодіж танцює вечорами в галі, старші читають книжки та часописи.

Так чекали ми на етапі до 30. серпня і аж того дня в 8.30 години виїхали до Гданська. Тут оглянув нас щераз канадійський лікар і в бараках почали ми чекати на приїзд корабля. Одні пишуть листи „від води” до рідні, другі жартують, а деякі чогось призадумалися.

В ПРИСТАНІ.

За хвилину наспіла вістка, щоби іти до пристані, бо корабель готов. По кількох хвилинах ходу прибули ми до порту і побачили при березі однокорабельний корабель з написом „Тассо”. По провіренні документів входили ми по одному до середини. Жінки та дівчата чогось не дуже радо входили на спущений поміст і в кожній з них можна було завважити слезу в оці. Те саме діялося і з м'якшими мущинами. До середини корабля спершу ніхто не хотів входити, бо кожний був цікавий бачити його відплив. Тому всі зібралися на палубі. В кожного можна було зауважити якийсь смуток і жаль. З берега приглядалося багато людей.

лів та сенаторів змінили дещо поданий ранше вислід виборів. Показалося, що в осььому дистрикті стейту Індіана вийшов конгресменом республіканець Вестал, а не демократ Бол. Через те склад нижчої палати конгресу представляється так: 218 республіканців, 216 демократів і один член фермерсько-робітничої партії, а то Пол Дж. Квейл з Минесоти.

Таким чином республіканці мали би більшість в конгресі і могли би вибрати свого председателя і свої комітети. Існує однак можливість, що частина республіканців піде з демократами. Все це покажеться аж тоді, коли нововибраний конгрес зійдеться на наради. Це буде щойно в грудні 1931 року, хіба що президент Гувер скликав би надзвичайну сесію на весну 1931 року.

В сенаті відношення сил є таке: 48 республіканців, 47 демократів і один член фермерсько-робітничої партії, сенатор Шипстед з Минесоти. Однак крім сенатора Шипстеда з Минесоти з демократами готові піти деякі республіканські „бунтівники“. Сенатор Брукгарт з Айови і Най з Норт Дакоти заявили, що вони готові піддержувати демократів, коли ті погодяться на скасування теперішнього закону про мита, на усунення Мелона зі становища секретаря скарбу і на те, щоб держава сама заряджувала електричною станцією на Мосл Шоулс, а не давала її в аренду. Крім того ці сенатори хотіли би

законів, котрі обмежували би права компаній, котрі продукують електричну струю.

Безробіття в Америці.

Федеральна комісія для заради безробіттю під проводом полковника Артура Вудса, приступила до праці і вже збирає відомости по цілому краю про стан безробіття та про зарадні заходи проти цієї кризи.

Поодинокі стейти і більші міста зачали працю в цьому напрямку з власної спонуки і повідомили комісію Вудса про виследи своїх заходів.

Стейти і міста затають позички, випускаючи позичкові бонди на більші суми, і за ті гроші зачинають прилюдні роботи, аби як найбільше безробітних одержало працю.

Деякі громади хотять подбати щоби всі безробітні одержали працю.

Також і деякі промисловці приєднуються до цієї акції, а лідери споміж них заповідають що вже швидко безробіття в Америці скінчиться і настане добробут, якого вже край здавна не памятає.

Новий український лікар в Нью - Йорку.

В Нью Йорку відкрив лікарський офіс молодий український лікар, доктор Юрій Андрейко, при 153 Евню „Бі“.

Скликав я товаришів подорожі, щоби попращати ту частину світу, в якій знаходиться моя батьківщина. Молодь стала кругом — хлопці і дівчата — і ми заспівали:

Пращай батьківщино,

Ти родинний краю...

Довго ще по скінченні пісні мовчали ми і кожний глядів в сторону свого рідного гнізда.

ПЕРША БУРЯ.

Капітан корабля дав знак сиреною, що маємо відїжджати. Два малі кораблі помогли рушити наше го велита з місця. І щераз показалися кожному слези в очах. Жалібно глянули в сторону, звідкіля прибули, на полудневий схід, де кожний лишив щось найдорожчого, наймилішого. Ще більшого жалю завдавали жінки та дівчата, котрі своїм плачем спонукували навіть муштин до плачу. Кожний пращав жалібним поглядом свої рідні сторони, не знаючи, може вже востаннє, бо хтож може передбачити свою будучність наперед. Коли суходіл шез із очей, кожний пішов до призначеної для него каюти. Дівчат і жінок розмістили в середущих, а муштин на переді і на кадовбі корабля. Першого дня морської подорожі привитав нас густий дощ, так що кожний мусів покинути поклад і йти до каюти. За хвилину рознісся на кораблі голос дзвінка на знак, щоби всі приготувалися до вечері, однак мало хто виходив до їдальні, бо кожний знав, що коли добре наїсться першого дня на кораблі, то буде „си-

тий майже цілу дорогу, тому що попаде в морську недугу.

Не досить було того, що привитав нас густий дощ зараз на початку, але море, як звичайно море — неспокійне, захотілося йому налякати боягузів— почало гуляти. Почало хитати кораблем так страшно, що ніяк не можна було заснути, хоч всі були перемучені. В передніх і задніх кабінах, де нас муштин примістили, була така страшна хитанина, що мало нас з ліжок не повикидало. Почалися молитви жінок і дівчат.

Буря не вгавала цілу ніч. Деяким почалося вже недобре робити, а деякі таки добре розхорувалися. Треба згадати, що худі люде й малі діти майже не хворіють, зате товсті мучаться дуже. На другий день рано буря не втихала майже на хвилину. Море лютувало. Моряки повипроводжували хорих на поклад, понакривали їх і аж страшно було дивитися як кожного рвало а не було чим. Все на покладі лежить наче трупи, а найбільше жидів. Я багато можу завдячити українській аптиці п. М. Терлецького у Львові, котрий на моє прохання дав мені ліки проти морської недуги і це мені багато помогло. Я майже не хворів. (Докінчення буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
НАШОГО ТОВАРИСТВА!

Доктор Андрейко студіював чотири роки в коломбійській університеті в Нью Йорку філософію, а потім переїхав на медичні студії в Берліні, де скінчив медичний виділ і одержав ступінь доктора медичних наук. Після того д-р Андрейко працював рік у берлінських шпиталях, а останні два роки в шпиталях у Нью Йорку.

—::—

Канада.

МІСЬКІ ВИБОРИ В ВІННІПЕГУ.

Дня 28. листопада ц. р. відбулися вибори до ради міста Вінніпегу. Як випали ці вибори, у нас покищо невідомо.

З українців кандидували до міської ради п. Ферлей і В. Колісник. Цей останній з комуністичної лісти.

l.

СТЕПОВА ПОЖЕЖА.

В перших днях листопада вибухла степова пожежа в місцевості Тофнел, у Саскачевані. Пожежа повстала при паленні ріща на одній фермі. Наслідком нестачі снігу пожежа скоро поширилася і знищила багато сіна. Шкоди великі.

МАЙБУТНЄ ІМІГРАЦІЯ.

Домініюючий міністр імміграції і колонізації Гордон заявив недавно на зборах консервативної партії таке:

„Прийде час, коли ми зможемо запросити до Канади більше людей, а тоді ми зможемо рішення, яких нових людей ми хочемо і через уважний вибір спровести сюди лише таких, які зроблять тут успіх. Наколи ми спроведимо таких, які не можуть скоро засимілюватися, то витворимо ситуацію, на яку стратимо гроші, час і розум. Ми отже повинні навчитися з помилок минушини і заселювати Канаду лише такими людьми, які в цілості відповідають тутешнім обставинам”.

Дальше п. Гордан згадав про багатьох канадійських поселенців небритійського походження і деяких дуже хвалив, кажучи, що вони є кредитом для домінії. Він рішучо опрокинув поділ емігрантів на пожежданих і непожежданих і заявив, що він повинен бути скасований.

—::—

Аргентина.

В справі аргентинської візи.

З поміж поіменних завізваних можуть одержати аргентинську візу емігранти — жінки й чоловіки — від 15 до 60 року життя. Чоловіки до 21 літ і жінки до 25 літ мусять предложити дозвіл родичів

на виїзд. Такий дозвіл мусить потвердити поліція або громада. Коли виїжджає родина з дітьми, то в поіменному візванні мусять бути подані також імена дітей.

Емігранти, що зголошуються до аргентинського консуляту по візу повинні мати: важний еміграційний паспорт, потверджений Експозитурою Еміграційного Уряду; свідоцтво моралі. Це свідоцтво повинно мати фотографію і посвідку староства, або команди поліції, бо інакше не є важне.

По всякі інформації в тих справах належить звертатися до бюро інформацій Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

—o—

Безробіття.

Міжнародне Бюро Праці, що є одною із установ Ліги Націй, подає загальну скількість безробітних у світі на 15 мільйонів, зазначаючи притім, що ті числа не є докладні, тобто що безробітних є далеко більше.

Що числа Міжнародного Бюро є неточні, видно вже хочби з того, що число безробітних в Зєдинених Державах Північної Америки воно подає на 4 мільйони, тоді, як це загально відомо, в тій країні є далеко більше. У Зєдинених Державах, як недавно заявив англійський прем'єр Мек Доналд є від 10 до 12 мільйонів безробітних.

Німеччина, згідно з тою статистикою, має найбільше безробітних в пропорції до загального числа населення. Є там тепер 3,253.000 безробітних.

Відносно Радянського Союзу жєневське Бюро подає, що є там ще 1,150.000 безробітних.

Найменше безробітних є у Франції, бо лише одна тисяча.

—::—

З життя Товариства.

УКОНСТИТУОВАННЯ УПРАВИ МАТІРНЬОГО ТОВАРИСТВА.

Дня 5. грудня ц. р. відбулося засідання управи Товариства Опіки над Українськими Емігрантами з таким порядком нарад:

Відчитання протоколу,
Уконститування управи,
Біжучі справи.

По відчитанні протоколу й прийнятті до відома управа уконституувалася в такий спосіб: президент дир. М. ЗАЯЧКІВСЬКИЙ, перший заступник о. мітрат В. БАЗЮК, другий заступник през. В. ДЕЦИКЕВИЧ, секретар д-р В. КОНСТАНТИНОВИЧ, заступник секретаря п. К. ЄЗЕРСЬКИЙ, касієр інж. Ю. МУДРАК.

Згодом секретар товариства д-р В. Константи-

Земельні відносини в Аргентині.

Аргентина, це багата країна на хлібні і м'ясні продукти. Однак положення тепер того роду, що широкі верстви населення живуть в нужді. Не можна заперечити, що багатства багато назбиралося, ало одночасно збільшилася і нужда. А вже в найбільш критичному положенні знаходиться дрібне селянство.

За придатну до управи землю платилося в 1913 році 60 пезів за один гектар. Сьогодні ця сама земля коштує вже 180 пезів. Коли в 1913 році за винаєм одного гектара землі платили 4 пези, сьогодні треба платити 12 пезів. Ріжниця дуже велика. Рента та ціни за землю піднялися до фантастичних розмірів. І це діється в ту пору, коли багато менше збіжжа вивозять за кордон.

В 1913 році було оброблено 13 мільонів гектарів землі з продукцією 12 мільонів тон. А в 1928 році управна площа збільшилася до 16 мільонів гектарів з продукцією 16 мільонів тон.

З вище наведених цифр виходить, що за останні роки сільсько - господарська продукція збільшилася в порівнянні до 1913. року. Є це результат уживання більш удосконалених машин на великих господарствах та заведення раціоналізації, котра позбавила маси рілних робітників праці, а ті, що лишилися мусять працювати по зниженій ціні. Наслідком цього піднялася хліборобська продукція.

Підчас обмеженого вивозу збіжжа за кордон, ціни на землю та рента повинні вменшитися, з чого скористали би дрібні селяне. Але цього нема, а це тому, що великі власники штучно підносять ціни за землю і ренту. З другої сторони уряд підвищує податки і це також впливає на підвищення цін. Одно і друге відбивається на селянській масі і дрібне селянство цілком банкрутує.

Дрібні селяне, попавши у зависимість від великих власників та визискувані залізничними компаніями, масово лишають свої господарства і утікають до промислових міст, гадаючи, що там скоріше найдуть працю і прожиток. Але вони попадають звичайно у гірше. По містах велика криза, безробітних досить, так що прибуваючі лише збільшують кадри нуждарів.

Х Р О Н І К А.

Декрет в справі еміграції. Дня 29 листопада ц. р. появился декрет Президента Річипосполитої про це, що емігранти до Зєдинених Держав Північної Америки і Канади будуть могли виїжджати з поль-

ських пристаней над Балтиком лише кораблями без посередньої комунікації.

Еміграція жінок до Франції. Довідуємося, що наслідком утворення опікунчих інституцій для жінок в деяких департаментах у Франції, польські еміграційні власти згодилися на виїзд рілних робітниць до тих департаментів, в котрих існує опіка.

Осторога перед виїздом до Бельгії. Наслідком погіршення ситуації на ринку праці в Бельгії, Еміграційний Уряд перестерігає усіх тих, що малиби намір їхати до Бельгії в цілі найдення праці, бо це тепер виключене.

Невдачна козацька кольтонізація. Свойого часу писали ми обширно про приїзд партії донських козаків до Перу, щоби осісти там на кольтоніях. Щоби використати нові робочі руки, перувійський уряд віддав був даром більш простори землі а навіть гроші, щоби козаків поселити на кольтоніях. Але аранжери тієї імпрези поховали гроші до кишені а козаків повели на дарові роботи біля будови залізниці. Умовини, серед яких довелось козакам працювати, були тяжкі, харчування невистарчаю..., так що багато з них рішило втікати і вернути назад до Європи. Недавно, як доносять перувійські часописи, виїхала одна партія у числі 34 осіб. Перед виїздом партія помістила відкритий лист в часописах, в якому подає до відома, що виїжджає наслідком обманства аранжерів тієї кольтонізації.

Самогубство фермера. Український фермер Андрій Запаранюк, замешкалий в околиці Вєгревилі, Альти, поповнив самогубство, перерізвавши собі горло. Покійний мав 42 роки й полишив жінку та семеро дітей.

БІБЛІОГРАФІЯ,

ПРОВІДНИК, календар канадійських українців на 1931 рік. Вінніпег - Канада. 64 стор.

Рухливе Товариство Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла в Вінніпегу, щороку видає ілюстрований календар, який є неначе відбиттям життя українських переселенців у Канаді. І цього року видало воно такий календар під назвою „Провідник“. Календар зредагували о. П. Божик і К. С. Продан.

Зміст календаря ріжнородний. Попри чисто календарну частину і інформації з української церковної гієрархії в Канаді, маємо декілька споминів емігрантів з їх приїзду й побуту в Канаді, звідомлення з діяльності українських установ у Канаді, звідомлення з діяльності Товариства Опіки, адреси українських установ, а це все ілюстроване численними знімками й географічними картами.

На загал календар робить симпатичне вражіння і є цікавою лектурою наших емігрантів.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільраїс; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марк. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Вишневецьких ч 4. (Емігр. Дім)
Урядові години 8—3. Тел. 92-31.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. П'ясуцького ч. 6.
Урядові години 8—3.

Бог предвічний..

Весела святвечірня пісня - коляда знову заговорить по нашій землі, щоби звістити велике свято Народження. При традиційному столі засяде родина об'єднана одною думкою, одними радощами й смутками, щоби зложити собі побажання.

Обнімуться присутні — згадають неприсутніх. Згадають своїх найблизчих, що їх доля розкинула по цілому світі: по степах Канади, по фабричних кварталах землі Вашингтона, по кампах Аргентини і пралісах Бразилії, по французьких рудокопах, по сербських зарінках і лісах Анатолії, в тайзі далекого Сибіру і всюди, де лише ступила нога українського емігранта.

Згадають і в душі питають: чи і ви, наші рідні, наші найблизчі в ту хвилину, коли на нашому небосклоні сіяє ясна різдвяна зірка й коли тихими сільськими вулицями лине голос коляди, переживаєте ті самі думки, чи вони мчать у ту мить під

рідні стріхи, з під яких ви порозліталися наче сполохані птахи?

Глибокодушевна святвечірня містерія нехай і для вас стане годиною об'єднання душ і серць, що їх далекі океани розділили, безмежні простори розмежували.

Нехай і з ваших уст злине могутнє, прабатьківське „Бог предвічний” — ви, одірвані від батьківських порогів, загнані в далеку, далеку чужину.

Згадайте рідний край, згадайте рідні загороди, згадайте морозний подув рідних піль і яснющий, зоряний небозвід. Згадайте рідню, що збереться при спільному столі і на саму згадку про вас, впаде цього вечора не одна щира, материна слеза.

Згадайте так щиро, як і вас згадають.

Це ви згадайте.

Бо це важна хвилинка...

З нагоди СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО й НОВОГО РОКУ засилаємо нашим співробітникам, читачам, усім українським емігрантам, що їх доля по цілому світі розкинула, щирі побажання.

Редакція „Українського Емігранта“.

Еміграція з Польщі під сучасну хвилину.

З нагоди побуту у Львові директора Еміграційного Уряду п. Б. Наконечнікова відбулася дня 18-го грудня ц. р. в Еміграційному Домі конференція, в якій взяли участь представники всіх товариств опіки над емігрантами та представники преси. На тій конференції дир. Б. Наконечніков дав погляд на еміграцію з Польщі під сучасну хвилину.

Еміграційні можливості в звязку з обмеженнями еміграції до країв Північної та Південної Америки. — Акція кольонізаційних Товариств. — Еміграція до Перу.

Безсумніву дуже важним і актуальним чинником в ділянці розвитку еміграційних справ є досить значне обмеження ринків праці в різних іміграційних країнах. Про цілковите і діймаюче закриття іміграційних теренів в майбутньому можна говорити лише відносно Зєдинених Держав Північно. Америки, які по останнім вісткам мають в законодатній до розі зліквідувати ті незначні квоти, які досі були призначені для Польщі, так що навіть візд родин осіб, що постійно перебувають в Зєдинених Державах має бути підданий ще більшим чим досі ригорам. В Канаді є тенденція до обмеження візду і меншого запотребовання чужих робітників. Ця тенденція спричинена дуже малим попитом на працю робочих рук в Канаді, що є в звязку з пануючою в тій країні економічною депресією, зокрема в рільній господарці. У звязку з тим можливості найдення праці для рільних робітників і служниць в Канаді під сучасну хвилину є дуже слабкі. Коли іде про рільничі родини, то приїзд їх до Канади є далі цілком можливий і справа більшого чи меншого руху тієї категорії емігрантів з Польщі є залежна від квот, що їх вимагають канадійські влади на кошта поселення кожної родини. Приступаючи до іміграційних теренів у Бразилії і Аргентині, куди як перед війною так і по війні плила досі втертими шляхами досить велика хвиля еміграції, зазначити треба, що загальна економічна криза та відомі революційні рухи в тих краях мусіли змінити досить корисну як досі еміграційну конюнктуру для еміграції з Польщі. Зазначені економічні кризи в обох краях, як можна сподіватися, будуть скоро поборені, як це мало місце

вже кілька разів в попередніх роках. Треба сподіватися, що поправа господарчої конюнктури спричинить привернення досить великої свободи візду емігрантів до обох країв. Загальні обмеження, як здається, не будуть відноситися до осіб, що їх вивають до праці поіменно, та до членів родин звиваних родичами до даного краю.

Ті обмеження тимбільше не повинні обнимати акції, що її веде Кольонізаційне Товариство в Бразилії, в провінції Еспіріто Санто і евентуально в Парані, а то на тій підставі, що ця акція принесе безглядні користи іміграційній країні, зовсім не обтяжуючи місцевого ринку праці та, що теперішня влада Бразилії цілковито признала переселенчі концесії Кольонізаційного Товариства. З інших заморських теренів треба підкреслити специфічні умовини еміграції до Перу. Є це пробна еміграція і має стисло піонерський характер. Є це зовсім нова країна і вимагає в неодному трудного примінення до умовин. Всякі енуціяції про кольонізацію в Перу надто песимістичні, є в першій стадії проби щонайменні передчасні. Індивідуальні виїзди мусять покінчитися відємними для виїзджаючих вислідами, тому незорганізована, „дика“ еміграція є в теперішній хвилині шкідлива. Переселенчу еміграцію на терени Перу веде кооператива „Польська Кольонія“, якої кооперативний і суспільний характер гарантує цілковите забезпечення інтересів переселенців. Еміграційний Уряд має нагляд і контролю над тою еміграцією і не задумує нічого занедбати, щоби влекшити тяжку працю піонерів - переселенців. Справа зайняття остаточного становища до еміграції в Перу буде могла бути вирішена по доведенні проби з переселенням в якомусь означеному часі до кінця, а на разі корисним обявом є лікарські звіти з кольонії, які стверджують цілком можливі досі кліматичні умовини кольонізаційних теренів в Перу. Підкреслити мушу ще в тому місці значіння кольонізаційної акції яку веде Кольонізаційне Товариство в Бразилії. () скільки кольонізаційна акція в Перу має пробний характер, на стільки акція в Бразилії спірається на довголітній традиції доброго примінення переселенця з Польщі до кліматичних і економічних умовин поодиноких провінцій в Бразилії і має гарні вигляди для дальшого розвитку.

Відношення уряду до еміграції. — Опіка над емігрантами.

Еміграція є вислідом суспільно - економічних умовин в Польщі. З уваги на стійність і масовість цього явища відношення міродайних чинників до тієї ділянки проблеми полягає на методах цілком свідомої організаційної праці. Державні чинники з одної сторони протиділяють витворенню штучних настроїв еміграційних через невідповідальних людей, яким залежить на таких настроях, з другої сторони беруть емігранта в опіку. Ця опіка полягає: на можливо добрім і безстороннім інформуванні емігранта про край еміграції, на уділюванні йому достовірних і освідомлюючих уваг, на поучуванні про обов'язки і забезпеченні йому якнайбільше прав, як шляхом заключування спеціальних конференцій і еміграційних договорів, так на основі міжнародних законів і місцевих законодавств, врешті на охороні від визиску і опіці в часі дороги. Обіймаючи цю ділянку ділання в цілості, Еміграційний Уряд чинно співпрацює з іншими міродайними державними чинниками в напрямі співділання еміграційних осередків з матірнім краєм як під економічним так і культурним оглядом.

Співпраця державних і суспільних чинників. — Суспільна акція на терені Львова. — Еміграційний Дім.

Очевидно при так широко закроєнім пляні праці над еміграцією, співпраця суспільних організацій з державними чинниками є конечна. Тут із спеціальним признанням підкреслити мушу велике заінтересовання і повне зрозуміння львівського громадянства для еміграційних справ. Неоднократна ініціяція ва суспільних товариств, що займаються суспільною опікою над емігрантами у Львові і на терені львівського, тернопільського і станиславівського воєводства була дуже цінним матеріалом для Еміграційного Уряду щодо цілого ряду заходів відносно опіки над емігрантами, котрі то заходи були і є ведені фондами, які Еміграційний Уряд призначив на ті цілі. Спеціальне признання належить гармонійній суспільній праці на терені Міжсоюзної Ради, де в повній згоді працює цілий ряд товариств. Ціллю мойого приїзду до Львова є уложення співпраці державних еміграційних чинників, Еміграційного Синдикату,якому уряд повірив значну частину опіки над емігрантами і суспільних товариств як на ґрунті Дому Емігранта, так і на провінції. Іде мені також про остаточне урухомлення цього Дому в найблизчому часі, якій то справі чинники центральної влади присвячують постійну і спеціальну увагу.

—:—

**ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ
„УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ”.**

Виїзд до Аргентини.

По найновішим розпорядкам до Аргентини можуть їхати лише ті, що мають афідавіти переслані їм свояками, знайомими і роботодавцями з Аргентини. Виїхати можуть як мущини, так і жінки в віці від 15 до 60 літ. Мущини до 21 року життя і жінки до 25 року життя мусять предложити дозвіл родичів на виїзд. Підписи родичів мусять бути ствержені поліцією, або громадським урядом.

З днем 1 січня 1931 року аргентинський консулят підвисив консулярні оплати, а саме за візу до 26.20 зол., за потвердження свідоцтва моралі 87.30 зол., за потвердження посвідки, що виїзджаючий не управляє жебранини 87.30 зол., за потвердження лікарського свідоцтва 87.30 зол., без огляду на вік і пол, так що ціла консулярна оплата виносить тепер від одной особи 288 зол. 10 сот.

За дітей нище 14 літ буде аргентинський консулят побирати лише належитість за посвідчення лікарського свідоцтва в квоті 87.30.

—:—

Безробіття у Франції.

Наслідки світової кризи даються відчувати чим раз більше також у Франції. Слідно там значне погіршення на ринку праці. В останніх часах виступають чим раз голосніше публично політичні партії і вносять інтерпеляції в парламенти в справі заграничних робітників у Франції. Це вказує на те, що у Франції зачинаються чим раз більше застановляти над справою безробіття. Статистика безробітних у Франції не є точна, бо там зачисляється до безробітних тільки ці особи, які побирають підмогу з фонду безробітних. І так з початком місяця грудня 1930 року начислювала урядова статистика 6.650 побираючих підмоги безробітних. В тому самому місяці попереднього року було тільки 820 таких осіб. Дійсне число безробітних у Франції є далеко більше.

Безробіття у Франції зростає з місяця на місяць. В останніх днях займалася справою безробіття комісія установлена при міністрстві праці. На цій комісії ствержено, що положення не є ще грізне, одначе треба на цю справу звертати більшу увагу. Передовсім на будуче мається дуже строго провірювати подання чужинців на візу до Франції. Не будеться узглядняти подань цих чужинців, які не зазначили у поданнях на візу, що вони мають намір шукати праці у Франції. Мається також поправити саму організацію посередництва праці.

Зі заряджень французських властей виходить, що буде обмежена заробітня еміграція до Франції.

Заборона іміграції до Зєдин. Держ. Америки

З Вашингтону доносять, що іміграційна комісія палати послів приняла проєкт закону, на основі якого припинюється на два роки іміграцію до Зєдинених Держав Америки. Дозволений має бути візд до Зєдинених Держав Америки тільки для найближчої рідні американських громадян і то з тим обмеженням, аби число осіб цих родин не перевищало половини обовязуючої досі квоти.

Предложення іміграційної комісії має незадовго затвердити американський конгрес.

Як цей закон увійде в життя, то буде це означати заборону іміграції до Зєдинених Держав Америки, а це скасування обовязуючої досі квоти, яка виносила річно 149.714 осіб, зі самої Європи, в тому 6.524 осіб з Польщі. Через це не будуть могли виїжджати до Америки рільники і їх родини, а також жінки і діти американських негорожан. Для жінок і дітей американських горожан, які могли досі виїжджати поза квотою без ніякого обмеження, назначається в новому законі обмеження, то є устанавляється для них квоту.

Коли узглядниться, що досі повертало зі Зєди-

нених Держав Америки до самої Європи річно около 60.000 емігрантів, то в наслідок нового закону вменшиться число самих європейських імігрантів в Зєдинених Державах Америки більше чим на 200.000 осіб.

З еміграційних справ.

Дня 17 грудня ц. р. прибув до Львова директор Еміграційного Уряду в Варшаві п. Б. Наконечніков у товаристві начальника заморського віділу д - ра П. Дуркача. Ціллю їх приїзду була справа цілковитого урухомлення Еміграційного Дому та справа організації еміграційних патронатів.

Як відомо, дир. Б. Наконечніков був у Львові ще весною цього року в часі святочного посвячення Еміграційного Дому. Згаданий дім був ще тоді невикінчений. Виготовлено тоді лише загальний плян ділання, котрий щойно тепер набрав ваги до реалізації. Переведення цього в життя було головною ціллю приїзду дир. Б. Наконечнікова, а саме узгіднення з адміністраційними властями на місці справи віддання Еміграційного Дому до прилюдного користування, та організації еміграційних патронатів, котрі під егідою Міжсоюзної Ради мають спів-

ДМИТРО ГЕРИЧ

Як я їхав до Канади.

(Докінчення).

АНГЛІЯ.

Дня 1 вересня море успокоїлося і настала гарна погода. Завертаємо зпід берегів Бельгії до Англії. Кожному серце зраділо, що в далечині показала ся смужка чорної землі. Час до часу стрічаємо по дорозі малі кораблі й більші, переважно вантажні, з ріжними товарами.

Дня 2 вересня візджаємо в устя ріки Темзи в Англії. Земля на побережжі убога, пісковата. Неодин з наших подивився і подумав: „Нема то як наш подільський чернозем“. Зате тут багато фабрик. Тому, що це якраз неділя і гарний осінний день, англійці любуються плавбою по ріці. Врешті причалили ми до лондонської пристані.

На залізничому двірці купив майже кожний листівку, та післав поздоровлення до рідні. Небаром всіли ми до потягу, та за пів години були вже у великих будівлях, званих „Атлантик Парк“. Будівлі є власністю кількох корабельних компаній. По дорозі оглядали ми гарні краєвиди. Не видко більших осель тільки вздовж дороги малі будівлі. Немало зацікавило наших емігрантів, коли в полі побачили курник на колесах, а кури вибірували зерно по стерні. На ніч кури самі заходили до курника а коли в одному місці все вибірували, перевозили їх в друге місце. Не

один лише головою похитав, гадаючи, що в нас пропало би все разом з курником.

На новому місці заряджено знову купіль і повідомлено нас, що завтра вибираємося в дальшу дорогу великим кораблем. Емігранти з інших корабельних ліній мусять чекати аж до 8 вересня на прихід їх кораблів. Цікавило нас звідкіля набралось тут аж так багато російських жидів, котрі щодня приходили та торгували з емігрантами.

Дня 4 вересня виїхали ми до пристані Савтгемптону, де на нас вже чекав корабель. В пристані стояли також три інші великих розмірів кораблі, та багато менших. В 3 годині всіли ми до корабля та рушили в дальшу дорогу, поздоровивши інших товаришів, що стояли в пристані, сиреною. Ті відповіли також нашому кораблеві сиренами, наче бажаючи йому щасливої дороги. На кораблі одержали ми добру вечерю, так що годі було її зїсти. Загалом на кораблі є що їсти, лише щоби можна було. Корабель посувається легонько і спокійно, що аж любо. Кожний тішиться, що цей більший кілька разів від попереднього і що йому буря вже нічого не зробить.

Пливемо ще по пасажирів до Німеччини та Франції. За кілька годин їзди прибули ми до Бремену, де всіло багато німців, дальше пливемо ще до французької пристані Шербурга. Тут переїзджає попри нас величезний німецький корабель, також пасажирський, сильно освітлений, а на покладі грає музика. За хвилину надїхав другий, тимразом американський, котрий рефлекторами освічував амери-

працювати з Еміграційним Синдикатом і органами Еміграційного Уряду в ділянці опіки над емігрантами.

Дня 18 грудня ц. р. дир. Б. Наконечніков і львівський воевода д-р Наконечніков - Клюковські разом з начальником д-ром Дуркачем і радником воевідства Роговським прибули до Еміграційного Дому, щоби його оглянути та видати відповідні зарядження. Гостей прийняв керувник Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р Вишинський, даючи на місці всі потрібні інформації.

У вечірних годинах цього самого дня відбулася в бюрі Експозитури під проводом дир. Б. Наконечнікова конференція в справах звязаних з еміграційним рухом на нашому терені. У конференції взяли участь представники всіх суспільних товариств, що творять Міжсоюзну Раду товариств опіки над емігрантами.

Дир. Б. Наконечніков у довшій промові дав погляд свого уряду на актуальні еміграційні справи, зокрема висказав признання для суспільних організацій за їх співпрацю з урядом у ділянці опіки над емігрантами. Врешті дир. Наконечніков подав до відома присутних, що Еміграційний Уряд рішив передати ведення Еміграційного Дому у Львові тутешній Експозитурі, встановлюючи комісарем дому д-ра В. Вишинського.

канський прапор. В 9 годині вечора прибули ми до Шербурга. Тут всіло ще багато пасажирів, та навантажено провіянти.

Пливемо дальше до Ірляндії. Деякі поклалися спати, я тимчасом хочу познайомитися ближче з самим кораблем. Корабель можна собі представити наче мале місточко із всіми вигодами. Числить кілька тисяч мешканців, з власними пекарнями, водопроводами, електричною, кіном, театральною салею, церквою, руханковою салею і т. ін. Більша його частина знаходиться під водою, де міститься весь тягар, як усі провіянти і машини, а також два або три поверхи кают третьої кляси. Щойно третій або четвертий поверх кабіні знаходиться вже разом з водою і ті мають вже трохи природного світла, через округлі, щільно закриті малі віконця. Всі каюти третьої кляси це кімнати на 2 до 8 ліжок. Ліжка подвійні і з чистою постілю. Харчі назагал добрі, вдовольняючі, до вибору, по кожній вечері роздають помаранчі та яблука.

Дня 5. вересня прибули ми до ісландського порту Квінстовн. Ще яких 4 кілометри до пристані корабель стає і жеде на пільота, що знає докладно глибину моря. Він підїжджає малою моторівкою до корабля, вилазить і веде корабель до пристані.

ДРУГА БУРЯ.

В ночі виїхали ми на новий океан, пращаючи останній порт Європи. Цілу ніч плыв корабель спо-

цію вістку зібрані прийняли з повним вдоволенням і нескритою радістю, що є доказом симпатії, якою д-р В. Вишинський тішиться в широких кругах громадянства, як ініціатор будови Еміграційного Дому і душа тієї так важкої й корисної установи для емігрантів.

На конференції порушено ще справу ролі Міжсоюзної Ради, котра в дорадному характері співпрацювати буде в управі Еміграційного Дому, справу відкриття еміграційних патронатів на провінції, справу курсів для емігрантів і т. ін.

З рамени Товариства Опіки над Українськими Емігрантами промовляв президент М. Заячківський.

*

Користаючи з побуту дир. Б. Наконечнікова у Львові, президія Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в складі през. М. Заячківського і секретаря д-ра В. Константиновича, відбула з ним конференцію, щоби предложити йому деякі дезидерати нашого товариства.

Піднесено між іншим справу поширення інформаційної діяльності товариства, шляхом відкриття нових інформаційних бюр, експозитур нашого товариства закордоном, висилки делегації до Північної та Південної Америки в справі прослідження еміграційних можливостей в тих країнах і інше.

Дир. Б. Наконечніков заявив, що справа інфор-

кційно і кожний спав. Щойно над ранком зірвалася страшна буря. Море почало лінитися, а хвиля за хвилею вдаряла в корабель. В тій морській безконачности не представляв він ніякої вартости. Хоч це був велитень, одначе буря хитала ним наче коробкою із сірників. Свіжий стогін та рвота по каютах. Поклад замкнений, бо хвилі бють вище покладу. Коли нараз хвиля зробить величезний вир, є то місце попадає перед корабля і майже він цілий потапає в морі. Зад тимчасом висить в повітрі, шруби крутяться даремне, корабель стоїть на місці і чекає доки не прийде друга хвиля і не приведе його до первісного положення. Пасажирам здається, що аж тепер прийдеться погибати. Ніхто не зважає на гелос дзвінка, щоби іти обідати, все лежить наче підтяте. Морська недуга повалила майже всіх. Не манить нікого гра радія, ні грамофону. На весь транспорт було нас лише кількох здорових. Не кажу, щоби ми були цілком здорові, або, що ми не „їздили до Риги“ всеж таки чуючись здоровими, розносили тяжко хорим чай та каву, бо більше нічого не могли їсти, хіба овочі, або помаранчі, куплені в кантині. Всі моряки призвичаєні до моря і їх морська хвороба не чіпається.

Так тревала буря до 9 вересня. Того дня море трохи успокоїлося, а що то неділя, деякі голяться, більшість лише займається грою в карти. Я тимчасом розглядав ріжні остороги на кораблі та всякі оголошення і запримітив, що нема ні одної остороги в українській мові.

маційних бюр Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Станиславові й Перемишлі вже дефінітивно полагоджена і Еміграційний Уряд вже вислав повідомлення про дозвіл на відкриття цих бюр. Справа відкриття анальогічного бюро в Луцьку в стадії переговорів з адміністраційними чинниками на Волині. Щодо інших справ дир. Б. Наконечніков віднісся прихильно і обіцяв їх корисне полагодження.

—:—

Бразилія.

БРАЗИЛІЙСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО.

Бразилійський часопис „Діаріо Насіонал” містить статтю на тему невідрадного шкільництва в Бразилії. Із статті довідуємося, що Бразилія має лише 30 тисяч учителів, а потрібно 250 тисяч. До шкіл ходить 1,800.000 учнів, а повинно ходити понад 8 мільонів. Курс початкової школи загально триває 3 до 4 років, замість 8 років. Відсоток шкільної молоді є менший як у Туреччині.

Статистика закінчена критичними заввагами відносно системи й методів бразилійського шкільництва.

ХТО МОЖЕ ІХАТИ?

У зв'язку з вістками про припинення еміграції до Бразилії з днем 1. січня 1931 р. подаємо до відомості, що до Бразилії з Польщі можуть виїжджати емігранти, що одержали бразилійські поіменні візвання від свояків або знайомих, які постійно мешкають в Бразилії.

Ремісники, або промислові робітники, якщо не мають бразилійських поіменних завізань, не можуть числити на виїзд, бо бразилійський консулят не дає того роду емігрантам віз.

—:—

Аргентина.

ГОСПОДАРСЬКА КРИЗА.

Господарське положення Аргентини з кожним днем погіршується. Це проявляється обезціненням валюти, знижкою цін на пшеницю та інші рільничі продукти і зростаючим безробіттям. В останніх днях нотовано на грошевих біржах 31 американських центів за одного аргентинського паперового пеза, а на збіжєвій біржі в Буенос Айрес 5.46 пезів за корець першої сорти пшениці. Число безробітних доходить до 3 четвертих мільона осіб.

БЕРЕГИ КАНАДИ.

Дня 10 вересня найшла сильна мрака, так що корабель заледви пливе і час від часу дає сиреною знак, щоби не зударитися з іншим кораблем. Не бачиться навіть 20 метрів перед собою. Щойно під вечір мрака уступила і ми рушили знову повним ходом. Велику радість зробили нам морські мери, що прилетіли із канадійського берега. В кожного неначе дух вступив, бо ось-ось побачить береги „обіцяної землі”. І справді другого ранку показалося нам чорна смужка суші. Хоч це було дуже далеко, але серце раділо в кожного. Це зближалися ми до залу св. Лавра. Щойно під вечір прибули ми до порту Квебек, де мусили ще ночувати, бо всі урядники, що мали провірювати наші документи, пішли вже були спати. Дня 12. вересня рано одержали ми ще снідання на кораблі, щойно десь аж коло осьмої години висіли ми з корабля і негайно приміщено нас в приготованім еміграційнім поїзді, готовім до дальшого відїзду аж до Вінніпегу, бо еміграція до східних провінцій Канади є заборонена. З Вінніпегу вислано до нас свого відпоручника, котрий дуже чемно відносився до нас емігрантів, а в першу чергу до українців.

В ПОЇЗДІ.

За кілька годин рушили ми з порту поїздом провінцію Квебек. Всюди розлога рівнина, місцями мо-

чариста. Із збіжжа бачиться тут овес, гречку, багато кукурудзи. Збіжжа одначе дуже рідоньке та мізерне. Другого дня виїжджаємо в озерно-лісну провінцію Онтеріо. Потяг веться неначе гадюка між скелестими прогалинами, а голос дзвону, уміщеного на паровозі, розноситься по безмежних лісах.

Не бачиться тут ніяких більших осель, лише час до часу минаємо будки залізничників, та деревляні домики первісних мешканців індіан. Від полудня минаємо озеро за озером. Грубшого лісу тут не бачиться, а з дерев найбільше смереки, берези і осики, однак всі дуже карловаті. Цей образ пригнобив нас, бо кожному представилося, що це не та Канада, про котру не один мріяв в старому краю.

Щойно дня 14 вересня ранком виїхали ми з тої безмежної пуші на розлогу рівнину провінції Манітоби, де кожному знову відрадніше стало, бачучи безмежні простори родючих земель, на котрих місцями стояли ще на пні, вівси, або пшениця зложена по 8 — 12 снопів до гори колоссям, у вершках. Кожна фарма відгороджена від другої дротом. Місцями бачимо вже великі стирти соломи із вимолоченого збіжжа, декуди щойно починають молотити. Кількома возами возять збіжжа до парової молотильні. Машини так уладжені, що труть солому на трину, а трину рурою жене відразу на стирту. Зауважив я також таку машину, що відразу жала і молотила, а фармер готове збіжжа відвозив від неї. Це найновіша будова, однак, як я пізніше довідався,

Раціоналізація американського хліборобства.

Від весни цього року заняті уряди держав цілого світу хронічною кризою хліборобства, яка мимо ріжних заходів не має виглядів поправи на краще. Уряди бороняться переважно охоронними митами, які в деяких країнах є дуже високі.

Вказують на небезпеку вивозу збіжжа з Радянського Союзу й продажі його в Європі по конкурентційних цінах в ту пору, коли само населення цього Союзу голодує. Однак причина кризи міститься у чому іншому.

Головною небезпекою для рільної продукції є надмір продукції збіжжа, якого мимо всяких заходів не вдалося вменшити. Надмір пшениці з цього-річних жнив на вивіз оцінюють статистики на 1272 мільйонів бушлів. Крім цього є ще минулорічні запаси які лежать у сипанцях. Запаси збіжжа, що лежать в менших складах і в рільників, важко обчислити.

Досвідні статистики оцінюють, що старі запаси збіжжа вистарчили би на прокормлення населення цілого світу, хочби протягом одного року не було ніде урожаю.

Ось тепер американський трест для раціоналі-

що не радо її купують, бо збіжжа має бути при тім дуже дозріле. Фармері не можуть придержати все-го збіжжа на раз, бо колиб це припало на слотливе літо, пропав би весь їх доробок. Колиб ця машина показала практичною, то це дуже болюче відбилося би в першу чергу на наших робітниках, бо до такої машини не потребував би фармер ніякого наймати, а треба згадати, що в Канаді лише одні жнива дають забезпечення на зиму і тоді кожний робітник заробляє по 5 — 6 дол. денно і добрий харч.

ВІННІПЕГ.

Під вечір прибули ми до столиці провінції Манітоби — до Вінніпегу. На дворець вийшли представники товариств всіх народів, щоби привитати своїх братів на канадійській землі, вийшли поляки, німці і жиди. На жаль, мушу правду сказати, що з нашого Т-ва Опіки св. Рафаїла не вийшов ніхто, хоч ми мали поручаючі листи з львівського Т-ва Опіки над Емігрантами. При нагоді попросив я власне того ввічливого німця - урядника, щоби телефонічно повідомив Т-во про наше прибуття, на що одержав відповідь, що всі пішли на обід.

Бачучи наше прикре положення, а будучи разом урядником кольтонізаційного уряду, цей німець порозсилав нас трохи по фармах, трохи до Саскачевану, а решту аж до Едмонтону. Мені дав адресу до голови Т-ва Опіки, Савули, котрого я віднайшов і вручив йому поручаючого листа від львівського товариства, щоби на початку занялися мною.

зації хліборобства виготовив плян розв'язки рільної кризи упромисловленням годівлі збіжжа. Практично треба це розуміти так, що в Америці перестануть існувати рільники і власники більших посілостей, а будуть уладжені так звані „фабрики збіжжа“.

Будуть потворені великі фарми, яких найменша площа має обіймати 40 тисяч гектарів. На таких фармах будуть примінені найновіші рільні машини і в досконалій формі буде використана людська праця. Буде це новий спосіб раціоналізації в рільництві, який доведе до великого обниження цін за рільні продукти. З такими фармами вже відбувалися проби в Канаді й Тексасі і то з добрими вислідами. На таких фармах орять новими плугами, які мають 50 ножів і є широкі на 17 і пів метра. Це є один загін. Трьох людей виконало працю, до якої досі треба було 50 осіб і 100 коней.

У таких умовах Америка зможе достарчити пшениці по цінах куди нищих, як дає Європа.

Американський плян, який вже частинно переведено, а до якого приступлено з великим поспіхом і накладом великого капіталу, мусить викликати великі побоювання в Європі. Буде це не усунення кризи в рільництві, але її збільшення та скомплікування.

Депортація чужинців з Канади.

Безробіття, яке дається в Канаді так само відчувати, як і по інших краях Америки, викликає ріжні голоси як у пресі, так і в ріжних установах громадянського і державного характеру. Щоби припинити зріст безробіття, новий консервативний уряд Канади, як відомо, видав ріжні іміграційні обмеження. Ці обмеження звернені в першій мірі проти іміграції із Середущої Європи. А ось недавно управа міста Келгарі в Альберті винесла постанову, що треба домагатися, аби всі емігранти із Середущої Європи були депортовані, а безробіття відразу зникне.

По причині виступу келгарської міської управи український часопис „Канадійський Фармер“ містить статтю під наголовком „Депортація чужинців“, в якій основній критиці піддає постанову ради міста Келгарі та виказує її нерічевість та безглуздість. Зміст статті такий:

„Місто Келгарі в Альберті здавна визначалося дешевеньким патріотизмом, що головне своє завдання добачує в пустім крику проти „чужинецької небезпеки“.

Недавно славетна управа того міста зробила нове епохальне відкриття в зв'язку з пануючим тепер безробіттям. Вона ствердила іменно, що це ніхто інший а саме „чужинці“ в центральній Європі винні, що взагалі існує в Канаді безробіття й що коли, мовлав, їх викине з звідсіля, положення, немов би за дотиком чарівної палички, негайно зміниться на краще.

Канадійський еміграційний закон справді містить постанову, що імігрант, котрий став публичним тягарем, може бути депортований з Канади. Закони роблять не боги а люде й тому вони часто виявляють багато слабих сторін. Коли всі закони були би ідеальні, нам очевидно не було би потрібно законодатних установ. Виконавці законів звичайно в той спосіб зараджують кепським постановам деяких законів, що попросту їх не виконують у практиці.

Так малася досі справа й з депортацією безробітних. Безперечно й раніше поміж депортованими імігрантами находилися теж такі, що стали тягарем для державних або місцевих установ наслідком своєї неспосібности зароблювання на життя. Однак це були виїмкові випадки, в яких не можна було сподіватися ніякого поліпшення на будуче. Щойно мейорові Дейвисонові з міста Келгарі припала почесна роля припоручити правительству масову депортацію „чужинців“ як успішне лікарство на економічне пригноблення.

Ніхто з послушних законам горожан не здивується, коли почує, що депортують з Канади злочинця, безнадійного хорого, або взагалі людину, що з тих чи інших причин не може пристосуватися до тутешних умовин життя. Однак правне почуття кожного нормального громадянина обурилося би, коли канадійський департамент іміграції зачав би масово депортувати звідсіля здорових і чесних людей, одинокою „виною“ яких є це, що вони хвилево опинилися без праці.

Питання іміграції й кольтонізації ще довгі літа буде одним з найважливіших для нашої Домінії, помімо крику деяких вузьколобих шовіністів, що без огляду на економічні конечности хотіли би замкнути ворота Канади перед усіми поселенцями, за виїмком своїх власних свояків і приятелів. Яку славу здобула би собі вільна Канада у світі, коли стало би загально відомим, що вона насильно викидає зі своїх меж, наслідком хвилевого безробіття людей, що часто цілком позбулися своїх варстатів праці в Старім Краю й з великим накладом запрацьованого гроша та повні рожевих надій прибули до цього краю!

Для того зі щирим вдоволенням треба занотувати факт, що теперішній домініяльний міністр іміграції, Дост. В. А. Гордон віднісся вповні відемно до геніяльного помислу келгарського мейора, називаючи його доволі нещасливим. „Є багато таких людей — заявив він представникам преси — що тепер може стали публичним тягарем наслідком хвилевої скрути, котрі одначе можуть стати дуже пожаданими горожанами, коли ми їм позволимо остати в цім краю аж до поправи відносин“. Як бачимо, премієр Беннет не зробив помилки, іменуючи свого теперішнього міністра іміграції”.

Х Р О Н І К А.

Виїзд у листопаді. Протягом місяця листопада ц. р. виїхало з Польщі до Зєдинених Держав Америки, Канади і країв Південної Америки 575 осіб.

Землетрус у Аргентині. По донесенням американських часописів, Аргентину навістив страшний землетрус. Місто Пона зрівнане з землею. З мешканців 35 осіб найшло смерть у звалищах, 70 поранило падаюче каміння з домів.

Буря над Альбертою. З кінцем листопада перейшла над Альбертою нечувана буря, котра начинила багато шкоди. Наслідком бурі денедє вибухали пожежі, так що багато фермерських будинків погоріло. Втрат в людях не було.

Продукція меду в Канаді. Цьогорічний збір меду в провінції Саскачевані, в Канаді, обіймає 550 тисяч фунтів. В порівнанні з попереднім роком продукція зросла на 150 тисяч фунтів. Полуднева Альберта випродукувала цього року 750 тисяч фунтів меду.

Рідкий експорт. Українські переселенці, що мешкають в околиці Вайта в Манітобі виявили своєрідну підприємчивість. Вони експортують у великій кількості до Зєдинених Держав живі жаби, яких стегна уважають великим присмаком. Досі вивезли вони цілі десятки тон тих жаб.

Франція купує канадійську пшеницю. По довгих переговорах між домініяльним урядом Канади і урядом Франції, Франція згодилася закупити в Канаді коло 10 мільонів бушлів пшениці.

Нещаслива пригода. У перших днях грудня ц. р. вибрався український фермер Василь Матвійчук, замешкалий в околиці Бродейкерс, автом в дорогу. Коли переїздив через озеро Тремпінг, лід заломався і авто пішло на дно.

Присуд смерти. З кінцем листопада відбулася карна розправа проти Двірничука, котрий, як ми вже подавали, вбив цілу родину фермера І. Волянського, зложено з 5 осіб. Двірничука засудили на кару смерти через повішення. Присуд буде виконаний дня 11 лютого 1931 р.

Посмертна згадка. Дня 8. листопада ц. р. помер в Нанти Гльо, Па. Теодор Коваль, фермерський робітник. Помер наслідком нещасливого випадку при праці.

**ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ.
НА 1931 РІК!**

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайси; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. П'ялсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Канада.

Рільні робітники та служниці до Канади в контингенті без афідавітів.

Контингент рільних робітників, призначений для Польщі на весняний сезон 1930. р., вже майже вичерпаний. Це саме відноситься і до дівчат, які хотіли би виїхати до Канади на службу без афідавіту.

Тому ще раз остереігаємо наших емігрантів, щоб вони надармо не їхали до приналежних Державних Урядів Посередництва Праці, хіба що від них мають письмений візвання зголоситися на означений день до реєстрації. В противному випадку не тільки що не зможуть поладити справи, але ще страять чимало гроша на подорож та будуть наражені на поневірку по залізничних двірцях та заїздних домах. В не одного всякі дурисвіти будуть старатися видерти і тих пару золотих, які він привіз зі собою до Львова.

Державні Уряди Посередництва Праці звивають емігрантів до реєстрації в цім порядку, як це ми по-

дали в попереднім числі „Українського Емігранта“. Хто з наших емігрантів досі ще не вніс подання до Державного Уряду Посередництва Праці о дозвіл на виїзд до Канади без афідавіту, повинен це негайно зробити, щоби забезпечити собі на майбутнє першенство до виїзду. Подання ці треба вислати тільки поштою.

Хто не має позволення на виїзд до Канади без афідавіту з Державного Уряду Посередництва Праці, безумовно не повинен їхати до бюр корабельних товариств, бо там не буде прийнятій.

Перші транспорти робітників рільних та служниць.

Перші транспорти, зареєстровані досі на виїзд до Канади без афідавіту робітників рільних та служниць відідутъ вже в першій половині лютого.

Всі наші емігранти, котрі переїзджають через Львів, повинні у своїм власнім інтересі зголоситися до нашого бюро, вул. Городецька ч. 95 I. поверх, щоби тут дістати поручаючі листи до Канадського Українського Товариства Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу, яке ними по приїзді

до Канади заопікується. При тій нагоді зможуть вони набути також англійсько - український словарець, з котрого зможуть вивчитися потрібних їм в першій порі слів.

Виїзд рільничих родин на поселення в Канаді.

Як в попередніх літах, так і на цей 1930. рік дозволили канадійські іміграційні влади на виїзд до Канади цілим рільничим родинам так на афідавіти як і без афідавітів під умовиною: 1) що родини ці матимуть по оплаченню подорожі враз з родиною до Вінніпегу щонайменше 250 долярів на задаткування собі фарми, 2) що по приїзді до Канади дійсно поселяться на ~~фармах~~, але тільки в провінціях т. зв. західної Канади, себто: Манітобі, Саскачевані, Альберті або Бритійській Колюмбії.

Контингенту для родин на цей рік покищо ще не подано.

За родину вважають канадійські влади чоловіка, жінку та їх дітей. До родини можуть бути зачислені родичі чоловіка або жінки, незамужні рідні сестри та нежонаті рідні братя, оскільки голова родини зможе доказати, що вони мали з ними спільне господарство, були на їх удержанню, а братя та сестри є круглими сиротами. Дальших свояків або й зовсім чужих (приміром наймита, чи служниці) родина зі собою забрати не може.

Хоч канадійські іміграційні влади вимагають від кожної родини, яка бажає поселитися в Канаді на власній фермі найменше 250 долярів готівки, родини ті у своїм власнім інтересі мусять мати зі собою на перші початки принайменше 500 долярів а головно такі, у яких є більше дрібних дітей.

Як пригтовлятися родинам до виїзду.

Коли вже якась родина рішена виїхати до Канади на поселення на власній фермі, все одно, чи їде вона на афідавіт, присланий їй кривняками, або знайомими з Канади, чи їде вона без афідавіту, мусять в першу чергу постаратися о дозвіл на виїзд до Канади від приналежного Державного Уряду Посередництва Праці. Для цього потрібно виповнити відповідне подання. В поданню цім треба вписати всіх членів родини, котрі мають з родиною виїхати. Літа всіх членів родини треба подати після витягу з метрик.

Подання це треба потвердити в громаді, або у священника. З поданням цим повинен голова родини особисто зголоситися в приналежнім Державнім Уряді Посередництва Праці по дозвіл на виїзд до Канади.

Першою умовиною дозволу на виїзд рільничої родини ставляють тепер Державні Уряди Посередництва Праці те, чи голова родини вмє писати або читати. Коли не вмє відмовляють дозволу.

По одержанню дозволення в Посередництві Пра

ці, треба зголоситися з тим дозволенням в бюрі того корабельного товариства, котрого кораблями дотична родина бажає відбути подорож морем до Канади. При тій нагоді повинен голова родини стати до лікарських оглядин для провірення чи він сам здоровий і вповні здібний до їзди до Канади. Там він повинен точно поінформуватися на котрий день має зголоситися з рештою членів родини до лікарських оглядин для перевірки, чи всі здібні до їзди, чи може декого з членів родини треба підлікувати, та коли має зголоситися до канадійської рекрутаційної комісії для одержання тимчасового сертифікату на канадійську візу, а також кілька мусять мати грошей на оплачення собі подорожі та коли більше менше повинен пригтовитися до виїзду.

При тій нагоді треба зложити задаток на корабельну карту. Зазначуємо, що задаток від одної особи не може виносити більше як 50 золотих, зглядно 5 долярів.

Кожна родина, яка рішилася виїхати до Канади на поселення на власній фермі, у своїм власнім інтересі, ще перед розпочаттям пригтовань до подорожі, повинна в першу чергу звернутися за інтервенціями та порадою до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, бо там не тільки, що може вона дістати точні інформації, як їй тут пригтовлятися до подорожі, але може одержати докладніші інформації і про саму Канаду та про відносини в ній. Там кожна родина може дістати всі потрібні друки так для одержання дозволення від Державного Уряду Посередництва Праці як і до паспорту, а також і в бюрі тім можуть заготовити собі подання о дозвіл від військових властей на виїзд до Канади для членів родини, котрі є у військовім віці і мусять мати такий дозвіл коли бажають виїхати до Канади.

Кошта подорожі.

Як ми вже вище згадали, кожна родина мусять сама оплатити собі подорож з місця, де купує корабельну карту, аж до місця Вінніпегу в Канаді.

Щоби нашим переселенцям лекше було вичислити собі, скільки грошей мусять мати на подорож, подаємо нише потрібні вказівки в тій справі, а саме:

Подорож зі Львова, Тернополя, Станиславова, Луцька, Рівного, Ковля, Берестя, Кракова або Варшави — аж до самого Вінніпегу коштує:

За дорослу особу від 12 літ в гору по долярів 157 і пів.

За діти від 10 скінчених літ до 12 літ по долярів 145.—

За діти від 5 скінчених літ до 10 літ по долярів 78 і 75 центів.

За діти від 1 скінченого року до 5 літ по 66 долярів 25 центів а за немовля до 12-ти місяців 5 долярів та 50 центів.

За цілу подорож може емігрант платити або долярами, або золотими, або і одними і другими грішми, при чому товариства корабельні числять за один доляр 8 золотих 90 сотиків.

Крім грошей на оплачення собі подорожі кожна родина повинна мати ще на дрібні видатки в часі їзди залізницею тут і в Канаді по 10 долярів від дорослої особи, а по 5 долярів від кожної дитини.

Гроші за корабельні карти треба виплатити в бюрі того корабельного товариства, за посередництвом котрого емігрант рішився виїхати до Канади. Звичайно гроші ці вплачується в дні відїзду до Канади.

В тім самім бюрі мусить кожна родина зложити також і цю суму грошей, яку зобов'язалася вона мати по оплаченню собі подорожі, при чому має вона на них дістати чек платний по приїзді до Вінніпегу.

Гроші на оплачення подорожі, на задаткування собі фарми в Канаді, та взагалі всі гроші, які емігрант осягнув з продажі свого майна, повинен він добре заховати (найкраще зашити), а на верха полишити невеличку суму на дрібні видатки. В дорозі треба всіх вистерігатися, бо не тяжко потрапити в руки всяких обманців, які тільки дивляться за цим, у кого би то легким способом виманити якусь суму грошей.

Тому, що під теперішню пору Европа прямо засипана фалшивими долярами, головню столярівими банкнотами, треба вистерігатися і без розбору не приймати грошей, щоби не наразитися на непотрібні страти. Тому, коли позичаєте у когось долари, чи приймаєте від когось як належність за продане майно, чи інвентар, найкраще зробіте, коли точно спишете при свідках, що від нього ви приймили ці гроші з тим, що якби вони показалися фальшивими, він зобов'язується вам понесену шкоду вирівняти. При цьому треба точно списати число серії і взагалі всякі числа, які на дотичнім банкноті подані, а також і вартість самого банкноту. Заяву цю треба списати при кількох свідках, які мусять її рівнож підписати, а її саму добре заховайте.

Взагалі радиться не приймати ані 100 ані 50 долярних банкнотів, бо їх також не приймають корабельні лінії і від пасажирів.

Родинні афідавіти або звані „С - лєттер“.

Ми вже вище згадали, що родини, які хочуть поселитися в Канаді на власних фармах, можуть в цім році виїхати до Канади або без афідавіту, або на підставі присланого їм з Канади родинного афідавіту.

Для вияснення подаємо, що про такі родинні афідавіти можуть постаратися в Канаді такі своїяки, або такі знайомі, котрі там мають власні фарми і зложать перед канадійськими кольоніза-

ційними властями заяву, що вони дотичною родиною по її приїзді до Канади заопікуються та допоможуть їй поселитися на власній фармі. На такі афідавіти їхати нашим поселенцям на стільки вигідно, що по приїзді до Канади відразу мають до кого з родиною заїхати, знайдуть там приготоване для них тимчасове приміщення, та вже в перших початках мають когось собі близького, що ними займеться та неодним їм вигодить та порадить чи навіть заздальгідь підшукає для них якусь пригожу фарму так, що вони не тратячи богацько часу на вишукання собі фарми зараз по приїзді до Канади зможуть хоч в частині підготовити собі хоч трохи землі під засів чи під городовину.

Позатим родини, які їдуть на такі афідавіти, не мають ніяких полєкш і мусять мати по оплаченню собі подорожі аж до місця призначення в Канаді також найменше 250 долярів на задаткування собі фарми. Родини, котрі їдуть на родинні афідавіти (себто т. зв. „селетерс — „с-лєттерс“), мусять їхати через Вінніпег. Подорож в Польщі мусять оплатити собі до Вінніпегу, але в корабельнім бюрі, де купують корабельні карти мусять здепонувати окрім тих 250 долярів на задаткування собі фарми в Канаді також ще й ріжницю в ціні залізничного білету між Вінніпегом, а тою місцевостю, в якій живе ця людина, котра для неї о такий афідавіт постаралася.

Родини, котрі мають виїхати до Канади на вище згадані афідавіти, мусять робити приготування до виїзду цілковито в такий самий спосіб як ті родини, котрі бажать виїхати без афідавіту, це значить, що мусять мати дозвіл від Державного Уряду Посередництва Праці та зголошуватися до канадійської комісії по тимчасові сертифікати на канадійську візу.

Такі родинні афідавіти можуть виробити в Канаді тільки тоті свояки або знайомі фермери, котрих фарми положені в Західній Канаді, це значить, що крєвняки чи знайомі фермери, яких фарми положені в провінціях Квебеку та Онтаріо таких родинних афідавітів мимо найкращої єлі і охоти тепер в Канаді виробити не можуть.

Родини, виїзджаючі на фарми до Канади і позбуваючі своє майно в Польщі, повинні позбувати майно зі застереженням, що на випадок завершення їх в часі подорожі до краю за зворотом одержаних за продане майно грошей буде їм звернене їх майно.

В цей спосіб родини забезпечаться від маєткових страт на випадок якби їх завернули з дороги по причині недуги.

Інформуйтеся в „Т-ві Опіки над Українськими Емігрантами“.

Еміграція до Франції.

Число робітників на виїзд до Франції до копалень вугілля і до ріллі припадає на Уряди Посередництва Праці:

	Коп. вуг.	Рілля
Львів	90	—

Рекрутація у Львові відбудеться дня 21. лютого ц. р. З огляду на малий контингент призначений для Львова, не радимо нікому їхати, коли не дістав завізвання.

Еміграція до Німеччини.

Речинці рекрутації до Німеччини ще невідомі. Начнеться вона з хвилиною, коли надійдуть контракти. Так само невідомі ще контингенти, приділені для поодиноких повітів.

Відомі нам покищо такі контингенти:

Рава руська	200
Яворів	200

По одержанню точних даних подамо їх негайно в нашому органі.

З діяльності братнього товариства.

Дня 27. грудня відбулися у Вінніпегу Річні Збори Товариства Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді. З тих зборів подаємо незвичайно цікаву промову голови п. К. Продана, референта з Рільничого Міністерства провінції Манітоби.

Між іншим п. К. Продан сказав таке:

„Стан іміграції до Канади слідуєчий:

Вже в році 1928 дня 1. червня обмежив уряд іміграцію з Середньої Європи на кривних, а іменно — братів, сестер, дітей і родичів, так званих „брод релатів“.

Цього року 1929, дня 26. вересня міністр іміграції Форк заявив на нараді в Отаві, що знижає число людей із Середньої Європи, так званих континентальців, на 1/3 попереднього числа, так що зменшилося число людей, які могли би приїхати на так звану залізничу квоту.

З приватних „жерел знаємо, що „Сіенар“ і „Сіпіяр“ мають право взяти на свою відповідальність по 4.000 людей, мушин і жінок. Не більше. Решта імігрантів можуть приїхати, коли мають найближчих кривних в Канаді. Але бачимо, що уряд впускає лише нежонатих братів рідних а жонатих рідних братів не хоче впускати, відмовляє дозволу і подає причину, „що в Канаді є досить робітників до вибору.“

Однак рівночасно приїзд народів із Західної Європи цілком не обмежений і вони можуть приїздити мимо того, що уряд на аплікації українців дає таку відповідь: „В Канаді вже досить робітників“.

Дня 9. жовтня 1929. р. в Каледжі Емануїла в Саскатуні з нагоди наради над іміграцією премієр Саскачевану п. Андерсон похвалив прилюдно погляди єпископа Лойда, який ляв славян і народи з Середньої Європи. Як видно, нічо не помогли нагани, висказані в парламенти на адресу того ревного поборника континентальців, яким є єпископ Лойд.

Однак погляди англійських політиків і економістів дуже поділені; одні є за переселенцями з Англії, другі є проти імігрантів з Англії і в числі з 20. серпня 1929. р. часопису „Фрі Прес“ подана щирим тоном новинка, як емігранти з Англії в числі до 300 люда у Вінніпегу домагалися, щоби їх відвезти назад до Англії, „бо тут нема зарібку, 50 долярів на місяць і вони не приїхали до коров і до плуга на преріях“. Побіджає погляд, що до Канади належить впускати, передівсім тих, що хочуть сюди їхати, але з тих охочих передівсім ті, що мають гроші. Міністр іміграції в Бритійській Колюмбії зазначив цей погляд найостріше і здається, що з часом та засада побідить.

На всякий случай канадійські круги вишукали собі причини, щоби здержати людий із Середньої Європи, іменно, що в Саскачевані вже лише 48 процент живе англійців, а всі інші це не-англійці, та що родини не-англійців численіші чим родини англійців.

Коли маємо витягнути з того якісь ради для українців, то лише цю, що належить вихіснувати теперішне право до спровадження братів, сестер, дітей і жінок.

Що робило Товариство Опіки в році 1929? Погляньмо на це з організаційного боку.

Товариство має старшину вибрану членами у Вінніпегу. Поза Вінніпегом має 243 кореспондентів, яким пересилає обіжники і дає поручення до виконання. Кореспондента можна легко змінити і в тім полягає вартість того способу праці. Простори за великі, людий за мало, люде обтяжені ріжними обв'язками і для того не дасться творити по ріжних місцях більших виділів, які би працювали на підставі загальних зборів.

Перед нами задача навязати зносини з товариствами і організаціями і ту задачу сповнить Товариство і поробило до того приготування.

Дібрання кореспондентів як найліпших, отце найближша організаційна задача. Маємо знайти 500 людей, які мають охоту відповісти до Товариства на лист і піддати добру гадку.

Щож зробила Старшина у Вінніпегу з організаційного боку?

В справі іміграції стежили ми за опінією в парламенти і старалися на неї впливати.

Дня 26. грудня, відвідали ми комісаря Тому

Джеллея, щоби одержати інформації про приписи іміграційні на рік 1930. Він незвичайно ввічливо відноситься до Товариства Опіки.

Старшина відбула наради з шефами кольтонізаційних відділів „Сіенару“ і „Сіпіяру“, та одержала всі потрібні пояснення, як набувати фарми і як одержувати наділи (гомстеди).

Щоби легше винайти відповідні фарми для переселенців Товариство навязало зносини з паном Омеляном Гарновецьким, який працює в „Грейт Вест Лайф Ашуренс Ко.“ у Вінніпегу.

Щоби імігранти діставали легше листи, зорганізувало Товариство того року Почтовий Відділ, який провадить пан Йосиф Печенюк і знаменито полагодує приватні листи для робітників в Канаді. Робітники змінюють часто місце роботи і для того можуть всі листи безпечно діставати через Товариство Опіки. Около тисяч робітників користає вже з Товариства Опіки для пересилки своїх листів.

Пан скарбник Васишин відбув поїздки до Закарпатської України і там навязав зносини між українцями а Товариством Опіки в Канаді. Ту поїздки належало би вихіснувати і переслати видання Товариства та піддержати переписку.

Президія Товариства зложила відвідини Його Преосвященству Єпископові Василюві Ладичі і обговорила діяльність і обовязки Товариства. Єпископ висказався про Товариство дуже ввічливо і подав свої ради до ведення праці.

Товариство видало на рік 1930. альманах разом з календарем. Це вже великий крок наперед і Товариство завдало собі много труда, щоби цю постанову виконати. Коли Товариство розпродаст альманах і збільшить свої доходи з розпродажі тої книжки, так це буде очевидним успіхом, з організаційного боку. Це важне діло піднесе повагу Товариства, яке має пляни збудувати свій власний дім на бюро, на бібліотеку, на кухню дешево і дешевий нічліг для імігрантів, які потребувать помочі.

В тім ділі потребує Товариство помочі від всіх членів, від всіх здорово думаючих громадян. Старшина виробить пляни, в надії, що ціле громадянство їх підопре і пришле свої датки на Український Імігрантський Захист.

Перу або Монтанія.

Як відомо, Еміграційний Уряд дав дозвіл на рекрутацію кольтоністів до південно американської республіки Перу, а радше до її низової частини Монтанії. Рекрутація відбувається лише на терені двох воевідств, а саме Келецького і Краківського. У своїй інструкції до Державних Урядів Посередництва Праці подає Еміграційний Уряд, що завданням цих урядів має бути точне поінформовання майбутніх кольтоністів про Перу, а саме, які там клі-

матичні відносини, як виглядає життя в пралісі, яка комунікація і який спосіб життя можна там вести.

На теренах інших воевідств Державні Уряди Посередництва Праці не будуть брати кандидатів на виїзд до Перу. Та проте не є виключене, що різні тайні агенти використають ситуацію і начнуть людей намовляти до виїзду до Перу. Не один дасть себе намовити, даремне витратить гроші на самого агента а потім на подорож. На виїзд такому ніхто не дозволить, тому остерігаємо перед підшептами агентів.

Щоби баламуцтва не ширилися, подаємо тут деякі інформації про Перу, які беремо з праці М. Б. Лепецького, відомого еміграційного діяча і дослідника, який в минулому році їздив з рамени польського уряду разом з комісією до Перу і на місці слідив відносини.

Загальні відомости про Перу.

Перу лежить на західному побережжі Південної Америки і граничить з п'яти державами: від півночі з Еквадором, від північного сходу з Колумбією, від сходу з Бразилією і Болівією а з полудня з Чиле. Західну границю творить Спокійний Океан.

Населення Перу обчислюють на 5 і пів міліона душ. На це складаються креолі, або білі нащадки еспанців, індіанці, первісні мешканці того краю та мішанці тих двох рас, або метиси. У малій кількості мешкають там негри та муляти. Чужинців у Перу є 50 тисяч, в тім найбільше китайців і японців.

Державною мовою в Перу є еспанська мова.

Монтанія.

Монтанія, це низова частина Перу, куди саме має бути прямована польська кольтонізація. Є це велика рівнина, вкрита пралісом, або гущею. Перетинають її численні ріки, між ними найбільша Укаялі, що лучиться з Амазонкою. Ріки є сплавні і по них ходять пароплави. Є це одинокі комунікаційні середники, бо доріг в Монтанії нема.

Клімат.

В Монтанії існують дві пори року: суха, або зима, що триває від квітня до жовтня, та дощева або літо, що триває від жовтня до квітня. Найбільш погана пора для європейця є дощева пора, бо тоді і температура вища і повітря є вогке. Суха пора має кілька холодніших днів при кінці червня і тоді температура паде до 20 а навіть 15 степенів тепла. Для мешканців Перу це вже великий холод. Найвища температура доходить і до 35 степенів.

Недугами, пануючими в Монтанії є пропасниця, проказа, бері - бері, чорна сверблячка, сифіліс і багато інших. Є також недуга, що називається ута. Спричинює її мала комашка, яка складає свої яєчка в ранах на тілі. Рани побільшуються, гниють і цілими роками не гояться.

Фльора і фавна.

Фльора Монтанії є дуже різномодна. З дерев росте в пралісі магонь, червоний і білий кедр, різні роди пальми, кавчукові дерева, хлібові дерева і багато інших. Земля дуже урожайна. Коли витяти праліс, то можна садити кукурудзу, помідори, цибулю, салату, тютюн, фасолю, каву, бавовну, цукрову трощу, риж, помаранчі, цитрини, мельони, гарбузи, банани, ананаси і т. д. Рослини дозрівають дуже скоро.

Управа ріллі відбувається в Перу як загалом в цілій Південній Америці. Треба передовсім викорчувати ліс, потім спалити і опісля садити чи сіяти поміж обпаленими колодами. Плуга ні штучних навозів не знають.

Фавна в Монтанії не є так багата, як фльора. Звірини є багато родів, але кожний рід малочисельний. В монтанських джунглях можна подибати ягуарів, медведів, різні роди малп, дикі кабани, панцирники, серни, лиси, видри, рід малих зайців, тапірів, а в ріках крокодилів і річні корови. Крім цього є багато родів вужів і черепах. Птаства найрізномоднішого дуже багато.

Риб по ріках є дуже багато і становлять вони головний середник прохарчування для населення. Деякі риби є величини чоловіка, інші цілком малі. Найнебезпечніша є мала рибка, що називається „канеро”, котра втискається в отвори в організмі чоловіка і спричинює велику недугу а навіть смерть.

Прокляттям Монтанії є комарі, яких цілі хмари уносяться в повітрі, а декотрі розносять маляричні заразки. Комахи ці деколи так докучають, що нераз треба за дня тікати під сітку до ліжка. Загалом сон можливий лише під сіткою.

З домашніх звірят ховаються в Монтанії: коні, осли, мули, пси, корови і свині. З домашнього птаства: кури, індики і інші.

Господарські можливості.

Монтанія, це безперечно багатий край, але мало використаний. Перепоною до цього його півдикий характер і клімат, якого бояться європейці і тому нерано туди вибираються. Тому пустокою лежить земля під пралісом, крім нечисленних індіанських племен, які з місця на місце переносяться, ніхто там не мешкає а через те і промисл і торгівля стоять там дуже низько. Півдикий характер краю знаменує ще цілковита недостача комунікаційних получень. Доріг там зовсім немає, залізниць тим більше, а одиноким лучником з цивілізованим світом є ріки. По них плавають менші й більші пароплави, які привозять можливі до збуту річи, як одяги, знаряди, рушниці і порох, а за це беруть місцеві продукти.

Великі користи можна би мати з виробу дерев та добування кавчуку. Але недостача комунікації і робітника до праці робить це, що ті природні багатства лежать невикористані а навіть нищаться.

Кольонізаційні вигляди.

Задумана польським урядом кольонізація Монтанії має пробний характер. При помочі уряду виїде туди більша партія піонірів і вона буде заосмотрена в усе, що на перші початки потрібне. Заберуть вони рільничі знаряди, санітарні прилади, поїдуть з ними різні інструктори і буде заложена перша оселя. Як довго буде тревати проба, не знаєти. Перш за все ціла гострота питання лежить у тім, чи людина нашого підсоння зможе в тамошньому кліматі жити, чи виноситиме горяч, боротьбу з дикою природою і чи загалом будуть вигляди на плянову кольонізацію. Від цієї проби буде залежати, чи до Монтанії будуть пізніше допускати переселенців.

Таким робом про масовий виїзд до Монтанії тепер нема й мови. Якби хтось в тім напрямі ширив вістки і радив туди їхати, це буде звичайний обманець і таким голосам не сміє ніхто вірити. Зрештою кваліфікування обмежене лише до двох воевідств, краківського і келецького і лише з тих двох воевідств будуть могли люде виїхати.

Лист з Аргентини.

Член нашого товариства п. Евген Герзон, який виїхав до Аргентини і постійно перебуває в Буенос Айрес, час до часу пише до нас листи, в яких описує сучасне положення в Аргентині.

Положення це тепер доволі тяжке а це наслідком великого безробіття. Наслідком посухи, яка була в Аргентині минулого року, жнива були марні і не було великого запотребовання робочих рук. Через те багато емігрантів, які приїхали до Аргентини, в минулому році, не могло найти праці на рілі і тому лишилися в місті.

А в місті працю найти ще тяжче. Справді є тут багато фабрик, але одночасно й досить робітників. Крім цього фабрики тримають лише кваліфікованих робітників.

Деякі наші емігранти нанялися до праці при будові залізниці і до робіт в лісі. Праця дуже тяжка і платять за неї по 3 пези денно. Коли зважити, що прохарчування коштує 1.70 пеза, то мало лишається на інші видатки. Харчуються у спільних харчівнях а ночують у деревляних бараках.

Великою перепоною при праці є хмари комарів, які що хвилини сідають на лице і руки, так що годі від них обігнатися. Через це тіло людей виглядає наче подіравлене.

Моральний стан наших людей дуже пригноблений. Всі нарікають, що виїхали, що в краю їм обіщували золоті гори, а коли приїхали на місце, переконалися, що тут не легко жити.

Наш дописувач відвідує що неділі еміграційний готель і має нагоду бачитися з нашими емігрантами. Всі чекають на працю а тої ніяк не можуть

найти. Всі жалують, що слухали намови, а тимчасом всі гарні слова були лише обманом.

П. Герзон радить всім емігрантам бути дуже осторожними при виїзді до Аргентини. Хто не має запевнення, що найде працю, нехай навіть не важитися їхати. Краще подождати аж відносини поправляться.

Свій лист кінчить п. Герзон тими словами:

„Емігранти! Читайте і інтересуйтеся часописом „Український Емігрант“, бо лише в ньому найдете слово правди від тих, що є вже за океаном. Не вірте нікому. Ставайте членами Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!”

Свій лист писав п. Герзон ще в місяці грудні. В останніх тижнях відносини на аргентинському ринку праці дещо поправилися і на тій основі Експозитури Еміграційного Уряду поновили, починаючи від кінця місяця січня, видавання віз емігрантам до Аргентини на основі звичайних норм.

Коли хто бажає виїхати до Аргентини повинен у власному інтересі передтим поінформуватися в нашому товаристві.

Зєдинені Держави Америки.

Справа виїзду рільників.

У січні ц. р. американський консулят почав висилати нові карти вступу для рільників, що мають реєстраційні карти американського консуляту повище числа 5.400, так що при кінці січня отримали вже нові карти вступу власники реєстраційних карт повище числа 5.500. Можливо, що від нового року іміграційного, що починається в Зєдинених Державах Америки в дні 1. липня 1930 року, карти вступу отримають власники реєстраційних карт понище числа 6.000.

Пригадуємо, що рільники емігруючи до Зєдинених Держав Америки на основі фармерських афідавітів можуть забрати зі собою жінку і діти до 18 літ, хочби вони не були вміщені в афідавіті, ні на карті вступу.

Очевидно, жінки й діти можуть отримати американські візи лише тоді, коли мають закордонні пашпорти та документи, вимагані консулятом. Натомість видача безплатних еміграційних пашпортів узалежнена є єдино від дозволу Еміграційного Уряду або його Експозитур.

Не їхати нелегально!

Усі ці, що прибули до Зєдинених Держав по 1. липня 1924. року нелегальною дорогою, підпадають під примусове виселення. Кожний такий чужинець, може бути виселений кожного часу, без огляду на це, скільки літ перебуває і як заховується. Хочби був найкращим і шанував закон, коли влада про нього довідається і захоче, може його кожної

хвилини виселити. Тому не радиться нікому перекрадатися через границю з Канади до Зєдинених Держав, бо скорше чи пізніше всі ці переселенці будуть переловлені й виселені. Не радимо нашим переселенцям спроваджувати своїх свояків нелегальною дорогою. Остерігаємо перед тим а то тому, що не лише свояк, який переходить нелегально дорогою, буде депортований, але також ті, що йому помагають, наражуються на поважні клопоти, на кару в'язниці або грошей, а коли не є громадянами Зєдинених Держав можуть бути також депортовані.

Українці і перепис.

Директор центрального бюро в міністерстві торгівлі оповістив, що при переписі населення в Зєдинених Державах Америки, який відбудеться на другий рік, буде також рубрика на українську мову. Є це уступка американського уряду наслідком домагання українського населення.

Безробіття.

На конференції Американської Федерації Праці, яка радила на Фльориді, заявив президент Федерації Грін, що в Зєдинених Державах Америки є тепер три мільйони безробітних.

Це масове безробіття є тепер найповажнішим питанням в Америці. Причинилися до цього головно обмеження продукції в кількох головних галузях індустрії, як автомобілева, кравецька і люксусова, а також введення до продукції нових машин.

Канада.

Реємігранти і їхні родини.

В останніх часах прибуло до краю поважне число реємігрантів з Канади, котрі в минулих роках виїхали до Канади без своїх родин а тепер вернули до краю з наміром забрати із собою до Канади свої родини.

Згідно з канадйським еміграційним законом такі емігранти не повинні стрічати в дорозі на перепони, о скільки докажуть, що мають постійне зайняття в Канаді.

В дійсности канадйський інспектор в Гданську не дає позвонень реємігрантам забирати їхні родини, що викликає цілком зрозуміле огірчення серед реємігрантів, яких впевняли в Канаді, що ніяких труднощів не будуть мати.

Остерігаємо тому канадйських реємігрантів щоби, приїзджаючи до краю по родину, вже в Канаді вистаралися лист Еміграційного Департаменту з дозволом забрати родину.

Такі листи можуть реємігранти одержувати без ніяких труднощів.

Нові фарми.

Канадійське кольонізаційне Товариство поселило протягом минулого року 1.200 родин на фермах. Щодо осілості родин, Альберта займає перше місце, а Саскачеван друге.

Англії далі вертають.

З початком січня ц. р. виїхало з Торонта до Англії 15 молодих британських імігрантів. Причина їх від'їзду є та, що вони діставали за свою працю лише 15 доларів, коли мали обіцяних 25 доларів.

Бразилія.

Вибори президента і українці.

В дні 1. березня мають відбутися вибори президента бразилійської республіки. Українські переселенці уладили в дні 25. січня ц. р. зїзд делегатів у Порто Уніон і на ньому вибрали „Союз українських виборців”. Союз видав окрему відозву, в якій взиває до солідарности і до підпорядкування вказівкам Союзу.

Іміграція до Сао Павльо.

Урядова статистика подає, що на протязі 1929. р. приїхало до Сао Павльо 102.938 імігрантів. З того числа 61.133 імігрантів прибуло через пристань Сантос, а решта залізницею. Найбільший відсоток імігрантів творять японці і португальці. З Польщі приїхало 2.532 особи.

Пропаганда чаю.

З рамени паранського інституту „ерви мате” (бразилійського чаю) виїхав до Європи д-р Карльос Віяна для пропаганди цього чаю по наших краях. Має він відвідати Німеччину, Австрію, Чехословаччину і Польщу і скрізь виголосити відчити на тему користей цього чаю.

3 еміграційних справ.

Тиждень Емігранта.

Стараннями польських еміграційних установ, при піддержці уряду відбудеться на терені цілої Польщі „Тиждень Емігранта - Поляка”. Ціллю тижня є спопуляризувати ідею опіки над еміграцією в цілому краю та придбання фондів на будову Еміграційного Дому в Варшаві.

Протягом тижня відбудуться обходи, академії, відчити і радіопропаганда. Вийде окрема одноднівка, з якої дохід призначений на будову Еміграційного Дому.

Х Р О Н І К А

Ринок праці. У часі від 18. до 25. січня Державні Уряди Посередництва Праці зареєстрували 241.206 осіб, що шукали праці. Загальне число управнених до підмог виносило 139.206 осіб. Працю в тому часі одержало 3.289 осіб.

Еміграційні справи перед соймом. Міністр праці і суспільної опіки Пристор виголосив у соймі довшу промову, в якій багато місця присвятив справам еміграції та справам опіки над переселенцями. Над промовою міністра вивязалася довша дискусія.

Еміграція до Бельгії. Союз бельгійських продуцентів вугілля зголосив запотребування гірничих робітників з Польщі до копалень вугілля в Бельгії. Запотребування на найблизчий час обіймає 623 робітників.

Відзначення українського учителя. Український учитель Михайло Іванчишин в Саскатуні, в Канаді, виграв недавно срібну чашу за найгарніше улажену шкільну площу.

Український спорт за морем. Американські газети подають на своїх сторінках статті й замітки про успіхи українського спортсмена - футболіста Б. Нагурського. Є він студентом Мінесотського університету.

Радіо причиною смерті. У Майнерсвіль, Па. мешкали в одному домі два українські емігранти Петро Ющак і Михайло Слиш, оба родом з Сянїччини. Жили в згоді, аж радіо стало причиною невзгодин. Ющак, що вертав пізно в ночі, любив улаждувати концерти, що перешкаджало Слишові. Врешті прийшло до сварки, в часі котрої Слиш стрілив до Ющука і на місці його вбив. Слиша арештували.

Нещасливий випадок у копальні. У копальні вугілля в Джерман, Па., в Зєдинених Державах Америки стався нещасливий випадок, якого жертвою впав український емігрант Михайло Дучак. Дучак провадив під гору три візки, навантажені вугіллям. Нараз урвався дріт і візки покотилися в долину. Дучака так потовкло, що він у шпиталі помер.

Посмертні згадки. Дня 10. січня ц. р. помер у Дітроїті в Зєдинених Державах Онуфрій Яремчук, уроджений в селі Лубянки Нижні, пов. Збараж.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: Р краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2-50 мільрайса; в Аргентині — 3-50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 25 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в Тернополі вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

До Німеччини.

Стоїмо на передодні виїзду рільних робітників на сезонні роботи до Німеччини. Скільки виїде робітників і з яких сторін львівського та станиславівського воєводства, подаємо на іншому місці.

Давніми роками коло 90.000 робітників виїздило постійно на рільні роботи до Німеччини. Користь була значна. Передовсім заощаджували вони дещо гроша, який по поверненні сезонних робітників до краю, ішов на поправу господарки, або на сплату довгів. Потім була моральна користь. Український робітник, побувши протягом 9 місяців у Німеччині, мав нагоду привчитися тамошнього способу управління рільні, яка є більше раціонально ведена, як рільна господарка у нас. Наші робітники пізнавали домашню культуру німецького хлібороба, спосіб плекання худоби, дробку, спосіб ведення яринного огорода й садів, та хатній промисел в німецькому селі. Все це по поверненні до дому могли вони пізніше заціпити на рідному ґрунті і тим способом виїзд сезонних робітників на роботи до Німеччини в немалій мірі

причинився до піднесення хліборобства і його культури у нас.

Сезонова еміграція рільних робітників до Німеччини, має під сучасну пору більше значіння, аніж мала перед війною. Причиною цього безробіття і економічна скрута, яка в тім році дається сильно відчувати нашим селянам. Спадок цін за рільні продукти, неможливість знайти заробіток ні на селі, ні в місті, це все спричинило зубожіння села. Малоземельні селяне підгірських околиць могли давніше знайти заробіток в лісах Карпат при вирубі дерева або в таргаках і тим способом заробити деякий грош на скрутні часи. Теперішній однак застій в деревному промислі, замкнення багатьох таргаків, це виключають. Так само на працю в місті не можна числити, бо місто має і так багато своїх безробітних, які місяцями чекають на працю.

Зарадити лихові може частинно сезонова еміграція. Лише частинно, бо годі вимагати, аби всі безробітні з міст і сіл могли знайти хочби хвилю приміщення в чужій державі. Ці, що матимуть змогу виїхати, не будуть через протяг кількох місяців тягарем для своїх родин і по поверненні будуть мати

змогу прохарчувати себе за придбані і заощаджені гроші.

Беручи під увагу економічну скруту по східних воєвідствах, маємо надію, що Еміграційний Уряд, зверне на них свою увагу і дасть змогу більшій кількості з тих воєвідств виїхати на сезонів роботи до Німеччини в тому році. Під увагу повинні бути взяті ті повіти, які найбільше потребують помочі. Сподіваємося, що Еміграційний Уряд це узгодить.

Еміграція до Німеччини в 1930 р.

На конференції представників Еміграційного Уряду і Департаменту Суспільної Опіки з Німецькою Робітничою Централю з дня 14 і 15 січня в Берліні установлено, що запотребування на польських рільних робітників, зголошене в тім році через Німецьку Робітничу Централю винесе 72.000 осіб. Квота та зістала поділена на поодинокі повіти згідно з постановами польсько - німецької еміграційної конвенції з 24. XI. 1927 р. На основі цього договору можуть виїхати до Німеччини робітники через вербунок або на основі поіменних контрактів надісланих робітникам лише тим які тамтого року були в Німеччині, німецькими роботодавцями через Німецьку Робітничу Централю до Державного Уряду Посередництва Праці, в котрого окрузі вони мешкають.

Про надіслання контрактів повідомляє робітників Державний Уряд Посередництва Праці через громадський уряд.

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові подала нам такий розподіл контингенту рільних сезонних робітників на виїзд до Німеччини:

Державний Уряд Посередництва Праці в Станиславові:

Станиславів	250
Стрий	200
Товмач	200
Жидачів	200
Долина	100
Калуш	200

Державний Уряд Посередництва Праці в Дрогобичі:

Самбір	300
Березів	200

Державний Уряд Посередництва Праці в Перемишлі:

Ряшів	600
Ярослав	600
Ланьцут	500
Любачів	400

Державний Уряд Посередництва Праці в Тарнобжегу:

Тарнобжег	1.200
-----------	-------

Кольбушова	1.200
Ніско	600

Тернопільське воєвідство контингентом необняте.

В тих повітах староста в порозумінню з Державним Урядом Посередництва Праці зарядять окремими оповістками реєстрацію по громадах з тим, що буде означене, скільки робітників а даної громади може виїхати. При списуванні мають першенство:

1. незаможні, котрі перебували в Німеччині кілька років без перерви між 1 січня 1919 і 31 грудня 1925 року;

2. безземельні або такі, що мають малі рільні господарства. Ті, що мають більші рільні господарства і котрим ці господарства вистарчають на удержання їх самих і родин, можуть бути реєстровані щойно тоді, коли число безземельних і тих, що мають малі рільні господарства, не буде виповнене.

При переводженні реєстрації не будуть побирати ніяких оплат.

З числа зареєстрованих по громадах прийде до вибирання здібних кандидатів — рекрутація.

В означених містах і днях, про що громаду повідомить староство, рекрутацію буде переводити представник німецької Робітничої Централі і завідуючий Державним Урядом Посередництва Праці.

Зареєстровані (вибрані) робітники одержать засвідчення умови про працю і підпишуть контракт.

Робітник, що зголошується до рекрутації і котрий був в Німеччині, має принести із собою старий паспорт, наколи його має а інші робітники приносять по дві фотографії, на котрих уряд громадський стверджує ідентичність особи, як також по 50 сотиків на паспортний блянкет.

Зарекрутований робітник одержить від староства за кілька день за посередництвом громадського уряду паспорт і посвідку на знижку залізничного білету. Одночасно визначають йому день, в котрім він має зголоситися до транспорту і виїхати до означеного місця на німецьку границю.

Поіменні контракти

Поіменні контракти виставляють в чотирох примірниках німецькі роботодавці, їх потверджує Німецька Робітнича Централя і відсилає до Державного Уряду Посередництва Праці. (ПУПП.) Наколи вимінені в контракті робітники мешкають в одному селі, тоді ПУПП. відсилає ті контракти до громадського уряду, який має запитати робітників, чи хочуть бути законтрактвані до давнього роботодавця, а коли так, то вони мають підписати контракти і зложити в громадський уряд свої старі паспорти, оскільки були в Німеччині, а інші по 50 сотиків на паспортний блянкет і по 2 фотографії. Громадський уряд відішле ті документи до Староства, яке виставить підписаним на контрактах робітникам паспорти і посвідки на знижку залізничних білетів і відішле їм ці всі документи через громадський уряд.

Пашпорти і виїзд.

Міністерство Внутрішніх Справ видало розпорядок староствам, щоби вони на час виставляли і до ручали робітникам пашпорти і посвідки на знижки залізничних білетів, так щоби робітники могли в означеному дні з'явитися в граничному уряді Німецької Робітничої Централі. Робітники мусять самі заплатити подорож до німецької границі. При тім на підставі посвідок на знижку залізничних білетів, мають вони право до половини білетів третьої класи особливих потягів.

Приналежні староства, яких повіти є обняті рекрутацією сезонних робітників на виїзд до Німеччини, видали вже поодиноким громадським урядам поручення реєструвати до рекрутації робітників і цієї реєстрації, бажаючи виїхати повинні самі припилювати. Якби в якому селі з цих повітів громадські уряди не оголосили належито і не переводили як повинні реєстрації, то робітники, які бажають виїхати, повинні про це повідомити належні Державні Уряди Посередництва Праці, а саме в Станиславові, Дрогобичі, Перемишлі і Тарнобжегу, а також донести про це до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові. Вони постараться, щоби усунути ці недомагання.

Українська еміграція до Німеччини.

По приблизному підрахунку десь коло 1920 р. в Німеччині більш - менш стало перебувало щось біля 10.000 українських емігрантів. Була це переважно селянсько - робітнича еміграція з Польщі. По 1920. році це число української еміграції зросло наслідком прибуття до Німеччини б. українських жовнів головню з армії Петлюри.

У Німеччині наші люде найшли заняття головню в сільському господарстві. Можна рахувати, що 90 процент працює на рілі, як сільські робітники, а 10 проц. має заняття в промислі: на фабриках, будівельних роботах і т. п. Загальна скількість української заробітної еміграції в Німеччині доходить сьогодні до 20 тисяч.

Українські емігранти мешкають в різних провінціях Німеччини, в більшости одинично, або невеликими групами. Лише в районі міста Бремен, Дельменгорст і Гемелінк еміграція дещо скупчена в числі яких 700 душ. Ці емігранти приїхали сюди з Галичини ще перед двома десятками років і заняті тут в текстильній промисловости. Решта української еміграції мешкає в таких місцевостях і провінціях: Мекленбург, Поморя, Саксонія, ГанOVER і Східна Прусія.

Вище наведене число української еміграції міняється що року наслідком приїзду на польові сезонні роботи певної кількості українських сезонних робітників. Число це ріжне.

Українські емігранти гуртуються в різних товариствах і клубах. Більшість із них має освітній характер.

На загал положення української еміграції в Німеччині доволі добре, хоч праця, яку доводиться виконувати українським емігрантам тяжка і вимагаюча.

Виїзд родин на поселення до Канади.

Канадський уряд дав зізволлення на приїзд до Канади родин з Польщі, які по оплаченню корабельної карти будуть мати найменше 250 доларів на задаток на фарму по заплаченню переїзду. Державні Уряди Посередництва Праці одержали приділ певної скількості родин в своїх округах і видача зізволень на виїзд через поодинокі Державні Уряди Посередництва Праці є вже майже на укінченню.

Родини, виїзджаючи до Канади, можуть набути фарми або купуючи їх у приватних власників, або купуючи фарми, будучі власністю Залізничного Товариства „Канадіян Паціфіку“ і державних залізниць або беручи наділи землі від канадської держави, т. зв. „гомстеди“. Родини, беручи наділи від держави, так звані „гомстеди“ одержують землю покритую лісом простору 160 акрів або 119 і пів моргів. Наділи кожна родина може собі вибирати і не мусять їх брати в місцевостях визначених, лише там де сама хоче. Наділи землі беруть родини за зложенням квоти 10 дол. і одержують тимчасове право власности. Кожа родина, яка взяла „гомстед“ є обовязана протягом найдальше 5 літ викорчувати около 30, наших моргів землі, засіяти їх, поставити хату і закупити живий і мертвий господарчий інвентар. По виповненню тих вимог одержує родина дійсне право власности. Родина, взявши „гомстед“ може при помочі нашого Товариства одержати часове приміщення у наших фермерів для своїх родин. Дорослі члени родини, в часі рільних робіт, можуть іти на зарібки і кожний член родини може заробити 100—150 дол., а по скінченню робіт можуть дорослі члени родини витинати ліс, який знаходиться на „гомстеді“. Один мущина може витяти протягом 4 місяців легко 4 морги лісу так, що три члени родини можуть витяти протягом 2-ох літ 25 моргів лісу. Стяте дерево складається в сяги і будується з нього хату а проче дерево лишається до часу коли буде побудована в околиці залізниця, щоби можна стяте дерево продати. Очищене з лісу поле мусять приготувати під управу рілі і в тій цілі треба усунути пні і коріння з землі.

Це робиться в той спосіб, що за малою оплатою доставляє держава машини, з приладами, що крають землю і витягають коріння з пнями і в той спосіб вичищують землю, яка може по очищенню бути зафрана під засів. Пні з корінням палиться і по очищенню машинами віддається землю під управу. В

цей спосіб протягом 2—3 літ родина малими коштами приходиться до власності фарми, яка представляє вартість 2 — 3000 дол. „Гомстеди“ є віддалені від залізниці звичайно 30 миль, однак з цієї причини що наділи бере багато фермерів, то коли в околиці більша кількість фермерів візьме „гомстеди“, тоді держава буде в тій околиці залізниці і земля „гомстедів“ зараз підноситься в ціні. Для наших селян вважаємо за найкорисніше, коли родини беруть гомстеди, бо при малім вкладі родини протягом 2—3 літ приходять до маєтку.

Рівнож можуть родини закупити фарми частинно вже оправлені як в залізничім товаристві „Канадіан Паціфік“ так і в управі державних залізниць і в приватних людей. Ціна тих фарм є різна, залежно від цього як далеко положена фарма від залізниці, чи в місті є школа і вода. Звичайно ціна одного акра землі такої фарми коштує пересічно около 30 дол. Тут розуміється фарму, яка має мешкальний дім, господарські будинки і частинно підготовлена до управи. Така фарма, числячи 160 акрів по 30 дол., коштує около 5.000 дол. Розуміється, що є фарми дешевші, які можна набути за ціну 3.000 дол. Фарми куплені через родини, одержується на сплати до 30 літ з тим, що ціну купна розділюється на 30 рівних річних рат з оплачуванням 6 проц. річних відсотків від довжної квоти. На випадок незаплатення кількох річних рат, залежно від умови, тратить фермер куплену фарму і всі до того часу зло-

жені гроші. З цього виходить, що для наших родин, які мають більшу кількість дорослих членів є корисним брати лише „гомстеди“, бо при взяттю „гомстедів“ стає родина власником „гомстеду“ і в короткім часі має фарму вільну від довгів та не потребує журитися сплатами рат за куплену фарму і плачення відсотків від довжної квоти.

Всім родинам, які виїжджають на фарми, радимо звертатись до нашого Товариства, яке спільно з Т-ом Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпегу буде помічним при набуванні „гомстедів“ і фарм, як також при поміщенню наших родин у наших фермерів в Канаді.

Аргентина.

З огляду на поправу на аргентинському ринку праці, Експозитури Еміграційного Уряду почали видавати візи емігрантам, в більшій кількості як в місяці грудні. Розуміється вони будуть брати під увагу це, хто з емігрантів скорше вніс подання і такий скорше дістане дозвіл.

Всеж таки не треба забувати, що еміграція до Аргентини є обмежена і до Аргентини можуть їхати лише такі категорії емігрантів:

1) Реемігранти, які мають свідоцтво аргентинської поліції, що вони в часі побуту в Аргентині там морально заховувалися;

М. Б. ЛЕПЕЦЬКИЙ.

Амазонка.

Береги Амазонки захоплювали мене лише короткий час. Вже по кількох днях надокучили мені. Плоскі, вкриті одноманітною, зеленою джунглю, видаються наче вирізані з одного кусня театральної декорації, так вони з груба рисовані й монотонні. Коли до цього додати, що води Амазонки мають погану, темно - жовту краску, а небо над нею покривають протягом довгої частини року хмари, то тоді нікого не подивує твердження, що подорож пароплавом по найбільшій ріці світу не належить до чаруючих і цілком не можна її порівнювати з чаром подорожі по водах Парагваю, або Альто Парани. Однак, коли вчуємося в її велич, коли представимо собі, що це збірник вод великого континенту, що простягається по обох сторонах рівника на просторі кількадесяти географічних степенів, коли усвідомимо собі, що це ріка, по якій плавають великі океанські пароплави, що довжина її переходить шість тисяч кілометрів, що протягом кожної секунди часу видає вона до Атлантику вісімдесят тисяч кубічних метрів води, творячи славне солодке море, то щойно тоді відчуємо могутнє дрожання задоволення з долі, що дозволила нам побачити цей чудний твір природи в повній її величі.

Ціла Амазонка покрита є сотками більших або

менших островів і острівців. Одні з них замешкалі, другі дають захист людям і звірині лише в сухій порі, ще інші стоять пустою може від сотворення світу. Великий їх надмір справляє, що пливучи по тій великій ріці не тільки що не пригнітає її велич, але навіть відчувається свого роду досаду. Покрита островами, поділена тисячами вузьких каналів, не представляє Амазонка тієї величі, яку маса її вод, поміщена в одному руслі, могла би представляти. Для неосвідомленого, що бере береги островів за береги ріки, могло би навіть видатися, що це не надто широка ріка. Її велич кидається в вічі щойно тоді, коли надходять великі повіні, що нагадують біблійну потопу. Більша частина островів гине тоді в воді, а суходіл творить цю казочну „водну пушу“, яку так геніяльно описав Ю. Верне. Щойно тоді людина відчуває безмірну силу пливкого живла і найбільшого водозбору, яким є Амазонка. Ніщо не стоїть перед її силою. Великі колоди дерев, підорвані рукою води, падають наче дрібні корчі, а людські житла, визиваюче поставлені на терені її влади, навіть секунду не можуть ставити опору.

Амазонка, ця ріка - море, нищить але одночасно й будує. Вирвані з корінням пні дерев, земля з берегів, намул, водні рослини, усе це служить меткій ріці до будови нових островів і до видирання океанові нових полос землі.

Її нерівномірні повені, раз великі, раз менші,

2) Поодинокі особи, або цілі родини, які мають афідавіт від аргентинського Генерального Іміграційного Уряду;

3) Рільні робітники й рільничі родини, які мають посвідку польської влади, що вони справді є рільниками і їдуть до праці на ріллі.

Інші категорії емігрантів не дістануть дозволу на візд до Аргентини.

Афідавіт видає Генеральний Іміграційний Уряд в Аргентині на жадання свояків або знайомих того, що хоче їхати до Аргентини. Ті свояки або знайомі вносять подання, в якому подають адресу того, що просить і адресу роботодавця, та висоту денного або місячного заробітку. Правдивість подання мусить потвердити роботодавець, парох або якась інституція, наприклад Товариство „Просвіта” в Буенос Айрес. До подання треба долучити свідоцтво моралі того, що просить і метрику тої особи, яку хтось хоче спровадити до Аргентини. Жінки й дівчата вище 21 літ можуть їхати лише до чоловіків, родичів, братів або сестер.

Виданий аргентинським Генеральним Іміграційним Урядом дозвіл мусить ще затвердити польський консуль в Буенос Айрес і він виставляє т. зв. карту візвання.

Без афідавітів можуть їхати до Аргентини мушцини від 18 до 60 літ, які є рільниками і хочуть працювати на рілі. Хлопці нище 18 літ можуть їхати лише в товаристві і під опікою родичів, повно-

літнього брата, або судового опікуна. Жінки можуть їхати лише в товаристві і під опікою чоловіка, родичів або опікуна. Самітні дівчата вище 21 літ можуть їхати лише з рідним, повнолітнім братом.

Кожний емігрант, який бажає їхати до Аргентини, перед начаттям старань до виїзду повинен упевнитися про стан свого здоровля у лікаря в тім корабельнім товаристві, яким емігрант хоче їхати. Коли лікар узнасть його здібним, то видадуть йому свідоцтво, до якого треба додати фотографію.

Щойно по ствердженню стану здоровля можна вносити до Еміграційного Уряду подання на дозвіл видати безплатний пашпорт. Подання мусить потвердити громадський уряд. Особи, які їдуть за афідавітом, мусять долучити до подання свій афідавіт. Вказаним є, аби ті, які їдуть без афідавіту, а мають в Аргентині свояків або знайомих, від яких одержали листи з їх адресою, долучили до подання ті листи.

Пашпорт видає староство на основі дозволу Еміграційного Уряду. Щоби дістати пашпорт зі староства, треба внести подання і до нього долучити метрику, свідоцтво приналежности, свідоцтво моралі, кваліфікаційне свідоцтво з поліції, свідоцтво скарбового інспекторату, а мушцини від 18 до 26 літ, о скільки на книжечках не мають категорії „Ц” або „Д”, позволення з П. К. У. Стемпель до подання коштує 3 золоті, а до кожного залучника 50 сот.

роблять надберезним мешканням багато несподіванок і багато шкід. Але Амазонка не є ні зловна, ні невдячна. Бездумно не нищить людської праці, а шкоди винагороджує аж надто своєю безприкладною придатністю до плавби. Досить згадати, що це місто Ікітос, яке лежить 4.200 кілометрів від устя, є морською пристанею, що має безпосередне полування з портами Європи й цілого світу, щоби призначення для неї дійшло до меж подиву. Не лише прекрасною водною дорогою є Амазонка. Є вона також великою акварією, у якій вчені природознавці найшли вже около 10 тисяч родів риб. Їхня різноманітність і скількість може довести людину, яка при викла до ставків і річок, до завороту голови.

Та надто велика скількість преріжних водних створинь має свою відворотну сторону медалі: в Амазонці не можна купатися. У часі побування в Манаос мав я нагоду переконатися про небезпеки, вкриті в водах тієї грізної ріки. Майже на моїх очах розігралася така трагедія: один з робітників, занятих при вантаженні корабля, поховзнувся на вузькій кладці і впав до води. Заки змогли кинути йому ратункове колесо і заки він зміг крикнути з перестрашу, довкола захвилювало і людина миттю щезла в глибині, потягнена ненаситними пашами потворів. Тільки товста, руда пляма на поверхні води свідчила ще коротку хвилину про трагедію, що розігралася в чорних водах великої ріки.

Береги Амазонки, положені вище понад уровень вод, які вода не заливає навіть в часі найбільших повіней, тамошні мешканці називають „терра фірме”. Низькі, заливні береги, називають мешканці „варгем”. На „варгем” росте звичайно низький ліс і корчі; зовсім там не видко великих дерев, що покривають „терра фірме”. Мешканці Амазонії, примушені перебувати на „варгем”, будують свої хати на високих палях, зберігаючи тим робом свої огнища від повіней. Завжди мають вони човни, щоби, на випадок коли приплив прибере великі розміри, можна втекти на терені вищі, положені дальше від ріки.

Як небезпечні мусять бути негайні повені Амазонки стверджує це, що ніколи при її березі на ніч не привязується човна на короткій припоні, бо протягом кількох годин сну уровень води може піднятися так високо, що човен потопе, або також, пірваний хвилями, попливе далі рікою.

До дивів, які жахом переймали первісних мешканців а не менше і перших конкістадорів, належить на перший погляд невияснений об'яв припливів. Під кінець сухої пори, коли правобережні допливи гонять вже останки своїх невичерпаних запасів води, лівобережні починають негайно брибирати, вганяючи в Амазонку нові сили. І тоді ми свідками дивного зявища; правий беріг є сухий, його дрібні струмочки й озерка не мають ні крап-

Візу на пашпорті дає Еміграційний Уряд безплатно. Щоби дістати візу, треба Еміграційному Урядові преджити: пашпорт, заплачену корабельну карту, лікарське свідоцтво і свідоцтво з громади з фотографією, в якому потверджене заняття емігранта, що він ніколи не був караний судово, що не був умово хорий, не був жебраком і є здібний до праці. Це мусить ствердити або поліція або староство. Коли хто їде за афідавітом, мусить долучити також свій афідавіт.

Аргентинська віза коштує 3 долари і видає її перед виїздом аргентинський консулят у Варшаві. В аргентинському консуляті треба преджити ті самі документи і дві фотографії.

Речинець до відїзду назначають корабельні товариства на 8 днів перед відїздом корабля.

Як кожний бачить виїзд до Аргентини полученний з ріжними формальностями. Тому кожний, хто бажає їхати, повинен негайно звернутися до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, де дістане всі інформації і де йому допоможуть поладити всі формальности.

Франція.

Рекрутація в місяці марті.

Рекрутація робітників на виїзд до Франції в місяці марті відбудеться, але Державні Уряди Посередництва Праці не одержали ще досі розподілу.

лини води, коли в тому самому часі на лівому березі кожна найдрібніша артерія виповнена по зруби мливким живлом. Не має в тім нічого надзвичайного. Період дощів їде до Амазонки від півночі, тому спершу наповнюються її лівобережні допливи, а щойно пізніше, поступенно, коли період дощів перейде русло ріки, починають прибирати правобережні допливи.

У часі цілої мандрівки по Амазонці, а згодом і по Укаялі, часто бачив я дивних мешканців вод: ні то риби, ні то ссавці. Були це американські прибережні звірята „боту“, рід дельфіна і річні корови, подібні дещо до тюленя. М'ясо з „боту“, як також і його шкіра не мають прикмет, що були би придатні для людини. В останніх часах роблять спроби, щоби видобувати з них товщ для виробу мила, або інших промислових цілей. Річна корова має м'ясо до їдження і може тому їхне число значно вменшилося в останньому часі. Назва корови повсталала мабуть тому, що ця звірина кормиться одним родом трави, яка росте на берегах Амазонки а котра є великою лакоминою для рогатої худоби. Ця трава називається „капім“. На „боту“ як і на річну корову роблять лови при помочі гарпуна. Прибережні мешканці, а передовсім індіанці, є мистцями в тих ловах і дуже легко дістають добучу. В пізнішій мандрівці я мав нагоду бачити, як ті незрівнані мисливі, ударивши велику звірину, мчали, тягнені зві-

Значуємо, що квоти поодиноких Урядів Посередництва Праці є дуже малі і тому лише ті будуть могли числити на виїзд, яких завізвуть Державні Уряди Посередництва Праці. Без повідомлення не радимо нікому їхати і даремно витрачувати гроші на дорогу.

Канада.

Лікарські оглядини.

Лікарські оглядини, емігрантів, які досі переведив канадійський лікар і представник канадійського уряду в Гданську, будуть переводити на будуче в Вейгерові, коло Гдині. Це буде великим улешенням для емігрантів, які по оглядинах у Вейгерові не будуть потребувати ще раз їхати до Гданьска.

Канадійці не емігрують.

Пропозиція, аби обмежити еміграцію з Канади до Зєдинених Держав, витягнула на яву факти, що нема що обмежувати. Статистика еміграції і іміграції через канадійсько - американський кордон виявляє, що в 1929. році виїхало з Канади до Зєдинених Держав 64.000 осіб. Однак статистика вказує також, що із Зєдинених Держав до Канади виїхало 30.560 емігрантів а 33.798 давних канадійців вернуло назад до дому.

риною в малому, хиткому човнику по зрадливих водах матері рік. Ніколи не зрозумію, чому не тратили рівноваги, не випускали з рук гарпуна і не падали до води.

Крім боту, якого мусить зауважити кожний мандрівник по Амазонці, завжди кидається в очі великий птах з рудими крилами, званий „ціганна“ та кілька родів мев, що їх називають „гайвотами.“ Назагал європейець сподівається зустрінути більше представників звіринного світу, птахів і риб, як в дійсности зустрічає. Перед очима людини, що їде пароплавом, простягається вид великої, вічно зеленої, лісної пустині. Нічого, нічого, крім рослинности не видко на берегах Амазонки. Одиноко вчасними годинами вранці і перед самим вечером можна побачити перелітаючі високо чаплі, папугаї або кружляючі над падалю великі, німі супи. Щойно в часі сухої пори (травень — вересень) береги оживають. Численні піскові пляжі, які щезають в часі дощової пори, покриваються численними стадами великих черепах і крокодилів. Багацько птахів, котрі в дощеву пору переносяться над береги численних в нутрі краю озер, вертає над Амазонку і оживлюють краєвид. Тоді то мандрівка стає більше цікава і інтересна.

На жаль, долішню Амазонку бачив я в часі дощової пори і тому на її берегах не зауважив я майже нічого, крім великої, мовчазної, зеленої пустині.

Нові українські священники.

До Мондер, Алта, прибуло чотирьох священників Василіян зі Львова, а саме: о. Павло Оленський, о. Василь Каменецький, о. Павло Боднар та о. Й. Корол. На постійне осіли вони в Мондері, де вестимуть релігійну працю.

Свято в честь єпископа Ладика.

Дня 15. січня ц. р. уладили українські католицькі товариства в Едмонтоні, Альберта, свято в честь єпископа Ладика. Були промови, адреси і хоріві продукції.

На святі був присутній єпископ Ладика, який колись був парохом Едмонтону і подякував всім за привіти.

Зїзд канадійських українців.

Заповіджений зарядом Українського Народнього Дому у Вінніпегу Всеукраїнський просвітно-господарський зїзд відбувся в салі Народнього Дому в днях 30, 31. грудня і 1. та 2. січня ц. р. при великім числі делегатів й гостей. Можна зовсім сміло сказати, що на зїзді були запрезентовані українці всьої Канади, бо були делегати не тільки з найближчих околиць Вінніпегу, але й із найдалших сторін західної та східної Канади.

На зїзді виголошено ряд цікавих й незвичайно інтересних промов та рефератів, ухвалено також кілька важних резолюцій та вибрано центральний заряд Союзу Українських Народніх Домів в Канаді.

Одною з найбільш важливих для нас резолюцій була ця, в якій домагається від доміняльного правительства, щоби воно відкинуло постанову щодо обмеження української іміграції до Канади. В тій резолюції говориться, що обмеження української іміграції неоправдане, бо українці прибувають до Канади на постійне життя й щоб стати повними горожанами цього краю та брати в нім живу участь в публичнім життю.

Взагалі зїзд випав надсподівано добре і з далекоюглими успіхами.

Бразилія.**З життя товариств.**

З кінцем грудня м. р. відбулися річні загальні збори Товариства ім. Т. Шевченка в Жангаді. На зборах порушено будову Народнього Дому, заложення бібліотеки і засновання кружка жінок.

Головою Товариства вибрано М. Жуковського, секретарем С. Савицького, бібліотекарем І. Гордицького.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами, Річна вкладка 63.

Зєдинені Держави Америки.**Десятиліття прогібіції.**

Зєдинені Держави Америки обходять тепер десятиліття закону про заборону виробу, продажі й споживання алкоголю. При тій нагоді оголошено деякі числа, що наглядно виказують корисність тої заборони. І так: Зараз першого року після заведення закону смертність населення в Америці вменшилася на одну п'яту. Одна четвертина вязниць в Америці стоїть пустою, а кілька вязниць продано на ліцитації на доми приватним особам. Число вязнів в Америці вменшилося пересічно на половину. Збільшився вдвое виріб цукру і управа збіжжа. Збільшилася у двоє видатність праці й загальна мораль. Також двічі зросло споживання набілу й городовини, найздоровших продуктів для людського організму. В п'ятеро вменшилося число божевільних і виродків. Тепер американський уряд починає знижувати своїм громадянам податки.

Виїзд до Бразилії.

Наслідком обмеженого числа емігрантів до країв Північної Америки, головно до Канади, почали наші люде робити старання, щоби виїхати до Бразилії. Подань вплинуло стільки, що Експозитура Еміграційного Уряду у Львові мусіла завести черговість у видаванні дозволів.

Подаючи це до відома бажаючих їхати до Бразилії, зазначаємо, що вони можуть часами довший час чекати, заки їхні подання будуть полагоджені. В першій мірі будуть полагоджені подання тих, які внесли ще минулого року.

Еміграція до Бельгії і Данії.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові одержує численні запити в справі виїзду до Бельгії і Данії, та прохання, щоби їм уможливити виїзд до тих країв.

Отсим подаємо до відома, що Товариство в тій справі не може допомогти, бо рекрутація робітників на виїзд до Бельгії і Данії на терені наших воєвідств не відбувається.

Еміграція до Австралії.

Квота призначена для Польщі на 1930. рік обіймає 150 осіб. У тій квоті можуть емігрувати до Австралії лише найблизчі свояки замешкалих у Австралії польських громадян, а саме жінки, діти, родичі, сестри, також наречені.

Емігранти з Польщі, які бажають залишити Австралію на якийсь час, мусять вистаратися дозвіл на поворот. Дозвіл цей важний два роки.

Еміграційна конференція у Львові.

Дня 15. і 16. лютого ц. р. відбувся у Львові зїзд управителів Державних Урядів Посередництва Праці з воевідства львівського, тернопільського і станиславівського в цілі узгіднення акції в справі еміграції та боротьби з безробіттям.

В конференції взяли участь делегат Міністерства Праці і Суспільної Опіки п. Щерблевський, начальник Заморського Виділу в Еміграційнім Уряді д-р Дуркач, начальник виділу фонду безробітних п. Ольшевський, львівський воевода Голуховський, управитель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р Вишинський і управителі поодиноких Державних Урядів Посередництва Праці.

Конференцію відкрив воевода Голуховський. По нім виголосили привіти д-р Дуркач, делегат Щерблевський і Ольшевський.

Реферати виголосили д-р Вишинський, п. Гавліковський і Черський.

Учасники конференції оглянули Еміграційний Дім, який в тому році буде відданий до ужитку емігрантам.

Історія американської іміграції.

Історія американської іміграції.

Іміграційні реєстри ведуть в Америці ще з 1820 року. Скільки народу переселилось сюди перед тим, невідомо, але з того року, значить на протязі останніх 109 літ прибуло в Америку понад 37 мільонів імігрантів з усіх країн світу, з того приблизно половина з країв північної і західної Європи, Великої Британії, Німеччини, Франції, Швеції, Норвегії і Данії. Аж до 1890 року відтіля приходила все маса іміграції, зростаючи з року на рік. Близько два мільони емігрантів в Америку вислала північна і західна Європа в однім лише десятилітті 1861—1870, по верх два мільони в слідуєчих десяти роках і близько чотири мільони в роках 1881—1890. Щойно від 1881. року починають напливати вже в досить значному числі емігранти з південної, середньої й східної Європи — з Італії, Греції, Югославії, Угорщини, Австрії, Румунії й Росії. А за тридцять літ 1891—1920 їх прибуло вже збитою масою близько десять мільонів, пять раз стільки, скільки західних і північних європейців.

Перші іміграційні обмеження 1921-го року трохи припинили те переселення, а гострий закон 1924. року знов змінив характер іміграції в Америку. З того року вже тільки половина її приходить з Європи, а в тій половині три четвертини знов з північної і західної Європи. За те зросла іміграція з Канади

і з Мексико, яка взагалі почалася досить пізно, щойно коли світова війна зупинила європейське переселення. Останніми роками канадійці дають приблизно третину всеї іміграції, а мексиканці приблизно п'яту часть. Взагалі рахують, що 49 відсотків усіх імігрантів останньої сотні літ прибуло з північної й західної Європи, 37 відсотків з південної і східної, 7. відсотків з Канади і 2 відсотки з Мексико.

Х Р О Н І К А:

Опіка над емігрантами на кораблях.

Протягом місяця лютого Еміграційний Уряд вислав 14 нових корабельних опікунів на кораблі, що перевозять емігрантів головню до Південної Америки.

Редукції робітників в Зєдинених Державах.

Американська федерація праці каже, що заявам про поправу праці в Америці суперечить дійсність. Вона обчисляє, що від вересня 1929 р. до січня 1930. р. американські фабрики зредукували 700.000 робітників.

Мільон нелегальних емігрантів. Посол Кейбен поставив домагання в палаті послів конгресу у Вашингтоні про реєстрацію нелегальних емігрантів. Він каже, що вже тепер таких емігрантів мають Зєдинені Держави мільон душ.

Туристика до Канади. Наслідком заборони в Зєдинених Державах уживати алкоголь, багато американців їздить до Канади, щоби там напитися доброго вина або пива. Минулого року число туристів, які їздили до Канади на „алькогольну прогулку“, виносило 4 мільони осіб. Через те Канада заробила 300 мільонів долярів.

Смерть наслідком холоду. У Вінніпегу помер наслідком холоду, а мабуть і голоду 48-літній робітник Яків Більський. Коли він три дні не виходив з дому, затрівожені сусіди прикликали поліцію. Ця на силу відкрила двері й на підлозі побачила холодного, закостенілого трупа Більського.

Посмертні згадки. В Борщеві, Альта, в Канаді помер дня 17. січня ц. р. український переселенець Тимко Гошко. Походив з Боршівського повіту й коли прибув до Канади на згадку родинної місцевости назвав нове своє пристановище також Борщевом. Був відомий в цілій північній Альберті як громадянський діяч. — В Дітроїті помер дня 10. січня ц. р. Онуфрій Яремчук, головний контрольор Українського Робітничого Союзу. Походив із села Лубянок Нижніх, в збаражському повіті, звідки в 1906. р. приїхав до Зєдинених Держав.

Читайте і поширюйте наш часопис!

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2.50 мільярс; в Аргентині — 3.50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 маркв. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплатуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч 95, I. пов.

Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.

Урядові години 8—3.

Еміграція до Франції.

I. Збірний виїзд.

Франція, це одинокий в Європі край, який майже не знає безробіття, що більше, який потребує робочих рук до праці.

На це складається багачко причин.

Природний приріст населення у Франції є майже ніякий. Світова війна, якої західним фронтом були французькі герени, винищила сильно край, якого відбудова вимагає ще багато років праці. Крім цього Франція одержала дві провінції, Ельзас і Лотарингію, куди мусіла післати досить людського матеріялу, аби протиставитися німецькому елементові.

Це все незвичайно загострило проблему потреби чужих сил і Франція примушена рік - річно спроваджувати певний контингент робочих сил в свої межі. Спроваджує вона робітників до праці на рілі, спроваджує також робітників до праць по копальнях і фабриках. Поважну скількість робітників, імігруючих до Франції, становлять емігранти з Польщі. На тій основі польський уряд заключив

із французьким урядом ще в 1919 році окрему конвенцію, яку опісля поширено додатковими умовами відносно еміграції робітників з Польщі до Франції, їхнього положення на чужині та охорони перед визиском.

Про ті охоронні застереження повинен знати кожний, хто думає колись їхати до Франції і тому найважливі подаємо тут для інформації наших читачів.

Хто і як може їхати?

На роботи до Франції можуть їхати:

- 1) рільні робітники й робітничі,
- 2) гірники до копальень,
- 3) промислові робітники.

За рільних робітників признається лише тих, що постійно працювали в краю на рілі. Гірники й промислові робітники можуть бути кваліфіковані, або ні, залежно від запотребовання. За кваліфікованих уважається тих, що зложать відповідний іспит, або викажуться відповідними свідоцтвами. Як некваліфікованих робітників уважається робітників без огляду на їх властиву професію.

Основною умовиною дозволу на виїзд до Франції є це, щоби кожний кандидат був цілковито здоров і сильний, про що переконуються лікарі.

Жінок на виїзд до Франції приймають тепер дуже мало, а то тому, що були випадки їх визиску. Вагітних жінок абсолютно не допускають.

В тому році загалом буде могло виїхати 1000 жінок до праці на рілі, в віці понад 30 літ.

Рекрутація.

Зголошення на виїзд до Франції приймають Державні Уряди Посередництва Праці. По одержанні заповнення, вони оголошують речинець рекрутації з зазначенням професії потрібних робітників та взивають письменно тих, що записалися до виїзду.

Завізваний робітник мусить зі собою взяти такі документи:

- 1) особистий доказ, виданий громадським урядом і потверджений староством;
- 2) муштини від 23 до 40 літ військовою книжечку;
- 3) муштини від 18 до 23 літ і старші, котрі в військових книжечках не мають виразно зазначеного перенесення в стан резерви дозвіл військової влади на виїзд за границю;
- 4) метрику вінчання і уродження дітей, о скільки емігрант їде з жінкою і дітьми;
- 5) малолітні удостоверений дозвіл на виїзд родичів або опікунів.

З тими документами являється кандидат в Державному Уряді Посередництва Праці.

Тут піддають його лікарським і професійним оглядинам. Ціллю лікарських оглядин є ствердити, чи бажаний виїхати є справді здоров і чи буде міг виконувати тяжку фізичну працю. Професійний перегляд переводить представник французьких роботодавців, щоби переконатися, які професійні кваліфікації має робітник.

Коли даного робітника закваліфіковано в Державнім Уряді Посередництва Праці, одержує він посвідку і його приділяють до транспорту, який відсилають до Мисловиць, де знаходиться збірна стація.

Кожний робітник прийнятий в Державному Уряді Посередництва Праці мусить мати готівку на оплачення половини білету їздою залізницею, крім цього якісь гроші на дрібні видатки в часі подорожі що разом виносить около 30 золотих.

На збірній стації.

Робітники зарекрутовані в Державному Уряді Посередництва Праці відїзджають до збірної стації в Мисловицях, транспортом під проводом окремого провідника.

На збірній стації піддають їх в першій мірі лікарським оглядинам. Якби лікарська комісія в Мис-

ловицях признала когось нездібним на виїзд до Франції, мимо цього, що його узнано за здорового в Державному Уряді Посередництва Праці, мусить вертати до дому. З поворотом платить лише половину білету і ті гроші йому звертає французька делегація.

Робітники, недопущені з інших причин (недостача деяких документів або їх підроблення) мусять самі платити за поворотну подорож, але знижку також дістають.

По лікарських оглядинах переглядають члени комісії документи емігранта, він сам їде до купелі, одяг його десинфекують, переводять щіплення проти віспи, відбирають важчі клунки до гардероби а врешті фотографують. Коли ствердять, що всі особисті документи емігранта в порядку, на їх основі виставляють для него заграничний паспорт, а самі документи пересилають до дирекції поліції в Катовицях, де емігрант, що вертає на постійне до краю може відобрати.

В часі полагоджування формальностей на збірній стації в Мисловицях є присутний еміграційний інспектор, який з рамени Еміграційного Уряду дає робітникам інформації та стежить за тим, аби не діялися ніякі надужиття.

Одначе найважлишою справою для прийнятого на виїзд до Франції робітника є підписання контракту.

Контракти.

Кожний контракт, тобто умова найму, є складений на основі зразку затвердженого Еміграційним Урядом. Є чотири роди контрактів, друкованих на паперах різного коліру: для рільних робітників — білі, для промислових робітників — жовті, для гірників до копалень вугілля — сині, та для робітників до копалень чавуна — червоні.

Робітник підписує контракт в чотирох примірниках, з яких один йому лишають, другий назначений для роботодавця, а третій і четвертий для польської і французької влади.

Контракт, це дуже важний документ для робітника. Тому перед підписанням робітник повинен добре пізнати його зміст, припилювати, щоби всі умовини праці, висота винагороди і час тривання умови були ясно зазначені. Зміст контракту відчитує робітникові еміграційний інспектор і дає всі потрібні інформації. Всі зміни в контракті по його підписанню є неважні.

В контрактах рільних робітників і гірників не вписують на збірній стації ні назвищ, ні адрес підприємства і підприємців. Має це місце щойно у Франції.

Контракт і заграничний паспорт це важні документи для кожного емігранта, тому повинен він їх добре пилювати.

Подорож.

Зі стації збірної в Мисловицях відїзджають емігранти окремими потягами через Чехословаччину й Німеччину до міста Туль у Франції, де знаходиться роздільна стація. Подорож триває майже дві доби. З транспортом емігрантів їде представник Французького Генерального Іміграційного Товариства і опікун або опікунка Еміграційного Уряду. До тих повинен емігрант звертатися з усіма жалюми.

В часі дороги емігранти дістають кілька разів харчі, але посуду мусять мати власну. По дорозі не радиться нічого купувати. Так само гроші найкраще вимінювати в банку на збірній стації в Мисловицях, бо в часі дороги емігрантів визискують і не платять по курсі.

По приїзді до Туль, емігранти віддають свої клунки до переховання, а самі ідуть до бараків у віддалі 2 кілометрів від стації. Звідси відсилають емігрантів до праці, перевівши ще раз санітарні оглядини.

Умовини праці.

Умовини праці й платні у Франції не скрізь однакові.

В рільництві в кожному департаменті інакше платять. Пересічно заробляє робітник 200 франків місячно і дістає повне удержання з помешканням. Мешкання в стайні або оборі є лише тоді допускаєме, коли це зазначене в контракті. Якби робітник був невдоволений з харчів може жадати за це рівновартість гроша. Виносить це около 210 франків місячно.

У промислі робітник заробляє коло 8 франків за годину, або 600 до 700 франків місячно. Коли в контракті має обіцяне одержання, то на руку дістає коло 300 франків.

В копальні робітник заробити може 700 до 800 франків місячно. З удержанням лише 400 франків. Коли робітник працює акордово, може заробити більше.

На загал можна прийняти, що робітник на рілі може протягом року заощадити коло 50 доларів, в промислі і в копальні коло 100 доларів. Розуміється, залежить це від того, як робітник живе, чи не видає грошей на непотрібні річи, і чи справді хоче щадити.

Під оглядом суспільного забезпечення робітник емігрант зрівняний з французьким робітником. На тій основі має він право користати з каси хорих, відшкодовання на випадок нещасної пригоди при праці, до ренти, до забезпечення на старість і т. д. На жаль, наші робітники не стараються пізнати законів і через це дуже часто не користають з тих управнень, або приходять до конфліктів між ними й роботодавцями.

На випадок таких непорозумінь робітники повинні завжди удаватися до консуляту, де дістають потрібні інформації.

Що належить не забувати?

Кожний робітник, який прибуває до Франції, обов'язаний є виробити собі карту ідентичности. Протягом перших сорок вісім годин по прибутті, чужинець повинен зголоситися до комісаріату поліції або мера (бурмістра) в цілі зголошення і вписання на карту ідентичности. В поданні треба подати своє ім'я і назвище, день і місце уродження, ім'я батька і назвище матері по батькові, врешті свою національність і професію.

Одружені дописують на своєму поданні ім'я і назвище дівоче жінки. Коли є діти, то імена й дні уродження дітей. Діти понад 15 літ вносять подання окремо. До подання долучується п'ять фотографій кожної особи.

По зложенні такого подання, робітник дістає тимчасову посвідку, яка служить, до часу одержання карти ідентичности, за легітимацію.

Карту ідентичности належить віднозяти що два роки найпізніше до дня 31. марта.

Карту ідентичности для робітників, зайятих на копальнях, або в більших підприємствах полагають дирекції. Це саме повинен робити господар, в якого зайятий рільний робітник, але треба його привильнувати.

Робітник, який виїжджає до Франції, а полишив в краю рідню, не повинен про неї забувати і присилати гроші на її удержання. Коли хто думає лишитися у Франції довше, повинен спровадити до себе свою родину.

Робиться це в цей спосіб:

Робітник виготовляє подання, в якому подає докладно імена і назвища, вік і місце замешкання тих осіб, які задумує спровадити до себе. Спровадити може робітник жінку, діти, родичів і тестів. Діти лише до 18 року життя, бо старші можна спровадити лише на підставі контракту, який виставляє роботодавець а затверджує міністерство рільництва або праці, та польський консулят.

Подання із запотребованням мусять потвердити роботодавець, що даний робітник в спроможі заробити на удержання родини. Опісля подання потверджує магістрат а префект департаменту дає свою згоду. Так потверджене подання відсилають до консуляту даної округи в цілі завізовання і відіслання до місця замешкання родини. На пересилку треба долучити поштову марку.

Завізовані тим способом члени родини одержують в Експозитурі Еміграційного Уряду або в Д. У. П. П. посвідку на безплатний еміграційний пашпорт, котрий виставляє їм староство.

Кошта спровадження родин промислових робітників обов'язані є покривати в 60 проц. роботодавці, самі робітники лише в 40 проц. Цих коштів роботодавці не мають права потручувати робітникам з платень. Якби промисловий підприємець не хотів поносити коштів, треба негайно повідомити про це консулят.

Одиничний виїзд

Щоби робітник міг виїхати одинцем до Франції на роботу, мусить він одержати завізвання до праці або контракт, який пересилає йому французький підприємець чи господар. Завізвання мусить містити назву, адресу і рід підприємства, умовини й рід праці, висоту платні, запевнення мешкання і лікарської опіки та час тривання умови.

Документ мусить бути потверджений через французьке міністерство праці, а коли ходить про заняття на рілі, то через міністерство рільництва. Посвідки тих двох міністерств важні лише два місяці. Крім цього завізвання мусить потвердити консулят.

На основі цього завізвання одержує завізаний безплатний еміграційний паспорт.

Такий паспорт треба візувати. Французький консуль дає візу безплатно, але треба явитися особисто, представити документ і лікарське свідоцтво консулярного лікаря.

Французький консулят міститься у Львові, при вул. Чарнецького 4 і урядує від 10-12 години перед полуднем. Консулярним лікарем є д-р Камінський, що мешкає у Львові при вул. Асника ч. 15. За свідоцтво побирає він 5 зол.

Емігрант який їде до Франції залізницею, мусить мати крім французької візи, ще консулярні візи держав, через котрі буде переїздити, отже візу німецьку й бельгійську, або чеську й німецьку. Ці візи можна дістати щойно по одержанні французької візи.

Належитість за німецьку візу виносить 1.80 зл., за чеську 2.65 зол., а за бельгійську 2.50 зол. По німецьку, чеську і бельгійську візу не конче треба зголошуватися особисто. Пашпорт можна вислати поштою разом з належитістю за візу до відносного консуляту.

Адреса чеського консуляту є: Львів, вул. 3-го Мая 2, бельгійського: Варшава, вул. Свентокшиська 25/26, німецького: Краків, вул. Варшавська 7.

Як їхати?

До Франції найкраще їхати залізницею.

Подорож поспішним потягом триває півдня дві доби, числячи від польської границі і коштує через Прагу 100 золотих. Звичайним потягом триває подорож коло 3 днів. Білет до поспішного потягу можна купити в бюрі подорожі просто до Франції, білети до звичайного потягу купується на кожній границі, де лише пересідається з потягу на потяг.

Члени родини, які їдуть на завізвання якогось робітника у Франції, можуть їхати збірними транспортними, бо це вигідніше й певніше.

Кошта подорожі виносять: для дорослих 322 франків, для дітей від 10 — 15 літ 292 франків, від

7 — 10 літ 187 франків, від 4 — 7 літ 167 франків, від 3 — 4 літ 37 франків, до 3 літ 12 франків.

Гроші на кошта подорожі складає робітник в управі табору в Туль, або в бюрі французького Генерального Іміграційного Товариства в Парижі, чи навіть в делегації цього товариства в Варшаві або Мисловицях. Коли родина має їхати, про це її повідомляють і вона в означеному дні мусить їхати до Мисловиць, одержавши перед тим посвідку на паспорт в Д. У. П. П.

Загальні замітки.

Еміграція до Франції викликає в пресі дуже часто різні голоси, Появляються нарікання на визиск, на недотримання умови і таке інше.

Еміграційний уряд, в якого руках знаходяться всі еміграційні справи, стежить, за голосами емігрантів у Франції і старається шляхом конвенції ці всі недомагання усунути.

Тому обов'язком кожного емігранта є перед відїздом точно інформуватися про відносини й умовини праці у Франції в нашому товаристві опіки над емігрантами, бо злочином булоби якби емігрант це занедбав і вибрався в дорогу навмання. Колиж емігрант вже є на місці, а діється йому кривда, позичен негайно донести про це до консуляту в його окрузі, а так само повідомити Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові. Товариство використає отримані матеріали і уживе всіх заходів перед урядом, щоби емігрантові допомогти.

Франція.

Виїзд в місяці марті.

На терені Державного Уряду Посередництва Праці в **Станиславові**, для повітів Станиславів, Богородчани й Надвірна, відбудеться рекрутація дня **22 марта ц. р.**

Запобігання обіймає: 10 розтягачів дроту, 10 вальцівників, 10 котлярів, 10 робітників до залізних відливів, 5 парібків до доення коров, кількох формалів, 5 бездітних родин до праці на рілі, 2 малярів возів і будинків, та обмежену скількість некваліфікованих робітників до копалень і фабрик.

На терені Державного Уряду Посередництва Праці у **Львові** відбудеться рекрутація дня **31 марта ц. р.**

Запобігання таке саме, як на терені Державного Уряду Посередництва Праці в Станиславові.

Зазначуємо, що завізвані будуть лише ці, котрі в дні 21. листопада м. р. були на рекрутації у Львові, але їх не закваліфіковано наслідком недостачі місць. Тому ці, які не будуть завізвані не повинні їхати й даремне витрачуватися на дорогу.

Небезпечні підприємства.

Трапляється дуже часто, що до робітників, які приїжджають на роботи до Франції, зголошуються різні агенти і пропонують тим робітникам, щоби вони згодилися на працю на бувших побоевищах. Праця та полягає на тім, що робітники очищують герен з гарматних стрільн, які в великій кількості лежать на полі. За цю працю агенти обіцяють великий заробіток і багато робітників приймає таку пропозицію.

Заробіток при збиранні стрільн є справді більший, як в якому підприємстві. Але сама праця дуже небезпечна і багато смільчаків вже переплатило свою охоту більше заробити життям.

У Франції, на тих теренах, де велася світова війна, лежить ще нині багато невістрілених гранатів. Французький уряд старається ті терени очистити і тому законтрактував деякі фірми, котрі мають ті терени очистити. Фірми з своєю чергу стараються найти відповідну кількість робітників, а тому що самі французи не радо ідуть на такі роботи, підприємці шукають охочих між емігрантами, заманоючи їх більшою заплатою. Це їм вдається.

Але вже було багато випадків, що робітника покалічило, він тратить руку або ногу і через те стає неспосібним до праці. Коли пізніше робітник йде до суду й жадає відшкодування, суд з засади відмовляє, виходячи з заложення, що ті робітники нанималися до праці як самостійні підприємці. Через таку неосторожність такий робітник стає на ціле життя калікою і ніякі жалі, ні скарги йому не допоможуть. А може бути ще гірше, бо при такій праці і смерть невиключена.

Супроти цього не радимо нашим емігрантам наниматися на такі роботи з лакімства на вищі заробітки. Кілька франків доходу можна дуже легко переплатити нещасним випадком, або навіть утратити життя.

Лист з чужини.

Наша редакція одержала листа від українського робітника Д. Стеблецького, який від року перебуває у Франції, працює він на копальні разом ще з деякими українцями. Між іншим пише він так:

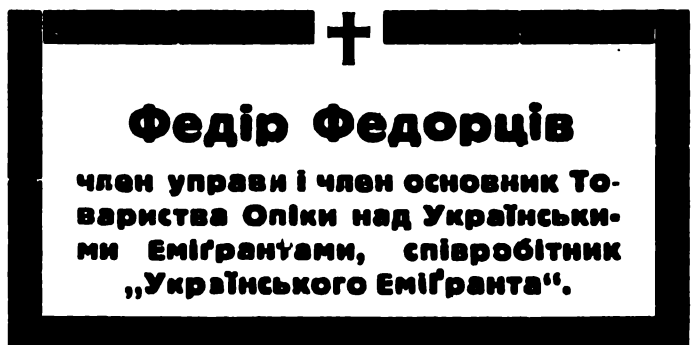
„Вже рік минає, як кинув я рідний край і опинився серед чужого моря. Тяжко було в перших часах. Ходив чоловік наче німий. Не розумів ні слова з того, що до мене говорили, колиж я хотів щось сказати, то дивилися на мене як на мурина. З трудом привчився я деяких слів і нині вже мене ніхто не оциганить.

Праця, яку виконуємо тяжка і більше доводить ся працювати як колись дома. Але ті гроші, що їх заробляю вистарчають мені на прожиток а деякий сотик то я вже й прискладав собі. Але живу ошадно, не видаю грошей на дурниці і жаль мені диви-

тися на інших товаришів праці, котрі зараз по виплаті половину заробітку видають цілком непогрібно.

Загалом не подобаються мені наші люде на еміграції. Не багато їх бачив, лише тих, які тут зі мною працюють. Ніщо їх не інтересує, нічим не цікавляться а потім нарікають, що французи їх не шанують і уважають за щось гіршого. Багато з них го навіть не хоче признаватися, що вони українці і говорять ріжними ломаними мовами. Здається їм, що вони виростуть в очах чужинців, а тимчасом буває інакше. Деколи аж смішно робиться дивитись на таких перевертнів.

Дуже діямаючо відчуваємо на чужині недостачу духовної опіки. Що якийсь час приїжджають до інших емігрантів їхні священники, відправляють богослуження та переводять сповідь. Ми українці того позбавлені. А прецінь всіх робітників у Франції дуже багато і церковна влада повинна про це подбати, щоби призначити сталого духовного для потреб українців емігрантів у Франції.

В середу, дня 12 березня ц. р. помер у Львові після важкої і довготривалої недуги відомий журналіст і громадський діяч Федір Федорців.

Покійний належав до цього невеликого гурта, яке зрозуміло як важною є для кожного народу еміграція і що попри цю проблему не сміє байдуже переходити ніхто, кому залежить на долі багатьох тисяч виїжджаючих на чужину. Бере участь у передвступних працях як і при самому заснуванні Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, виявляючи як член управи цього велике зацікавлення діяльністю товариства.

Співробітничавши в „Українським Емігранті“, писав часто статі на еміграційні теми в „Ділі“ і в тих статтях намагався переконати байдужий загал, що злочином є недоцінювати еміграційну проблему, ял далекосяглий суспільний процес. В тім напрямі виявляв він небуденну енергію і молодечий запал, який не опускав його до останньої хвилини.

Невмолима смерть перетяла нитку його життя молодому ще і багато заповідаючому віці. Земля нехай буде йому пером!

Еміграція до Канади.

Державні Уряди Посередництва Праці закінчили вже кваліфікацію рільних робітників, що мають намір виїхати до Канади. Контингент тих робітників вже вичерпаний і не передбачає ніякої підвишки. Є ще вільні місця в контингенті лише для дівчат служниць, наслідком збільшення цього контингенту.

Рекрутація рільних родин відбувається даліше.

Еміграційний уряд перестерігає кандидатів на виїзд, щоби не приїжджали до Державних Урядів Посередництва Праці без завізвання зі сторони тих урядів, бо при реєстрованню кандидатів придержувана є черговість відповідно до дати зложення по дання. Коли емігрант без завізвання зявиться в Державному Уряді Посередництва Праці, то це йому нічого не допоможе і він лише витратиться на дорогу. Кандидати на виїзд, завізвані до кваліфікування, повинні як найскорше зявитися в Д. У. П. П., бо по двох тижнях проволоки їх скреслюють з евіденції. Особи, закваліфіковані в Д. У. П. П., повинні так само негайно явитися в корабельному товаристві, щоби не втратити місця в контингенті.

Наслідком більшого числа зголошень, ті, що зложили подання в останніх днях, не можуть числити на виїзд в тім році.

Канада.

Свято „Просвіти“.

В перших днях лютого товариство „Просвіта“ в Вінніпегу святкувало осьмі роковини свого істновання.

У святі крім представників українських установ з цілої провінції взяв участь губернатор провінції, представник прем'єра, посадник міста Вінніпегу і інші офіційні делегати, які виголосили промови з признанням для українців, як громадян Канади.

Майбутнє Ескімосів

У Канаді живе під сучасню пору около шість тисяч ескімосів. Мешкають вони зовсім на півночі але в міру того, як білі посуваються на північ, ескімоси вигибають. Недуги і смертні випадки є серед них чимраз частіші, о скільки вони зустрічаються з білими. Ескімоси дуже легко попадають в недуги, наслідком зміни способу життя і харчів. Уживаючи харчів, якими кормляться білі, ескімос терпить на недокормлювання, хоч лапчиво їсть все, що тільки дістане. Легко заражується чахоткою, наслідком пошення легких одягів з Канади, але дуже вдоволений коли може одяг дістати. Заражується від білих ще іншими недугами, але чується в їх товаристві дуже добре.

Користи, які мають ескімоси з торгівлі з біли-

ми, є часто причиною їх згуби. Хоч є добродушні і лагідні, мають наклін до вбивання. Винищують оружжам, яке дістають від білих, всяку звірину, за мінюючи країну, в якій живуть в пустиню.

Розкинені на великих просторах ескімоси є і будуть ще довший час провідниками білих, що заходять в ті сторони.

За якийсь час ескімоси або зовсім вигинуть, або посунуться ще далі на північ. Тому канадійські власти, стаціовані на далекій півночі зивають уряд, щоби занявся долею ескімосів.

Аргентина.

Іміграція в 1929 році.

По статистичним даним Головної Дирекції Іміграції приїхало до Аргентини в 1929 році 133.921 осіб. З того числа припадає на європейців 117.803, північних американців 415, південних американців 1.588, африканців 86, азійців 3.570 і інших.

Європейські імігранти походили з таких країв:

Італії	24.346
Еспанії	35.799
Польщі	21.480
Югославії	6.166
Литви	5.266
Португалії	3.758
Німеччини	4.118
Чехословаччини	3.867
Румунії	1.896
Болгарії	1.644
Греції	1.740
Австрії	1.280
СРСР.	796
Франції	1.021
Англії	954
Швейцарії	446
Мадярщини	1.096
Данії	366
Бельгії	12
З інших країв	1.652

Бразилія.

Вибори президента.

В Бразилії відбулися вибори президента, які перейшли зовсім спокійно. Найбільше голосів одержав на президента Юліо Престео, а на його заступника Сорарес.

Некорисна еміграційна конюнктура.

В „Еміграційному Бюлетині“ читаємо:

По надходячим з Бразилії вісткам, країна ця переживає тепер гостру господарську кризу. Державні роботи здержані. Приватні підприємства від-

чувають також значні фінансові труднощі. Одна з фірм в провінції „Парана”, котра недавно оголосила запотребовання на робітників до будови дороги; сильно захитана. В таких умовах не можна сподіватися на знайдення праці, навпаки можна завважити чимраз сильніший вплив безробітних до міст. Тому належить перестерігати перед виїздом до Бразилії. Їхати туди можуть особи, що мають завізвання від родин до праці на рілі і то лише в випадку, коли ця праця справді запевнена. Можуть також їхати родини на поселення”.

Зєднані Дєржави Америки.

Розвиток української торгівлі.

Як при старанній праці, терпеливості і витривалості навіть українець може розвинути підприємство, опираючися на українських покупця, свідчить рахункове замкнення українського базару „Сурма” за минулий, 1929. рік. Заложений перед 11 літами як „Січовий Базар” при 34 Іст 7-мій ул. в Нью-Йорку, мав він всього торгу на книжках, картках та інших дрібничках 500 долярів.

Не було з чого жити, але підприємство не щезало, бо властитель працював де інакше на вдержання, докладав до бізнесу і хотів доказати, що й українець може щось досягнути на полі бізнесу. На осьмому році було вже торгу річного 20.000 долярів, а незабаром треба було пошукати іншого приміщення і тому базар перенісся до теперішнього льокалю, 103 евеню А, та змінив назву на більше американську - космополітичну, а то: „Сурма Бук енд Мюзик Компані”.

Минулого року виносив торг базару „Сурма” 136.720 долярів, а самих робітників постійних є там 12. Вони побрали за останній рік 8.535 долярів платні. Згідно з потребами часу видав базар „Сурма” на оголошення в часописах 7.060 дол. На народні ціли видано 236 дол., крім ріжного роду принагідних датків. Товару закуплено за 117,810 дол., а на складі знаходиться ще нерозпроданих річий вартости 18.000 долярів.

Як на американський бізнес це може не багато, але на наші відносини це означає великий поступ. І „Сурма” розуміє що її обовязком обслуговувати українську клієнтелю та бути піоніром українського бізнесу і публіка українська поволи починає розуміти, що того рода бізнес це неначе народня інституція, бо хтось повинен подбати за те, щоби американські українці мали і свої книжки і свої пісні і все те, з чим звязана іміграція від свого виїзду з рідного краю.

До такої праці треба мати і сприт і витривалість, а це є рідкі прикмети в нашій народі. Тому треба з цілого серця погратулювати п. Миронові Сурмачеві, президентові Корпорації, що вмів по-

бороти всі труднощі і довести підприємство до такої точки, на якій воно тепер знаходиться.

Номінація українця.

Недавно цьому, рада комішнерів детройтської публичної бібліотеки номінувала директором славянського відділу українця Миколу Шустакевича, бувшого редактора „Нового Життя”. Номінацію затвердила міська бюджетова комісія і д. Шустакевич обняв урядування від 15. лютого ц. р.

В С Я Ч И Н А.

Масові мешкання.

„Своя хата“ в Америці все більш і більш занепадає і з року на рік розростається, поширюється і перемагає „апартмент гавз”. Все менше будують хатів для одної родини і все більше будинків, щі дають помешкання багатьом родинам. Соціяльні і економічні наслідки тої зміни очевидні. Зникає те „власницьке“ чуття, що вяже чоловіка з тим будинком де він мешкає, не як з маєтком, а власне як з „своєю хатою”. Родинне життя стає не таке, як було в своїй хаті. Мешкання тісне, дітям неважко куди вийти хиба в публичний парк, або на вулицю. З другого боку мешкання в „апартмент - гавз” і дає деяку вигоду що до отоплення, освітлення і чищення та завдає з окрема жінці — менше праці ніж своя хата. Зміну відчувають навіть ті, що будують будинки. „Карпентер” і „бриклеер”, цебетесля і муляр мають ще роботу по малих місточках але великоміський „апартмент-гавз” потребує інших робітників — тих, що роблять біля будівельного заліза, цементу, каменя і теракоти.

Що масове мешкання все більш і більш заміняє одно - сімейні домики, це видно й на очах, але навіть з погляду непомітно, як швидко відбувається та зміна. Порівняння будівельних дозволів виданих в 257 містах Америки в 1921 і 1927 році показує, що в першім з тих років збудовано мешкання для 224, 545 родин, з того 76 відсотків літ пізніше збудовано мешкання для 406,095 родин, але ті відсотки були вже 51 і 49 — майже пів на пів. Зокрема у великих містах „апартмент - гавз” перемагає все швидше і сильніше. Поміж американськими метрополіями — з понад пів мільона мешканців — ще тільки в однім Балтимор „своя хата” не піддається.

Звичайно масове мешкання в першій мірі наслідком урбанізації Злучених Держав цеб - то зросту й перелюднення великих міст. Чим більше місто розростається і в населенню і в просторі, тим більше в ньому таких, що волять навіть тісне мешкання ближче роботи ніж кожний день їздити до неї з далеких кінців міста чи з поза міста. Одначе, що й на передмістях, як ось в Гейленд Парк біля Дет-

ройт або Евансвил біля Шікаго „апартамент - гавз“ випирає одно і дво сімейні доми. Те саме помічається і по окремих малих містах, як ось Алентавн в Пенсилвенії. Ще тільки на півдні і по менших містах Нової Англії збереглася популярність окремої своєї хати, та й то ледви на довго: Всякі зміни — з окрема технічного характеру — відбуваються в Америці швидко і одноставно по цілім краю.

Х Р О Н І К А:

Український часопис у Аргентині. В столиці Аргентини, Буенос Айрес, почав виходити український тижневик „Україна“. Редактором є В. Розумовський. Часопис видає товариство „Просвіта“.

Відзначення ред. Панкевича. Редактор „Виходзъци“ і заступник голови П. Т. Е. М. Панкевич іменований еміграційним радником на Південну Америку, з осідком в Буенос Айрес. Редактор Панкевич виїжджає туди в половині березня.

Поворот проф. Вуйціка. Секретар П. Е. Т. у Львові проф. Вуйцік вернув з Канади до краю, де перебував кілька місяців в цілі пізнання життя тамошньої еміграції. Дня 14. марта ц. р. уладив проф. Вуйцік публичний виклад у Варшаві на тему своїх вражень і помічень в Канаді. Проф. Вуйцік добре обзнайомився з українською еміграцією в Канаді й дуже прихильно висказується про працю і життя українських емігрантів.

Удогоднення в їзді до Франції. Досі емігранти, які їхали до Франції збірними транспортами з Мисловиць до Туль, мусіли пересідати на чесько - німецькій границі в Хеб. Тепер це пересідання зкасовано і транспорт відбувається безпереривно. Є це незвичайно корисне в першій мірі для жінок і дітей, які найбільше відчували недогоди зупинки в до розі і прикрости пересідання.

Еміграція до Гондурас. Еміграційний Уряд комунікує, що в пресі появилися неточні інформації в справі еміграції до республіки Гондурас. Емігрувати можуть лише особи, що мають завізвання від свояків, зглядно від роботодавців. Завізвання мусить бути потверджене місцевою владою, котра подає свою опінію про маєтковий стан визнаючих. За

візу на лашпорті консулят республіки Гондурас побирає 10 ам. долярів.

Парцеляція в 1930 р. В Польщі мають розпарцелювати в 1930 році 200 тисяч гектарів землі. З того 35 тисяч гектарів це державні ґрунти, а решта приватні.

Нові польські кораблі. Постійну комунікацію між балтійськими пристанями і Північною Америкою удержували кораблі балтійсько-американської лінії „Естонія“ і „Літуанія“, по 12.000 тон поємности і „Польонія“ 15.000 тон поємности. Ці кораблі перейшли тепер на власність польської корабельної спілки.

Скандал в американському консулаті. В пресі стала голосною афера торгівлі живим товаром, в яку замішаний американський віцеконсул в Варшаві Галь. Він був у спілці з бандою пройдисвітів, яким за великі хабарі давав американські візи на пашпортах вивожених дівчат. Варшавська поліція арештувала цілий ряд осіб, замішаних в ту аферу. Галь утік до Америки, але там його також арештували.

Безробіття в Канаді. Канадійська державна статистика подає, що в Канаді є 18 тисяч безробітних. Канадійська преса, подаючи це до відома, зазначає, що так великого безробіття не було ще по війні. Що на це сказати мають європейські держави, які мають сотки тисяч безробітних?

Безробіття в Америці росте. Дня 3 березня ц. р. зголошено в американському сенаті внесок в справі начаття акції для поборювання безробіття. Деякі сенатори піднесли, що число безробітних перевищило вже чотири мільйони і далі росте. Президент Гувер зложив у тій справі відповідну заяву.

Біржа. Ам. доляр 8.87,00 — 8.87.50, кан. доляр 8.78,00 — 8.78,50, чеська корона 0.26,25 — 0.26,50, австр. шілінг 1.25,00 — 1.25,50, рум. лея 0.05,00 — 0.05,50, фр. франк 0.34,75 — 0.35,00, шв. франк 1.71 — 1.72,10, фунт штерлінгів 43.30,00 — 43.50,00, червінець 15.00 — 15.50, нім. марка 2.12,83 — 2.12,93.

Інформуйтеся в „Т-ві Опіки над Українськими Емігрантами“.

ЗМІСТ: Еміграція до Франції; Франція: Виїзд в місяці марті. — Небезбечні підприємства; Лист з чужини; Ф. Федорців; Еміграція до Канади; Канада: Святий „Просвіти“ — Майбутнє Ескімосів; Аргентина: Іміграція в 1929 році; Бразилія: Вибори президента — Некорисна еміграційна кон'юнктура; Зєднені Держави Америки: Розвиток української торгівлі — Номінація українця; Всячина; Хроніка.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В кою — річно 8 вол., піврічно 4 вол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайси; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 маркі. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, I. пов.

Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.

Урядові години 8—3.

Христос Воскрес!

Розколісані дзвони несуть благу вість по цілій нашій землі. Христос Воскрес! Почерез весняні загопи, почерез пробуджені левади й ліси несеться вість далеко, де лише живе українська душа, де лише бється українське серце. Радісна вістка про обнову, про Христове Воскресення.

Кого не радує ця днина, хто не дорожить нею, як спадщиною, великою спадщиною батьків? Нема таких. Забуваються старі невзгоди й і дружній стиск руки кладе край минутому, бо так велить радісна хвилина.

Линуть у цю хвилину думки рідних до рідних, близьких до далеких. Ніщо спинити не може цього, ні гори високі, ні далекі моря. Всі хотіли би бути разом, сидіти при одному столі, вийти на один церковний майдан і тішитися як дігвора й молодь радується, як несеться по селі веселий гомін гагілок. Всі цього бажали би. І ті, що живуть у рідному

краю і ті, що цей край кинули, кинути мусіли, гнані у безвісти невідомою рукою химерної долі.

Всюди гомонять воскресні дзвони. Їхні згуки з однаковою силою линуць і крізь канадійські прерії, крізь бразилійські кампи, як і безмежні простори українського степу. Є в них щось рідного, щось спільного, що в ту радісну хвилину всіх єднає, всіх зводить до одного гурга спільної думки. Ше зає далека віддаль, є діти одної матері, обєднані, хоч долею розлучені.

Щире, сердечне: Христос Воскрес! — шле старий край всім своїм синам, які сьогодні далеко, далеко, за десяти горами й ріками. Шле, бо не забуває про них і вірить, що його сини й про нього не забувають і ніколи не забудуть.

Спільна радість свята Воскресення нехай закріпить спільність думок і на будуче, творячи нерозривність між тими, що тут і тими, що всюди, по цілому світі — синами одного українського народу.

Лист з Канади.

Один з наших читачів, який перед роком виїхав до Канади, надіслав нам обширний лист, в якому змальовує свої спостереження в Канаді. Подаємо тут цікавіші місця з цього листу.

„Рік тому назад, коли я вибирався їхати до Канади, був я дуже заінтересований тим краєм і життям на фермі та на заробітках. Тепер, коли я тут прожив якийсь час і добре пізнав те, чим колись так інтересувався, вважаю своїм обов'язком накреслити пару слів про цю справу, зокрема про початки життя в Канаді.

Звичайно, люде, що думають їхати до Канади мають про цей край найкраще виображення. Коли приїжджають на місце й починають зустрічати перепони, зражуються, стають нарікати і не один нарікає, що кинув старий край, що стільки витратився на дорогу, а в заміну за це не найшов щастя в багатій Канаді.

Це правда, Канада багата. Але й тут є люде, яким дуже добре поводитьься, інші знову бідують. Залежить це багато від того, як хто зорієнтувався в канадійських відносинах, які виявив здібности і ініціативу.

В тому листі маю на думці зазначити всі ті обставини, які зустрінути може кожний новий імігрант. Передовсім що до самих імігрантів.

Імігрують до Канади люде різних професій. Ідуть з родинами, відтак поодинокі, ідуть хлопці й дівчата, старші і молодші, з грошми і без грошей. Багато їде ізза зовсім безвихідного положення в краю, з недостачі землі, але ідуть і такі, що мають в краю дещо маєтку і в Канаді думають розбагатіти. Ідуть теж і фахівці.

В неодного вирине питання, кому з вище виміненних найкраще поводитьься в Канаді?

Найкраще робить цей, що їде сюди з родиною, в складі кількох дорослих осіб, далі хто має крім цього ще відповідну суму грошей на купно загосподарованої землі, тобто ферми з будинками і інвентарем. Такий імігрант відразу стає на певні ноги і скоро почуваеться краще, як в старому краю.

Осідаючи на наділі від держави, на так званому „гомстеді“, мусить бути приготований на кілька років важкої праці, заки дійде до добробуту. Одинокому осідати на фермі, чи на гомстеді не можливо, бо не дасть ради.

Ті, що в краю були в безвихідному положенні, на Канаду не можуть нарікати, бо там вільних просторів багато. Але ті, що їхали туди, аби скоро розбагатіти, можуть легко розчаруватися і потім лише нарікають, бо в Канаді легше часом гроші втратити, як придбати.

Таке саме розчаровання часами стрічає самотніх парібків і дівчат, зокрема тих, що весь час жили при батьках і мали повне забезпечення. Коли ще потраплять до свояків, або добрих знайомих, то

принаймні забезпечені перед визиском. Не маючи того, крім цього грошей на перші початки, ідуть на ласку чи неласку фермера, котрий їх часом дуже марно оплачує.

З вище сказаного виходить: Канада, це не рай, де даром дають гроші. В Канаді треба працювати, жити розумно, якийсь час перетерпіти, пізнати добре нові умовини і що йно по якімсь часі можна стати на ногах. Коли хтось їде туди, щоби шукати щастя і стати скоро багатцем, то вже нехай краще сидить дома.

А притім ще одно. Коли хтось рішився їхати, конче, нехай підвчитьься бодай трохи по англійськи. Незнання англійської мови ще більше ускладнює імігрантові ті труднощі, які він зустрічає.

Петро Ленник.

Дещо про Парагвай.

Останніми часами наше товариство одержало чимало листів від наших селян, які виявили охоту їхати до Парагваю. Покликаютьься вони при тім на лист від знайомих односельчан, які захвалюють їм туди їхати і є вдоволені тамошніми відносинами. Одночасно просять, щоби ми на сторінках нашого часопису написали дещо про Парагвай.

Про Парагвай писали ми обширніше в минулому році. Вісти про цю країну черпали ми не з газет чи книжок, але одержали їх просто від тамошнього мешканця п. Падучака, нашого переселенця з Рогатинщини, який в Парагваю живе вже кільканайцять літ і в минулому році приїздив відвідати старий край та забрати із собою свого брата.

Та проте вволяємо волю наших читачів й подаємо деякі інформації про цю країну.

Парагвай лежить по середині південно - американського континенту й межує з Бразилією і Аргентиною. Поверхня її виносить 445.000 квадратних кілометрів, значить є на яких 57.000 квадратних кілометрів більша, аніж простір польської республіки. Та коли в Польщі живе на такому просторі 28 мільонів людей, то в Парагваю лише один мільон.

Одна частина Парагваю лежить в поміркованій стреді, друга в горячій. Найменше заселена західна частина краю, що називаеться Чако, східна, котра є багатша, має більше населення.

Земля ріжна. Найкраща між горбами, в просторих долинах, які перерізують численні ріки. Де не - де простягаютьься багна, але легкі до висушення і вони спеціально надаютьься під управу рижу. Загалом води в Парагваю не мало, і хоч дощі в деяких, горячіших околицях цілими місяцями не падають, то все таки води в ріках піддостатком, а де є вода, там є і зелень, тому Парагвай часто називають огородом Південної Америки.

Клімат Парагваю виносимий для Європейця,

вважають його навіть здоровим для хорих на легені. Розуміється, перші початки в часі спеки тяжкі до перенесення для новиків, але організм скоро привикає і не відчуває так жару. Середня річна температура хитається між 22 і 23 степенями Цельсія; рідко температура переступає 35 степенів, але бувають іноді випадки, що перейде й 40 степенів. Зимом температура паде й до нуля.

Край на правому березі ріки Парагваю, вже вище згадане Чако, це рівнина вкрита багнами і лісами. Є вона на загал мало відома й на ній пасуться стада. Лівий беріг ріки вищий і має культурніший вигляд. Нище положені місцевости, це здебільша кампи, тобто степи. Земля має тут ясніший відтінок, місцями краску чернозему. Земля багата в мінерали.

Господарка в Парагваю цілком інша, як в нашому краю.

Передовсім треба знати, що наші збіжжа там зовсім не удаються. Зате плекають там риж, цукрову трощу, кукурудзу, каву, бульбу, ріжного роду ярини, помаранчі, цитрини, ананаси, банани, герва мате — парагвайський чай і т. д.

Землю в Парагваю можна дістати майже даром. Уряд відступає переселенцям наділи величини 20 акрів за дуже низьку ціну, яку треба сплатити протягом 5 літ. За той час переселенець мусить засадити певну кількість дерев. Коли це зробить і сплатить довг земля стає власністю переселенця.

Життя в Парагваю на загал дуже дешеве. За кілька американських центів можна прожити цілий день. Головним кормом є солоне м'ясо і овочі. Хліба менше, бо муку чи збіжжа спроваджують з Аргентини.

Заробіток в Парагваю знайти важче, хіба що в лісах. Заробити там можна 1 до 2 доларів денно. Тому переселенці радше беруть наділи й починають

господарити. Роблять це головно німецькі кольоністи, яких в Парагваю поважна кількість. Завдяки праці їх кольонії виглядають наче огороди. Плекають садовину й городовину, яку доставляють щоденно до міст і на тім скоро багатіють. В їх руках знаходиться також експорт до Аргентини, а саме тютюну, дерева, чаю, овочів, вовни, бавовни й сушеного м'яса.

Коли хтось хоче конче виїхати до Парагваю, повинен в першій мірі упевнитися, що коли приїде на місце, не буде бідувати і що знайде бодай на якийсь час пристановище у свояків або знайомих.

Дальше кожний мусить бути приготований на це, що це інший край, що кліматичні умовини там не такі як у нас. Це дуже важне і треба довшого часу, заки наша людина привикне до тих умовин.

На кожний випадок кожний повинен передтим порадитися в нашому товаристві і все дістане вичерпуючі інформації.

Тайні агенти при роботі.

В останніх часах заметушилися знову тайні агенти, які, виманюючи тяжко запрацьований гріш від наших селян, дають ріжні поради й намовляють людей до виїзду на чужину. Був навіть випадок, що недавно влади арештували одного такого агента за те, що займався посередництвом та порадами для емігрантів.

Наслідком цього Міністерство Внутрішніх Справ розіслало обіжник до всіх воєвідств, в якому звертає увагу на діяльність тих агентів та тайних бюр порад і інформацій.

Міністерство пригадує, що того роду агітація і уділювання порад чи інформацій без дозволу Емі-

I. К-ий.

Великдень.

Пробудилася канадійська прерія. Ще сніг лежить на балках, але вже в повітрі чути легкий подих весни. Вистрілили з землі перші листки трави, заясніли на деревах перші пупінки і в лісі загуло весняним гамором.

Наум Ковч ішов польовою дорогою. Зодягнений був по святочному, в руках дужий ціпок, підстрижений, підголений. Ішов поволи, приставав і дивився, похитуючи головою, довкола себе. Думи й думи... Десять років вже дивиться на ці безмежні лани. Застав степ покритий бурянами, побіля нього непроходимий ліс. Як скоро це все змінилося. Чого не доконала його й других рука. Небаром хилатиметься перед ним пшеничний лан, розкидуватиме по прерії відблиски золотистих промінів. Його лан, важко запрацьований. Його і більш нікого.

Думає старий Ковч, радісна усмішка являється в його оці.

Тепер іде в гості. Якась нудьга вигнала його з хати. Не міг всидіти.

Іде до сусіда. Сьогодні Великдень...

Коли згадав це слово, почув якийсь біль коло серця, в голові зашуміло і щось у горлі защеміло.

Сьогодні Великдень а він сам, саміський. Жінка не видержала далекої дороги — померла на кораблі. Ще сьогодні чує плескіт хвилі, що забрала йому її в свої холодні обійми і хто знає, чи хочби її кісточки десь на дні моря блукають. Не в силі забути цієї хвилини. Остав син, одинак. Ховав його, беріг, та не виховав. Притолочило його дерево в лісі, не встигнув крикнути навіть: тату, рятуйте... Остав сам на широкій прерії.

Що з того, що придбав господарство, що розбагатів... Ніщо не тішить його.

Великдень...

граційного Уряду є строго заборонені і підлягають карі

Для уділювання інформацій про відносини в чужих краях під оглядом еміграційної кон'юнктури, для уділювання порад в цілі виїзду за границю, є покликані лише органи Еміграційного Уряду та товариства опіки, котрі мають на це дозвіл. До таких товариств належить також і наше Товариство Опіки над Українськими Емігрантами.

Врешті міністерство пригадує, що концесіовані корабельні товариства, можуть оголошувати і поширювати лише дані, які відносяться до адреси підприємства, назви корабля, напрямів комунікації і умови подорожі. Діяльність агентів тих товариств в напрямі агітування серед емігрантів в місці їх замешкання, є строго заборонена.

Подаючи це до відома українських емігрантів, звертаємо їх увагу на це, щоби не користали з послуг тайних агентів і рижних пройдисвітів. Числять вони лише на несвідомість і легковірність людей і їх ціль лише якби вимантити гріш.

Коли хтось бажає мати добру пораду й поміч, повинен лише зголоситися до нашого товариства опіки, бо воно до цього покликане й має на це дозвіл.

Еміграція на Підкарпатській Україні.

Еміграційний рух на Підкарпатській Україні за часів її приналежности до Мадярщини, обнимав головно рільних робітників. Рік - річно рільна служба відходила весною великими групами під проводом так званих „керонів“ на рільні роботи до середущої і південної Мадярщини. З робіт вертали пізною осіню. Безробіття між рільними робітниками в ту пору не було. Падали вони одначе часто жертвою

Не так колись було. Бачить наче в сні батьківську хату, стару похилену, біля неї сад, а крізь зелень дерев пробивається кругляста баня церкви. Гомонять дзвони, народ залягає цвинтар, лине пісня далеко селом, на поля, на левади, далеко, далеко кудись. Стільки радості, стільки згуків, стільки сердечности...

Все це пригадує, все це наче переживає в думках.

А потім минуло все. Кинув батьківську стріху й пішов у світ. Шукати долі, шукати щастя на пустарях невідомої Канади.

Чи найшов те, чого шукав?

Замість відповіді, слеза заблестіла в оці, скотилася по поморщеній горем щоці.

Присів на придорожньому камені. Обняв руками голову й душа його розридалася від важкого болю.

Ні, не піде. Краще вертати. Не зможе дивити-

рижних посередників, хоч тодішні мадярські закони проти цього виступали.

По війні, коли Підкарпатська Україна стала складовою частиною Чехословаччини, відносини змінилися. Рільні робітники вже не могли емігрувати на Мадярщину, тому мусіли шукати працю деінде. Починаючи від 1927. р. почали робити проби, щоби рільних робітників з Підкарпаття приміщувати в західних околицях Чехословаччини і то не сезонно, але на довший протяг часу. Незалежно від цього почали висилати рільних практикантів до Чехословаччини в цілі відповідного професійного утворення.

Посередництвом праці занималися окружні уряди праці в Ужгороді, Мукачеві і Густі.

В 1929. р. зарекрутовано на Підкарпатській Україні до праці 316 осіб, що виїхали в характері рільної служби на Чехословаччину, 8 осіб на Морави, 8 до інших місцевостей Підкарпатської України, 67 рільних практикантів до Чех, 1.786 сезонних рільних робітників на Словаччину, 652 сезонних робітників до інших місцевостей Підкарпатської України та 25 до Австрії. Запотребування було більше, так що контингенту не вповнено.

Заробітки рільної служби виносили крім цілковитого удержання для муштин 150—250 чеських корон, для жінок 135—200 чеських корон місячно. Дорогу туди й назад платить роботодавець. О скільки робітник був рік в занятті, одержує одномісячну платню в формі премії. Крім цього ті, що довше працювали, діставали підмоги й нагороди від міністерства хліборобства. Практиканти, що їхали до Чех, діставали місячно 80 до 100 чеських корон, крім цього господар мусів їх уважати за членів родини й купувати для них одяг. Кошти подорожі платило за них міністерство.

Рекрутація рільної служби і загалом сезонних

ся коли в хаті сусіда зустріне радість, коли почує сміх дітвори. Це його ще більше розжалобить. Ні, він не в силі туди іти.

Отер слезу. Завернув.

І витягнув з кишені червону писанку, що її ніс сусідові, глянув...

Прерія шуміла. Чути було якісь голоси, тихі, далекі, наче з небесних лазурів вони спливали. І здавалося Ковчеві, що якась невідома рука гладить його по голові, горне до себе, голубить і тихим шепотом пронеслося:

Христос воскрес!

Припав Ковч до землі. Голосне ридання пронеслося ланами.

А в повітрі наче дзвін озвався, такий далекий, такий рідний, наче з деревляної церкви в рідному селі...

робітників відбувалася на основі контрактів, що їх виробило міністерство праці та хліборобства, краєвий уряд праці в Ужгороді та організації робітників та роботодавців.

Франція.

РЕКРУТАЦІЯ В МІСЯЦІ КВІТНІ

Державний Уряд Посередництва Праці в Станиславові повідомляє, що рекрутація робітників на виїзд до Франції на терені повітів: КОЛОМИЯ, ГОРОДЕНКА й СНЯТИН відбудеться

В КОЛОМИІ ДНЯ 25. КВІТНЯ Ц. Р.

в Краєвій Гончарській Школі.

Запобігання обнімає рільних робітників від 18 до 40 літ, некваліфікованих робітників до фабрик, до копалень вугілля і залізної руди до 35 літ, вальцівників і розтягачів дроту та 5 токарів з родинами.

На кошти подорожі до Мисловиць треба мати 16 зол.

*

Дня 28. квітня ц. р. відбудеться рекрутація робітників сезонних, рільних, копальняних та фабричних до Франції в СЯНОЦІ. Ближчої кількості не подано. Рекрутація відбувається з рамени Державного Уряду Посередництва Праці в Дрогобичі.

Еміграція до Аргентини.

Наслідком одержання в останніх часах вияснень про вислід праці в Аргентині, Експозитури Еміграційного Уряду не дають посвідок на пашпорти родинам з малими дітьми, що бажають їхати до Аргентини і не мають відповідної готівки на купно в теперішніх умовах землі.

Канада.

Дальші загострення.

Теперішній канадський міністр іміграції Чарльз Стюарт заявив недавно, що всі імігранти, які будуть приїздити до Канади, мусять мати, крім видатків на подорож, також певну кількість грошей на удержання себе і своїх родин в Канаді на якийсь час.

Вің каже, що канадський уряд не буде вже більше помагати жадним імігрантам. Одначе імігранти з Великої Британії будуть їхати без жадних перешкод і згаданий розпорядок не відноситься до тих імігрантів.

Міністер заявив, що „низча кляса“ робітників,

які приїхали до Канади в останніх кількох роках, причинилася до безробіття, яке тепер панує по більших містах Канади.

Обезпечення безробітних.

Канадський премієр Кінг заявив делегації, яка ходила до нього в справі допомоги безробітним, що небаром буде вироблений в Канаді плян обезпечення робітників на випадок безробіття. На основі цього пляну всі підприємці і робітники будуть складати невеликі вкладки до фонду безробітних. Частину обезпечення буде оплачувати держава.

Виїзд без афідавітів.

Подаємо до відома, що кваліфікування рільних робітників, які виїжджають до Канади, без афідавітів, є вже припинене, з огляду на це, що приділи в корабельних товариствах на цей рік вичерпані.

Дальші зголошення Державні Уряди Посередництва Праці вправді приймають, одначе узявдення в справах кваліфікації, відбудеться після черги в цьому році тільки на випадок одержання додаткового приділу. Коли такого приділу не буде, кваліфікування відбудеться щойно в будучому році.

Виповнені блянкети, які обовязують в контингентовій еміграції, радимо пересилати поручено, причому належить чекати аж до одержання завізнання з відносного Державного Уряду Посередництва Праці.

Точні інформації подає Товариство Опіки над Українськими Емігрантами за попереднім надісланням 75 сот. в почтових марках.

Захист для українських імігрантів.

Товариство Опіки над Українськими Переселенцями в Канаді з кожним роком поширює свою діяльність. Доказом цього число українських переселенців, які користають з помочи товариства по приїзді до Канади. Число це постійно зростає.

Тепер це товариство задумало придбати дім на „Захист для українських імігрантів“ у Вінніпегу. В цьому домі найшлиби приміщення бюро товариства, нічлігові приміщення та дешева кухня для тих українських емігрантів, що шукають роботи і опинилися на чужині без найменшої помочи.

В тій ціли товариство апелює до загалу українських переселенців в Канаді, щоби вони полагоджували всі свої справи лише в рідному товаристві бо тим способом поможуть йому матеріально і докинуть свою цеглинку до будови захисту.

Плян товариства тільки заслугує на похвалу. Проектований захист конче потрібний і цього навіть не треба доказувати. А легко цей плян буде можна перевести в життя, коли українські переселенці в Канаді спільними силами поможуть.

Зєдинені Держави Америки.

Вїїзд до Зєдинених Держав.

Як довідуємося, американський консулят змінив дотеперішню систему припинання подань на американські пашпорти, а також систему видавання тих пашпортів по одержанні апробати з Вашингтону.

Припинання подань на американські пашпорти. Дотеперішня система, яка полягала на тїм, що особа уроджена в Америці повинна була передовсім зголоситися в американському консуляті і зложити свою метрику уродження та посвідку тотожности, змінена о стїльки, що особа уроджена в Америці повинна передовсім переслати порученим листом до американського консуляту (через П. Видїл американських пашпортів) свою американську метрику і кілька фотографїй на посвідку тотожности зі староства. До цього належить долучити коротке прохання на визначення дня, коли стараючий має особисто зголоситися в консуляті.

Щойно по одержанні з консуляту повідомлення, треба зголоситися в означений день в ціли доканання через консулят формального припинання подання на американський пашпорт.

Видавання американських пашпортів. В останніх часах часто жалуються особи уроджені в Америці, які кілька місяців тому взад внесли подання на американські пашпорти, а навіть мають листи американського консуляту з повідомленням, що консулят одержав дозвіл з Вашингтону на видання пашпорту.

Цї особи, по думці завїзвання консуляту явилися в Варшаві в ціли одержання американського пашпорту й негайного вирушення в дорогу, але на їх здивовання консулят не видає пашпортів, каже приїхати з родичами, питає яким кораблем малолїтна дитина приїхала з Америки і т. і. Врешті - решт відправлено їх з нічим, кажучи чекати на нове повідомлення консуляту.

Розумїємо, що консулят мусить провїрити всї ці справи, бо він до цього покликаний. Але це повинно мати місце перед тим, заки дану особу завїзвано до Варшави.

Матері й вдови по американських громадянах можуть емігрувати.

Еміграційна комісія нижчої палати Зєдинених Держав Америки приняла внесок на виключення з квоти і допущення до Зєдинених Держав Америки вдів і матерей натуралізованих американських громадян з застереженням, що ті родичі мусять мати найменше 55 літ.

Читайте і поширюйте наш часопис!

Бразилія.

Іміграція в 1929 році.

На підставі статистичних даних в часі між 1. січня і 31. грудня 1929 прибуло до Бразилії: з Португалії 38.879 осіб, з Японії 16.648 осіб, з Польщі 9.095 осіб, з Італії 5.288 осіб, з Литви 4.781 осіб і з Еспанії 4.565 осіб.

Спека.

Як доносять часописи, в столиці Бразилії Ріо де Жанейро панує велика спека, якої вже давно не було. Наслідком жару багато осіб занедужало на вулиці. Дві особи померло.

Аргентина.

Положення імігрантів в 1929. р.

Назагал 1929. рік був для іміграції некорисний.

Слабий збір кукурудзи не дав в марті і квітні цього запотребовання, що в минулих роках.

По виборах в жовтні 1928. року відносини аргентинської влади до нових імігрантів змінилися на некористь. Вислідом цього був розпорядок введений в життя дня 15. марта 1929. року, яким заборонено давати працю при державних роботах чужинцям. Тим робом звільнено цілі маси імігрантів з добре платних робіт і до сьогодні ці роботи для імігрантів недоступні.

Третім найболючішим ударом для імігрантів була посуха, яка тревала вісім місяців. Льняне сімя, сіно і пшениця наслідком недостачі дощів зовсім змарніли.

В звязку з невдалими зборами від липня панує безробіття. Наслідком меншої рільної продукції вартість пеза обнизилася. Державний Банк замкнув кредити в золоті, так що великі будови залізниць, доріг та будівель ізза недостачі кредитів припинені.

Кріза в американському хліборобстві.

Коли майже кожний край в Європі усіми силами старається збільшити свою хліборобську продукцію, то американський фармер чим більше продукує, тим менші його прибутки і всяке збільшення продукції ще тільки загострить ту крізу, з якої земельне господарство Америки не виходить вже від кількадесять літ.

Хоч сільсько - господарського населення не прибуває навпаки, стає менше з року на рік, — проте всякого споживчого краму — хліба, мяса, молока і молочних продуктів — воно продукує більше ніж можна збути на заграничних і домашніх ринках

і ціни буває падають так, що фермери неможливо вийти з доброю заплаатою за свою роботу. Разом з тим, як господарство європейських країв після війни приходиться до себе і всюди зменшується природний приріст населення, Європа все менше потребує американського збіжжя і мяса. Так само в Америці населення вже не так швидко зростає, як колись. І природний приріст маліє і міграція обмежена. А з різних причин — передовсім через поширення посівної площі і через механізацію земельного господарства (машини) — хліборобська продукція постійно зростає і зростає. Ще мала надвишка і економісти остерігають, що фермери можуть опинитися в безвихіднім положенні. Якщо засівні простори під пшеницю не будуть обмежені, то ціни на пшеницю будуть далі падати. Те саме буде з цінами на кукурудзу, якщо будуть засівати ще більше ніж досі. Для 420 мільйонів бушлів картоплі яких сподіваються в 1930-ім році, теж ледви буде ринок. Америка все більше споживає молока і городовини, але продукція зростає ще швидше і в більшій мірі ніж споживання. Одно ще, порадять фермерам плекати, це лен і коноплі, для яких засівну площу можна ще збільшити на яку третину.

З викладової салі.

У второк дня 8. квітня ц. р. о 7 год. вечора, відбувся у Львові з рамени П. Т. Е. виклад проф. Вуйціка, секретаря того товариства на тему: „ВРАЖІННЯ З КАНАДИ“.

Прелегент в обширному рефераті, ілюстрованому світляними образами, подав присутнім економічне положення та господарський стан Канади, спиняючися над докладною аналізою географічного положення та топографічно - кліматичних відносин цієї країни. По черзі переходив він поодинокі провінції, починаючи від східних, зазначаючи при тім вплив географічного положення на розвиток поселення в тих провінціях. Спинившись на провінціях, положених на захід від Вінніпегу, вказав проф. Вуйцік на доцільність поселювання у тих областях, та виказав дуже сприятливі господарчі умовини, добрі комунікаційні середники, та відносно мале заліснення цих околиць. Притім підкреслив він велику господарчу консолідацію та організацію збуту сільсько - господарських продуктів дорогою збіжжєвих пулів, які є доступні для кожного фермера.

ВСІМ УКРАЇНСЬКИМ ЕМІГРАНТАМ, ВСІМ ЧЛЕНАМ, ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ З НАГОДИ СВЯТ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ СКЛАДАЄ ЩИРІ ПОБАЖАННЯ

РЕДАКЦІЯ „УКРАЇНСЬКОГО ЕМІГРАНТА“.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

Сон на чужині.

Сьогодні в мене, в пізну ніч бурливу,
Був гість нежданий з поза океану.
Ввійшов і в хату вніс пшеничну ниву,
І ленти гречки й запах фіміяну.

Мигтіли ярко стріли громовиці,
Ломився праліс, буря гризла кришу.
І я, узявши Біблію з полиці,
Читав і духом тону в затишу.

Читав про Йова, що страждав без міри,
Й носив у собі соняшну погоду.
І розтлівався в серці вогник віри,
І серце пило дивну насолоду.

Потухла свічка, книга з рук упала,
Та в мене в серці було ясно й тихо:
Десь, бита громом, пальма застогнала,
І все затихло. І заснуло лихо.

Й мене співуча ніч заколисала,
Поклавши камінь на усі турботи.
І Вічність чертку в книзі дописала,
Вчислила днину чорної роботи.

Вже треті півні співом чергувались,
І прокидались біля „ранш“ собаки.
Й довкола мене враз захвилювались,
Лани безкраї і зацвили маки.

І я з жагою пив повітря рідне,
І, гостю радий, раював щасливий.
Чому-ж то серце заридало, бідне?
Чому тим гостем був лиш сон зрадливий?

*) Ранша, вбога хатина з колених пнів у лісі.

Ст. Павльо, Бразилія.

Х Р О Н І К А.

Вїзд до Південної Америки. Дня 1. квітня ц. р. відїхав з Варшави редактор М. Панкевич, інінований еміграційним радником на цілу Південну Америку.

Рекорд швидкості. Найновіший і найбільший німецький корабель „Бремен“, що належить до трансатлантийських кораблів, осягнув рекорд швидкості між Європою і Америкою. Цей корабель відбув дорогу з Шербурга до Нью - Йорку в 4 днях і 23 годинах.

Замах і самогубство. Тома Ортинський, швець замешкалий в Вінніпегу під впливом алкоголю розпочав сварку із своєю сусідкою Марією Пришляк і стрілив до неї з револьверу. Коли побачив, що вона впала, поповнив самогубство. Марія Пришляк є важко ранена і мабуть на ціле життя буде калікою. Куля поцілила їй в хребетний стовп, наслідком чого наступив параліж.

Посмертні згадки. В Вужакет, Р. Ай, помер Григорій Стасишин, в 43 році життя. Походив із села Козини, повіт Склаг. — В Джонетовн, Па., помер український священик о. Іван Волощук в 55 році життя.

БІБЛІОГРАФІЯ.

Провідник, ілюстрований календар канадійських українців на 1930. рік, з додатком „ФАРМА“ — альманах. Накладом і заходом Товариства Опіки над Українськими Переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді. Вінніпег, Манітоба, Канада. Стор. 63. 125.

Рухливе наше братнє товариство опіки над українськими емігрантами в Вінніпегу, в Канаді, крім несення помочі емігрантам, веде теж видавничу діяльність. Досі видало товариство три альманахи: „Нове Поле“, „Прерія“ і „Кленовий лист“, а цього року видало календар „Провідник“ з альманахом „Фарма“.

Календар містить, крім календаріюма, дані про організацію української церкви в Канаді. До того додані портрети й фотографії, що ілюструють українське церковне життя в Канаді.

Зміст альманаху „Фарма“ дуже різномірний. Вірші, оповідання, статті на агрономічні й економічні теми, статті про кооперацію, спогади українських фермерів, звітлення з діяльності товариства опіки в Канаді, різні адреси українських установ і приватних людей в Канаді — ось що творить інтересний зміст альманаху. До цього додано багато ілюстрацій.

Альманах цікавий не лише для наших переселенців в Канаді, але також для кожного хто інтересується українською еміграцією до Канади.

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 63.

Шукають.

1. Осип ДМИТРИШИН з Горожанки, шукає Петра ДУМУ, який останньо перебував в Нью-Йорку.

2. Анна БАЧИНА з Якимчиць, п. Комарно, шукає свого чоловіка Константина БАЧИНУ, який останньо перебував в Парижі.

3. Ева ПАРУС з Горожанни великої, п. Комарно, шукає свого чоловіка Олексу ПАРУСА, який останньо перебував в Чикаго.

4. Анна ЯЦИШИН з Оріхівчика, п. Підкамін, шукає свого чоловіка Степана ЯЦИШИНА, який останньо перебував в Монреалі в Канаді.

5. Варвара МИГАЛЬ з Лешньова, п. Броди, шукає свого чоловіка, Дмитра МИГАЛЯ, який останньо перебував в Буенос - Айрес, в Аргентині.

6. Софія ДУДА шукає свого чоловіка Івана ДУДУ, який останньо перебував в Буенос - Айрес, в Аргентині.

7. Марта ВЕРХОЛЯК з Головецька, п. Сгрліки, шукає свого чоловіка Олександра ВЕРХОЛЯКА, який останньо перебував в Нью - Йорку.

8. Марія МОРАВСЬКА з Миклашова, п. Винники, шукає Івана МОРАВСЬКОГО, який останньо перебував в Вінніпегу, Канада.

9. Анна ДИЧКОВСЬКА з Меришова, п. Перемишляни, шукає свого чоловіка Михайла ДИЧКОВСЬКОГО, який останньо перебував в Вінніпегу, в Канаді.

10. Марія ЗАВЕРБНА з Миклашова, п. Винники, шукає свого чоловіка Василя ЗАВЕРБНОГО, який останньо перебував в Вінніпегу, в Канаді.

11. Дмитро КАЙДА з Піддубців, п. Угнів, шукає Анастасію ПАНАС, яка останньо перебувала в Монреалі, в Канаді.

12. Юстина СЛИВКА з Серафинець, п. Горденка, шукає Івана СЛИВКУ, який останньо перебував в Монреалі, в Канаді.

13. Гнат ЛУЧКА із Замочка, п. Жовква, шукає Осипа ГРАБАРА, який останньо перебував в Детройті, в Зєдинених Державах.

14. Марта ТЯГЛО з Жовтанець, шукає свого чоловіка Саву ТЯГЛО, який останньо перебував в Вінніпегу, в Канаді.

15. Ксеня ДРОЗД з Френелівки, п. Ляшки, шукає Миколу КОЗАКА, який останньо перебував у Вінніпегу, в Канаді.

16. Василь МИЩОК з Пархачів, шукає Петра МИШОКА, свого брата, який останньо перебував в Норт - Батлефорд.

17. Параска КОСАР з Перловець, п. Войнитів, шукає свого чоловіка Прокопа КОСАРА, який останньо перебував в Парижі.

Хто мав би які відомости, зволить ласкаво подати нашому товариству. Закордонні часописи просимо о передрук.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайса; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 маркв. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Еміграційні труднощі.

Ціла Європа, а радше цілий світ стоїть під знаком сильної, досі небувалої економічної кризи. Застій в промислі спричинив, що цілі сотки тисяч людей праці, опинилися без заняття. Наслідком цього ж переживаємо нечуване явище безробіття, яке в деяких краях Європи доходить до 40 відсотків у відношенні до загального числа працюючих.

Не наша ціль доказувати, які причини склалися на це, що спричинило і що впливає на поглиблення кризи. Нас в першій мірі мусять інтересувати звязок кризи з еміграційними можливостями.

Чи ті можливості під сучасну пору є і якого роду?

Як ми вже на вступі згадали, кризу відчуває не лише Європа, але цілий світ. Віднести це треба в першій мірі до іміграційних країв, як Зєдинені Держави Америки, Канада, Аргентина і Бразилія.

Найгостріші форми прибрала криза в Зєдинених Державах Америки. Число безробітних перейшло там число п'ятьох мільонів робітників. В звязку з тим

відбуваються там масові демонстрації і американський уряд має багато клопотів з тим, якби зарадити шхові і положити край безробіттю. Між іншим американський уряд на днях видав розпорядок на обмеження щорічної іміграційної квоти майже до половини.

Не краще в Канаді. Вправді Канада не є промисловим краєм і не повинна відчувати кризи. Канада це наскрізь рільничий край. Але в Канаді в минулому році була велика посуха, багато імігрантів не могло найти праці і вони утворили по містах кадри безробітних. Але не це рішило про обмеження іміграції до Канади. В канадійській іміграційній політиці вже від довшого часу змагаються два погляди щодо еміграції. Перевагу має табор, котрий є проти допускання імігрантів зі середньої Європи, натомість не ставить ніяких перепон іміграції із Західної Європи. В слід за тим канадійський уряд видав і далі видає різні зарядження, що мають на цілі припинення напливу нових імігрантів, закриваючи ті розпорядження зростаючим безробіттям. В дійсности не кладеться ніяких перепон західно-європейській імі-

грації, в першій мірі є отворені двері для імігрантів з Великої Британії.

Лишаються дві південноамериканські республіки Аргентина і Бразилія, які кожного року мали великий приплив нових імігрантів.

Кон'юнктура одначе і там попусувалася. Вісти, які приходять з Аргентини й Бразилії нерожеві, наїдення праці в тих краях тяжке, так що Еміграційний Уряд примушений відповідно корегувати виїзд туди емігрантів.

Про інші, поменші краї, еміграція до котрих була незначна, не згадуємо, бо вони не грали замітної ролі.

З цього виходить, що еміграційні можливости тепер дуже обмежені і еміграція в малій мірі може вплинути на зменшення безробіття.

Обмеження еміграції до поодиноких країв, не в силі одначе зменшити самого еміграційного гону, який мусить зростати, бо росте безробіття і нема виглядів найти працю на краєвому ринку. Тому заходить небезпека, що еміграція, маючи замкнений доступ до відомих під еміграційним оглядом країв, начне шукати виїзду куди інде. Це може мати фатальні наслідки і не один емігрант, замість поправити своє положення, може дуже легко попасти в ще більше лихо. Ріжні обманці, які ніколи не засипляють нагоди, скористають з цього, почнуть по свому інформувати і заохочувати і не один емігрант може їх послухати.

Перед тим остерігаємо кожного емігранта. Обережність в сучасній хвилині більш пожадана як колінебудь.

З причини безробіття, яке панує в заморських краях, радимо нашим імігрантам здержатися хвилево від емігрування до країв Південної Америки і передержати цей критичний час.

До Канади радимо їхати лише тим, які мають там знайомих і які їм вишукають та запевняють працю, як і тим поселенцям, які мають по заплачені подорожі, ще около 500 долярів на уладження господарства в Канаді.

Якби наші люде одержували які письма від заграничних або місцевих агентів відносно виїзду до інших країв, радимо всім звертатися з запитами та за порадою до нашого товариства.

Скасування афідавітів до Канади.

По найновішим зарядженням канадійських іміграційних влад рільні робітники (мушини), які мають афідавіти (номінації) від братів або сестер, не можуть одержати зізволень на візд до Канади.

Всі ці категорії на будуче будуть могли виїхати тільки на підставі пермітів.

Нова іміграційна політика Канади.

З нагоди нарад домініяльного уряду Канади з поодинокими провінціональними урядами відносно нової канадійської іміграційної політики, предложив начальник департаменту іміграції п. Стeward в парламенті в Отаві такі головні напрямні нової іміграційної політики:

1) поселення буде переказане цілковито провінціям,

2) уряд домінії полишає провінціональним урядам з року на рік рішати скільки вони потребують імігрантів і якої національності ті імігранти мають бути,

3) домініяльний уряд буде щорічно спроводжувати через департамент іміграції жадні через поодинокі провінціональні уряди числа імігрантів і буде їх спрямовувати до столиць поодиноких провінцій,

4) всі непожадані елементи будуть на жадання провінцій зараз депортовані з Канади на кошт домініяльного уряду.

Міністер іміграції висказався, що відносно іміграційного питання є поділені погляди вкраю. Одні є погляду, що Канада має впустити стільки імігрантів, скільки лише захоче приїхати, а це тому, щоби ті помогли сплатити великі державні довги. Він сам ніколи не був того погляду і думає, що нові імігранти сотворюють нові проблеми, котрих розв'язка буде так багато край коштувати, як багато нові імігранти придбають нових багатств. В минулому домініяльний уряд зробив, що міг, щоби імігрантів спроводжувати. Це одначе не було мудре, але було це спричинене жаданнями поодиноких провінцій. При пануючих тепер обставинах міністер думає, що в Канаді є досить місця для нових імігрантів і він не хоче впроваджувати ніяких обмежень. Є він також тої думки, що ще за мало приїжджає імігрантів, але муситься дуже старанно вибирати людей, що мають приїхати і стежити за їх поселенням.

Іміграційна політика мусить бути змінена, бо так як тепер є, то провінції нарікають на безробіття і твердять, що політика домінії поносить вину за безробіття. З цієї причини домініяльний уряд є примушений змінити свою іміграційну політику. В майбутньому домініяльний уряд буде як і до тепер спроводжувати імігрантів до краю, одначе скоро лише імігранти приїдуть до призначеної провінції, відповідальність за їх приміщення впаде на провінціональні уряди. Приміщення і поселення імігрантів буде справою виключно провінцій і для того вони будуть мусіли подати скільки імігрантів їм потрібно і яких.

Заступник міністра Еган їздить тепер по краю і представляє пляни поодиноким провінціональним урядам, котрі годяться на ту нову політику уряду. Домініяльний уряд в найблизшому часі виповість всі

іміграційні умови, які він досі мав з приватними товариствами. Так звана залізнична умова, яка кінчиться дня 30. травня ц. р. не буде більше відновлена.

Нова іміграційна політика увійде в життя в черговому році.

Один з найвидатніших промовців парламенту в іміграційних справах п. Антін Гук, висказався в парламенті в Отаві таким способом:

„Кожний фізично і умово здоровий чоловік, котрий є в силі примінитися до суспільних і економічних відносин в Канаді, є корисним приростом для краю. Він є цілковито переконаний, що незрозумілі є для нього причини неспокою деяких людей, коли до Канади приїде пару тисяч імігрантів з Середньої Європи. Свій спротив узasadнюють вони тим, що нові імігранти роблять конкуренцію в цінах праці місцевим робітникам. По його думці є це самолюбне поняття. Навіщо говорити про мільони акрів доброї, придатної до управи землі, коли ми не будемо старатися, щоби ті мільони акрів віддати під культуру, щоби створити нові джерела доходів. Одно лише, що при спровадженні нових імігрантів мусимо мати на оці, є це, що Канада мусить старатися спроваджувати добрий матеріал. Лише такі імігранти будуть пожадані для Канади, які будуть готові виконати всяку працю та примінятися до канадійських відносин та всі свої сили напружать, хочби як це важко було, щоби нові полоси землі віддати під управу. Всі інші імігранти які того не будуть придержуватися, не можуть бути допущені до Канади”.

Канада в 1929 році.

Минулий рік був для Канади не дуже щасливий. Вже й попередні роки, беручи на загаль, давали слабі збори. Були це наслідки кліматичних катастроф, які навіщували поодинокі околиці. Приходила, наприклад, градова туча, що тревала кільканайцять хвилин і фарма, котра не спиралася на мішаній господарці, лише на управі пшениці, була знищена.

Перебіг 1929 року був зокрема дуже некорисний. Вже в травні і на початку червня зачалася посуха, котра підпомагана сухими степовими вітрами, тягнула за собою увесь рік чимраз фатальніші наслідки. Цілі полоси краю, передовсім один з найбагатших пшеничних округів в Альберті, знищила катастрофа.

Все це, без сумніву, вплинуло на ринок праці. Коли зараз майже по засіві, посуха почала даватися в знаки, лише розмірно невелике число фермерів порішило переводити припадаючі на ту пору праці, до яких звичайно беруть нових імігрантів. Тих нових імігрантів фермери не брали, а навіть позвільнювали тих, що вже давніше в них були заняті.

Імігрант міг знайти заняття лише на малих фермах, де нераз рішає один день погоди і в той день

треба використати всю робочу силу. Через те багато нових імігрантів, не маючи надії найти працю в місті, брали на фермі працю майже даром, бажаючи одержати бодай прохарчування і дах над головою. Прийшли жнива, посуха тревала дальше і катастрофа була ще більша. Як подають урядові статистичні зіставлення, лише 25 відсотків робочих сил, потрібних на степах, нашло працю в часі минулорічних жнив в Канаді.

Рільні робітники відчули ту катастрофу сильніше, аніж власники ферм. Бо фарма всеж таки дає настільки, щоби фермерська родина могла вижити. А рільний робітник в часі такої катастрофи засуджений на загибель. Дається це сильно відчутти в Канаді, котра є аграрним краєм, промисл є слабше розвинений і тому безробітний рільний робітник не може числити на якесь заняття в місті.

Всеж гаки в минулому році цілі маси таких безробітних кинулися до міст. Гнала їх нужда по фермах. Заповнювали собою вулиці, бюро посередництва і раці, уряди, домагалися праці, помочі, демонстрували. Уряд покликав окрему комісію, що мала цілу справу прослідити й видати якісь зарядження. Щоби злагодити положення безробітних треба було давати їм в зимі харчі та приміщення. Крім цього видано зарядження на хвилеве припинення масової іміграції.

Минулорічна катастрофа в Канаді в ніч не пересуджує майбутности цієї з природи багатой країни. Один рік урожаю а економічна рівновага негайно верне, дасться відчувати не надмір але недостача робочих сил і кожний зможе найти працю. Це доля кожної рільної країни, якою є в першій мірі Канада, шпиклір чи не цілого світу.

Лист з Канади.

Пише до нас український переселенець Андрій Боднар, який тому рік виїхав із села Голоскова, тов мацького повіту, до Канади:

„Коли я їхав в місяці квітні 1929 року до Канади, багато приятелів і знайомих просило мене, щоби я по приїзді на нове місце побуту, коли вже буду обзнайомлений з обставинами, подав деякі свої помічення про життя в Канаді.

Воляю їх і волю і подаю деякі завваги.

Кожний з наших емігрантів, який вибирається до Канади на короткий, чи на постійний побут, мріє про одно: щоби якнайскорше придбати багато долларів і розбагатіти. Таку думку леліє кожний з емігрантів, коли доводиться йому кидати рідний край. Ніхто не застановляється над тим, яким способом він зможе ті гроші придбати, чи загалом це можливе, він дивиться на Канаду як на рай.

По приїзді переконується скоро, що від думок до дійсности дуже далеко. Переконується, що Канада це не рай, але така сама країна, як інші, лише

що тут населення не дуже багато і що далеко більше можливостей стати незалежним господарем або найти заробіток.

Все це одначе залежить від праці. Без праці не дають долярів, без праці не зародить земля і в Канаді можна так само бідувати, як в старому краю.

Одно, що я зауважив, це те, що наші емігранти по приїзді до Канади дуже скоро розчаровуються. Що іншого мали на думці коли їхали, що іншого знову застають.

Щоби це розчаровання не було таке болюче, баганим є, щоби кожний наш емігрант, заки вибирається в дорогу, старався дечого навчити про Канаду. Це конче потрібне. Не зашкодить коли емігрант знати буде навіть який клімат в Канаді, а вже конче треба знати наперед які умовини праці, як осідати на фермі, як там управляють землею, що вона видає, як збувати хліборобські продукти, які відносини по містах.

Велике значіння має також знання англійської мови, яка є в Канаді пануюча. Це правда, в Канаді є багато українців, але крім українців живуть там інші народи і не завжди наш емігрант - робітник попаде до українського фермера. Треба брати роботу, де вона трапляється, а зрештою часами краще працювати в чужого, бо цей не потрафить так визискувати робітника як свій. Працюючи в чужого фермера, треба вже конче знати англійську мову, а коли її хто не знає, то відчуває цю недостачу.

Длятого раджу всім, що вибираються їхати до Канади, щоби ще перед виїздом не пожалували труду і привчилися бодай дещо по англійськи, бодай пізнали перші слова.

Ті дві річи, а саме пізнання життєвих умовин в Канаді, та англійської мови, вважаю дуже потрібними і кладу на серці наших емігрантів.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами видало вже самоучок англійської мови. Це дуже потрібна книжка. Але добре булоби, щоби товариство видало ще приступну інформаційну книжку про Канаду. Вона дуже потрібна й наші емігранти малиби з чого пізнати цей край, куди вибираються їхати".

Справа Еміграційного Дому.

Еміграційний Дім, який уряд викінчує у Львові, має бути готовий в перших днях червня і тоді відбудеться посвячення нової іміграційної установи.

Товариства суспільної опіки а саме Товариство Опіки над Українськими Емігрантами, польські еміграційні товариства як і жидівське товариство стараються в уряді о видержавлення в Еміграційному Домі кімнат на провадження еміграційного готелю. Всі ті еміграційні товариства по одержанні від уряду потрібних убікацій, негайно віддадуть до ужитку емігрантів готель, в якому емігранти, що приїжджають до Львова найдуть тимчасове приміщення і в

якім вище згадані товариства будуть давати виклади в ціли обзнайомлення емігрантів з відносинами в краях, до яких вони вибираються.

ЛЕВ ЯСІНЧУК

Українська еміграція в Америці.

Число української еміграції?

А хто його знає. Вправді всюди почуєте астрономічні цифри: 500 тисяч, 750 тисяч, ба мільон. Але хто їх перечислив? Урядові джерела начислюють ледви десятки тисяч. Це тому, бо свідомість національної приналежності зросла головню після війни, а урядові переписи були вчасніше. При наближуючому переписі напевне й урядові цифри зростуть. У деяких містах начислюється 30 тисяч українців (Нью-Йорк), 40 тисяч (Шикаго), одначе це зовсім непевне, бо нічим не піддержане число.

Еміграція, це ціле зборище найрізномірніших галузок з усього етнографічного простору. Колись у краю визнавали себе ближчі по капелюхах різної форми, матеріялу й прикрас. Тут обідналися духово, пізнали себе, часто навіть зіллялися. Колись сільські легіні билися „за дівку“, коли який відважний появився в нерідному селі шукати „княгині“. А сьогодні женяться подоляки з лемками, гуцули з бойками, різні з різними. А як місця походження подають часто такі назви сіл, яких ніколи не стрічалося в нашій історії розвитку. Хіба, якби був мав хто стільки твердого серця, щоби списати історію людської нужди, то той мусів би часто повторювати імена сіл, з яких походять наші емігранти.

Між емігрантами стрічаються деколи колишні галицькі переселенці до Босні й Славонії. Вони всі в галицькому таборі, всі національно високо свідомі, всі жертвенні на потреби свого первісного краю.

Під цю пору Злучені Держави відгороджуються від Європи. Обмежили число еміграції з Польщі, а тимсамим для українців. Робиться труднощі, особливо жінкам і то навіть таким, що від років мають тут мужів чи дітей. Американський член палати послів і член Еміграційного Комітету, Самуїл Дикштайн каже, що це торкається головню жінок зі східньої Європи. Лікарі департаменту здоровля признають їх недоумними, бо не вмють відповісти на такі нпр. питання: „Скільки ніг має американський кіт?“ — „Який довгий є шнур?“ — „Що ліпше літає птах чи муха?“ — „Скільки зубів має корова?“ — „Як можеш зробити піч з масла?“ — „Скільки берегів має океан?“ — „Яка різниця між вугіллям і деревом?“ — „Скільки є звезд на небі?“ — „Чим живляться подорожні, коли спалиться корабель і вони попадають у воду?“ — „Як бігає крілик?“ — „Як задовгий міст?“ і т. д. Названий конгресмен каже, що завдавав ті са-

мі питання своїм товаришам з палати послів і вони не вміли на них відповісти.

Чи й вони недоумні? — питає. Обмеження візду жінок зі „східної” Європи безперечно причинюється до прискорення американізації. Задля нестачі українського жіноцтва, українці женяться з чужинками. До Канади входить дещо більше таких, що йдуть до фарми обробляти землю.

Одної гарної ночі в червні приходжу на „сіпіарський” (корабельного „Канадійського Океанського Товариства”) двірець у Вінніпегу в Канаді, щоби відіхати до Саскатуну. У ждальні бачу давно невиданий образ. На лавках на провізоричних клунках лежать брудні діти. Деякі бігають поміж людей. Хлопчини у кашкетиках, дівчатка в хустках позавязуваних „попід пахи”. Коло дітей на лавках і на клунках сидять молоді жінки з помарнілими, привялими лицами. Муштини ділово походжують. Одні з них у кашкетах, другі в капелюхах. Жінки в хустках: ті „лучші”, що в светерах — у хустинах повязаних назад кінцями, як наші свіжі міські служанки. Всі вони на загал — якби відірвалися від важкої роботи. Величезні клунки, зверху повязані шнурами, кобілки з рогожини, горшки, вузолки й вузолочки, — це весь їх початковий маєток. Прийшли сюди в новий світ добувати землі. Дітей пребагато. О, ми надійний народ. Нема причини страхатися малочисельности. Чужинці стають, зглядаються. Такої „поодинокости” тут тепер часто не бачиться.

Це свіжий транспорт емігрантів з моїх рідних сторін приносить зі собою на показ горе й нужду. Важка безвиглядна праця вигнала їх. Та краще життя побачать уже хіба ті діти, що бавляться в коніка й ховаються поза клунки у вінніпегській ждальні. Старих чекає немала праця коло корчування лісів на державних наділах. За оброблення й засіяння одного акра (коло морга) землі заплатить уряд 20 дол. нагороди. Може з цього доведеться якийсь час жити...

Заняття нашої еміграції різнородне. Це-ж не фахові люде. Кожний брався до того, що попадало в руки. В Злучених Державах найбільша часть це фабричні робітники. Робітництво працює по копальнях вугілля, заліза та по фабриках авт, заліза, бляхи, рур, скла, полотна, трикотажів, обуви, гумових виробів, мебелі, радій, оптичних приладів, фільм і ін. Є й торговці, що ведуть здебільша торгівлю мішаних товарів, або м'ясних виробів, але є й торговці глянтерійних товарів, авт, бензини, ліків (дрогерії), є українські ресторани, пересилкові бюро, торгівлі реальностей, похоронні заведення і т. п. В самому Нью-Йорку начисляють українських купців на тисячу. Багато є української прислуги по ресторанах, від помийника до жельнера, зарядчика й кухаря включно. Дехто займається ремеслом: фотографією, друкарством, кравецтвом, фризьєрством, направляють машинами обуви. А є й т. зв. „легоцькі”, що займаються „геймлерством” (гейм - гра).

З одним таким геймлером я познайомився випад

ково десь у перших місяцях мого побуту в Нью-Йорку. Одного осінного вечора я вертав десь по 11. годині в ночі додому з одного зібрання. Струджений умово я проходжувався на самоті на одному роздоріжжі коло дивної протестантської церкви, основаної голляндцями, в якій підчас найвищого релігійного піднесення танцюють релігійний танок. Попри мене надійшов заточуючись якийсь панок, а закрывши, про мимрив сам до себе:

— Агі не можу трапити до дому.

Я зрадив, почувши українську мову та питаю його:

— А деж Ваш дім?

— На дев'ятій вулиці.

— Я вас проведу.

— Добре.

— А котре число вашого дому?

Принагідний товариш пристав і думав, а похвилині каже:

— Здається 28.

Ідемо. Може пізнаємо мешкання. Наближаємося до 28. числа на дев'ятій вулиці, але я здалека бачу, що там автомобільний гараж. Кажу це своєму товаришеві.

— Може то 30. число, каже він.

Там було дійсно його мешкання. По дорозі я „моралізував” свого товариша, щоби не марнував грошей. Краще щадити й переслати жінці, дітям. Не мов спам'ятався і каже:

— Бачите чоловік часом свиня.

На прощання виняв цілу жменю грошей і просив, щоби я взяв за труд скільки хочу. Коли я відмовився, він запрошував піти з ним випити, повечеряти. Колиж я сказав, що не пю, що я вже по вечері та заохочував його, щоби пішов спати, бо завтра рано до праці — він витягаючи наперед мене ніжні, чисті руки каже:

— Я нічого не роблю. Дивіться на мої руки.

— А з чогож живе?

— Я „геймлер”. У мене сотка — от так „фіть-фіть”, і показав рукою з вітром.

Коли брати на увагу фабричне робітництво, то можна в нього зауважити двояке лице: в одного фабрика так дорога річ, як земля для нашого селянина, чи тамошнього фермера. Такі робітники поселяються коло фабрики, коли мають можливість набувати коло неї постійні садиби. Другі — це ті, яких у своїх „Листах” Липинський називає „кочовиками”. Вони переходять з місця на місце, з фабрики на фабрику і є легким, шумовим елементом, що надається на іграшку в руках тих, яких фахом є розбивати народні організації.

Що в деяких містах українська еміграція помітна, це слідно вже зі зверхних познач. Так н. пр. зустрічається „український ресторан”, ресторан „Полтава”, „русько - польський ресторан” і т. д. А в Нью-Йорку я бачив робітню дентиста на якій одній половині вікна є напис: „українські дентиста”, а на другій

половині „польські дентиста“. Це очевидно, галицький жидок.

Такі самі заняття, як у Злучених Державах мають українці у великих канадських містах. На заході Канади та в деяких стейгах Злучених Держав (Нью Йорк, Лонг, Айленд, Канектікат, Месечусетс, в далекій Норт Дакоті і ще декуди по менше) займаються рільництвом, управляючи фарми рільничі, садівничі, домашнього птацтва то - що.

В Канаді більше привязання до землі, як у Злучених Державах, де молодь покидає працю в полі та йде до міста у фабрики. У фабриці заробіток певніший, правильніший, вільного часу більше й життя рухливіше. А молоді треба руху.

Тільки мимоходом згадаю, як про явище немає, що є українці, які мають власні золотодайні поля (на півночі в Канаді), що плекають бавовну, ведуть вимінну торгівлю з індіанцями, чи обертають мільйонними власними капіталами.

Жіноцтво молодше в Злучених Державах працює враз з батьками, або окремо по фабриках. А старше працює на ніч при порядкуванні льокалів різних урядів. Українські дівчата, що покінчили школи, працюють по різних фабричних, банкових, адвокатських і ін. бюрох як стенографістки, уряднички, або як доглядачки хорих по шпиталях і санаторіях. Таких, щоб сиділи дома „за доні“ і вижидали „князя“ нема. Це не американська мода.

В деяких родинах жіноцтво не йде на роботу бо — або не потребує (муж заробляє відповідно, або з інших причин). Тоді жінка має на голові тільки домашнє господарство. Така жінка часто розважає себе чим може. Найчастіше йде до театру, чи до кіна, або й забавляє себе розмовою з приятелькою, коли не устною, то бодай телефоном. А телефон це в Америці звичайна річ. Є в кожному домі.

(Далі буде).

„Еліс Айленд“.

Деякі емігранти, які не можуть дістатися легальним шляхом до Зєдинених Держав Америки, намагаються це зробити підступом. Користаються вони з помочі різних контрабандистів, які за великі гроші їх потайки перевозять. Не все така штука вдається. Дуже часто такі таємні емігранти попадають в руки американської сторожі і їх завертають від самого кордону, або арештують за саму охоту перейти кордон. Інші падають жертвою таємних пачкарів, котрі вивозять емігрантів на море й попросту топлять. Але все таки деяким вдається перейти нелегально кордон і передістатися на територію Зєдинених Держав. В загальній сумі робить це цілі сотки тисяч нелегальних імігрантів річно і уряд Зєдинених Держав бореться з нелегальною еміграцією дуже енергійно.

Часами такий нелегальний емігрант навіть

якийсь час живе на землі Вашингтона, але врешті його таки мусять зловити. Приловленого карають в'язницею а по відсидженні кари депортують до краю, звідки емігрант походить.

Призначених до депортації збирають на так званому „Еліс Айленд“, що по українськи значить „Острів квітів“. Назва дуже гарна, але життя такого депортованого на цьому острові далеко не постелене квітами.

Раз на місяць на „Еліс Айленд“ прибуває під поліційним конвоем товпа людей, зібраних в різних закутинах Зєдинених Держав Америки. Є це „непожадані чужинці“, призначені до депортації. Між цілком порядними людьми, находимо там і звичайні кримінальні типи, різних волоцюг, калік, загалом збиранину. Життя їх незавидне. Недаром „Острів квітів“ називають деколи „Островом плачу“.

Депортація непожаданих чужинців із Зєдинених Держав Америки зростає непомірно з хвилиною запровадження в тім краю іміграційної квоти. Спочатку депортовано річно яких 5.000 осіб, опісля це число доходило до 15.000 осіб річно. Крім цього в американських в'язницях находиться около 125.000 чужинців, призначених на депортацію. Скільки загалом належало би депортувати, цього не виказує ніяка статистика. Приблизно подають на 1—3 мільйонів.

По причині так великого числа неможливо їх депортувати і на разі урядові чинники поважно застановляються, в який спосіб улегалізувати побут деяких категорій чужинців, котрі нелегально прибули до того краю.

Поміж особами, що чекають на фактичну депортацію на острові „Еліс“ можна бачити особи різних категорій. Передовсім особи, що становлять матеріальний тягар для американської суспільности: уломні, каліки, нездібні запрацювати на власне удержання, сліпі, хорі на умі, жебраки і заводові волокити, котрі воліли би бути на удержанні філіантропійних інституцій ніж чесно заробляти. Опісля ідуть осібняки, що становлять моральний тягар для американського громадянства: потайні продавці горівки, переступники, що відбули кару в в'язниці, торговці живим товаром і політичні особи. Під оглядом зверхнього вигляду всі ті люде, що чекають на депортацію, також значно різняться між собою. Є там гідні пожалування обдерті жебраки, паниці й волоцюги. Добродушні лица американських робітників і рільників. Африканські мурина, смаглаві араби, елегантні дами, панночки, з клунками, кошами, також елегантні панове, але й смішні фігури, по яких зараз пізнати, що вони щойно вдягнули на себе американські одяги.

Всі товпляться, всі нарікають і всі чекають на депортацію.

Гірка доля туди попасти і не один проклинає ту годину, в котрій рішився перекрастися до Зєдинених Держав Америки.

Такий то „Еліс Айленд“ — „Острів квітів“.

Німеччина.

За кращі платні.

В зв'язку з постановою німецьких рільних роботодавців з приморських провінцій відносно удержання низьких платень для рільних робітників з Польщі, озвалися в пресі голоси за цілковитим припиненням еміграції на цей терен.

Еміграційний Уряд видав обіжник в обороні сезонних робітників до Німеччини, в якому заборонив Державним Урядам Посередництва Праці рекрутувати робітників до праці на рилі на Поморії в Німеччині. Коли про це довідалися союзи німецьких роботодавців, боячися понести втрати, змінили свої попередні постанови, наслідком чого платні сезонних робітників з Польщі змінилися на краще.

Супроти цього Еміграційний Уряд видав письмо, яким відкликав попередню постанову відносно вище згаданого терену і дозволив на еміграцію.

Натомість лишається в силі дальша заборона еміграції до повіту Анклям, до часу зміни умовин платні для робітників з Польщі через тамошні союзи німецьких власників.

Зєдинені Держави Америки.

НАСЕЛЕННЯ АМЕРИКИ ЗА 40 ЛІТ.

Перед Американською Статистичною Комісією у Вашингтоні говорили знавці статистики Метрополитен Лайф Іншюрєнс Компані, д-р Даблін і др. Лютка. Вони говорили про приріст населення Злучених Держав.

На їх думку в 1970 році буде в Америці 150,000,000 населення, яке вже з того часу не буде побільшуватись, але останеться постійно однакове.

Канада.

Шевченківське свято у Вінніпегу.

Дня 16. березня відсвяткував Інститут Просвіта у Вінніпегу, Манітоба, 69-ті роковини смерти Тараса Шевченка з прекрасним артистичним успіхом. Великий будинок Інституту не зміг умістити всієї прибувшої на свято громади і многі вернулися ізза недостачі місця.

Програма вечора складалася з двох рефератів, виступів мішаного хору Інституту під управою проф. Турули і сольових точок.

Реферати виголосили проф. В. Біберович і п. Кость Андрусишин, молодий абсолювент університету Манітоби, уроженець Канади.

Хор дав „Заповіт“, „Думи мої“, „Жалібний марш“ Лисенка і на закінчення „Ще не вмерла“.

В сольових точках виступали альт панна Н. Мак

симвович з піснею „Ой гляну я, подивлюся“; скрипка п. Іван Філь з „Аве Марія“ Шуберта; сопран панна Броня Протасевич з піснею „Садок вишневий коло хати“ і сопран пані Резньовська з піснею „Ой люлі, люлі“. Деклямували п. Адам Левицький, пані Марія Сас і п. Василь Іваськів.

Було помітно величезний вклад праці в це свято.

Вечір в честь Кобилянської у Вінніпегу.

В неділю, 30. березня, відбувся в Вінніпегу, Манітоба вечір в честь славної української письменниці Ольги Кобилянської. Гостий зібралось повна саля. Вечір пройшов з повним успіхом під умілим проводом пані Гаврилюкової, предсідниці Жіночого Товариства ім. Княгині Ольги при Інституті, яке приготувало цей вечір майже виключно своїми силами.

Гарний реферат про життя і діяльність Кобилянської виголосила пані Дима, простою, всім зрозумілою мовою, коротко і доцільно.

З огляду на те, що концерт затягнувся задовго через повторювання точок, капітан Морлі обмежився цим разом тільки до зложення свого привіту для українського жіноцтва з нагоди свята його найкращої провінції. У своїй бесіді капітан Морлі зробив цікаве порівняння Ольги Кобилянської з англійською жіночою діячкою Пенкгерст.

Вечір дав з вільних датків понад 100 доларів чистого прибутку, який призначено на ювілейний дар на власну хату для Ольги Кобилянської.

Аргентина.

ТРУДНОЩІ ПРИ НАБУВАННЮ ДЕРЖАВНОЇ ЗЕМЛІ.

В останньому часі закорінився звичай в кольоніях на території Місіонес, а передовсім в Леандро Алем, що багато нових імігрантів купило так звані зачаті шакри - господарства і то по цінах, котрих висота не дасться оправдати. На основі нових постанов провінціального уряду продаж фіскальних земель, відносно котрих ще не видано офіційного титулу посідання, є неважна. Купець такої шакри виставляє себе на небезпеку, що вплачені гроші втратить з тої причини, що перенесення тимчасового права обняти землю не буде зі сторони держави узнане за важне і з тої причини такий новий набувець не може мати жадних прав жадати титулу посідання від держави.

Для того перестерігаємо всіх, які їдуть до Аргентини і думають там набути землю перед купном такої шакри.

Інформуйтеся в „Т-ві Опіни над Українськими Емігрантами“.

Бразилія.

БЕЗРОБІТТЯ В БРАЗИЛІЇ.

На днях одержало наше товариство лист від члена Степана Лобущака з Продунгеполіс, в якому він повідомляє, що в Бразилії всі фабрики згорять, так, що ніде не можна нічого заробити. Найгірше тим емігрантам, які свіжо приїжджають до Бразилії і не вміють місцевої мови, та які не мають хоч би трохи гроша і ніяких знайомих, щоби передержати критичний час.

ШКОЛИ В ПАРАНІ.

У провінції Парана було вписаних до публичних шкіл 81.036 школярів. У цьому році було вписано більше школярів на 18 тисяч, ніж у минулому.

Зараз є в провінції 51 шкільних груп, 1.389 ізольованих шкіл, 12 дитячих садків і багато приватних установ.

Учительських семінарій є три, але дається відчувати сильна недостача учительських сил для навчання по народніх школах.

Провінціональний директор освіти проектує тепер зреформувати ціле шкільництво в Парані та збільшити платні учителям.

Тиждень емігранта.

В першій половині червня відбудеться у Львові як і в цілому краю тиждень емігранта. У східних воєводствах уладжують згаданий тиждень всі еміграційні товариства разом. В означеному тижні еміграційні товариства будуть давати виклади відносно еміграції і наше товариство візьме активну участь в тій праці.

Взиваємо всіх наших членів в краю і наших прихильників увійти в склад місцевих комітетів „Тижня Емігранта”, щоби взяти активну участь в його переведенні, пропагуючи цілі Товариства Опіки над Українськими Емігрантами і пояснюючи емігрантам можливості в поодиноких еміграційних краях при допомозі відповідних викладів та дискусій.

Х Р О Н І К А.

Відкриття Еміграційного Синдикату. Вступні праці для зорганізування Еміграційного Синдикату вже покінчені. Відкриття Синдикату відбулося дня 1 квітня ц. р.

Іменування Українця. В лютому цього року міністерство військових справ у Вашингтоні іменувало українця д-ра Мирослава Сіминовича, медичним командантом 404 полку полевої артилерії.

Присуд смерти. В Гомболд, Саск, в Канаді дня 31 березня ц. р. засуджено на кару смерти Олексу Височана, що в часі Різдва вбив Антонину Кропу. Височана мають повісити в Принс Альберт дня 20 червня ц. р.

Нещаслива пригода. При залізничному шляху півтори милі від Мельб найдено дня 20 березня тіло Прокопа Архитки, старого фермера з тої околиці. Ішов він до дому і не чув, що надїжджає потяг. Небіщик мав 74 роки, не мав свояків і жив самітно на фермі та діставав старечу платню.

Нещасливий випадок. В місяці квітні ц. р. впав жертвою нещасливого випадку на копальні вугілля „Онтаріо“ на Пеквил, Па., в Зєдинених Державах Америки український переселенець Михайло Ільницький. Нещастя скоїлося несподівано. Коли Ільницький переходив через головний прохід, наїхав на нього візок і так сильно, що поломив кости. Ільницький негайно помер.

—:—

Українці! Вступайте в члени Т-ва Опіки над Українськими Емігрантами. Річна вкладка 6 з.

З М І С Т : Еміграційні труднощі. — Скасування афідавітів до Канади. — Нова іміграційна політика Канади. — Канада в 1929. році. — Лист з Канади. — Справа Еміграційного Дому. — Лев Ясінчук : Українська еміграція в Америці. — „Еліс Айленд“. — Німеччина: За кращі платні. — Зєдинені Держави Америки: Населення Америки за 40 літ. — Канада: Свято Шевченка у Вінніпегу. — Вечір в честь О. Кобилянської. — Аргентина: Труднощі при набуванні державної землі. — Бразилія: Безробіття. — Школи в Парані. — Тиждень емігранта. — Хроніка. — — — — —

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільярс; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 фр. н. н.; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, I. пов.
Урядові години 8-1; 3-5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пилсудського ч. 6.
Урядові години 8-3.

Нащ поклик.

Невеликий прогяг часу дістив нас від „ТИЖНЯ ЕМІГРАНТА“. На терені цілого краю має, по думці спеціального Комітету, відбутися цілий ряд імпрез, яких ціллю буде всесторонне ознайомлення суспільности про таку важну справу, як опіка над емігрантами. Не може до цього віднести байдуже і українська суспільність, котра в справах еміграції так само заінтересована як і другі суспільности. Еміграція, ця новітня мандрівка народів, еміграція ця велика суспільна проблема, еміграція, це майбутнє кожного народу — мусить нагати поважний відгук в цілій українській суспільности.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами вже чотири роки веде важку працю, щоби освідомити загаль про цілі еміграції, щоби дати поміч тисячам громадам емігрантів, щоби їх приготувати в далеку і незнану дорогу, в котру їх гонить не жадоба пригед, не шукання манна, але тверда життєва konieczність. Але само товариство не в силі виповнити всіх своїх завдань. Тут мусить забрати слово

ціла суспільність, всі громадянські установи як освітні так і економічні і допомогти нашому товариству в його праці.

Трапляється якраз нагода на це. Є нею „ТИЖЕНЬ ЕМІГРАНТА“.

І тому на тому місці закликаємо цілу нашу суспільність, щоби в тому часі станула в наші ряди і пішла у найдальші закутини краю зі словом освідомлення. Минули вже ті часи, коли наш народ вангажили в душни, затухлі дупла пароходів, минули ті часи, коли наші люде за намовою злочинних обманців їхали своїм трупом встеляти шлях цивілізації по пратісах Бразилії, кампах Аргентини і преріях Канади. Минули ті часи, коли ніхто не інтересувався долею нещасного емігранта, того безграмотного, беспомічного українського емігранта, який давав себе обдурити, використати і визискати. Ті часи минули.

Свідома, новочасна суспільність, що йде з духом часу, що дорівняги бажає народам високих культур і високих цінностей мусить і на питання еміграції дивитися так, як ці народи. А у народів ви-

сокої культури еміграційне питання так само важне, як питання виховання дитини, тої основи розвитку народу.

В ім'я того погляду звертаємося із нашим покличком до всіх українських установ, до всіх товариств, до духовенства і учительства, до цілого духовного проводу: не забувайте в днях „ТИЖНЯ ЕМІГРАНТА” сповнити свого обов'язку.

А сповните свій обов'язок, коли pomoжете ділу опіки над тими, що їх доля кидає поза межі рідного краю, що їх доля гонить між чужих шукати праці, шукати хліба.

А сповните свій обов'язок, коли в парі з Товариством Опіки над Українськими Емігрантами підете в широкі маси зі словом правди, зі словом поради.

А сповните свій обов'язок, коли не дозволите використовувати своїх братів і даєте їм пізнати, що не байдужа для вас доля ваших батьків, синів і братів, які кидати мусять старі пороги дідів, похилені стріхи рідних хат, кріслаті верби при дорозі.

А сповните свій обов'язок, коли зрозумієте суть еміграційної проблеми, цього великого економічного процесу, що нуртує між усіма народами і державами.

До цього закликає вас наше товариство.

В кожній читальні, в кожній кооперативі, в кожному товаристві, нехай в днях „ТИЖНЯ ЕМІГРАНТА” почує кожний їх член, що таке еміграція, чому люде емігрують, як колись емігрували, що сотворили ми поза межами рідного краю, що повинен знати кожний, що вибирається на чужину.

В тій справі нехай забере голос кожний священник, кожний учитель, кооператор, громадянський діяч — всі, що мають доступ до тих малосвідомих, до тих, що потребують всестороннього ознайомлення.

Вступайте в члени Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, закладайте кружки цього товариства, давайте читати „Українського Емігранта”.

А робіть це під гаслом: Українські емігранти не кидайте рідної землі. Коли когось доля до того примушує, коли мусить кидати рідне село чи місто, нехай перед тим добре призадумається над своїм кроком, нехай передтим довідається, навчиться куди йому їхати і як вибиратися в дорогу.

В тому міститься суть цілої освідомлюючої праці і в тім напрямі треба її вести.

**Українці! Вступайте в члени
Т-ва Опіки над Українськими
Емігрантами. Річна вкладка 6з.**

Тиждень емігранта.

Як відомо в місяці червні ц. р. на терені цілого нашого краю відбудеться „Тиждень емігранта“, якого завданням буде повести зорганізовану пропаганду в напрямі освідомлення ширших кругів громадянства про цілі та завдання опіки над емігрантами, а також в напрямі придбання фондів на улагодження „Еміграційного Дому“ у Львові. Переведенням „Тижня емігранта“ має зайнятися комітет, в склад якого входять також представники Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

Щоби акція комітету розвивалася успішніше, потворилися при ньому різні секції, як фінансова, пропаганди і імпрез, та провінціоальна секція.

Дня 7. травня ц. р. відбулося перше засідання секції пропаганди та імпрез. Взяти в ньому участь запрошені представники культурно - освітніх установ та преси. З української сторони були репрезентовані товариства „Просвіта“, товариство „Робітнична Громада“, „Сільський Господар“, редакція „Діла“, редакція „Професійного Вістника“, редакція „Господарсько - кооперативного часопису“, та редакція „Українського Емігранта”.

Засідання відкрив управитель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові, д-р В. Вишинський, зясовуючи присутним плян акції та дотеперішні вирішення. Про плян праці секції говорив проф. Журавський, що є заступником голови секції.

Плян обіймає святочні обходи, пропаганду словом, пропаганду друком і збіркову акцію. Акція на терені міст не зустріне ніяких поважних перепон, труднощі ті щойно виринуть на селі і над тим секція мусить добре застановитися.

Розвинулася оживлена дискусія, в якій основно обмірковано деталі цілого пляну.

Між іншим представник Товариства Опіки над Українськими Емігрантами д-р А. Говикович підніс і у формі внеску умотивував, що до акції на терені наших сіл мусять бути притягнені освіт. товариства, а саме товариство „Просвіта“, котре має тисячі читалень по краю і тим робом може поширити акцію на найдальші закутини краю. І тут виринає справа зразкових рефератів для прелегентів, котрі конче треба виготовити, в більшій кількості видрукувати і розіслати по краю.

Опісля порушено пропаганду в пресі.

Конкретно вистилізовані внески в тих справах прийняли присутні одногосно. Виконання внесків припоручено секретаріатові секції, зложеному з ред. М. Гавзнерової і ред. І. Івашка.

По вичерпанні дневного порядку, засідання закрито.

Дня 12. травня ц. р. відбулася у Львові старанням президії Товариства Опіки над Українськими Емігрантами конференція присвячена справі „Тижня Емігранта“, який, як відомо, має відбутися в

УКРАЇНЦІ! В днях 8 — 14 червня цього року відбудеться на терені цілого краю **„ТИЖДЕНЬ ЕМІГРАНТА”**. Цей час використайте на освідомлення загалу з питанням еміграції та суспільною опікою над емігрантами. Закладайте кружки Товариства Опіки над Укр. Емігрантами.

днях 8—16. червня на терені цілого краю. В конференції взяли участь члени управи товариства, представники українських установ, як товариства „Прогрес”, товариства „Дністер”, товариства „Сільський Господар”, товариства „Робітнича Громада” і Ревізійного Союзу Кооператив та представники української преси, як „Діла”, „Свободи”, „Нової Зорі”, „Правди”, „Господарсько - кооперативного Часопису”, „Нового Часу”, „Неділі”, „Українського Емігранта” та інших.

Конференцію відкрив і їй проводив през. дир. М. Заячківський.

Основний реферат виголосив секр. Товариства Опіки над Українськими Емігрантами д-р В. Константинович.

Референт перш за все подав присутним вагу еміграційної проблеми та мале заінтересування нею української суспільности. Еміграція, як суспільне лихо, мусить бути зрозуміла для ширших кругів суспільности і емігрант, який кидає рідну землю повинен находити все відповідну поміч зі сторони своєї суспільности. Це було причиною засновання Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові і це є головне завдання товариства у відношенні до мас українських емігрантів.

По представленні присутним історії українського еміграційного руху перед і по війні до заморських країв та до країв Європи, прелегент ясно і вичерпуючо представив дальші перспективи еміграції. Опісля перейшов до властивої теми, а саме, до подання змісту та цілей Тижня Емігранта.

„Тиждень Емігранта” уладжують всі товариства опіки і в тій цілі засновано Комітет, котрий виробив програму для цілого краю. В склад комітету входять також представники Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. Комітет приготує цілий ряд імпрез, яких ціллю буде спопуляризувати ідею опіки над емігрантами шляхом улаштування відчитів і кінових вистав. Крім цього комітет має зайнятися призбиранням фондів на будову захистів для емігрантів.

Тиждень емігранта повинна також використати українська суспільність, щоби в тому часі повести освідомлюючу акцію серед найширших кругів. Акція повинна бути поведена при співучасті і помічі освітніх товариств, кооператив, та суспільних установ. Так само українська преса повинна в тому часі присвятити більше уваги еміграційній проблемі помішуючи статті на теми еміграції, діяльності Товариства Опіки над Українськими Емігрантами і т. п.

Над рефератом д-ра В. Константиновича розвинулася обширна дискусія, яку розпочав през. За-

ячківський. В дискусії забирали голос ред. Пеленський, ред. Квасниця, д-р Говикович, ред. Гладкий, п. Романенко і ред. Витвицький.

Конференція заініційована Товариством Опіки над Українськими Емігрантами скінчилася повним успіхом. Представники української преси з реферату як і голосів дискусії винесли пребогатий матеріял для використання на сторінках своїх органів і треба надіятися, що вони його використають для користи загалу українських емігрантів зокрема в часі „Тижня Емігранта.”

Мандрівки народів.

В місяці червні цього року українська суспільність в Польщі уладжує з іншими народами Польщі т. зв. Тиждень емігранта. Ціллю цього свята має бути заінтересування суспільности еміграційними справами взагалі і витягнення з него певних користей для організації майбутнього еміграційного руху.

При нагоді цього свята, здається інтересним буде згадати кількома словами про мандрівки народів на нашій землі і про участь в цих мандрівках прародичів українського народу.

На нашій землі, що сама ціла є в безупинному руху, мандрівки людей є проявами загального земського руху. Гін до мандрівки не є чимось чисто людським, але спільним явищем для всіх органічних живих істот на землі, почавши від протоплязми. В життю людей є він одним зі засобів вдержання при життю. В погоні за світлом, теплом, поживою якої не всюди піддостатком, та для розмноження, мусять рослини, звірята і люде на землі змінити місце свого осідку, відбувати більші або менші рухи, коротші або дальші дороги. При сприятливих кліматичних і життя забезпечуючих обставинах ці дороги є цілком короткі так, що видається, гейби все було в якомусь безруху, якби ціле життя мало форми сталі і незмінні. В такому, гейби безруху живуть від тисячів літ чорні народи в середущій Африці, а по части також маляйці, індійці і червоношкірі мешканці центральної Америки. В цих горячих краях мають люде багато тепла, сонця і поживи. Вони не потребують віддалятися від своїх осель, а навіть, як ці сприятливі життєві умови дізнають забурення, наприклад, через землетруси, вибухи вулканів, тайфуни, повені, посухи або пошести, то мешканці цих горячих країв радше гинуть, чим ратуються через покинення своїх осель. Полоса горячих країв є зглядно невелика і простягається всего на 47 степенів земської ширини.

Культура муринських, маляйських і індіанських народів, що застрягли у зглядному безруху, стоїть на дуже низькому степені. Життя цих племен не багато різниться від життя деяких звірів, що разом з ними заселяють ці теплі краї.

Більша сім разів від тропікальних країв поверхня землі, на якій при цьому знаходяться великі континенти: північна Африка, майже ціла Азія, ціла Європа і північна Америка, — не має таких сприятливих життєвих умовин. Зимова студінь, приморозки весною і осінню, весняні повені, літні посухи, північні зимні вітри загрожують дуже часто жиггю і тому животини в утечі перед терпінням, а навіть смертю змушені є покидати старі оселі і відбувати далекі мандрівки. Чим населення тих країв стояло на нищому степені культури, тим частіше і більшими масами воно мандрувало за взором диких звірят і перелетних птиць.

Інстинкт до мандрівок у людей є одіичений по звірятах і від звірят училися деякі люди способів і доріг мандрування по землі. Життєві обстани на нашій землі змушували звірят і людей до мандрівок і від споконвіку люде мандрували по землі, а через мандрівки заселили цілу землю, всі її континенти і більші та менші острови. Мандрівними народами були головню люде жовтої і білої або т. зв. індо - германської раси.

Про перші великі мандрівки людей, які були тоді в півдикому стані, полишилося дуже мало слідів так само, як й про життя цих первісних людей взагалі. Певним є тільки сам факт, що люде разом зі звірятами ще в передісторичних часах заселили, хоч зглядно дуже рідко, цілу землю. Найновіші досліді про людську культуру доказують, що з Азії одні племена і це переважно темно- жовтої раси перейшли ще в передісторичних часах дорогою де тепер є пролив Берінга до Америки, а другі заняли Европу так, ще найстаршими мешканцями Европи були Азіяти і це по всякій правдоподібности темно- жовтої раси.

Також ще в передісторичних часах і з початком т. зв. історичних часів прибули до Европи з Азії люде білої або т. зв. індогерманської раси, а саме з центральної і полуднево - західної Азії. Племенами цими були: Галійці, тевтони, греки, римляне, фенікійці, жиди, германе і славяне. Мандрівки людей білої раси до Европи тревали кільканайцять століть і скінчилися з початком т. зв. середновічних часів. Мандруючі племена білої раси по приході до Европи знищили, прогнали або змішалися з першими європейськими поселенцями так, що всі без виімку сучасні народи Европи: 1) не мешкали тут споконвіку; 2) не творять якоїсь „чистої” раси, але є приходцями з Азії і мішаниною ріжних племен і культур. Зовнішній вигляд, спосіб життя, мова а навіть названня перших білих мешканців Европи були в початках цілком інші як тепер.

Перші історичні записки про життя, культуру

і мандрівки народів сягають всего кілька тисяч літ взад. Є це кигайські, індійські, халдейські, єгипетські, жидівські і римські письма. Оповідання цих записок про мандрівки народів є повні наівної поезії, легенд і байок. У нас з цих оповідань більше знані є жидівські і грецькі записки. Ось, наприклад поетичні грецькі оповідання про мандрівки греків, Гомерова поезія про здобуття Трої і мандрівки Одисея, оповідання про виправу Язона до Кольхиди по золоте руно, оповідання про подорож Геракля аж до Гібральтарського проливу. Ці грецькі поетичні оповідання мають свою основу в факті, що греки скольонізували західні побережа Малої Азії, та західні а по часги північні і східні побережа Чорного Моря.

Про мандрівки народів білої раси в Европі маємо вже докладніші відомости, бо культура цих народів осягнула вже значний розвиток, а найважніше, що знана була тоді людам штука писання. І так греки і римляне поширювалися від 8 століття перед Христом майже по цілій Европі, малій Азії і північній Африці. В двісті літ по Христі зявилися в західній Европі Гоги. В четвертому століттю зайшли за ними майже під сам Рим Гуни. Від четвертого до шестого століття роблять по західній Европі мандрівки германські племена. Від третього до шестого століття приходять і осідають у східній і полуднево східній Европі славянські племена. В 10. століттю вдираються до середущої Европи маляре, за ними приходять татаре, а в 15. століттю турки.

В середних віках племена білої раси в Европі консолідується на занятих просторах, кольонізують ці простори, асимілюється первісна, грецька і римська і нова культура, розвивається до високого уровня рільництво і годівля худоби, повстають великі міста.

Той сам процес переживає також український народ мимо татарських наїздів, які утруднювали українському народові дорівнати розвоєві західних європейських народів.

На загал в середних віках поза наїздом арабів, маляр, татарів і турків життя європейських народів проходило без більших мандрівок, бо хрестоносні походи не можна зачислити до мандрівок народу. Стало поселені племена Европи при кінці середних віків почали намагатися вести торгівлю з азійськими народами. Перед вели під цим оглядом Венеціане із шукання доріг на схід до Індій повстав помисл Колумба обіхати землю зі заходу. Підчас своєї їзди з Еспанії через Атлантийський океан Колумб, не знаючи про це аж до своєї смерти, відкрив береги східної Америки.

Це відкриття Америки є початком нової історії людства. З Европи виїзджають маси народа до Америки а передовсім: англійці, еспанці і португальці і ці три народи протягом кількох останніх століть за войовують цілий американський континент. Майже одночасно європейські народи здобувають і заселю-

ють південну Африку, обертають в свої кольонії Індії, Малайські острови, Австралію і Нову Зеландію, та добирають до східних берегів Кітаю і Японії.

З другого боку славянські племена, а головне: російські і українські посуваються на схід, переходять через Урал до Азії і займають та кольонізують майже цілу центральну Азію і Сибір по береги Тихого Океану.

В цей спосіб занята і заселена зістала ціла поверхня нашої землі і закінчився період мандрівок народів. Після нових обчислень живе під сучасну пору на землі околом два мільярди людей різних рас і культур. Колиб застосувати найновіші здобутки людської науки і техніки, то земля моглаби легко прожити около 18 мільярдів людей.

Будуче заселення і розвій людської культури на землі продовжатимуть через еміграцію і кольонізацію сучасні народи, а передовсім народи білої і жовтої раси. В цьому майбутньому процесі припаде в участі значна роля також українському народові, який живе посередині між народами білої і жовтої раси. До цієї ролі мусить заздалегідь приготувитися український народ, бо як не буде на це приготований, то його розторощать майбутні події.

I. Івашко.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українці в Америці.

(Продовження).

Ось зразок розмови - розваги по телефоні:

— Гелю!

— Гелю!

— Ви вже „вошували“ (прали)?

— Вже, але вітер позривав і мушу на ново „вошувати“.

— А знаєте як Х. закапарила „гайз“ (дім)?

— Впадає на іншу тему.

— О, їй варта мати файний „гауз“. Їй там сидіти, де коням.

— Її чоловік „енігау“ (однаково) за ніщо не має.

— А ви що робите?

— От саме заплатила за „гез“ і „летрику“.

Чомусь більше, як тамтого місяця, хоч я все однаково „юзую“ (вживаю).

— А що варите нині?

— Я хотіла борщ, але мій „Штіфа“ не любить.

А ви варите борщ?

— „Шур“! (розуміється).

— Я прийду до вас пополудни.

— „О - райт“! („ол райт“ — гаразд).

З автентичної розмови видно, як декуди засмічена рідна мова.

Американське робітництво має добру нагоду освічуватися в школі. А тут школа всякого рода й

у всякій порі дня. Деякі наші емігранти користали головно з вечірньої школи. Вчилися англійської мови, технічної науки, а то й кінчили середню школу та університет. Я познайомився з українським професором середньої школи („гай скул“), інженіром, з адвокатом, які виїхали до Америки найзвичайнішими сільськими хлопцями, працювали в Америці у фабриці та одночасно кінчили школу. Тепер займають почесні місця.

Т. зв. „інтелігентних“ фахів у Злучених Державах українці поза священником майже не мають. Бо тих 5 адвокатів, щось двох інжинірів та три дентисти, 14 лікарів, це за мале число, щоби заважувати на житті. З інтелігентних професій мають вплив редактори різних часописів, яких буде в Злучених Державах около 10, а в Канаді й того нема. Зате в Канаді є більшо число фахової інтелігенції, свідомої національно. Це головно вихованці т. зв. „Інститутів“ у Вінніпегу, Саскатуні, Едмонтоні. Тут є й поважне число українських учителів (по англійських школах). В нових повоєнних часах прийшло деяке число фахових молодих інтелігентів, але вони не живуть зі свого фаху, а з праці по фабриках, чи ремісничих підприємствах.

Знаю галицького учителя, який працює при виробі радія для авт; знаю другого, що працює при будові, знаю інженіра, що продає „газоліну“ (бензину до авт), знаю студента, що працює в столярській фабриці, інших, що перуть одяги в заведенні для чищення. А один з редакторів „Свободи“, д-р Кедровський (визначна фігура з армії отамана Петлюри та уряді У. Н. Р.) працював довший час при будові, а відтак як друкарський робітник. Загалом фізичної праці ніхто не соромиться. Хто її соромиться, або не має відваги взятися до неї, цей бідує.

Церковне життя у Злучених Державах і Канаді вимагає ширшого обговорення вже хочби тому, що його розвій у великій мірі впливає на політичний світогляд українських громадян та на їх становище до різних українських справ. У нас поширився погляд, що в Америці ведуть „українці“ „церковну“ боротьбу. Не хочу й не можу входити в оцінку заобсервованих відносин, тільки бажав би — наскільки це можливе — показати об'єктивно ті відносини що правда з деяких причин не на фотографії, а читач зможе сам поробити певні висновки. Хоч весь цей процес ще незакінчений і за свіжий, щоби про нього можна говорити зовсім безпристрасно.

Першою журбою українського емігранта на вольній землі, це було зорганізованя власної церковної громади.

Емігрант відірваний від усього, що йому нагадувало рідню і край, бажав створити собі бодай ілюзію. Це міг він зробити надягаючи деколи сільську ношу, виводячи рідню пісню, чи шукаючи забуття в спільному Богослуженні. Очевидно — як тут, так і там — нарід був привязаний більше до зверхньої

обрядовости. Коли не можна було йому в інший спосіб заспокоїти потреби душі, то імпровізував богослуження.

Оповідав мені найстарший емігрант з інтелігенції, д-р Володимир Сіменович у Шикаго (прийшов до Злучених Держав 1884 р.), що на домагання українських емігрантів мусів він у неділі надівати церковні ризи і „правити“ за священника. Народ набожно помагав. А це правда. Д-р Сіменович загалом людина отверта і зрештою оповідав це перед пару роками серед духовенства на євхаристийному конгресі в Шикаго, викликаючи серед слухачів ріжний настрій.

Залежно від того з якої релігійної громади походили емігранти в краю, творилися тут церковні громади. Галичани й прикарпатські українці організували гр. кат. церкву, буковинці, придніпрянці й галицькі „кацапи“ — православну. Ті дві церкви залишилися й тепер. Та до них прибули нові. Під впливом руху за автокефальним українським православ'ям на Україні та під впливом незадоволення з деяких відносин повстала українська православна автокефальна церква у Злучених Державах і Канаді.

(Далі буде).

Уругвай.

Тому, що багато наших читачів звертається до нас за інформаціями в справі виїзду до Уругваю, подаємо тут деякі інформації про цю країну.

Уругвай, це південно американська республіка, найменша щодо простору в порівнанні з іншими республіками. Поверхня її обнімає 180.000 квадратних кілометрів, на якій мешкає несповна мільон осіб. Лежить вона над Атлантийським океаном на полудне від Бразилії, а на північ і схід від Аргентини. Ріка Уругвай і Ля Плята творять границю від сторони Аргентини. Столицею краю є місто Монтевідео. Є це одночасно головна пристань Уругваю і має понад 250 тисяч мешканців.

Господарка в Уругваю полягає головно на годівлі худоби. З цього мешканці мають найбільше зисків, бо худобу експортують у великій кількості за границю, головно до сусідньої Бразилії.

Рільництва в нашому розумінні в Уругваї нема. Населення живе з тих земних плодів, які дає полудневе підсоння, збіжжя спроваджують з Аргентини, а коли говорити про рільну господарку, то подібати її можна лише в околиці Монтевідео.

Емігрант може знайти працю лише по містах, або в нутрі краю при будові доріг, мостів і залізниць. Тих робіт на загал мало, бо Уругвай край мало промисловий, а через те й небогатий.

В Уругваю можна зустріти наших емігрантів. Одні з них це ремісники, що мають постійне заняття, але тих дуже мало. Другі, а тих найбільше, це мандрівні птахи, які переходять з місця на місце, шука-

ючи за працю, якої часами цілими місяцями не можуть найти.

Пересічний дневний заробіток виносить 1 і пів до 2 уругвайських пезів. (1 уругвайський пез — 8 зол. 33 сот.) Це вповні вистарчає не лише на прожиток, але й на відложення гроша. Та не кождий на це числити може.

До Уругваю не радимо наосліп їхати. Хіба що хтось має гам родину або добрих знайомих, які і самі забезпечені і можуть запевнити удержання новому емігрантові, тоді можна поважитися на виїзд.

Німеччина.

Відкликання обмежень.

Як подали ми в попередньому числі „Українського Емігранта“ Еміграційний Уряд видав заборону рекрутувати емігрантів на виїзд до Німеччини до повіту Анклям, а то по тій причині, що тамошні німецькі землевласники призначили малі платні для сезонних робітників з Польщі.

Налякані тим німецькі землевласники приневолені були змінити висоту платень на користь сезонних робітників з Польщі, наслідком чого Еміграційний Уряд дав дозвіл на виїзд до повіту Анклям.

Франція.

РЕКРУТАЦІЯ В МІСЯЦІ ТРАВНІ.

Рекрутація на виїзд сезонних робітників до Франції відбудеться в місяці травні в таких днях і місцевостях:

Чортків дня 16. травня ц. р.

Станіславів дня 17. травня ц. р.

для повітів: Товмач і Калуш.

Львів дня 24. травня ц. р.

Припинення виїзду емігрантів, що мають відбутти військові справи.

В найблизшому часі мають бути видані заарядження Міністерства Військових Справ відносно покликання резервістів на військові справи в тому році. По думці обов'язуючих в тій мірі законів, ті резервісти не можуть перед відбуттям вправ одержати паспортів на виїзд за границю.

Тому, що відносно покликання торкатися буде також деяких категорій резервістів, для яких з огляду на їх вік не треба дозволу з П. К. У. на виїзд до Франції, може зйти випадок, що приналежні до тих категорій емігранти, по приїзді до Мисловиць, не дістануть там паспортів і будуть мусіти вертати назад до дому.

Щоби цьому перешкодити, Еміграційний Уряд

поручив Державним Урядам Посередництва Праці і Опіки над Емігрантами порозумітися в тій справі з П. К. У., щоби особи, які мають в тім році відбувати військові вправи, не висилати на збірну стацію в Мисловицях.

Канада.

Будова єпископської палати.

В цілій Канаді іде широко закроєна акція в цілі вибудовання в Вінніпегу палати для українського католицького єпископа. Завязався в тій цілі окремий ініціативний комітет, який вже зібрав чимало грошей на будову палати.

Засоби пшениці в Канаді.

Доміняльне статистичне бюро Канади видало дня 10. квітня ц. р. звіт про засоби пшениці в Канаді. Звіт повідомляє, що з цілого засобу пшениці, який виносив 292.478.000 бушлів в осінь, на 31. березня 1930. р. остало в руках фермерів 45.524.000 бушлів. Це робить 17.000.000 бушлів, чим остало в тій самій порі минулого року. До експорту має Канада ще 55.837.000 бушлів пшениці.

Спадок цін пшениці.

На канадських біржах велике напруження наслідком несподіваного упадку цін на пшеницю, який почався в перших днях квітня.

Як причину цього спаду цін подають вісти, які наспіли з Європи та зі Зєдинених Держав Америки, а саме предсказання метеорологів, що в цьому році буде більше дощів, як в минулому. До зниження цін причинилася також вістка з Європи, що Радянський Союз думає кинути на заграничні ринки більші запаси пшениці.

Зєдинені Держави Америки.

За обмеження іміграції.

Республіканський сенатор Арлен з Кензас вніс в сенаті проект нового іміграційного закону. Його проект касує постійні квоти імігрантів, які мусять бути допущені щороку з кожного краю. Замість того він дає право урядові кожного часу означувати інакше кількість допущених імігрантів, відповідно до потреб краю.

Іміграція маліс.

Як подають американські іміграційні зіставлення, число імігрантів, які прибули до Зєдинених Держав Америки протягом місяця лютого, було найнижче від 1924 року починаючи.

Загальне число тих, які прибули в лютому, ви-

носило 24.291 осіб, з того властивих імігрантів було 13.585 осіб. Інші це не імігранти, які в ріжних цілях приїхали до Зєдинених Держав.

Найбільше прибуло імігрантів з Німеччини, потім з Англії, Італії та Польщі.

Український часопис в англійській мові.

У Філядельфії почав виходити український часопис в англійській мові п. н. „Юніор Америка“. Є це місячник, присвячений справам молоді, який видає товариство „Провидіння“.

Вугілля з України.

Радянський уряд доставив недавно до Бостону в Зєдинених Державах 168.000 тон твердого вугілля з копалень України. Вугілля добули в копальнях Донеччини, звідкіля залізницею перевезли до Одеси і далі кораблями до Америки. Коли вугілля прибуло до Бостону показалося на доляр дешевше від тони, аніж вугілля добуване в Пенсильвенії.

Конкуренційні ціни радянського вугілля спричинили велике негодування серед власників американських копалень, а так само серед американського робітництва, що в числі 150.000 осіб працює в пенсильвенських копальнях вугілля.

У Вашингтоні роблять заходи, щоби припинити довіз вугілля з України. В тій цілі приготавляють підвищену тарифу на привіз вугілля з інших країв, а тим самим з України.

Охорона фермерів.

Нова митна тарифа в Зєдинених Державах буде мати найвищі оплати за заграничні хліборобські продукції, які колинебудь були в американській історії. Недавно митна комісія в конгресі, яка займається цією справою, приняла пропоновані сенатом високі митні оплати на всі чужі хліборобські продукти, за виїмком бавовни і яєць. На худобу принято мито по два і пів centa від фунта для лекших штук і по три центи для тяжчих, вище 700 фунтів ваги.

Представники фермерів кажуть, що високі ціли не допоможуть багато фермерам. Багато важних хліборобських продуктів не можна охоронити високими оплатами. Натомість, високі оплати принесуть цілком певно подорожіння коштів прожитку.

Пенсії для старців.

Гувернер стейту Нью - Йорк підписав закон, який ухвалила стейтова легіслатура в справі пенсії для старців, котрі покінчили 70 літ життя, не мають ніякого майна, ні не мають нікого, хто їх удержував би.

В такому випадку муніципали мають давати пенсію на удержання старців, але половину зверне їм стейт із свого скарбу. Висота платні дуже нерівна: від 5 до 250 долярів річно, платна місячними ратами.

Бразилія.

Збільшення вивозу кави.

Довший час бразилійська кави не знаходила відповідних ринків за кордоном. Через те плянтатори кави переживали страшну кризу.

Тепер, як подають бразилійські часописи, ситуація значно поправилася. Вивіз кави за перших три місяці цього року є більший від минулорічного на приблизно пів мільона мішків.

Позичка на каву.

Група ньюйорських банкірів кооперує з лондонськими в справі позички для провінції Сао Павльо для вивозу величезних запасів кави, нагромаджених у пристані Сантос, яких вартість оцінюють на 200 мільонів доларів. Сао Павльо сподівається, що вивезе весь запас кави протягом десятих літ.

Повінь зруйнувала місто.

По великій дощі виступила вода з берегів ріки Тракуня і залила низину міста Бом Жардін. Повінь спричинила великі шкоди. Вже найдено десять трупів, але гадають, що їх більше буде.

З організаційного руху.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ В ТЕРНОПОЛІ.

Дня 10. травня ц. р. відбулися в Тернополі, в салі товариства „Бесіда“ річні загальні збори Круга Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

Збори відкрив і провадив голова п. К. Білинський.

По відчитанні протоколу з останніх загальних зборів, секретар кружка п. Чубатий здав обширний звіт з цілорічної діяльності товариства, як також інформаційного бюро. Опісля проф. Миколаєвич іменем Контрольної Комісії, підкреслюючи вагу праці, яку товариство виконало протягом року, поставив внесок на уділення управі абсолюторії. Внесок одногласно прийнято.

В обширній і річевій дискусії забрали голос пп. Боднар, д-р Стахевич, Миколаєвич, Чубатий і делегат Централі зі Львова п. ред. З. Пеленський.

Делегат Матірнього Товариства на основі вислуханих звітів сконстатував, що праця кружка в Тернополі під кожним оглядом зразкова. За короткий час свого існування товариство здобуло нові горожанські права, чого доказом скількість емігрантів, які протягом останнього року користали з помочі кружка і інформаційного бюро. Повне довіря громадянства треба завдячити провадві кружка

в особах пп. голови Білинського і секретара Чубатого, а також праці урядовців бюро.

Складаючи повне признання, делегат висказав побажання, щоби ця праця, яку кружок в Тернополі виявив, розвивалася і на далі з повним успіхом.

Х Р О Н І К А.

Українське Іміграційне Товариство в Едмонтоні.

Управителем Українського Іміграційного Товариства в Едмонтоні, як доносять канадійські часописи, став п. В. Шешин.

Почта ім. Петлюри в Канаді. В Манітобі, в околиці Шертдейл, отворено недавно поштовий уряд, якому надано імя „Петлюра“.

Військо в Канаді. Канада видає найменше в світі на військо і военні кораблі. Бо на десятих мільонів мешканців, має всего 3.900 жовнірів.

Зразковий емігрант. На копальні нафти у стейті Кензас був зайнятий український емігрант Михайло Гірак. За свою працю одержував він харч і помешкання та 102 дол. 70 ц. місячно. З того ошаджував щомісяця 101 дол. 35 ц. Сам себе стриг і голів, сам прав білля і направляв черевики. При тім не пив і не кури. Таким способом заощадив він 17.000 доларів, котрі післав своїй матері на купно 100 моргів поля. Крім того оставив по собі полісу на імя матері в сумі 3.000 доларів. Погиб наслідком нещасливого випадку, маючи 44 літ. За шість місяців хотів вернути до краю.

Столітній емігрант. В Нью Джерзі помер в квітні ц. р. жидівський рабин Куппер Бір, який походив із Соколівки коло Ожидова. Померший мав 109 літ. До Америки приїхав перед 60 роками, одначе до кінця життя не навчився говорити по англійськи. Причиною його смерти було це, що він підсмалив собі свою старосвітську бороду і тим так перенявся, що мусів пожитися до ліжка, з якого вже не встав.

Каря за жарт. Ф. Бабюк, з околиці Морскамп, в Альберті зажартував в той спосіб, що кинув жінку на підлогу та грозив, що відрубає їй голову сокирою. Справа опинилася в суді і Бабюк мусів заплатити 10 доларів кари і зложити кавцію 1.000 доларів, як запоруку, що в будучности таких жартів не повторить.

Самогубство. В місцевості Мондер, в Канаді відбрав собі життя при помочі отруї український переселенець Іван Миколайчук, родом з Буковини. Миколайчук захворів і лікарі ствердили в нього запалення сліпої кишки, яке вимагає операції. Миколайчук так налякався операції, що волів покінчити самогубством. Покійному було 24 літ.